HET MISSIEWERK

TIJDSCHRIFT VOOR MISSIEKENNIS EN MISSIEACTIE

UITGEGEVEN DOOR DEN
PRIESTER-MISSIEBOND
IN NEDERLAND
ONDER HOOFDREDACTIE VAN
PROF. DR. ALPH. MULDERS
EN
MGR. TH. M. P. BEKKERS

ZESTIENDE JAARGANG
1934—1935

ADMINISTRATIE: HUIZE BIJDORP, VOORSCHOTEN
DRUK EN EXPEDITIE: C. N. TEULINGS' KON. DRUKKERIJEN N.V.
'S-HERTOGENBOSCH

Z. H. EXC. MGR. G. COBBEN
APOSTOLISCH VICARIS VAN FINLAND

BIJ HET PORTRET VAN Z. H. EXC. MONSEIGNEUR G. COBBEN,

APOSTOLISCH VICARIS VAN FINLAND

Naar aanleiding van de bisschopswijding van Z. H. Exc. Mgr. G. Cobben, den nieuwen Apostolischen Vicaris van Finland, die den 19en Maart l.l. plaats had in het Juvenaat der Priesters van 't H. Hart te Bergen op Zoom, zullen de lezers van dit Missie-tijdschrift 't ongetwijfeld op prijs stellen, iets meer te vernemen omtrent *de Geschiedenis der R. K. Kerk in Finland.*

Finland is geen heidenland, zijn kerstening ligt reeds 8 eeuwen achter ons. 't Is een gebied, waar de Katholieke Kerk de plaats weer tracht in te nemen, die zij bezat in de luisterrijke katholieke Finsche middeleeuwen, waaruit een eeuwenlang bedrog haar heeft verdrongen.

De Katholieke Kerk in Finland heeft een roemrijk verleden en dat verleden is niet uitgewischt, niet uitgerukt ; de wortels zaten te diep, omdat de bodem door martelaarsbloed gedrenkt, zoo kostelijk vruchtbaar was.

Die Kerk heeft vanaf 1157 tot 1323 moeten zwoegen en lijden om haar bestaan te handhaven. De Finnen waren roofzuchtige barbaren, een ramp voor de omliggende landen, vooral voor 't reeds gekerstende Zweden.

't Is voldoende te zeggen, dat de Finnen waren voor Zweden, wat de Noormannen zijn geweest voor onze streken en de Magyaren voor Oostenrijk en aangrenzende landen.

Van Zweden ging dan ook de eerste poging uit om aan die Finsche invasie een eind te maken en wijl dit nooit zou bereikt worden, als de Finnen niet eerst hun heidendom hadden verzaakt, kregen die Zweedsche tochten reeds bij den aanvang het karakter van kruistochten, met als doel christianiseering, naast Zweedsche expansie.

In 't geheel werden tot ± 1300 drie goed georganiseerde tochten ondernomen, met als resultaat, dat 't geheele Zuiden, met 't grootste deel van midden-Finland voor de Katholieke Kerk was gewonnen. Militaire vestingen beschermden de opkomende jonge Kerk o.a. Äbo en Viborg.

De naburige Russische vorst van Novgorod Jaroslav was echter niet weinig geschrokken van die Zweedsche expansie. Zou Zweden 't erbij laten ?

Bovendien zou Finland, als brug tusschen Rusland en Scandinavië, voor Rusland een prachtige uitvalspoort zijn naar 't beschaafde Westen; een doorslaande reden voor Jaroslav om zijn geluk eens te beproeven. Lang en fel werd er gevochten, doch de Zweden gaven geen kamp en 't slot was een luisterrijke overwinning voor Zweden bij den vrede van Nöteborg (1323). Rusland moest geheel Finland ontruimen, dat nu definitief, een kleine onderbreking daargelaten, tot 1809 aan Zweden kwam.

Eenig in haar soort was nu de hooge vlucht, die de Katholieke Kerk in Finland nam. Niets belemmerde haar in haar uitbloei. Er werd gewerkt en gezwoegd, dat 't een lust was. En zoo groeiden de schoone Katholieke Middeleeuwen der Finsche Kerk.

Vooral mag hier niet vergeten worden 't mooie missioneerende werk der paters Dominicanen en Franciscanen te Äbo, Viborg en Korsholm, evenals dat van de Zusters der H. Birgitta, in nauwe samenwerking met de zeer invloedrijke bisschoppen Benedictus, die in 1338 en Hemmüf, die in 1367 overleed.

De beroemdste van allen echter is wel bisschop Magnus II Tavast (1412—1450).

Deze bisschop was zelf een Fin, uit den stam der Tavasten. Hij had aan de beroemde hoogeschool van Praag den Magistertitel behaald en was rijkskanselier geweest bij den Zweedschen koning Erik XIII.

Teruggekeerd in Finland werd hij in 1412 bisschop gekozen en gewijd. Hij ontwikkelde een verbazende werkkracht in dienst der Kerk. Kloosters en scholen verrezen in menigte. De domschool te Äbo en de kloosterschool te Viborg waren ver in den omtrek befaämd.

Ook als politicus had deze bisschop groote beteekenis voor Finland. Zweden was namelijk door de unie van Calmar (1397),

wat betreft z'n buitenlandsche politiek, afhankelijk geworden van Denemarken, waarmede het in personeele unie verbonden werd. Nimmer nam Zweden daarmee genoegen. Bloedig en onbloedig liep 't storm tegen die unie, totdat in 1523 't nauw sluitend pantser was stuk gewrongen. Zweden was vrij. Niet te verwonderen, dat gedurende die worsteling, om een eigen nationaal bestaan, Zweden nagenoeg geen aandacht kon schenken aan zijn vazal-staat Finland.

De energieke leiding echter van bisschop Magnus II voorzag daarin ruimschoots. Tot 1450 torste hij z'n zware taak van geestelijk en wereldlijk vorst. Onder hem bereikte de Katholieke Kerk in Finland haar hoogste bloei.

In 1510 kwam Finlands laatste bisschop vóór de Hervorming aan het bewind: Arvid Kurki.

Verre ten achter staande bij bisschop Magnus II heeft hij toch niet de beschuldiging verdiend, dat hij de Zweedsche reformatie in Finland mogelijk gemaakt zou hebben. De omstandigheden hebben hem belet, propaganda te maken voor de ééne ware Kerk.

Immers de verwoestende Deensche invallen, die kerken en kloosters in puinhoopen veranderden, dwongen Kurki aan de Zweden alle mogelijke hulp te bieden tegen die Deensche vandalen. Hij voorzag niet, dat met de verdrijving der Denen, de overwinnende Zweden in Finland vrij spel kregen voor hun reformatie. Toen bisschop Kurki, vluchtend voor de Denen, die zijn hulp aan Zweden wreken wilden, verdronk (1522) had de Zweedsche koning Gustaaf Wasa de baan vrij: de bisschopszetel was onbezet. Dit beteekende 't einde der schitterende katholieke middeleeuwen in Finland en 't begin van 't verstikkingsproces der Katholieke Kerk (1523).

Tragisch was 't voorzeker, dat Finland de dwaalleer kreeg van 't zelfde land, waarvan 't eens de blijde boodschap ontving.

De moker der hervorming deed in 't katholieke Finland haar werk geraffineerd goed. Langzaam werd de Katholieke Kerk vervormd tot de Finsch-Luthersche Kerk, langs den weg van bedrog, want een al te radicale ommekeer zou 't door en door katholieke volk te wapen hebben geroepen. Men bedroog de goedgeloovigen door vast te houden aan de oude vormen van kerkelijk bestuur en eeredienst. De „kerk" bleef bestuurd door een aartsbisschop en 4 hulpbisschoppen, de parochies hielden hun pastoors en kape-

laans, natuurlijk allen van luthersch maaksel. De luthersche mis was er ook, met Confiteor, Kyrië, Gloria, Epistel, Evangelie, Credo en dit gevernist bedrog eindigde dan met 't Sanctus.

De eenvoudige zielen liepen in de val. Daarbij kwam, dat elk contact met de katholieke wereld was afgesneden, wijl Finland omgeven was door 't schismatieke Rusland, 't Luthersche Zweden en 't protestantsche Noord-Duitschland.

Legio werden de vooroordeelen tegen de oude moederkerk, door een stroom van schoolboeken aan den man gebracht. Langzaam kantten ook de Finsche wetten zich tegen 't katholicisme en werden de woorden Fin en Lutheraan synoniem.

In 1604 werden alle godsdiensten verboden, behalve 't Lutheranisme en de Russisch-schismatieke godsdienst. Elke katholieke levensuiting was onmogelijk. Dit alles geschiedde rustig, een kerkvervolging hebben de katholieken in Finland nimmer gekend. Eind 18de eeuw (1799) werden de omstandigheden gunstiger.

In dat jaar richtte de Russische regeering te Viborg een kerkje in voor Katholieke Poolsche soldaten ; deze eenvoudig kerels bezorgden de Katholieke Kerk haar tweede intocht in Finland.

Na hun diensttijd huwden zij veelal met Finsche meisjes en zoo ontstonden de eerste katholiek-protestantsche families. De kinderen werden gedoopt, deden hun 1e H. Communie, kregen enkele Catechismuslessen, terwijl eens per jaar een legeraalmoezenier de kleine kudde bezocht. Dus een poover begin. 't Werd er niet beter op, toen door den vrede van Hamina (1809) Finland Russisch bezit werd, want nu ging de strijd tegen twee fronten: én tegen Rome, én tegen Luther, totdat in 1863 ook te Helsingfors een kerkje werd gesticht voor katholieke Poolsche soldaten.

Nu ging 't gestadig verder en reeds in 1906 werkten twee Finsche priesters, zoowel te Helsingfors, als te Viborg ; zij waren de eersten sinds de hervorming.

In datzelfde jaar kwamen ook Pater Dr. Buckx en pastoor van Gijsel, beiden van de Congregatie der Priesters van het H. Hart in Finland. In 1911 echter werden zij echter door de Russische regeering als staatsgevaarlijk over de grens gebracht.

Ondertusschen had zich onder de Finnen een steeds groeiende haat vastgezet tegen alles wat Russisch was. Czaar Nicolaas II immers wilde niets minder dan Finland russificeeren, hij streefde uitdruk-

kelijk naar een denationaliseering van Finland. Dat verdroegen de fiere Finnen niet.

De wereldoorlog bracht de oplossing. Nov. 1917 capituleerde Rusland voor Duitschland. Trotski vroeg wapenstilstand, spoedig gevolgd door den vrede van Brest-Litowsk.

Onmiddellijk zette Finland door en kondigde in Dec. 1917 z'n eigen souvereiniteit af.

De Sovjet erkende deze, doch liet Russische troepen in 't land. Een revolutie te Helsingfors was 't antwoord; nu ging 't echter ook tegen de russische bolschewieken en finsche rood-gardisten of communisten.

Generaal Carl Mannerheim geholpen door Duitsche troepen onder Generaal van der Goltz, keerden zich tegen het bolschewisme. De 5-daagsche slag tusschen Lachti en Tavastaborg bracht de beslissing ten gunste van de Finnen. Finland was vrij. Onbeschrijflijk was de jubel; Engeland en Frankrijk, weigerden echter de nieuwe staat te erkennen, zoolang hij onder Duitsche invloed stond. Toen echter in Nov. 1918 de catastrophe over Duitschland kwam, werd Finland een vrije staat onder Gouverneur (Reichsverweser) Carl Gustaaf Mannerheim.

Paus Benedictus XV was één der eersten, die den nieuwen staat erkende en gelukwenschte. Dit nobele gebaar heeft diepen indruk gemaakt op de Finnen en wel zoo, dat die indruk thans nog niet is vervaagd. Rome staat bij de Finsche regeering hoog aangeschreven.

In Juli 1919 werd in Finland de republikeinsche regeeringsvorm ingevoerd, met als eersten president von Stahlberg; sinds 1932 is Swynhufvud president.

De Finsche regeering, zeer ruim van opvatting, zocht onmiddellijk contact met 't Vaticaan. 't Eerste tastbare resultaat was, dat Paus Benedictus XV den 8en Juni 1920 Finland verhief tot een zelfstandig Apostolisch Vicariaat. Nu was Finland ook op kerkelijk gebied los van Rusland.

Dr. J. M. Buckx van de Congregatie der Priesters van 't H. Hart, werd den 17en Maart 1921 benoemd tot apostolisch administrator met bisschoppelijke bestuursmacht.

Den 23en Mei 1923 volgde zijn benoeming tot apostolisch vicaris, den 15en Augustus van 't zelfde jaar werd hij door

Zijn Eminentie Kardinaal van Rossum z.g. tot bisschop gewijd te Helsingfors.

Nog geen vol jaar daarvoor had de Finsche regeering de algeheele godsdienstvrijheid afgekondigd, ook voor de katholieken (Oct. 1922).

Met eerbiedwekkende energie en opoffering aanvaardde Mgr. Buckx zijn moeilijke taak. Een woord van warme hulde aan de Finsche regeering, die door blijken van sympathie en waardeering getoond heeft oog en hart te bezitten voor een harden zwoeger, als Mgr. Buckx was. Bergen vooroordeelen en valsche meeningen tegenover 't Katholicisme moesten worden afgegraven ; dus 't grootste offensief diende gericht tegen de Finsche anti-katholieke mentaliteit, door wetenschappelijke conferenties, apologetische brochures en vlugschriften.

Achtereenvolgens verrezen vier kerkjes : te Helsingfors, Viborg, Terijoki en Abo, van waaruit voortdurende dienstreizen worden ondernomen, wijl de katholieken zoo verspreid wonen.

Toen echter Mgr. Buckx de tijd gekomen meende, dat het werk op jongere schouders diende te worden overgedragen, verzocht hij Rome om ontslag, dat hem op de meest eervolle wijze verleend werd.

't Moet voor hem een blijde voldoening geweest zijn, toen bekend werd, dat de Paus tot zijn opvolger had benoemd een jeugdig priester, die Mgr. zelf had mogen vormen en opleiden in en bezielen voor zijn werk, n.l. Mgr. G. Cobben.

Vanaf Sept. 1924 was Mgr. Cobben reeds in Finland werkzaam, achtereenvolgens te Terijoki, Viborg en de laatste jaren te Åbo, Finlands aloude bisschopsstad.

De wapenspreuk, die de nieuwe bisschop zich koos : „In cruce salus", doet vermoeden, dat ook Mgr. Cobben de moeilijkheden, die hem wachten, ten volle beseft. 't Kruis echter heeft aan de Katholieke Kerk in Finland eens haar onvergetelijke middeleeuwen geschonken, 't kruis ook kan ze doen herleven, want waar Finland drie eeuwen lang Christus, de eeuwige Waarheid heeft beleden met een onverwoestbaar diepgang van inwerking, daar hebben vier eeuwen van Lutheranisme geen onherstelbare ruïne kunnen scheppen.

L. HENNEVELD S.C.J.

Bergen op Zoom.

HET VERLOSSINGSWERK EN DE MISSIËN

Wanneer wij, katholieken, van *iets* doordrongen zijn, dan is het wel van de waarheid, dat het Verlossingswerk een *goddelijk* Werk is. Van de zonde nemen wij aan, dat zij een in zekeren zin oneindige boosheid in zich draagt, welke, zoo de beleedigde Godheid een adaequate voldoening wil vorderen, door geen wezen, dat *enkel* mensch of schepsel is, ooit *kan* gebracht worden. Van den Verlosser gelooven wij, niettegenstaande Zijn kleinheid, lijden en dood, dat Hij *waarlijk* God is. Zeker tevens mensch, *waarlijk* mensch, maar toch zóó, dat die menschelijke natuur gedragen werd door en bestond in een *Goddelijken Persoon*. Van de Verlossing zelf gelooven wij bijgevolg, dat Zij, al kwam zij ook tot stand in en door de daden van een menschelijke natuur, geheel en al een goddelijk werk was, aangezien die menschelijke natuur als ,,organum conjunctum'', als werktuig en middel in hypostatische eenheid verbonden was met den Goddelijken Persoon, die ten slotte de eenige drager van al de Verlossende daden was. ,,Actiones sunt enim suppositorum''.

Wij gaan nog verder met ons geloof in het *goddelijke* karakter van het Verlossingswerk. Van alle middelen, welke door de actieve Redemptie zijn verdiend en ingesteld tot de daadwerkelijke en passieve Redemptie der zielen nemen wij aan, dat zij van Goddelijke kracht zijn. Dit gelooven wij niet alleen van een H. Eucharistie, waarin God zelf als offerande en Zielespijs aanwezig is ; niet alleen van de H. Sacramenten, waarin wij absoluut geen magische kracht maar wel de echt bovennatuurlijke inwerking Gods ,,ex opere operato'' erkennen ; wij gelooven dat zelfs van iedere bovennatuurlijke gave en daad, aan welke wij een van God komende, boven alle geschapen kracht uitgaande werkdadigheid toekennen.

Nog meer : zóó ver reikt ons geloof in de G*oddelijkheid* van het Verlossingswerk, dat wij de uitwerking der Verlossing, de vrucht der Redemptie erkennen te bestaan niet alleen in een door God bewerkte reiniging der ziel maar ook en vooral in een door God gegeven sanctificatie, ja echte deificatie dier ziel. Niet alsof wij daardoor God zelf zouden worden, maar toch zóó dat onze ziel in waren en werkelijken zin ,,consors divinae naturae'', deelachtig in het goddelijk leven zelf is geworden. Een deelachtig-

heid, welke — alhoewel van accidenteelen en niet ongeschapen aard — toch zóó intiem en ons geheel omvormend is, dat wij er werkelijke *kinderen Gods* door worden. „Non solum nominamur sed et *sumus*".

Volgens ons H. Geloof, dat voor geen mysteries wijkt, is de orde der Redemptie dus voluit een *Goddelijke* orde, Goddelijk in oorsprong en voltooiing, Goddelijk in haar „vier oorzaken".

Deze verheven waarheid beteekent echter geenszins, dat *de mensch* en *het menschelijke* geheel buiten deze Verlossings-orde is gebleven. Daar is vooreerst *de Verlosser Zelf*, die een echte menschheid aannam en juist *als mensch* de Redemptie volvoerde. De Christus, als historische figuur beschouwd, zooals Hij op aarde kwam, leefde en leed, was wel de Zoon van den levenden God maar voltrok toch het opus Redemptionis in Zijne *H. Menschheid*.

Was het zoo met den Christus historicus — men neme dit woord hier enkel in tegenstelilng met „mysticus" — het bleef ook zoo in den Christus *Mysticus*, in de H. Kerk.

Ook daar speelt *de menschheid*, de mensch, het menschelijke een hoewel werktuigelijke, toch groote en werkdadige rol. Niet alleen wat de menschheid van Jezus Christus zelf betreft — we denken hier b.v. aan de veel vergeten en toch zoo mooie waarheid dat in de H. Eucharistie, de centrale van alle genademiddelen en van het heele leven der Kerk, juist de *H. Menschheid* van Jezus het eigenlijke constitueert, wat God ons door deze onuitsprekelijke Gave wil tegenwoordig stellen [1]) maar ook wat *ons, menschen*, aangaat.

Wij, arme en *geschapen menschen*, zijn niet buiten de orde der Redemptie gebleven. Vooreerst niet omdat wij, passief beschouwd, door de Verlossing van Christus, als een tak van den wijnstok, bevrucht en „beleefd" zijn geworden met een Goddelijk leven. Maar ook — en *hier* ligt de oorsprong van alle apostolaats-idee, van alle Missie-gedachte, — omdat wij door deze passieve wedergeboorte, in het actieve leven van den Christus zijn ingeschakeld. Juist als zoodanig vormen wij met en in Jezus den *Christus Mysticus*.

---

[1]) „Generatim pretium Eucharistiae non in eo est, quod nobis praesentem sistat Deum, quippe qui omni-praesens est, sed quod praesentem sistat *humanitatem* Christi, utique in Verbo Dei subsistentem". Cfr. *Van Noort*, De Sacr. Euch., n. 362, nota 4.

Christus is en blijft de Redemptor. Tot aan het einde der dagen blijft Hij ,,verlossen". Zijn dagelijksche Offer op aarde, Zijn eeuwig ,,interpellans pro nobis" heeft geen andere beteekenis dan ,,verlossen". Wie één met Hem is geworden door het ,,*Verlost-zijn*" wordt tevens één met Hem in het ,,*Verlosser-zijn*".

Die eenheid nu is een dubbele, een tweevoudige. Het is de ,,unio in *natura*", welke alle gerechtvaardigden ten deel valt. Het is vervolgens de ,,unio in *munere*" welke heel bijzonder het deel is van de priesters.

Wie deze waarheid dieper en in haar samenhang wil beseffen, bestudeere eens de verheven leer over het ,,character" der drie H. Sacramenten, welke zulk een kenteeken in de ziel prenten [1]). Die studie zal tevens doen zien, dat priester en leek, alhoewel wezenlijk onderscheiden, toch niet heelemaal te scheiden zijn. Men zal ontwaren, dat de priester in zijn priesterschap ambtelijk deelgenoot wordt in het actieve priesterschap van Christus in den perfecten graad, terwijl de gedoopte en gevormde Christen ook reeds eenigermate aan dat priesterschap van Jezus was deelachtig geworden. De ,,koninklijke priesterschap" van den Christen-leek is wel een andere dan die van den Christen-priester, maar beide zijn toch niet gescheiden en, bovenal, *zij loopen samen in éėne, groote, mystieke activiteit en vitaliteit van den ,,Redemptor Mysticus"*.

Deze priesterlijke eenheid openbaart zich allereerst in de direct geestelijke activiteit van de H. Kerk en Hare ledematen. Haar gebed, Haar Offer (men vergelijke wat wij daaromtrent een vorig jaar in een preek-schema, aangeboden aan alle leden van den Priester-Missiebond schreven), haar heele geestelijke werkzaamheid is even breed bedoeld als de doelstelling van de Verlossende werkzaamheid van Christus zelf. De H. Kerk, in Haar geheel en dus *met* de geestelijke vitaliteit van *al* Haar leden, is niets anders dan de continuatie van het werk van Christus. De Christus Mysticus is niet enger of beperkter dan de Christus historicus. Van daar dat *het eerste en voornaamste Missie-werk gelegen* is in het levendig besef en de daadwerkelijke beleving van onze eenheid met den

---

[1]) Cfr. *Van Noort*, De Sacramentis, n. 87, waar hij van de *drie* characteres sacramentales zegt ,,igitur per characteres sacramentorum homines *ita configurantur Christo, ut de Ejus sacerdotio participare incipiant....*".

Redemptor. De Verlossing in haar eerste ontstaan was van Christus alleen ; in haar applicatie is zij van allen, die „*van Christus*" zijn. Eens was ééne menschelijke natuur „van Christus". Later sprak Paulus al dadelijk van „ὁι τοῦ χρίστου" Was de eerste vereeniging een hypostatische, de tweede is een mystieke ; de menschelijke natuur van Christus en hare eenheid met het Verbum was een beeld van de latere vereeniging der gekerstendende menschheid in haar verbinding met de Godheid. Zoo wordt ten volle waar wat geschreven staat „Adimpleo in membris *meis* quae desunt passionibus Christi".

Die mystieke eenheid uit zich echter *niet alleen in direct-geestelijke daden* van Heiliging en Verlossing der nog niet verloste menschheid. In Zijn oneindige en geheel ondoorgrondelijke Wijsheid heeft de goede God immers ook het nòg meer menschelijke, het nòg meer verwijderde, tot middel van heiliging der menschen gekozen. Daardoor wordt ook de *uiterlijke* Missie-actie tot een noodzakelijke consequentie van onze deelachtigheid in de actieve Redemptie, van ons deelgenootschap in de applicatie van het Opus Christi. Het materieele offer, de materieele steun, de echt menschelijke hulp van *iederen* Christen, bijeengebracht in het voltooiende werk der missionarissen, in de prediking en leering, der Ecclesia docens, groeit inéén tot *het* groote Missiewerk van den Christus Mysticus.

U ziet daarin wellicht een mysterie ! Misschien wel een gevaar van materialiseering van datgene wat door zijn aard van zuivere spiritualiteit al ons denken te boven gaat. Vergeet dan niet dat *dit zelfde* mysterie, hoe ondoorgrondelijk dan ook, even goed gelegen is in heel de door God gewilde constellatie van de uitbreiding van Gods Rijk, zoowel in eigen wil als in de heiliging van anderen. Van het schriftuurlijke woord „eleemosyna delet peccatum" — waar het materieele offer in verband wordt gebracht met de verlossing uit de zonde — tot den marteldood der missionarissen — waar het „bloed der martelaren het zaad der Christenen" wordt — loopt één zelfde even bloedige als mysterievolle lijn : de lijn van het echt menschelijke, in zekeren zin materieele Offer, dat — door zijn spiritueele bezieling en zijn verbinding met het menschelijke Offer van Christus — toch vruchten van echt geestelijken aard weet voort te brengen. Heel de historie

van de H. Kerk, heel het Verlossingswerk van den Christus-Mysticus — ja zelfs van den Christus historicus — is één bewijs, dat deze verbondenheid altijd heeft gegolden. De hypostatische vereeniging van de menschelijke natuur van Christus met den Goddelijken Persoon, en de daaruit volgende of in ieder geval krachtens Gods bestel daarmee samenhangende eenheid tusschen de Verloste menschheid en den Verlossenden God-Mensch is de sleutel van dit groote Geheim.

De conclusie kan enkel deze zijn : dat de Christus, zoodra Hij bezit neemt van een Ziel, deze ziel niet alleen aanneemt als *Verloste* maar tevens inschakelt in Zijn groote, mystieke, *Verlossende* Lichaam : een Lichaam, dat — hoewel van geestelijke eenheid en structuur — toch zóó met al het menschelijke samenhangt dat waar is en waar blijft van iederen Christen „Adimpleo in *membris meis*", niet enkel tot voltooiing der eigen heiligheid maar tevens tot heiliging van *allen* „pro vobis *et pro multis*".

Men zou dus gerust mogen besluiten ten antwoord op de vraag : „hoe verhouden zich het Verlossingswerk en de Missie-actie ?" met dit simpele antwoord : De Missieactie, in haar innerlijk-geestelijke en uiterlijk-materieele uitingen, *is* het Verlossingswerk, is de voorstelling van het leven en het lijden van Christus zelf. Wat Hij eenmaal alléén deed in de hypostatisch vereenigde „menschheid" ter bewerkstelliging van het Opus Redemptionis, doet Hij thans in de mystiek vereenigde „menschheid" ter applicatie van datzelfde opus. Wel is — zooals Paulus dat in dien éénen moeilijken maar mooien zin zegt — aan ieder lidmaat in dat Mystieke Lichaam zijn eigen vitale medewerking toebedeeld, anders in den priester en anders in den leek, maar *alles* groeit toch samen in de ééne verlossende vitaliteit van den éénen Christus Mysticus.

Met deze gedachten willen we volstaan. Ook nog in ander opzicht ware de eenheid tusschen Verlossingswerk en Missie-actie (men denke maar eens aan de *absolute* gelijkheid in éérste *doel* : de glorie Gods door de bevordering van den laus formalis in de zielen) beteekenisvol te illustreeren. Maar bovenstaande uiteenzetting leek ons toch van meer fundamenteelen en, hopelijk, vruchtbaren aard.

Roermond. DR. FR. FERON.

DE ISLAM IN WEST-AFRIKA

West-Afrika, ofschoon dichter bij Europa dan eenig ander tropisch gewest, is eeuwen lang een gesloten boek geweest voor Europa: men kende het bestaan ervan zonder te weten wat het inhield. In het Noorden was het afgesloten door de woestijn en de kustzijde in het Zuiden bood bijna even groote moeilijkheden. Er is geen enkele natuurlijke haven, daar de zee zeer ondiep is, hetgeen bovendien een gevaarlijken golfslag doet ontstaan. De Portugeezen bezochten West Afrika weliswaar reeds vanaf de 14e eeuw; er ontstond zelfs een drukke handel in de 17e en 18e eeuw. Die handel bestond echter bijna uitsluitend in slaven. De forten, die op vele plaatsen langs de kust door Portugeezen, Engelschen, Franschen, Hollanders en anderen gebouwd werden, dienden voornamelijk als opslagplaatsen waar de slaven gevangen gehouden werden totdat ze naar Amerika verscheept konden worden. Men kwam er slechts om slaven op te doen en men wachtte zich wel in dat moordend klimaat en onder de barbaarsche bevolking verder van het fort te gaan, dan noodig was. Van kolonizeeren was dus nog geen sprake. Het duurde lang eer de publieke opinie in Europa zich tegen dezen gruwzamen handel verzette. Engeland had in de 18e eeuw het voornaamste aandeel in den slavenhandel en pas in 1807 werd door het parlement een wet genomen, waarbij het aan alle Britsche onderdanen verboden werd eraan deel te nemen. De andere betrokken naties volgden later dit goede voorbeeld.

De geheele bevolking van West-Afrika was gedurende die periode heidensch, een fetischisme van het grofste soort, met als uitspattingen daarvan menschenoffer, en soms cannibalisme; na razzias werd al wat niet als slaaf kon dienen, aan den fetisch opgeofferd of meegevoerd om b.v. aan den geest van een overleden koning geslachtofferd te worden. Met de Portugeezen waren wel eenige missionarissen gekomen; in Benin en Warri b.v. zijn eenige malen Capucijnen werkzaam geweest, doch met het verdwijnen der Portugeezen is ook hun werk te niet gegaan. [1]) — De Mahomedanen waren toen echter nog niet aan de kust gevestigd.

Het opheffen van den slavenhandel leidde tot het oprichten van kolonies. Door de anti-slavenwetten was de slavenhandel wel on-

---

[1]) Kilger, Die Missionsversuche in Benin, Z. M. 22 (1932) 305—318.

wettig verklaard, het zou echter nog geruimen tijd duren eer hij geheel uitgeroeid was. Engeland onderhield jaren lang oorlogsbodems om particuliere slavenhandelaars te achterhalen. Zoo bleef Lagos b.v. in de eerste helft van de 19e eeuw een der voornaamste slavenhavens, totdat het in 1851 door de Engelschen genomen werd. Dit kan als het begin van de tegenwoordige kolonie Nigerië beschouwd worden. De handel richtte zich nu op andere producten; handelsmaatschappijen werden gevormd, die soms zelfstandig met stamhoofden overeenkomsten sloten. West Afrika begon de aandacht van de Europeesche mogendheden op zich te vestigen. Men begon de vruchtbaarheid, den rijkdom en de groote mogelijkheden van deze streken te vermoeden, en vóór het einde der XIXe eeuw was de gansche westkust van Afrika onder de mogendheden verdeeld: van Kaap Verde tot aan de Nigerdelta, een kustlengte van nog geen 3.000 K.M. telde men 10 verschillende kolonies.

Men vestigde zich aanvankelijk slechts aan de kust; het binnenland met zijn bewoners was vijftig jaar geleden nog zoo goed als onbekend. Langzamerhand begon men ook in de oerwouden door te dringen, waarmede de gansche Westkust tot een diepte van 3 à 400 K.M. omzoomd is; naarmate het land verkend werd, werden de heidensche stammen, soms door verdragen, soms met geweld, onder Europeesch protectoraat gebracht. Het werd een wedloop tusschen Engelschen, Franschen en Duitschers. Altijd maar verder drong men het binnenland in, totdat men in de open vlakten ten Zuiden van de Sahara kwam, waar men met een gansch ander ras te doen kreeg n.l. de Mahomedaansche Soedaneezen met machtige emiraten van geweldige uitgestrektheid, waarvan men kort te voren zelfs het bestaan niet vermoed had.

Wat het *Missiewerk* betreft: reeds vóór de eigenlijke kolonies werden opgericht togen missionarissen zoowel als zendelingen aan het werk. De snelle koloniale expansie der laatste vijftig jaren heeft het missiewerk echter zeer bevorderd. Het begin dezer Missiën heeft onder uiterst moeilijke omstandigheden plaats gehad. De eerste Missionarissen van Lyon vertrokken in 1858; hun stichter landde het volgend jaar en stierf een maand daarna aan de gele koorts, evenals al zijn vijf missionarissen. Ook hun opvolgers hadden een bovenmate zware en ondankbare taak te verrichten. De sterfte was ontzettend. Verstoken van alle geriefelijkheden en hulpmiddelen

die ons thans ten dienste staan, leefden zij, of liever gezegd stierven zij, in die onbeschaafde streken, die toen nog ten volste den naam van „het graf der blanken" verdienden. De bevolking stond op den laagsten trap der barbaarschheid, voortgesproten uit een gruwzaam heidendom dat nog door eeuwen van onderlinge oorlogen, razzias en slavenjachten verscherpt was geworden. Geen wonder dat het woord Gods in dezen bloedigen bodem slechts zeer langzaam wortels kon schieten, en dat de missionarissen in die moeilijke perioden met al hun tegenspoed en lijden zelfs niet den troost mochten smaken de vruchten van hun zwoegen te aanschouwen.

Als men dan ook in oude missiestaties hun aanteekeningen nog eens naleest, kan men een gevoel van achting en eerbied niet bedwingen voor die helden des Geloofs, die daar in de eenzaamheid van die onherbergzame oorden hun leven zoo heldhaftig geofferd hebben, schijnbaar bijna zonder resultaat. Het lijdt echter geen twijfel, dat de heerlijke vruchten, die wij thans oogsten, het resultaat zijn van hun edelmoedig offer. Acht bloeiende Vikariaten en drie Prefecturen zijn thans tusschen Sierra Leone en den Niger verrezen. Deze missievelden zijn toevertrouwd aan de Societeit der Afrikaansche Missiën van Lyon ; de drie Vikariaten aan de Goudkust n.l. Cape Coast, Beneden Volta en Kumasi worden bediend door de Nederlandsche Provincie (Cadier en Keer).

Toen de eerste missionarissen zooveel moeilijkheden ondervonden om het Evangelie ingang te doen vinden onder de heidenen van de kust, vermoedden zij niet dat op datzelfde fetischisme, op een afstand van slechts eenige honderden K.M. aanvallen gedaan werden door den *Islam*. Eeuwen geleden hadden stammen uit het N.W., nabij Marokko, zoowel als uit het Oosten, van nabij den Nijl, zich gevestigd in de groote vlakten tusschen de Sahara-woestijn en de boschstreek van den Oceaan. Door hun hoogere ontwikkeling verkregen ze spoedig grooten invloed. Zij brachten de oorspronkelijke bewoners onder hun gezag en vermengden zich met hen, hetgeen meebracht dat ze Mahomedaan werden. Zoo ontstonden de Emiraten van de Songhays, de Hausas en de Bornus. Echter niet alle oorspronkelijke bewoners van de hoogvlakten werden door den Islam aangetast. Sommige stammen konden zich in de rotsige hoogten tegen de ruiterbenden beveiligen ; anderen zochten heil in het boschrijke Zuiden en behielden daardoor hun vrijheid en hun

fetischisme. Ze bleven echter altijd aan hun slavenrazzias blootgesteld, totdat in het begin onzer eeuw de steeds verder doordringende Europeanen er voorgoed een eind aan maakten.

Nu echter begon een pacifieke infiltratie van den Islam in alle streken langs de kust. Iedereen kon nu veilig en ongestoord overal rondreizen, daar de onderlinge oorlogen tusschen de verschillende stammen niet meer mogelijk waren. Daarbij heeft het land de laatste dertig jaar een algeheele hervorming ondergaan : een net van spoor- en autowegen doorkruisen het land ; er is gezorgd voor goede administratie en rechtspraak en voor vele andere nuttige instellingen ; honderden scholen zijn opgericht, handel en landbouw worden in alle vrijheid en veiligheid beoefend, daar waar eens de gruwzaamste toestanden heerschten. Dit alles is de verspreiding van het Evangelie zeer ten goede komen, doch ook de Islam heeft er van geprofiteerd. Men begint algemeen het voze van den verouderden afgodendienst in te zien : velen schamen zich, zich nog heiden te noemen, met het gevolg dat men zelfs in dorpen een kerkje aantreft, soms twee of drie van verschillende richtingen en soms ook.... een moskee, daar de nieuwe geestesgesteldheid, het gemakkelijk verkeer en de andere nieuwe toestanden ook door de Mahomedanen benut zijn. Zij komen in grooten getale uit het Noorden en verspreidden zich overal, op het platte land zoowel als in de steden.

Vroeger waren hun jachten op ,,heidenen'' een nationale sport en tevens een bron van inkomsten, die thans voor hen gesloten is. Daar hun onvruchtbaar land weinig oplevert, trekken ze naar het ,,beschaafde'' Zuiden, waar men gemakkelijker iets verdienen kan. Want de rollen zijn nu omgekeerd. Toen de kustbewoners nog barbaren waren hadden de Mahomedanen in Kano, Sokoto en elders reeds sinds eeuwen een zekere beschaving en een geschreven taal. Daar is het echter bij gebleven ; zooals het vijftig jaar geleden was in Kano, zoo is het er thans. De verachte ,,heidenen'' echter hebben door hun contact met de Westersche beschaving en door den heilzamen invloed van de Missie schier ongelooflijke vorderingen gemaakt op elk gebied. Zelfs degenen die nog aan het fetischisme gehecht blijven — en dat is nog altijd de overgroote meerderheid — hebben dien invloed ondergaan.

De Hausas komen meest als kleine kooplui, anderen werken

op het veld, of verrichten arbeid waar geen boekenkennis voor noodig is. Met hen komt ook de Islam, want ze zijn getrouw aan hun godsdienst, doen hun gebeden in 't openbaar en zonder menschelijk opzicht, zelfs met vertoon. Wanneer ze niet talrijk genoeg zijn om een moskee te bouwen, spreiden ze hun schapenvellen op den grond uit en doen hun aanroepingen waar ze zich ook bevinden. Dat uiterlijk vertoon, hun statig gewaad, de ernst der gebeden, hun zelfbewust wezen en hun aanmatigende houding, dit alles kan niet nalaten indruk te maken. Toch zijn ze meestal niet erg in achting, omdat het vreemdelingen zijn en omdat ze armoedig en onwetend zijn. Op vele plaatsen moeten ze zelfs buiten de stad kampeeren. Het duurt dan ook dikwerf een geruimen tijd, eer hun godsdienst ingang vindt onder de bevolking; hebben ze echter eenige adepten, dan neemt hun aantal spoedig toe, omdat het dan door eigen volk verspreid wordt, en ieder mahomedaan is geloofsverkondiger. De volksstam in West-Afrika, die wel het meeste naar het mahomedanisme overhelt, is voorzeker wel die van de Yoruba's en dit is des te meer te betreuren, daar het hier geldt een der grootste en best georganiseerde stammen van de kust: van de 19 millioen inwoners van Nigerië zijn 5 millioen Yoruba's. In tegenstelling met andere stammen hebben ze groote inlandsche steden; men telt er een tiental steden van over 50.000 zielen, Idaban, de grootste inlandsche stad van Afrika heeft over 200.000 zielen, Abeokuta 90.000, Lagos 120.000. Tusschen die steden bevinden zich min of meer aanzienlijke dorpen. Toen ik in 1906 in Nigerië kwam, waren de Mahomedanen slechts in enkele groote steden goed vertegenwoordigd. Sinds dien heb ik hun geweldige vorderingen van nabij kunnen volgen. Dit jaar is het vijftig jaar geleden, dat de Missie in Oyo, toenmaals de hoofdstad van Yorubaland gesticht werd. Er was toen geen enkele Mahomedaan; thans is het derde van de stad met de koning aan het hoofd den Islam toegedaan. In de groote stad Ibadan is het niet beter. Lagos de hoofdstad van Nigerië is voor de helft Mahomedaan. Ik was twee jaar gelegen getuige van den optocht van hun Beiramfeest in Abeokuta; bij zoo'n gelegenheid kan men hun sterkte berekenen; de deelnemers werden op tien à twaalf duizend geschat, al naar hun waardigheid, te voet, te paard of met auto. Voeg daarbij minstens evenveel vrouwen, die niet aan de processie mogen deelnemen, dan komt men tot het

respectabel getal van 25.000 enkel voor de stad Abeokuta. Van de steden slaat de Islam op het platte land over ; reeds treft men in vele dorpen een moskee aan : als het eenmaal zoover is, dan is er geen weerstand meer aan te bieden.

Zoo dringt het Mahomedanisme overal door, ongemerkt zonder opschudding, zonder dwang, zonder dat er veel verandering komt in de levenswijze der inboorlingen, bijna zonder dat ze het zelf bemerken.

Hoeveel totaal heidensche dorpen heb ik gekend, die thans grootendeels Mahomedaansch zijn. Ze willen iets beters hebben dan den afgodendienst, iets meer modern ; het christendom lijkt hen wel wat moeilijk, vooral voor meer bejaarde menschen en dan worden ze maar Mahomedaan ; dan behoeven ze ook geen katechismus te leeren en ze kunnen hun vrouwen behouden en er desnoods nog andere bij nemen ; en als ze nog eens in nood komen, nu ja, dan zullen ze toch nog wel eens een kip of een duif aan den goeden ouden fetisch offeren. Dikwijls worden ze Mahomedaan uit vriendschap of uit eerbied jegens anderen ; wordt b.v. een voornaam persoon mahomedaan dan is het zeer te vreezen, dan zijn huisgenooten, kennissen en velen, die zijn vriendschap op prijs stellen hem zullen volgen. Vele mahomedanen hebben dus slechts uiterlijk den godsdienst van den Profeet aangenomen : het is voor hen niet veel meer dan een mode. Dat neemt niet weg, dat ze voor ons verloren zijn. Als men hen aanspoort Christen te worden, zeggen ze dat ze al een godsdienst gekozen hebben. Op hun kinderen kan men al even weinig hoop koesteren. Daarenboven worden ze door contact met anderen geleidelijk fanatieker.

Nu is het wel waar, dat, Gode zij dank, in vele streken van W.-Afrika, zooals de Goudkust en Oost-Nigerië de Islam nog slechts weinig vorderingen heeft gemaakt en dat er stammen zijn, die ook thans nog niets van hen willen weten. Toch staat het gevear overal voor de deur : Ook, het Christendom dat zich nu zoo heerlijk ontplooit, heeft in vele plaatsen geruimen tijd noodig gehad om ingang te vinden. Het feit dat het Christendom reeds bijna overal vasten voet gekregen heeft, kan het voortwoekeren van den Islam wel belemmeren, doch niet verhinderen ; want hoe bloeiend de Missies ook mogen zijn, toch is het aantal Christenen slechts gering vergeleken met de millioenen die nog heiden zijn.

— De Mahomedanen hebben veel, wat hen bij de heidenen

aantrekkelijk maakt. Iets wat hun aanzien echter deed verminderen, en dus ook hun invloed en vooruitgang bemoeilijkt heeft, is het feit dat ze meestal ongeletterd waren.

Niet het gouvernement, doch de missionarissen en de zendelingen zijn begonnen scholen op te richten.

Het schoolwezen heeft zich zeer snel ontwikkeld, doch ook thans nog zijn bijna alle lagere scholen in handen van de Missie tenminste in de Engelsche koloniën. De Regeering zoekt niet met de Missie te concurreeren, doch komt die met zeer bevredigende subsidies tegemoet indien aan de gestelde eischen voldaan wordt. Dit komt het gouvernement voordeeliger uit dan zelf talrijke scholen op te richten en wordt in den regel slechts gedaan waar geen missiescholen zijn. Op die missiescholen werden zooveel mogelijk de Mahomedanen geweerd, daar er meestal zelfs plaatsgebrek was voor kinderen van Christenen of katechumenen. Het resultaat was, dat bijna alle betrekkingen van de laagste tot de hoogste bij het gouvernement of bij particuliere ondernemingen in handen van Christenen — protestant of katholiek — kwamen.

Ook hierin komt de laatste jaren veel verandering ten gunste van de Mahomedanen. Daar betrekkingen door hen niet te bemachtigen waren, wegens gebrek aan onderwijs, hebben velen zich op den handel toegelegd — in 't klein en in 't groot — en dit bleek dikwijls veel meer lucratief en met geld kan men wonderen doen.

Sommige van hun kinderen vonden gelegenheid een of andere school te bezoeken en ze begonnen ook zelf eenige scholen op te richten, soms met behulp van ontslagen christelike onderwijzers; een goed percentage van die mahomedaansche kinderen waren gefortuneerd genoeg on na afloop der lagere school door te studeeren; sommige hebben zelfs hun universitaire studies in Engeland kunnen volbrengen. Een der voornaamste zwarte dokters in Lagos is een Mahomedaan. Reeds zijn een aantal voorname posten door Mahomedanen bezet en het laat zich aanzien dat binnen afzienbaren tijd de Mahomedanen ook op gebied van onderwijs niet veel voor de Christenen zullen onderdoen, tenminste daar waar ze talrijk genoeg zijn. Dit zal hun aanzien doen stijgen en hun toename zeer bevorderen.

De Islam onttrekt niet alleen de heidenen aan de Kerk, doch werkt zelfs nadeelig op hen, die reeds Christen zijn. Het is mij dikwijls opgevallen, dat Christenen uit een zuiver heidensch millieu meestal

beter en standvastiger zijn dan zij die uit een gemengde bevolking komen en dit laat zich gemakkelijk begrijpen. Immers wanneer er in een stad of dorp Christenen zoowel als Mahomedanen zijn. dan zijn beiden over de verschillende erven verspreid : meestal treft men zelfs onder de kinderen van één huisgezin heidenen, Christenen en Mahomedanen aan.

De heiden nu wordt als achterlijk beschouwd en is zich daarvan bewust en oefent daardoor minder invloed op den neophiet uit dan de zelfbewuste en hoogmoedige Mahomedaan.

De Islam is ontegenzeggelijk het grootste gevaar, dat de toekomst der Katholieke Kerk in West-Afrika bedreigt. Het dreigt ook daar, waar het nog niet actueel is. Het is dan ook veeleer als een geluk te beschouwen dat de Protestanten sterk staan in de streken die er door bedreigd zijn en waar wij nog geen voldoende invloed kunnen uitoefenen. Hoe meer zielen zij voor den Islam kunnen behoeden hoe beter het is, daar zij dichter bij ons staan en gemakkelijker tot de eenheid des Geloofs gebracht kunnen worden dan de Mahomedanen, vooral in Missielanden.

In den strijd tegen het machtige Mahomedanisme staan we zwak, gezien het beperkte aantal werkkrachten en middelen. Wat ons echter moeilijk lijkt, kan God bewerken. Daarom moeten wij door ons gebed den Hemel geweld aandoen en hieraan kan ieder Christen meewerken. Dan moet van onzen kant geen tijd verloren worden. West Afrika is eeuwen lang in het fetischisme verzonken geweest ; nu staat het op een keerpunt : na een of twee generaties zal het fetischisme afgedaan hebben. West Afrika zal dan Christen of Mahomedaan, of beter gezegd Christen en Mahomedaan zijn.

Het is onze taak te bewerken, dat het zooveel mogelijk naar het eerste overhelt. Wat nu nog gedaan kan worden zal, menschelijkerwijze gesproken, over een kwart eeuw niet meer te bereiken zijn. De richtlijnen van Pius XI in zijn Missie-encycliek Rerum Ecclesiae mogen niet uit het oog verloren worden n.l. dat men zich niet op zekere punten concentreeren moet, doch dat de krachten over het geheele gebied verspreid moeten worden. Vooral met den Islam is voorkomen beter — en gemakkelijker — dan genezen. De bekeering der heidenen is overal een heilige plicht doch waar de Islam dreigt, zooals in West-Afrika, is het tevens een dringende plicht.

Hastings (Eng.) M. WOUTERS S.M.A.

PRIESTERNOOD IN BRAZILIË

Bij gelegenheid van de opening van het Seminarie van Belém do Pará schrijft de Aartsbisschop de Almeida Lustoza, wijzend op de moeilijkheid om professoren te vinden: ,,Onze H. Vader Pius XI wendde zijn blik naar het Oosten en zag het groot getal Chineezen, bijna het derde deel der menschheid, Japan, Hindoestan, zoo dicht bevolkt en het overige gedeelte van Azië en Australië en onder zooveel menschen zoo weinig leerlingen van Christus. Zijn vaderhart bloedde en hij besloot den arbeid der missionarissen onder de ongeloovigen, gedurende tal van eeuwen al zoo belangrijk, uit te breiden. Naar deze landen, waar het Evangelie zoo weinig bekend is, zond hij schepen vol werklieden. De religieuze Congregaties, gehoorzaam aan de stem van den algemeenen Vader, staakten of verminderden elders haar arbeid en zonden hare leden naar de Oostersche landen.''

,,Hier in het Westen wordt de ijver van den Opperpriester toegejuicht, maar tevens het gebrek aan arbeiders in de wijngaard des Heeren erg gevoeld.''

Opmerkenswaardig is het dat de Aartsbisschop de vergelijking maakt tusschen het Oosten en het Westen en met naijverigen blik de hulp van het Oosten schijnt gade te slaan.

Het is dunkt me niet onmogelijk, dat met de woorden ,,hier in het Westen'' alle landen van Latijnsch Amerika bedoeld zijn, in ieder geval is, het particulier karakter van het rondschrijven in aanmerking genomen, Brazilië bedoeld met de landen waar het gebrek aan arbeiders in de wijngaard des Heeren erg gevoeld wordt.

Op dit punt zijn deze woorden van dezen Kerkvoogd van zeer groot gewicht. Hij kent Brazilië en den algemeenen toestand. der Katholieke Kerk in dat land. Braziliaan van geboorte, als priester in steden en dorpen arbeidend, als bisschop om zijn deugd en beleid door den H. Stoel met de organisatie van meerdere bisdommen belast geweest; in hoog aanzien bij allen die met hem in aanraking komen zoowel geestelijken als leeken, bezit hij ongetwijfeld de bevoegdheid een woord mee te spreken.

Dit land is evenals de andere landen van Latijnsch Amerika door de koningen van het Iberisch schiereiland gekoloniseerd en deze verstonden onder kolonisatie niet alleen het aanknoopen van handels-

betrekkingen, maar ook de verplichting van geloofsverkondiging. Het is niet moeilijk na te gaan, hoe Brazilië katholiek is geworden; moeilijker is het te verklaren, hoe dit land katholiek gebleven is, bij zulk een gebrek aan priesters.

Een geheim der goddelijke Voorzienigheid? De devotie tot den H. Geest of de H. Moeder Gods, die den Braziliaan aangeboren schijnt? Ik zou het niet kunnen zeggen, zeker is dat hier veel brave menschen zijn en dat alle Brazilianen gedoopt zijn en dat wil, als men de binnenlanden kent, nog al wat zeggen. Heeft God om dit goede Brazilië willen sparen en zijn land willen handhaven? Het is mogelijk. Heeft hij Sodoma en Gomorrah niet willen sparen om eenige rechtvaardigen?

We kunnen en mogen het echter niet laten aankomen op die enkelen en op het weinige goed dat er bestaat. De algemeene toestand toch is niet zoo rooskleurig.

Als we onder katholiek niet alleen iemand die gedoopt is, verstaan maar ook iemand die zijn plichten waarneemt en gehoorzaamt aan het kerkelijk gezag, dan zijn er niet zoo heel veel katholieken.

Vooreerst zijn er slechts weinig mannen die praktizeeren. In de huisgezinnen wordt weinig aan godsdienst gedaan. Het gemeenschappelijk gebed, die geestelijke band tusschen ouders en kinderen die een schoone eenheid aan het huisgezin geeft, bestaat om zoo te zeggen niet. Zelden komt het voor, dat alle leden van een huisgezin hun godsdienstplichten trouw vervullen.

De meeste kinderen kunnen geen kruis maken wanneer ze op school komen en zelfs in die gezinnen, waar moeder nogwel wat godsdienstonderricht geeft, worden de geboden der H. Kerk dikwijls vergeten.

Het schijnt dat hetgeen door die geboden aan de katholieken wordt opgelegd, door velen beschouwd wordt als bijv. de devotie tot het H. Hart of de H. Moeder Gods, zeer aanbevelenswaardig, in zich buitengewoon schoon en goed „pro devoto femineo sexu", maar niet verplichtend of ten minste te beschouwen als iets, dat niet zoo ernstig behoeft opgenomen te worden.

Het is volstrekt geen uitzondering, dat personen, die tot de een of andere pieuze vereeniging behooren en zelfs ijverige leden zijn, om de meest onbeduidende reden de Zondagsmis verzuimen. Anderen gaan weer maanden achtereen dagelijks of dikwijls te

communie, maar met Paschen hebben ze daar geen tijd voor. Standvastigheid zit den Braziliaan niet in het bloed. Een pater, die langen tijd hier gewerkt had, was gewoon te zeggen : „Och, een Braziliaan moet zoo nu en dan eens rollen. " En dat doet hij, al rolt hij dan ook over alle geboden heen, kerkelijke zoowel als goddelijke.

Het is nu echter de vraag : Hoe krijgen we Brazilië weer goed katholiek ?

Het antwoord kan niet anders zijn, dan : door meer priesters.

Om dit in te zien, behoeven we slechts goed te letten op de steden en op het binnenland. Op de steden om te zien dat de priesters reeds veel gedaan hebben en dat de herleving van het katholiek geloof in Brazilië geen onbegonnen werk is; en op het platteland om te begrijpen, wat het volk wordt zonder priesters; daaruit volgt dan voor ons katholieken, dat het niet genoeg is een zeker medelijden met dit volk te gevoelen, maar dat werkelijke broederliefde ons verplicht het te helpen, ja nog meer dat het ook recht heeft hulp van ons te vragen uit naam van het H. Doopsel, dat het, evenals wij, door Gods Barmhartigheid ontvangen heeft.

In de groote steden, zooals Rio de Janeiro en S. Paulo, is eene voortdurende opleving van het christelijk plichtsbesef waar te nemen. Hiervoor behoeft men geen parochieele statistieken bijv. over het aantal H.H. Communies na te slaan ; wie dergelijke steden gekend heeft voor een 25 jaar terug en nu, de godsdienstige beweging van toen met die van heden kan vergelijken, kan niet anders dan God dankbaar zijn voor het vele goede, dat zijne genade tot stand bracht.

Het aantal parochies wordt steeds grooter, oude kerken worden hersteld en nieuwe gebouwd, het ontvangen der H.H. Sacramenten groeit met den dag, priesterroepingen worden talrijker, de religieuze Orden en Congregaties tellen vele Brazilianen onder hare leden.

De godsdienstige vereenigingen werken met buitengewoon veel vrucht. Het Apostolaat des Gebeds, de H. Familie, de Congregaties van de H. Moeder Gods voor mannelijke en vrouwelijke jeugd brengen velen tot de naleving van den godsdienst terug en bieden een behulpzame hand om te volharden. Niet te vergeten zijn de huizen van religieuzen, de contemplatieve kloosters met de vele gebeden en goede werken, de paterskerken met hare centra van catechismusonderricht, bovendien de scholen, de wees- en ziekenhuizen; zij zijn 'n

machtig middel om de weldaden des geloofs over talrijke zielen uit te storten.

Ook de Pauselijke Missiegenootschappen namen onder krachtige leiding van Apostolischen Nuntius, Mgr. B. Aloisi Masella, een hooge vlucht. De jaarlijksche contributie van 1932 bereikte het viervoud van 1930.

Onder het volk bestaan zeer schoone devoties, zooals die tot het Allerheiligste Sacrament, tot het H. Lijden van onzen Goddelijken Zaligmaker, tot de verschillende titels en voorrechten der H. Maagd en tot nog vele andere geheimen van ons H. Geloof. Helaas is bij vele oude Broederschappen de godsdienstige geest ver te zoeken en vervangen door eenige werken van liefdadigheid of gaat schuil achter groote plechtigheden bij gelegenheid van patroonsfeesten, die door de opbrengst van een groot patrimonium rijkelijk kunnen bekostigd worden.

Zou het niet goed zijn, die oude devoties te doen herleven ? Zeker, niets ware meer te wenschen. Wat een prachtige gelegenheid de aanpassingsleer toe te passen ! Ik meen dat het de H. Bernardus was, die zeide, dat het gemakkelijker is een nieuwe orde te stichten dan eene oude tot een nieuw leven op te wekken. Velen zullen bij ondervinding weten, dat men beter een nieuw huis kan bouwen dan van een oud een nieuw maken.

Gelukkig zijn er voorbeelden van schitterend succes. In verscheidene steden zullen gemakkelijk voorbeelden te vinden zijn van Broederschappen en Derde Orden, die door den ijver van haren geestelijken directeur tot een nieuw leven zijn gekomen. Om een paar voorbeelden te noemen, kan ik wijzen op de Carmel Derde Orde van S. Paulo, Santos, Mogy das Cruses, die er zijn mogen. Ook in Rio de Janeiro begint de „moderne devotie" — zoo noemden vele Broeders het volbrengen der godsdienstplichten — op de oudere Vereenigingen in te werken. De algemeene Paaschcommunies, die in hare kerken gehouden worden, tellen ieder jaar meer leden.

Niet overal wordt deze wijze van aanpassen met den zelfden uitslag bekroond. In vele gevallen stuit de ijver van den geestelijken leider op een verkeerden geest onder de broeders.

Niet lang geleden werd de Primaat van Brazilië, de Aartsbisschop van Bahia, publiek op straat uitgejouwd, omdat hij aangaande de kerk eener broederschap eene beslissing wilde nemen, waartegen

deze Venerabile Broederschap meende te moeten protesteeren. De H. Bernardus had gelijk, met de oude is niet veel meer aan te vangen.

Er is nog een andere wijze van aanpassen. Deze is een nieuwe Broederschap of Derde Orde oprichten. Z. Em. D. Joaquim Cardinaal Arcoverde Cavalcante, z.g., die ons bij het overnemen van de oude Carmelietenprovincie van Rio de Janeiro buitengewoon goed geholpen heeft, bood den toenmaligen Provincialen Overste ook de Derde Orde van Carmel aan als behoorende bij de Provincie. Hij gaf echter tegelijkertijd den raad haar voorloopig niet aan te nemen, omdat hij moeilijkheden vreesde wegens gebrek aan goeden geest. Nu bestaat er in onze kerk een bloeiende Derde Orde van goede Katholieken met voortbestaan van de oude, die zoowat heensukkelt. De Paters Franciskanen in Rio hebben een voorbeeldige Derde Orde gevormd, terwijl de Oude bleef, die wel een pracht van kerk, een pracht van hospitaal, een pracht van patrimonium heeft, maar die des Zondags tevreden is met een stil Misje, dat door de broeders niet wordt bijgewoond.

Al is het getal priesters in de groote Braziliaansche steden gering, toch is door het onvermoeide werken dezer kleine schare onder de verlichte leiding van de Braziliaansche Bisschoppen reeds veel verkregen.

De toekomst laat zich beter aanzien. De regeering is lang niet zoo ongodistisch meer. Er bestaat veel kans dat het verlangen van het Episcopaat: godsdienstonderricht op de openbare scholen, aalmoezeniers bij leger en vloot, het kerkelijk huwelijk geldend voor de burgerlijke wet, in de nieuwe Constitutie zal worden opgenomen. In den staat Minas is sinds eenige jaren, het godsdienstonderricht op de scholen toegestaan maar de andere staten hebben het verlof van de voorloopige regeering, tot nog toe met facultatief karakter gegeven, niet willen toepassen niettegenstaande het aandringen van de Bisschoppen. Als dit verlangen bevredigd wordt, dan zullen er veel priesters noodig zijn om van deze bewilliging gebruik te maken niet alleen, maar ook om geen kwaad figuur te maken. Het zou treurig zijn zoo de plaatsen voor godsdienstonderwijs of van aalmoezenier bij leger en vloot niet konden bezet worden, na zooveel strijd en lijden voor deze wetten.

Het is uiterst moeilijk een goed overzicht van de godsdienstige

beweging in Brazilië te krijgen. Pater J. Baptista Lehmann S.V.D. heeft het aangedurfd een Annuario Catholico voor het jaar 1933 te publiceeren. Een zeer prijzenswaardig werk en dat in een groote behoefte voorziet. Een boek rijk aan nuttige gegevens en inlichtingen en mededeelingen en hoewel het, zooals te begrijpen is, vele leemten heeft kan dit boek ons zeer goed helpen om het gebrek aan priesters in Brazilië eenigszins begrijpelijk te maken.

Men behoeft maar vluchtig de kaart van Brazilië te bezien om te weten dat de bevolking zich aan de kusten ophoopt. Van de 22 Staten zijn er slechts 4 die geen verbinding met de zee hebben. Van de overige 18 zijn er maar 3 hoofdsteden die niet bepaald aan zee liggen. De andere 15 Staten hebben alle zeeplaatsen voor hoofdstad.

Brazilië heeft een goede 30.000.000 inwoners, waarvan 4 millioen in de 18 hoofdsteden der Staten, die met de zee verbinding hebben en een 300.000 in de overige hoofdsteden. De rest woont langs de kust in meer of minder bevolkte steden en dorpen of in het binnenland. Het bevolkingscijfer daalt, hoemeer men het binnenland inkomt. De Staat Goyaz heeft bevolkingsdichtheid van 0,77 ; Matto Grosso haalt slechts 0,16 per v.k. K.M. De staat Minas Geraes steekt met 9,9 bijzonder gunstig boven de andere uit. Van de kuststaten heeft het Districto Federal, dat alleen uit de hoofdstad Rio de Janeiro bestaat, een bevolkingsdichtheid van 964,8 ; de Staat Rio de Janeiro 36,6 ; Alagoas 33,8 en dit cijfer daalt tot 0,72 voor den Staat van Pará en tot 0,2 voor Amazonas.

De immigratie en andere oorzaken, die van invloed zijn op de bevolking, in aanmerking genomen, zullen deze cijfers nu wel hooger zijn. De statistiek, die ik tot mijn beschikking heb, is een jaar of tien oud, maar de verhouding tusschen de dichtheid van bevolking der kustplaatsen en die van het binnenland zal niet zoo sterk veranderd zijn.

Brazilië heeft eene oppervlakte van acht en een half millioen vk. K.M. Als we Rusland niet meetellen kunnen de overige landen van Europa alle te zamen er met gemak in ronddraaien. Dit gebied is verdeeld in 17 kerkprovincies, met 52 suffragaanbisdommen, 20 prelaturen en 2 apostolische prefecturen, in 't geheel dus 91 onafhankelijke kerkelijke territoria.

De Aartsbisdommen en Bisdommen zijn onderverdeeld in

2,318 parochies met 2,180 seculiere geestelijken, bijgestaan door Religieuze Orden en Congregaties. Welk aandeel deze hebben in de parochieele zielzorg, is moeilijk uit te maken. Zeker is, dat zij behalve hun leven en werken volgens de regels der Orde of Congregatie, dikwijls een handje moeten meehelpen. Velen nemen parochies waar. Maar hoeveel ? Om dit tekort aan gegevens de Religieuzen er buiten gelaten, komt voor rekening van iederen seculieren geestelijke een zielenaantal van bijna 13.000.

De 20 Prelaturen hebben 1.801.720 bewoners, waaronder 273.500 Indianen. Over welke oppervlakte deze bijna 2 millioen menschen wonen, is niet te zeggen. Slechts van 8 Prelaturen kan ik de oppervlakte vinden en deze is 1.249.800 vk. K.M.Als we de gemiddelde oppervlakte van deze Prelaturen 156.225 vk. K.M. als maatstaf voor alle 20 nemen, dan krijgen we eene oppervlakte van 3.124.500 vk. K.M.

De bevolking wonend over dit uitgestrekte gebied moet hare zielzorg krijgen van 135 priesters, dat is met inbegrip van de Indianen voor iederen priester 13.346 zielen en als we die er buiten laten, omdat er nog veel heidenen of ongedoopten onder hen zijn, dan krijgen we voor rekening van iederen priester een goede 11.000 geloovigen.

Hier is al dadelijk in te zien, hoe groot het gebrek aan priesters is. Als in een stad eene parochie met 11.000 zielen te groot is, hoeveel te meer dan als deze verspreid wonen, zooals in vele Bisdommen en in de Prelaturen, waar zooals men kan uitrekenen, over gemiddeld 3 vk. K.M. slechts 1 persoon woont.Nu woont natuurlijk niet op iedere 3 vk. K.M. slechts 1 persoon, men heeft ook vele vk. K.M. waar niemand woont, en andere waar er veel meer wonen ; doch men begrijpt daardoor te beter op welk 'n afstand de verschillende groepjes van elkaar wonen en hoe moeilijk daardoor de zielzorg is. Hoe zal een pastoor deze menschen, die zoo verspreid wonen, ook slechts eens per jaar bereiken ?

Algemeen is men van gevoelen, dat de Indianen, de oorspronkelijke bewoners van Brazilië, aan het uitsterven zijn. De vele ziekten, die zonder behandeling blijven of uit hun ongebonden levenswijze voorkomen, dan de gevechten tusschen de verschillende stammen eischen vele levens dezer boschbewoners. Vele stammen verdeelen zich, een gedeelte verkiest de vrijheid der bosschen een ander wil

van de vruchten der beschaving genieten en vermengt zich met de blanken.

Wat hiervan zijn moge, een 300.000 menschen sterven toch zoo maar niet uit. In ieder geval zijn het zielen, die we zoo maar niet aan haar lot mogen overlaten. Ze zijn evengoed verlost door het Bloed van den goddelijken Zaligmaker en geschapen om de vruchten ervan te ontvangen, als de volken van waar ter wereld ook.

Over hunne godsdienstige begrippen hoort men weinig. Men leest of hoort zoowat over eenige zedelijke gewoonten, over hun bijgeloof, over hun aard, over hun jacht en vischvangst, over de moeilijkheid om die wilden te bereiken, maar over eenig godsdienstig stelsel, zooals dat bij vele Oostersche volken wordt aangetroffen, verneemt men weinig of niets. Houden deze menschen er geen godsdienst op na ? Een begrip van een Opperwezen zullen ze allicht hebben. Of is het contact met hen van zulk een voorbijgaanden aard, dat de conferencier er ook niet veel van weet ?

Toen de regeering van Brazilië nog handelde volgens de katholieke beginselen, zorgde deze voor de missioneering van de Indianen. En nu ? Alles moet hoofdzakelijk gesteund worden door de Pauselijke Missievereenigingen. Toen eenige jaren geleden eene Missieweek georganiseerd werd en in de kranten de propaganda begon, verschenen er al spoedig tegenartikelen, dat het beter zou zijn, die menschen te laten, zooals zij waren, gelukkig in hun eigen levensopvattingen en dat het onnoodig was aan die stammen een nieuwen godsdienst op te dringen.

Van zulke lui heeft de Voortplanting des Geloofs niet veel te verwachten. Zulke adviezen doen veel kwaad en de gevolgen zijn treurig. Velen vinden hierin een beweegreden hun hulp te weigeren en hoeveel bewoners van dit uitgestrekte land blijven daardoor rondzwerven met hun bijgeloof en hun tegennatuurlijke misdaden zonder kennis van hun Schepper en Verlosser.

Met vrucht wordt onder de Indianen gewerkt, o.a. door de Paters Salesianen in de Prelatuur van Rio Negro. Ze hebben 5 asylen, 5 ambacht- en 1 landbouwschool met 460 leerlingen ; de Zusters Salesianessen geven onderwijs aan 235 leerlingen in 5 scholen en bedienen 13 hospitalen. De Paters Benedictijnen in de Prelatuur van Rio Branco hebben een goed georganiseerde parochiedienst, eene school met 150 leerlingen en een hospitaal met eene jaarlijksche

behandeling van 2.000 zieken. De Paters Franciskanen in de Prelatuur van Santarém bedienen 20 parochies, 34 kapellen, hebben reeds vele seminaristen, die in het buitenland op het Seminarie van Bardel, Distr. Bentheim in Hannover, hunne theologische studie maken, behalve nog de studenten op het Collegium Seraphicum in Paraná en Joâo Pessoa in den Staat Parahyba do Norte. Vijftig Missiezusters van de Congregatie der Onbevlekte Ontvangenis der H. Moeder Gods besturen 3 huizen in Santarém, 1 in Obedos, 1 in Monte Alegre en 1 in de Curucuri-Missie ofwel 2 weeshuizen, 1 hospitaal en 3 Colleges. Als er maar priesters zijn en deze geholpen worden door gebed en aalmoezen, want de bevolking zelf is zoo arm als Job, kan de Indianenmissie veel vrucht dragen.

Aan de Christenen, die in deze binnenlanden wonen, wordt dunkt me, te weinig gedacht. En toch door de Christenen moeten de heidenen bereikt worden en de gesteldheid van de eerstgenoemde is van onberekenbaren invloed om niet te zeggen, van beslissenden invloed op de laatstgenoemden ; hoe beter de Christenen zijn des te gemakkelijker zal de bekeering der heidenen wezen. Zoo is het overal.

Maar de volharding en de superioriteit der Christenen kan niet verkregen worden tenzij door de priesters, die het geestelijk leven van de hun toevertrouwde kudde door ijverig en moeizaam werken moeten onderhouden en aanwakkeren.

Als men volgens den Apostel tempore opportuno et importuno moet spreken en werken om het geloof er bij de menschen in te houden, wat zal het dan uithalen, zoo een priester slechts eenmaal in het jaar de gelegenheid heeft wat te zeggen en onder zijne toevertrouwden te werken, als men het werken kan noemen. Bovendien, waar blijft bij deze verlaten Christenen het besef van eene verplichting om hunne godsdienstplichten te vervullen, indien zij, om zoo te zeggen, geen gelegenheid daartoe hebben.

Velen zeggen misschien : maar in zulk een geval bestaat er voor die menschen geen wet. Als het alleen ging om het onderhouden van de wet, dan was het misschien de moeite niet waard er zooveel voor op te offeren, maar een wet leidt naar iets goeds en dat goeds is in dit geval de goede geest, waartoe het onderhouden van de geboden Gods en die der H. Kerk, ons brengt om niet te spreken van het eeuwig geluk, dat eraan verbonden is.

Christus vergeleek het volk van Israël bij een tuin met een flinken muur omgeven, middenin waren een wijnpers en een toren gebouwd. Zulk een tuin was eens Brazilië. Een muur van wetten, gemaakt door katholieke koningen, beschermde het land tegen verkeerden invloed van buiten. Priesters van Gods Kerk traden de wijnpers en de genade van Christus' H. Offer werd als levendmakende wijn over het volk uitgestort en vanuit de toren van het gezag werd een waakzaam oog over het eigendom gehouden. Ongodsdienstige wetten verdreven de priesters, de muur werd afgebroken, het gezag omvergehaald en.... wat is het nu? Een verlaten gebied, een volk zonder priesters, zonder Sacramenten, zonder gezag, dat geëerbiedigd wordt, onder wie allerlei onkruid van zonden, bijgeloof en ongodsdienstigheid welig tiert. De aangerichtte schade is ontzettend groot.

De tijden zijn wel veranderd. De katholieke priester heeft vrijen toegang in het land, maar om wat verwoest werd te herstellen, zijn heel wat werklieden noodig. Met den katholieken priester komt ook de Amerikaansche methodist. En men meene niet, dat de zending zich bepaalt tot de groote steden, waar men gemakkelijk kan leven. O neen! Zij werkt evengoed in het binnenland als de katholieke Missie. In het Noorden van den Staat Matto Grosso is de zending van Juruema geheel uitgemoord door wilde Indianen. Op het eiland Bananal, gevormd door twee rivierarmen van den Araguayastroom in den staat Goyaz, bestaat een protestantsche zending.

Hoe groot ook onze bewondering kan zijn voor het werken en de offervaardigheid der protestanten en methodisten in het geven van aalmoezen en bijdragen voor hun zending, wij Katholieken kunnen hunne bekeeringen niet anders dan als verlies beschouwen, waartegen wij met woord en daad moeten opkomen.

Behalve dat de zending voor ons een dwaalleer verkondigt, is zij ook eene indringster. Wij katholieken hebben in Brazilië de oudste papieren. Brazilië is katholiek geboren. Wij moeten dus het erfdeel onzer vaderen bewaren. En Christus, de Stichter onzer Kerk, heeft Haar opgedragen en ook alleen aan Haar alle volkeren te onderwijzen.

Priesters tot de heidenen zenden is eene verplichting die krachtens Christus' gebod op de Katholieke Kerk rust; daar volgt uit, dat de heidenen een zeker recht hebben katholieke priesters gezonden te krijgen. Hoe zullen zij hooren zonder verkondiger, vraagt de Apostel Paulus. Maar hier is meer! Hier gaat het om Katholieken,

om een volk dat gedoopt is, maar door gebrek aan priesters zijn godsdienst niet tenvolle beleeft en ook niet beleven kan.

Het Doopsel dat ieder Christen ontvangt, vergeeft de erfzonde, maar maakt hem tegelijkertijd lidmaat van Christus' mystiek lichaam dat de Kerk is, en geeft hem het recht op den Hemel en het vermogen de andere Sacramenten te ontvangen.

Nu zou ik weleens willen vragen, hoe iemand dat zonder priester kan klaarspelen ? Om te volharden en om de genade van het H. Doopsel te bewaren en tot volheid te brengen door de gaven van het H. Geloof, heeft Christus nog zes andere Sacramenten ingesteld. Zijn die dan alleen maar voor de geestelijk bevoorrechten in het Geloof ? Het Evangelie zegt het anders : aan de armen, doch ook aan de geestelijkarmen, wordt het Evangelie verkondigd.

Wanneer de H. Kerk zooveel zorg aan den dag legt voor de heidenen, hoeveel te meer zal dan de verlatenheid van zoovele zielen, waarin het merkteeken der inlijving in Christus' Lichaam, dat Zijzelf is, gedrukt werd hare moederlijke bezorgdheid opwekken ?

Hoe noodig is dan ons gebed om goede priesters, die volgens het zeggen van Mgr. Verjus, Apostolisch Vicaris van Papoea, hun Missie hartstochtelijk beminnen. Deze gebedsintentie is ons door het bezorgde Hart van Jezus opgelegd met de woorden : „Bidt den Heer van den oogst, werklieden te zenden naar zijn oogst." We kunnen op verhooring rekenen, al is ons ook geen Pinksterwonder beloofd. De goddelijke Voorzienigheid, die de vogels des hemels te eten geeft en de bloemen des velds prachtig kleedt, zal zooveel duizend zielen niet van geestelijken honger laten sterven.

Dan onze aalmoezen. Priesters kosten veel geld en niet ieder priester is geschikt missionaris te worden, als hij „klaar" is. In de binnenlanden werken vraagt een geest en een lichaam, die tegen moeilijkheden kunnen.

De zorgen van de Pauselijke Missiegenootschappen zijn begrijpelijkerwijze groot. Het missiegebied is de geheele wereld. Van alle kanten wordt een hand opgehouden om een aalmoes, die zeker met beide handen wordt aangenomen. Een groote reden om die Genootschappen te steunen door van onzen overvloed te geven en in geest van christelijke versterving voor de uitbreiding te werken.

* *
*

Dit was reeds geschreven toen ik de Afl. No. 3195 van 1 Febr. 1934 van het tijdschrift ,,Les Missions Catholiques'' ontving en daarin een artikel aantrof van J. J. Considine, die volgender wijze den toestand op de Philippijnen samenvat : in de steden een intens katholiek leven maar in het binnenland velen zonder geestelijke hulp. De laatste zinsnede is dunkt me de overdenking waard.

Zet men bij het volgende, in plaats van Philippijnen den naam Brazilië en verandert men den naam Manilla in een van de groote Braziliaansche steden, dan krijgt men als proef op de som, den korten inhoud van dit opstel.

,,Het korte bezoek dat ik aan de Philippijnen bracht, heeft op mij een droevigen indruk gemaakt. Geen deel van Azië heeft zooveel Katholieken, maar ook geen enkel deel van Azië heeft zoo weinig priesters.''

,,Er zijn duizenden en tientallen van duizenden, die geen priester hebben. Hoe velen onder hen hebben het geloof hunner vaderen bewaard en in hoevelen is het langzamerhand vervaagd ? Niemand zal dit kunnen zeggen. De bevolking leeft verspreid in talrijke dorpen, die moeilijk te bereiken zijn.''

,,Manilla de hoofdstad heeft hare oude monumenten uit den Spaanschen tijd bewaard naast de moderne constructies der Amerikanen. Het schoonste overblijfsel van het verleden, de kathedraal van den H. Augustinus, kan in rijkdom en schoonheid met de oudste kathedralen van Europa wedijveren. Manilla is vooral een universiteitsstad. Op hare 300.000 inwoners bezoeken er 70.000 de scholen. Al deze studenten komen uit katholieke families, maar het getal dergenen op wie de katholieke godsdienst een ernstigen en grondigen invloed heeft, gaat het derde deel der studeerende jeugd niet te boven.''

Het godsdienstige leven in Manilla schijnt wel intens te zijn en daarom heeft de stad volgens het zeggen van den Aartsbisschop O'Doherty een veertigtal priesters noodig. Maar in de uitgestrekte distrikten van het binnenland zijn er bij honderden noodig.''

,,*Een heel geslacht der Katholieke wereld heeft reeds den noodkreet der Kerk op de Philippijnen gehoord en nog weinig is er gedaan om haar te helpen.*''

Een Chineesche Bisschop, verschrikt door het groote aantal zielen, die verloren gaan in deze ongelukkige streek, vroeg zich af :

of het misschien niet beter zou zijn voor een jaar of tien de bloeiende missies in China, zoo rijk aan beloften, aan zichzelf over te laten en alle Missionarissen naar de Philippijnen te sturen."

„Het is zeker dat het bewaren van het geloof in een land van niet minder belang is dan het verkondigen in een ander."

„Het ideaal zou zijn priesters te vinden voor de Philippijnen zonder de buitengewone vlucht van den Katholieken Godsdienst in de Hemelsche Republiek te belemmeren."

Zoo moge ook het evenwicht tusschen het Oosten en het Westen door Gods genade hersteld worden.

FREI ELISEU VAN DE WEIJER, Ord. Carm.
Adm. Ap. van Paracatû.

RADIO IN DIENST VAN DE MISSIE [1]

Het was een historisch moment in de geschiedenis van de Katholieke Kerk en van het Pausschap, toen onze H. Vader Pius XI den 12en Febr. 1931 voor het eerst van de draadlooze gebruik maakte om in den letterlijken zin van het woord Urbi et Orbi : voor de Stad en de Wereld te spreken.

Begeesterd door dit lichtend voorbeeld van onzen glorievol-regeerenden Opperpriester, die aldus deze moderne uitvinding der techniek, overeenkomstig haar karakter, in dienst begon te stellen van het wereldapostolaat, heeft de voortvarende leiding van onzen Katholieken Radio-Omroep moeiten noch kosten gespaard om te komen tot de uitzending van een programma, bestemd voor de Nederlanders over de heele wereld en meer bijzonder voor de zoo talrijke Nederlandsche missionarissen.

En morgen (24 Juni 1934) is het juist een jaar geleden, dat Z.H. Exc. de Aartsbisschop van Utrecht, als voorzitter van den Priester-Missiebond in Nederland, de wekelijksche wereldboodschap van den K.R.O. via den Phohi-ultra-kortegolfzender inaugureerde met een treffende rede, waarna de voorlezing volgde van een gelukwensch van Z. Em. den Kardinaal-Prefect der H. Congregatie tot Voortplanting des Geloofs met dit baanbrekend initiatief.

Bij de herdenking van deze heugelijke gebeurtenis kan het zijn nut hebben, *even terug te zien op den tot dusver afgelegden weg en tevens een blik te werpen in de stralende toekomst.*

De doelstelling van de K.R.O.-Phohi-uitzendingen, waarmee bij de samenstelling van het programma werd rekening gehouden, is van den beginne geweest : contact te leggen tusschen het moederland en de Nederlanders in den verren vreemde, meer bijzonder de Nederlandsche priesters en religieuzen, werkzaam in talrijke missiegebieden. Welnu, blijkens betrouwbare rapporten, afkomstig van katholieken en niet-katholieken, priesters en leeken, veteranen en jongeren, is er in *het afgeloopen jaar* reeds veelvuldig contact tot stand gekomen. Het dossier, dat de leiding dezer uitzendingen heeft aangelegd, bevat zoowel enthousiaste bijvalsbetuigingen als zakelijk-gestelde mededeelingen. Er kwamen dankbare berichten uit alle oorden der wereld : IJsland en Zuid-Afrika, Brazilië en Britsch-Indië, oude kultuurlanden en gebieden met een kultuurarme bevolking zijn daarbij vertegenwoordigd ; woorden van waardeering en aan-

1) Radiorede voor den K.R.O. op Zaterdag 23 Juni 1934.

sporing werden niet alleen door afzonderlijke personen, maar ook namens prelaten of groepen van missionarissen geschreven.

Mocht er in het begin nog eenige *aarzeling* of onzekerheid bestaan omtrent de beteekenis en den invloed van die uitzendingen, langzamerhand groeide de *belangstelling* en sympathie, hetgeen met name geldt van Oost- en West-Indië, waar uiteraard een aanzienlijk percentage Nederlanders en Nederlandsche missionarissen verblijven.

Het *programma* bestond doorgaans uit een muzikaal gedeelte en mondelinge voordrachten, welke naast practische inlichtingen over medische missiezorg, een overzicht gaven van het katholiek-cultureele leven in Nederland en de luisterende landgenooten op de hoogte hielden van de voornaamste gebeurtenissen in de wereld.

Intusschen hadden eenige *moeilijkheden* van technischen en practischen aard de volle aandacht van deskundigen, terwijl de missionarissen, door het invullen van gedrukte vragenlijsten in de gelegenheid werden gesteld, deze bezwaren te helpen oplossen.

Ongetwijfeld mogen de bereikte resultaten van het eerste jaar tot *tevredenheid* stemmen, een tevredenheid, welke de toekomst, met veler medewerking en tot aller genoegen, hopelijk in voldaanheid zal doen verkeeren.

In de toekomst zal men allereerst trachten te bewerken, dat *meerdere missie-centra* deze wekelijksche uitzendingen zullen kunnen beluisteren en op hun beurt sommige berichten doorgeven, waarop gegadigden, anders weken, wellicht maanden zouden moeten wachten.

Vervolgens zal men ernstige pogingen aanwenden om het *aantal toestelbezittende landgenooten op te voeren*, door tegen billijken prijs een K.R.O.-Phohi-toestel in tropenuitvoering verkrijgbaar te stellen en door zooveel mogelijk de uitrusting van vertrekkende missionarissen met zoo'n toestel aan te vullen.

Eindelijk zoekt men een weg om de *missionarissen* vóór hun vertrek *spoorwijs* te *maken*, hoe zij in den verren vreemde met een geschikt radiotoestel dienen om te gaan en eventueel in het bezit van nieuwe batterijen enz. kunnen komen.

En dit zijn nog slechts de aangekondigde toekomstplannen van de leiding der K.R.O.-Phohi-uitzendingen, waaraan zelfs reeds een begin van uitvoering werd gegeven. Intusschen juichen we bij de gedachte, dat de toekomst nog andere mogelijkheden in haar schoot bergt.

En hier denken we onwillekeurig al aanstonds aan de *verruiming van den zendtijd*. Tot dusver klonk ons katholiek program elken Zondagmiddag slechts één uur in den wereldaether ; hiermede mogen we op den duur niet volstaan.

Hoezeer we het vervolgens ook toejuichen, dat het Nederlandsche Medisch Missie-comité iedere maand gelegenheid krijgt een medische voordracht voor den Phohi-zender te houden, we zouden het niet minder waardeeren, als men op gezette tijden ook *missiologische onderwerpen* van algemeen belang liet behandelen, zoowel door beoefenaars van de missiewetenschap als door mannen en vrouwen uit de missiepractijk.

Behalve de *mededeelingen met louter informatief karakter* zouden al verder nog andere onderwerpen, die de katholieke Nederlanders in den vreemde en met name de missionarissen kunnen interesseeren, te gelegener tijd in behandeling kunnen worden genomen, b.v. het jubeljaar van de wereld-verlossing door Christus ; het eeuwfeest van een geloofsheld en apostel als Sint Servatius van Maastricht, enz.

Zal het tenslotte een utopie moeten blijven, het *ontspanningselement*, althans voor deze uitzendingen, *tot een minimum* te *reduceeren* ? De tijd is te beperkt en de zendkosten zijn te hoog, dan dat er van beide veel aan louter genoegen mag worden besteed. Zoo ergens en ooit, dan toone de katholieke radio hier haar eigen karakter en make zich tot een modernen zegen !

Het komt me voor, geachte luisteraars, dat uw eigen nadenken mijn gedachtengang verre is voortuitgesneld, en dat gij reeds besloten hebt, van uw sympathie voor dezen pioniersarbeid van den K.R.O. te doen blijken door hem *naar vermogen te steunen*. De gelegenheid hiertoe zal u voortaan jaarlijks — morgen voor den eersten keer — worden geboden door een insigne-verkoop aan alle kerken van Nederland ten bate van deze K.R.O.-missie-uitzendingen.

We zijn ervan overtuigd, dat dit jaarlijksch offertje *geen afbreuk* zal doen *aan* de zoo terecht geroemde *edelmoedigheid* van de Nederlandsche katholieken *ten bate van het rechtstreeksch missiewerk*. Meer dan ooit verdient dit tegenwoordig, nu zoovele bronnen van inkomsten voor de missioneering minder ruim vloeien, uw aller toegewijden en gullen steun : staan niet de velden wit van den oogst en ontbreken niet op vele plaatsen de handen en de werktuigen om dezen binnen te halen ? Blijft daarom trouw — zoo zouden we u dringend willen verzoeken — aan uw lidmaatschap van het pauselijk genootschap tot Voortplanting des Geloofs, dat volgens het organisatieplan van den H. Stoel den voorrang verdient ; laat uw kinderen beneden de 12 jaar inschrijven als lid van het ander pauselijk genootschap, dat van de H. Kindsheid ; en vergeet ook niet het zoo noodzakelijk Liefdewerk van den H. Apostel Petrus tot opleiding van een inlandsche geestelijkheid. Daarna komen de talrijke particuliere missiewerken aan de beurt, die uw steun niet kunnen ontberen ; en hier schrijft de wet der liefde voor, dat dezulke, die zich met onze eigen rijksgebieden bezighouden, de voorkeur verdienen.

Maar — zoo veroorloven wij ons u te vragen — is met dit alles uw missie-ijver geheel uitgeput ? Zoudt gij ook niet het uwe kunnen en willen bijdragen om *de missionarissen zelf en hun medehelpers en -helpsters* zedelijk *te steunen*? Hebt gij ooit gedurende een eenigszins langer verblijf in den vreemde, de welkome weldaad ondervonden van een bewijs van belangstelling in uw lot van de zijde uwer achtergebleven betrekkingen ? Zoo ja, dan hebt gij persoonlijk eenigermate ervaren, wat de missionarissen mogen gevoelen, als zij wekelijks de stem uit het vaderland hooren, die hun het nieuws meldt van hun broeders en zusters in Christus ; die hen voorlicht omtrent vraagstukken van actueel belang ; die hen bemoedigt en opwekt *bij hun vaak harden strijd en troostelooze eenzaamheid*.

Want ook voor den missionaris gaat gewoonlijk de tijd der eerste geestdrift voorbij ; vele bloesems droegen geen vrucht ; idealen werden in de kiem gesmoord en moedige plannen bleven halverwege steken. Moedeloos laat hij de armen zinken en schrijdt met tragen tred door den schemer zijner ontgoocheling.

Heimwee-rood glanzen de luchten zijner herinnering, maar er is geen bezieling meer, geen dadendrang. Ook de missionaris blijft mensch en hij wil de vruchten zien van zijn gezwoeg en getob. Ook hij wil langs de veldwegen zijner gewassen gaan en zich verheugen over het golvende lijnenspel der wiegelende halmen met hun rijken oogst van blanke tarwe. Ook hij wil den dag plukken, maar dan mogen zijn handen 's avonds niet ledig zijn en moet hij zich zeggen kunnen : dit of dat heb ik heden bereikt. Het succes is nu eenmaal de zuurstof van het leven der daad ; de mislukking is bijna onfeilbaar de dood van ieder streven en 's menschen moedeloosheid is een erge vijand.

Voor de apostolische werkers in den vreemde wordt in dezen toestand vooral *het geregeld contact met het dierbaar vaderland een bron van frisschen moed en weldadigen troost*. Zeker, iedere missionaris is evenals Sint Jan de Dooper, wiens feest we morgen vieren, „homo missus a Deo, een man door God gezonden" ; en in die zending ligt zijn kracht. Maar van deze kracht zal hij zich telkens opnieuw levendiger bewust worden, als een hartelijk woord van medeleven uit het verre vaderland hem iets openbaart van het milde geheim van de gemeenschap der heiligen. En wie zal ons zeggen, hoeveel vertwijfeling hierdoor wordt voorkomen, hoeveel energie gewekt, hoeveel uithoudingsvermogen gestaald bij de taaie maaiers van den blanken oogst der zielen ?

Dit weinige moge volstaan, geachte luisteraars, om u op den vooravond van onzen eersten radio-missie-dag, zoo noodig, nog te overtuigen, dat deze uw sympathie en steun ten volle verdient. Het hart van katholiek Nederland heeft steeds warm geklopt voor allerlei arbeiders in den rijk-geschakeerden wijngaard des Heeren ; maar onder die werkers bekleedden de missionarissen altijd een bevoorrechte plaats. Welnu, juist ten bate van hen, die nooit iets voor zich zelven vroegen, doch al het hunne en zichzelven wegschonken, wordt thans een kleinigheid gevraagd. Wie zou het zich geen eereplicht rekenen, hiervoor iets te mogen bijdragen ? Want, al zal het wel altijd een geheim van goddelijke wijsheid blijven, waarom het goddelijkste aller werken zoozeer van menschelijke medewerking is afhankelijk gesteld, — zooveel is zeker, dat wij op alle mogelijke wijzen den moeizamen arbeid der besten van ons geslacht dienen te bevorderen, opdat — om met Sint Paulus te spreken (2 Thess. 3, 1) — „het woord des Heeren voort mag ijlen en verheerlijkt worden."

Hoeven. ALPH. MULDERS.

Met groote voldoening vermelden wij, dat de actie op den Radio-Missie-zondag van 24 Juni met een gelukkig succes is bekroond. (Red. H. M.)

PRIESTER EN MISSIEACTIE

DE PAUSELIJKE MISSIEGENOOTSCHAPPEN IN DE PRAKTIJK

,,Gaat en onderwijst alle volken''. Dat is de opdracht van Christus aan Zijn Kerk, waarvan de beteekenis nog beter wordt ingezien in de lezing van St. Marcus : ,,Predikt het Evangelie aan alle schepselen'' (Mc. 16—15), en om die groote opdracht te vervullen vraagt onze Moeder de H. Kerk de hulp van de Missie-actie, die zich uitstrekt tot al haar leden. Immers, omdat Christus in het ,,Onze Vader'' alle geloovigen voor de uitbreiding van Zijn Liefde-Rijk leerde bidden — omdat een normale groei van het mystieke Lichaam der Kerk alleen mogelijk is als ieder lid daaraan naar zijn eigen aard bijdraagt — daarom leeren wij dat iedere Christen verplicht is naar vermogen de geloofsprediking te ondersteunen, tenminste door gebed en aalmoes. Tot die zoo algemeen mogelijke en krachtige ondersteuning der directe missieprediking zoekt de H. Kerk haar kinderen te brengen door de drie pauselijke genootschappen, een middel dat de geloovigen, die steunen, opvoedt en de leiding der missies, die gesteund worden, krachtiger maakt.

In het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, dat alle soorten van nooden der missiën in zijn zorg omvat, leert zij haar volwassen geloovigen een minimum van gebed en aalmoes ; op de deelname aan dit genootschap bereidt zij de kleinen voor in de *Kindsheid* ; en diegenen die wat meer kunnen doen wekt zij op tot een iets grootere edelmoedigheid in 't *S. P. L.*

Deze middelen vertrouwt zij toe aan de leiding van hen, die krachtens hun ambt geroepen zijn de geloovigen al hun plichten, dus ook hun missieplicht te leeren, aan de parochiale geestelijkheid, die in den Priester-missiebond de groote opvoedingscentrale van haar missiegeest vindt.

Hier hebt ge zonder eenige restrictie het bevestigend antwoord op de vraag: Is een pastoor of kapelaan verplicht aan missieactie te doen door de oprichting en bevordering van de pauselijke genootschappen ? Om nu te weten, hoe hij daaraan kan meewerken m.a.w. hoe hij praktisch moet staan tegenover die missiewerken in zijn parochie, gaan we even in de leer bij een zeer praktischen pastoor, mrg. Ariëns: Wat is noodig om het plaatselijke missiewerk tot bloei te brengen ?

Twee dingen : *ijver* en *taktiek.*

Als wij, de directeuren, geen missieijver hebben, is het missievuur bij de leden uitgesloten. Nemo fovet, qui non ardet. Maar als wij alleen staan, kunnen we weinig of niets, we hebben de hulp van anderen noodig — we hoeven zelf eigenlijk maar heel weinig te doen, maar we moeten alles laten doen en daarom het missiewerk, onverschillig of het gaat over een of drie genootschappen, toevertrouwen aan 3—5 dames, de besten uit de parochie, die het legertje zelatricen dirigeeren. Zij hebben dan de leiding en wij kijken toe.

Dit stelt Mgr. Ariëns voorop, omdat de genootschappen alle drie te danken zijn aan het initiatief en de inrichting van vrouwen en bovendien wijst de

aard van het werk naar vrouwen-actie b.v. innen, afdragen en controleeren van contributie, rondbrengen van annalen, kalenders en almanakken: allemaal klein, maar noodzakelijk werk, waar wij niet voor deugen, maar dat vrouwen en meisjes graag doen als wij haar maar vrij laten.

Dus aan den kop van de beweging staan 3—5 dames gesteund door een directeur, vol missieijver, die als 't noodig is raad geeft en ten allen tijde zich vol belangstelling toont voor haar werk.

Meestal zal dezelfde priester tegelijk directeur zijn van alle drie de genootschappen en dezelfde dames van alle drie de leiding hebben. Dat kan niet anders dan van groot nut zijn, omdat zij zoo de geheele parochie te bewerken krijgen en precies weten, waar en op welke tijden zij voor dit bepaalde genootschap kunnen aankloppen. Is dit niet het geval dan gelden ook voor ieder genootschap afzonderlijk de volgende practische punten, die schrijver dezes zij het met een korte ondervinding dubbel en dik onderstrepen kan: Op *geregelde* tijden b.v. iederen eersten Zondag van de maand op een *bepaald* uur bv. na de Hoogmis van half twaalf tot twaalf uur, houdt de directeur met dat bestuur vergadering om de algemeene belangen te bespreken, nieuwe plannen te maken, over het aannemen van nieuwe zelatricen, enz.

Onder die hoofdleiding staat een gedisciplineerd leger van ondergeschikte zelatricen. Die discipline en orde is een van de voorwaarden van succes, maar ook zeer goed mogelijk, als de hoofdleiding, waaraan zij in alles verantwoording schuldig zijn, puik in orde is. En in dit geval is een groot aantal zelatricen — grooter naargelang de parochie grooter is — geen bezwaar, integendeel alleszins aan te bevelen — des te beter kan ieder gezin afzonderlijk bewerkt worden en des te minder gezinnen worden overgeslagen.

Ook de zelatricen houden haar vergaderingen op vastgestelde tijd en uur d.w.z. ieder maand op denzelfden dag b.v. in aansluiting met de vergadering van de hoofdleiding, die dan vanzelf ook deze vergadering kan bijwonen. Zooveel mogelijk zal de directeur deze vergadering bijwonen: precies iederen keer is geen vereischte, maar dan zal hij zeer goed doen, als hij door het bestuur laat zeggen, dat hij verhinderd is. Gewoonlijk echter is hij ook hier present en spreekt zoo nu en dan een pittig woordje van aanmoediging en belangstelling.

Op deze bijeenkomsten, die met gebed beginnen, zakelijk en ernstig worden gehouden (waardoor een kwinkslag er tusschen door niet wordt uitgesloten), wordt ook de zelatricen de gelegenheid gegeven, om eens een woordje te zeggen over haar bevindingen en werkzaamheden.

Wanneer alles zoo geregeld is, dan zijn we zeker voor een ¾ deel van het succes verzekerd en de meisjes zullen graag al haar activiteit en energie stellen in dienst van het mooie doel.

Een ander punt van groot belang is, dat iedere zelatrice goed weet, welk afgemeten gedeelte van de parochie zij te bewerken heeft en zonder bijzondere reden blijft zij datzelfde deel houden. Daarom is noodzakelijk een indeeling van de parochie in wijken, terwijl drie of vier wijken te samen een groep

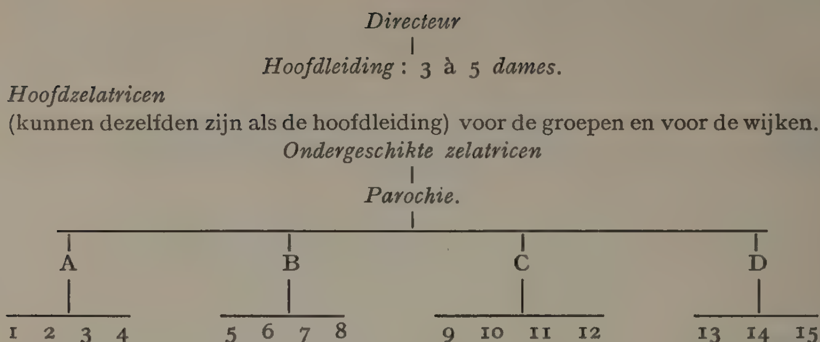
vormen, waarover een hoofdzelatrice staat, en voor een goede bewerking is het zeer aan te raden, dat iedere wijk niet te groot is; bij een stadsparochie is dit het gemakkelijkst, omdat huis aan huis is vastgebouwd en dus ieder een of twee straten krijgt. Ik neem als voorbeeld de parochie waar ik werkzaam ben: een stadsparochie van ± 5300 parochianen met ± 900 huisgezinnen. (Het is mutatis mutandis ook in een dorp te bereiken). Die parochie is ingedeeld in 15 wijken, dus gemiddeld heeft iedere wijk 60 huisgezinnen; in werkelijkheid zijn er wijken met grooter en andere met een kleiner aantal gezinnen, vandaar dat de grootste bewerkt worden door twee, de kleinere door één zelatrice, en zoo komen we tot een getal van ongeveer 20 zelatricen, nog beter was het als het getal 30 zou bedragen, dus voor iedere wijk twee meisjes, dan was er altijd voorzien in het geval, dat één van de dames verhinderd was, te meer daar ik zeer sterk aanraad, dat de zelatricen altijd op denzelfden dag bij de menschen aankloppen. Daar sprak ik boven ook reeds van: *dezelfde* dag en *hetzelfde* uur: dat werkt in de hand, dat de menschen reeds 's morgens vroeg 10 of 12 cent op de kast klaar leggen, omdat ze weten, dat dien dag de zelatrice komt — zou deze een dag later komen, dan is dikwijls het antwoord: gisteren hadden we het klaar liggen, nu is het weg, dus ge moet maar een keertje wachten. Die regelmaat en orde zijn kleine zaken, maar ze werken zeer ten goede, ook op de zelatricen zelf. Sommige leden zien hun contributie gaarne iedere week opgehaald — dan is het de taak van de betrokken zelatrice om die huisgezinnen te noteeren en daar iedere week aan te kloppen. Zeer practische leden- en contributieboekjes zijn bij de Diocesane Secretarissen op aanvraag gratis te verkrijgen.

Om bij genoemde parochie te blijven: iedere eerste Zondag van de maand trekken alle zelatricen uit van 11—12 uur — en komen van 12—half één samen in het parochiehuis om het geld af te dragen en een kleine bijeenkomst te houden, die staat onder leiding van drie zelatricen, hoofdzelatrices. Deze kunnen ook dezelfde zijn als het hoofdbestuur. Zij hebben dus ieder 5 à 6 meisjes onder zich.

Alles op tijd en uur met de daaraan verbonden bijeenkomst geven u een prachtige contrôle, waaruit u blijkt, welke wijken het best en welke minder goed bewerkt worden en dus ook, welke zelatricen, als een kleine waarschuwing niet helpt, vervangen dienen te worden.

Deze bijeenkomsten bij het afdragen van geld zijn niet de maandelijksche vergaderingen; deze laatste worden, na de vergadering van hoofdleiding met directeur, gehouden op den derden Zondag van de maand — dus ge hebt om de veertien dagen vast contact met de meisjes.

Met dezen opzet krijgen we dus:

Als we deze inrichting bereikt hebben, is het werk van den directeur niet zwaar meer, maar zal zijn grootste zorg zijn: voortdurend contact en belangstelling, dan kunnen we daardoor bereiken, dat wat eens goed is opgezet, goed blijft en zoo een zegen voor de parochie is. De meisjes doen haar werk met ambitie: haar rondloopen door de straten is niet enkel: gauw centen ophalen, neen: hier en daar ook eens een woordje erbij over het gebed, dat het lidmaatschap der genootschappen meebrengt: „Dank u wel, juffrouw, en u denkt er toch wel aan om iederen dag het Onze Vader en Weesgegroet te bidden." Zij durven ook gerust nog eens terug te gaan om nieuwe leden te werven, waar ze de vorigen maand afgewezen zijn. Haar werk wordt een Apostolaat — een onschatbaren zegen voor de meisjes zelf, die zelfs kloosterroepingen kan bewerken, maar ook een weldaad voor de parochie, want — ik mag het door ondervinding geleerd anderen nazeggen — een uitstekend middel om het godsdienstig leven in de parochie te doen bloeien, is een goede inrichting van de drie Pauselijke Genootschappen.

Hoe de menschen voor deze actie voelen, blijkt hieruit: tegenwoordig staat hier bijna dagelijks op 't programma: huisbezoek. Als de dag van de optocht van de H. Kindsheid in aantocht is en ik kom in huisgezinnen van kleinere kinderen, dan praten die moeders daar direct over en al zijn ze nog zoo arm, als hun kind negertje of bruidje of iets dergelijks mag zijn, daar hebben ze graag een kwartje voor over. En als ge door de straten gaat, dan is het voortdurend: Mijnheer Kapelaan, ik mag dit zijn of ik mag dat zijn. Nu kunt ge zeggen: dat is veel uiterlijk! Ja, dat is ook zoo, maar daar blijft altijd iets van hangen. Bovendien zoo'n optocht moet opvoedend werken en dat kan als hij zoo maar niet in elkaar geflanst is zonder eenig verband, maar zorgvuldig gegroepeerd en van te voren verklaard.

Zoo wordt bereikt, wat de H. Kerk zelf wil en wat steeds een streven was van onzen onvergetelijken kardinaal van Rossum, dat n.l. door deze genootschappen de geloovigen, die steunen worden opgevoed, en de leiding der missies, die gesteund worden, krachtiger gemaakt wordt.

„Alle volwassenen lid van de Voortplanting"
„Alle kinderen lid van de Kindsheid"
„Zij, die iets meer kunnen, lid van 't S. P. L."

FRANS VAN HAAREN.

UIT DE WIJDE WERELDMISSIE

DE INDIANEN-MISSIE IN DE VEREENIGDE STATEN

Reeds op het einde der 10e eeuw waren Noorsche zeevaarders op de kusten van Groenland geland, enkele jaren later door missionarissen gevolgd. Vandaar drong het Christendom in een streek van Noord-Amerika, Vinland genaamd, in de omgeving van Boston, door; maar de ontdekkingen en missies van de Noormannen hadden geen blijvend succes en het Christendom verdween.

De ontdekking van het land door Christoffel Columbus, op het einde der 15e eeuw, opende Amerika definitief voor de eigenlijke geloofsverkondiging. [1])

Wat vooreerst de *Zuid-Oostelijke Staten* betreft: bij de ontdekkingstochten van Soto en Narvaez (1527—1528) verloren al 15 missionarissen het leven. In 1565 werd de eerste nederzetting op St. Augustinus gevestigd. Vandaar uit werkten de missionarissen onder de Caloosa, Tegerta en Tocobayos. In Georgië was St. Simon de eerste statie. In 1579 begonnen de Jezuïeten onder de Orista in Zuid-Carolina. In 1570 werd in Virginia een Jezuïeten-missie onder de Pawhatan-Indianen geopend. Franciscanen werkten omstreeks denzelfden tijd met wisselend succes onder de Timucuas en Yamasces. In het begin der 17e eeuw werden de Potanos gechristianiseerd. De arbeid der Franciscanen werd in 1657 in den Apalachenopstand verwoest, evenals het werk onder de Yamasces (1684). Slavenjachten bij de Christelijke Indianen-stammen vernielden de missie in het begin der 18e eeuw. Omstreeks 1750 werden succesvolle pogingen heel in het Zuiden onder de stammen der Ais en Jobes ondernomen.

---

[1]) Thauren, *Atlas der Missionsgeschichte*, Mödling b. Wien, 1932, S. 18.

In 1636 stichtten de Jezuïeten in *Maryland* missies onder verschillende Indianen-stammen; deze missies gingen echter ten gronde tengevolge van den burgeroorlog en de tegenwerking der Puriteinen.

In *New-York* en *Pennsylvanië* was de eerste missionaris Joseph de la Roche de Daillon, Recollect, die in 1626 het gebied der Huronen en Irokeezen bereisde.

In *Nieuw-Engeland* openden de Jezuïeten bij de Abenakis en op Mount Desert Island een missie. Bij de Indianen van Nieuw-Brunswijk en Nieuw-Schotland treffen wij in 1619 Recollecten.

In 1633 volgden Capucijnen, die de omgeving van Fort Royal onder de Penobscot en bij het Fort Pentaguet werkten. De missie werd door de Engelschen verboden en kon eerst in 1693 weer door Jezuïeten worden ter hand genomen. In 1688 werkten Capucijnen onder de Etchemin; deze missie leed zeer tengevolge van de rivaliteit tusschen Engeland en Frankijk. Indianenstammen werden naar het Noorden terugdrongen en pogingen gedaan om hen op bepaalde plaatsen te vestigen; de door Engeland verdreven missionarissen keerden op het einde der 18e eeuw naar de Maliseet en de Abenakis terug.

In 1682 preekten Franciscanen aan de Arcansas-, Taensa- en Tonica-stammen *langs den Mississippi*. In 1689 missioneert het Seminarie van Quebec onder de Tamaroa, Taensa en Tonica, Fransche Jezuïeten te Bilosci, later in Mobile onder de Huma, Bayagula en Choctaw. De missie onder de Arcansas werd in 1700 vernietigd en eerst in 1721 weer begonnen; de missie onder de Natches-Indianen ging ten gevolge van stammenveeten ten gronde.

In de jaren 1540—1542 ondernam de Franciscaan Juan de Padilla een verkenningstocht naar *Zuid-Kansas*. Een Jezuïet drong in 1666 tot de Sioux door (Dakota) en p. Hennepin trekt langs den Missisippi op. Verschillende pogingen in de 18de eeuw mislukten. In 1837 begon de rechtstreeksche missioneering door den grooten Zwartrok, p. de Smet S.J. Sinds 1840 werden missies geopend onder de Plathoofden, Dikbuiken, Zwartvoeten, Hangooren, enz., die tot heden toe zijn voortgezet. De Kruisheeren werkten van 1850—1879 in Wisconsin bij het Michiganmeer, aanvankelijk alleen onder de kolonisten.

Texas bleef geruimen tijd verwaarloosd. Eerst de naijver over het gestadig voortdringen der Franschen aan den Mississippi

deed de Spanjaarden tegen het einde der 17e eeuw de kolonisatie aanvatten, hetgeen een snellen opbloei van talrijke missieposten onder den onvermoeiden p. Margil O.F.M. ten gevolge had.

Niet lang na de onderwerping van *Nieuw-Mexico* door Oñate werd het land in zeven missiedistricten ingedeeld (1598) en leverde weldra voor de Kerk massa-bekeeringen op. In 1645 lagen om het centrum San Gabriel de Santa Fé een krans van niet minder dan 25 hoofdstaties in 90 christelijke Indianen-dorpen met ongeveer 100 000 gedoopten. Door de vijandige gezindheid der in hun bestaan bedreigde toovenaars kreeg in 1680 de missie zoo'n slag, dat ze zich nooit meer in haar ouden luister herstellen kon. Wel werd in 1732 onder de Pima en Papajos de missie door de Jezuïeten hervat en in 1776 door de Franciscanen voortgezet.

De gebieden van Columbia werden eerst in de 19e eeuw in het missiewerk betrokken. In 1841 kwam p. De Smet tot de Gepriemde Harten en Doorboorde Neuzen ; in 1844 richtten de Jezuïeten drie staties onder de Hangooren op. In 1848 begonnen hier ook de Oblaten van de Onbevlekte Ontvangenis ; wereldpriesters stichtten Wasco en Dalles en deden missiepogingen bij de Chinooks.

Terwijl de stroom der immigranten jaarlijks toenam, verkochten de Indianen min of meer vrij hun grondgebied en werden naar het Zuiden teruggeworpen. Overal voerde men het systeem der „reservations" in, waarbij de Indianen binnen een bepaald gebied werden gehouden, echter groot genoeg om er iets van hun zwervend leven te bewaren. Ondanks alle beloften en verdragen bleef men intusschen de stammen uitbuiten en uitroeien ten bate der blanken. Omstreeks 1872 werden de overgeblevenen van 32 stammen uit het Noorden, Oosten en Zuiden — twee derde van alle Indianen der Vereenigde Staten — geconcentreerd in den Staat Oklahoma. Somtijds moest de burgerlijke en militaire overheid noodgedrongen de hulp van de katholieke missionarissen inroepen om de opstandige Indianen tot bedaren te brengen.

Dien vernederenden verwoestingsoorlog, die millioenen kostte en een staand leger van 200.000 man vroeg, moede, kondigde Grant, president van de Vereenigde Staten (1869—1877), den „Indian Peace Policy" af : geen gewelddadige uitroeiïng meer, maar vreedzaam samenleven met de blanken. Men had gemarchandeerd met het land der Indianen, nu ging men beschikken over hun zielen :

de „reservations" zouden worden toegewezen aan verschillende godsdienstige belijdenissen. Dit was een inbreuk op de godsdienstvrijheid en de toepassing ervan geschiedde zeer hatelijk; want al hadden de Katholieken zich in 38 van de 72 Indianen-territoria het eerst gevestigd, ze kregen er slechts 8 toegewezen, de overige werden onder Puriteinen, Methodisten, Anabaptisten, Quakers en andere protestantsche sekten verdeeld; zoodoende werden 80 000 Indianen van reeds bij hen gevestigde missionarissen beroofd. De wet „Indian Peace Policy" bleef van 1874—1882 van kracht en vijf jaar lang (1874—1879) weigerde het gouvernement het verlof om de Indianen-reservations te gaan bezoeken.

Dit onrecht kon natuurlijk niet zonder protest blijven. De Indianen bleven om Zwartrokken vragen, de geestelijkheid protesteerde te Washington tegen de onrechtmatige wet en de inbreuk op de vrijheid van geweten. In 1874 stichtte de aartsbisschop van Baltimore Mgr. Bailey, het Katholiek Bureau voor de Indianen-missies, om n.l. hun godsdienstige en Staatkundige belangen te beschermen; in 1875 werd bovendien de „vereeniging van katholieke missies bij de Indianen" opgericht. Toen president Grant in 1877 aftrad, konden de Missionarissen weer hun nieuwbekeerden gaan bezoeken, en sinds 1886 ook, op eigen kosten, scholen oprichten voor de opvoeding van Indianen-kinderen. Maar een geheim genootschap, dat zich American Protection Association noemde, huldigde het beginsel van volstrekte neutraliteit op onderwijsgebied en schreef in zijn program de zegepraal van het rationalisme en atheïsme. Om dit doel te bereiken onttrok men al langer hoe meer de subsidie aan het „Genootschap voor het behoud van het Geloof onder de Indianen-kinderen" (1901) en de Marquette-Liga (1904) voor het welzijn der Indianen.

De Indianen, die ten tijde van de ontdekking der Vereenigde Staten drie millioen zielen telden, van Canada tot Florida en van den Atlantischen tot den Grooten Oceaan verspreid; die de dichte wouden en de uitgestrekte prairiën doorkruisten als meesters van den grond en van de jacht, zijn tengevolge van de oorlogen en den hongersnood, ziekten en misbruik van alcohol, wreedheid van kolonisten en avonturiers, sterk in aantal teruggeloopen. Volgens de laatste schatting bedraagt hun *aantal* nog slechts hoogstens 336.000;

de helft van hen spreekt Engelsch en 75 % van hun kinderen bezoeken de school.

Zij wonen over het heele land verspreid, maar meestal tezamen in ongeveer 90 „reservations" ; de meeste hiervan liggen in de staten Texas, Nieuw-Mexico, Minnesota, Dakota en Alaska. Tegenwoordig maken zich echter vele Indianen van hun stamverband los en krijgen daardoor het burgerrecht, maar geraken tevens buiten het bereik der missionarissen, zoodat tengevolge hiervan langzamerhand de Indianen-missies zullen verdwijnen.

Terwijl de minder-geavanceerde Indianen-missies van Canada en Alaska onder de H. Congregatie tot Voortplanting des Geloofs ressorteeren, behooren *de Indianen van de Vereenigde Staten hiërarchisch tot de bisdommen*, binnen wier gebieden hun reservations liggen.

Aan de missioneering der Indianen van de Vereenigde Staten nemen *verschillende Orden en Congregaties* deel, o.a. Benedictijnen in Minnesota (onder de Chippewa- Indianen van de Witte Aarde), Montana, Noord en Zuid-Dakota, Oklahoma ; Capucijnen in Californië ; Carmelieten in Oklahoma ; Zonen van het Onbevlekt Hart van Maria in Mississippi (Holy Rosary Mission) ; Franciscanen in Arizona, Californië, Colorado, Michigan, Nieuw-Mexico, Wisconsin; Jezuïeten in Idaho, Michigan, Montana, Oregon, Zuid-Dakota (hier hebben zij hun groote centra Holy Rosary en St. Franciscus bij de Sioux-Indianen). Texas, Washington, Wyoming ; Kruisheeren in Minnesota ; Oblaten van de Onbevlekte Ontvangenis in Idaho, Zuid-Dakota ; Norbertijnen in Wisconsin ; Salvatorianen in Oregon; wereldpriesters in Californië, Kansas, Maine, Michigan, Montana Nebraska, Nieuw-Mexico, New-York, Noord- en Zuid-Dakota, Oklahoma, Oregon, Washington, Wisconsin.

Verder arbeiden in het onderwijs, ziekenverpleging en andere charitatieve werken een vijftiental Congregaties van vrouwelijke religieuzen ; onder deze verdient een afzonderlijke vermelding de Congregatie van Zusters van het H. Sacrament, door Moeder Catharina Drexel in 1889 gesticht, die bovendien aan de missie ongeveer een millioen dollar van haar persoonlijk fortuin schonk.

Volgens het laatste Annual Report of the Secretary of the Commission for the catholic missions among the colored People and the Indians zijn er op het oogenblik ongeveer 100 000 *katholieke Indianen* in de Vereenigde Staten, als men ook de te midden der blanke

bevolking levende Indianen meetelt. Ongeveer 200 priesters, 70 broeders en 450 zusters zijn onder hen werkzaam ; bovendien ontvangen 8500 Indianen-kinderen in de regeeringsscholen van katholieke priesters onderwijs.

De Protestanten tellen met hun 340 zendelingen, onder de Indianen der Vereenigde Staten 42000 volgelingen

Heeft derhalve de Indianen-missie in de Vereenigde Staten een groot verleden en geen toekomst, het tegenovergestelde geldt er van de Negermissie, waarover een volgenden keer.

Hoeven. ALPH. MULDERS.

MISSIEACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

NEDERLAND

HET AANTAL LEDEN OP 1 AUGUSTUS 1934 VAN DEN NEDERLANDSCHEN PRIESTER-MISSIEBOND.

De cijfers tusschen haakjes zijn die van 1 Aug. 1933.

	gewone leden	theol. stud.	eere-leden[1])	leden mission.	Totaal
Seculieren :					
Aartsb. Utrecht	623 (630)	135 (140)	1 (1)		759 (771)
Bisd. Breda . . .	342 (331)	86 (91)	1 (1)		429 (423)
„ Haarlem. .	726 (702)	121 (127)	1 (1)		848 (830)
„ 's-Bosch. .	651 (650)	92 (96)	1 (1)		744 (747)
„ Roermond	593 (580)	100 (92)	1 (1)		694 (673)
Regulieren	1521 (1484)	112 (109)	41 (38)	1320 (1230)	2994 (2861)
Totaal.	4456 (4377)	646 (655)	46 (43)	1320 (1230)	6468 (6305)

OVERZICHT VAN DE TOENAME DER LEDEN VAN DEN NEDERLANDSCHEN PRIESTER-MISSIEBOND IN DE JAREN 1927—1934.

1 Augustus.	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934
Gewone leden	3794	4089	4158	4235	4115 [1]	4223	4377	4456
Theol. studenten . .	427	447	508	558	577	633	655	646
Eereleden.	35	35	39	40	39	41	43	46
Leden-Missionariss. .	—	673	707	761	1062 [2]	1159	1230	1320
Totaal.	4256	5244	5412	5594	5793	6056	6305	6468

[1]) Onder eere-leden worden verstaan de Kerkelijke Hoogwaardigheidsbekleeders : de Bisschoppen, de Apostolische Vicarii en ook de Apostolische Prefecten.

[2]) De vermindering van het aantal gewone leden en de buitengewone vermeerdering van het aantal leden-missionarissen is veroorzaakt door een wijziging in de groepeering. In de voorgaande jaren zijn de leden-missionarissen, die contributie betaalden, medegeteld met de gewone leden, in 1931 met de leden-missionarissen.

Overzicht der Reguliere leden op 1 Augs. 1934.	gew. leden	eere-leden	leden mission.	Totaal.	
Assumptionisten	2	—	3	5	(5)
Augustijnen	61	—	—	61	(54)
Benedictijnen	10	—	4	14	(14)
Capucijnen	41	2	62	105	(100)
Carmelieten	94	1	15	110	(104)
,, ongesch.	1	—	2	3	(3)
Cisterciensers	9	—	—	9	(9)
Conventueelen	9	—	3	12	(12)
Dominicanen	173	2	75	250	(251)
Franciscanen	266	2	80	348	(332)
Gez. Goddelijk Woord	21	1	74	96	(79)
Jezuieten	156	1	91	248	(246)
Kruisheeren	42	2	34	78	(76)
Lazaristen	58	4	70	132	(133)
Maristen	4	—	4	8	(7)
Mill-Hill	134 [1]	4	223	361	(357)
Mission. Afrik. Missiën : (Cadier en Keer)	52 [2]	1	75	128	(96)
Mission. der H. Familie	53	—	15	68	(61)
Mission. v. h. H. Hart	20	4	84	128	(101)
Montfortanen	43	—	56	99	(103)
Noorsche Missionarissen	—	—	10	10	(10)
Norbertijnen	46	1	17	64	(55)
Oblaten H. Franc. v. Sales	1	—	2	3	(3)
Oblaten Onbevl. M. Maria	1	—	1	2	(1)
Passionisten	26	2	9	37	(36)
Paters v. d. H. Geest	20	1	26	47	(39)
Paters HH. Harten Picpus	73	1	27	101	(90)
Paters v. h. Allerh. Sacr.	3	—	—	3	(3)
Priesters v. h. H. Hart	102	3	46	151	(144)
Redemptoristen	22	1	38	61	(61)
Salesianen	3	—	—	3	(17)
Scheut	6	4	49	59	(59)
Trappisten	57	—	—	57	(59)
Varia	9 [3]	2	21	32	(28)
Witte Paters	15 [4]	2	104	121	(113)
	1633	41	1320	2994	(2861)

[1]) 85 theologanten. [2]) 24 theologanten. [3]) 2 theologanten. [4]) 1 theologant.

Standbeeld Kard. van Rossum. — Bij gelegenheid van den 6den Nederlandschen Katholiekendag werd den 24en Juni 1934 te 's-Hertogenbosch een *standbeeld van Z. Em. W. M. Kard. van Rossum*, Prefect van de H. Congregatie tot Voortplanting des Geloofs (1918—1932), onthuld.

De Burgemeester van 's-Hertogenbosch had van deze voorgenomen plechtigheid kennis gegeven aan den tegenwoordigen Kard.-Prefect der Propaganda, Z. Em. Fumasoni-Biondi, die er op zijne beurt den H. Vader van in kennis stelde. Hierop heeft Z. H. de Paus den apostolischen internuntius te 's-Gravenhage, Z. H. Exc. Mgr. L. Schioppa, opgedragen Z. H. op speciale wijze bij de plechtigheid te vertegenwoordigen en in zijn naam het standbeeld te onthullen.

Mgr. Th. M. P. Bekkers, Huisprelaat van Z. H. den Paus. — Mgr. Bekkers, nationaal Secretaris van den Priester Missiebond en van het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus en nationaal bestuurslid van het Pauselijk Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, is door Z. H. den Paus verheven tot huisprelaat. De Heilige Vader heeft daardoor een nieuw bewijs willen geven van zijn hooge waardeering voor hetgeen Nederland voor de Missie en speciaal voor de Pauselijke Genootschappen doet.

Mgr. A. Hermus 25 jaar Directeur van het Doofstommeninstituut te Sint Michiels-Gestel. — Dit jubilee, dat herinnert aan buitengewone en succesvolle zorg voor de misdeelde doofstommen, is ook voor de missieactie van belang. Want met de directie der Doofstommen droeg de jubileerende prelaat ook de zorg voor het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs en hij is het geweest, die aan het bijna uitgestorven genootschap weer nieuw leven inblies, en het in 1917 op den Nijmeegschen Katholiekendag, wist te maken tot het centrum der hernieuwde missieactie. Deze opzet mocht in 1919 de zeer buitengewone goedkeuring van den H. Stoel ontvangen, die deze centrale plaats bevestigde en tot uitgangspunt koos van de organisatie der grootsche missieactie, die sinds dien in de Kerk opbloeide. En het is vooral mgr. Hermus geweest, die deze Pauselijke richtlijnen voor ons land vasthield en toepaste ! Zoo is dit jubilee niet alleen voor de doofstommen maar ook voor de missieactie een reden tot groote dankbaarheid en tot warme hulde aan den vereerden prelaat.

Dat Z. H. de Paus en H. M. de Koningin de verdiensten van den jubilaris erkenden resp. door hem te benoemen tot protonotarius apostolicus en tot ridder van den Ned. Leeuw, bewijst de hooge waarde van zijn levenswerk onder beiderlei opzicht.

Het Dagelijksch Bestuur van den Priestermissiebond heeft gemeend de verdiensten van den oprichter en organisator van den Bond niet beter te kunnen erkennen dan door hem den prelaten-ring aan te bieden.

Missiologische Leerstoel te Nijmegen. — In het afgeloopen vierde cursusjaar hebben gemiddeld tien studenten, onder wie twee leeken, de *missiologische colleges aan de universiteit* te Nijmegen gevolgd.

De missiologische cursus van het studiejaar 1934—'35 begint op Maandag 1 Oct. a.s. In de eene reeks colleges (Maandagmiddag om 2 uur) zal een „*algemeene inleiding tot de missiewetenschap*" worden gegeven, terwijl in de andere reeks (Maandagmiddag om 3 uur) de *missiën van Afrika* zullen worden behandeld.

De Zieken en de Missiën. — Reeds vier jaren achtereen heeft de Priestermissiebond in Italië op den eersten Pinksterdag aan de zieken gevraagd hun lijden en hun smarten op te offeren voor de uitbreiding der Kerk en den bloei der missiën. De H. Vader schatte dit offer zoo hoog, dat hij aan de nationale bestuurders der pauselijke Missiegenootschappen, die omstreeks Paschen te Rome bijeenkwamen, verzocht, dezen gebedskruistocht in alle landen te organiseeren. In ons land is dit geschied door het ziekenapostolaat van past. Willenborg in den ziekenbrief van Mei en een oproep in de bladen door Mgr. Th. Bekkers. En het succes was zeer bevredigend. Een 20.000 zieken hebben er aan deelgenomen.

Federatie van Missie-naaikringen in het Bisdom 's-Bosch. — Tijdens de missiefeesten te Veghel heeft deze op 14 Mei aldaar een vergadering gehouden, die stond onder leiding van de presidente Mevrouw Sweens-Meuwese. Mgr. P. Groenen hield o.a. een lezing over „de medische Missie-linnenkast".

Er was een tentoonstelling van paramenten, welke zeer druk bezocht is.

Federatie van Missie-naaikringen in Bisdom Roermond. — In het Bisdom van Roermond is thans ook een Federatie van Missie-naaikringen gevormd, die langzamerhand een groote activiteit ontplooit.

Federatie van Missienaaikringen in het Aartsbisdom. — Volgens een mededeeling van past. Gasman in de vergadering van het D. M. C. te Bussum op 22 Mei, bestaan er in het aartsbisdom 68 missienaaikringen, welke men zal trachten in een Federatie te vereenigen.

Ned. Medisch Missie-Comité. — Aan het verslag over 1933 ontleenen wij dat ook het Nederlandsch Medisch Missie-Comité in zijn werk belemmerd wordt door de moeilijke tijden, doordat jammer genoeg het aantal Donateurs verminderde en er minder ontvangen werd aan giften. Het *Medisch Missie-museum* werd verschillende malen geëxposeerd ; het *Adviesbureau* verzond 233 zendingen ; de *Keuringsraad* keurde 159 candidaten van 27 verschillende Orden en Congregaties ; de *behandelingsraad* behandelde 15 ziek teruggekeerde missionarissen ; het *Medisch Missie-Maandblad* had de groote belangstelling van vele missionarissen ; op verzoek van den K.R.O. heeft het Ned. Missie-Comité zich belast met de regeling der medische voordrachten voor de zenduren via de Phohi.

Negende Medisch Hygiënische Cursus voor Missionarissen. Deze zal te Rotterdam worden gehouden van 11 September tot 20 October 1934. Deze 6-weeksche cursus wordt geheel gratis gegeven, en door het Ned.

Medisch-Missiecomité zal zooveel mogelijk getracht worden ook gratis onderdak aan de deelnemers te verschaffen.

Leider is Dr. C. Fehmers, Prinses Julianalaan 49, Rotterdam, bij wien de aanmeldingen, vóór 1 Augustus, behoorden te geschieden.

De Missievereeniging te Rolduc, die dit jaar haar derde lustrum voltooide, zond ons haar jongste jaarverslag, getuige van een pittigen ijver en van een hartelijke toewijding aan de groote zaak.

Missiedagen te Veghel. — Van 13 — 15 Mei 1934 zijn te Veghel uitstekend geslaagde *missiedagen* gehouden. Ook de *Priestermissiebond van het bisdom 's Bosch* hield bij die gelegenheid zijn *algemeene vergadering* onder presidium van Mgr. Prinsen. Mgr. Hermus bracht een uitgebreid verslag uit over de drie laatste jaren, hetwelk veel statistische gegevens bevatte en om de propagandistische waarde ervan in druk zal verschijnen. Ten slotte sprak Mgr. Hendrikx, Vic.-Gen. van het bisdom, om in naam van Z. H. Exc. Mgr. Diepen, de priesters te bedanken voor wat deze ten bate der missies deden.

Missieweek te Bussum. — Bussum en Naarden stonden in de Pinksterweek in het teeken der *missieactie*; op den sluitingsavond spraken pastoor Gasman en prof. dr. Gerard Brom. Bij deze gelegenheid hield de *Priestermissiebond van het Aartsbisdom* onder voorzitterschap van past. Voskuilen zijn algemeene vergadering, waarop past. Gasman een propagandistisch woord sprak voor de drie pauselijke missiegenootschappen en p. Dr. B. Zuure W. P. een gemoedelijke causerie hield over het leven der Baroendi, een negervolk in Centraal-Afrika.

Missietentoonstelling Dekenaat Meerssen. — Van 12 t.m. 15 Aug. a.s. zullen in het dekenaat Meerssen groote missiedagen worden gehouden. Hiervoor is het dekenaat verdeeld in drie gedeelten en zullen in Meerssen, Beek en Valkenburg tentoonstellingsgebouwen worden ingericht. Op het programma staan o.a. zelatricen bijeenkomsten, voetbalmatchen, propagandatochten met fietsen voorzien van missievlaggetjes, missie-preeken en lezingen enz. enz.

Missietentoonstelling dekenaat Gouda. — Half September a.s. zal te Gouda een „Missieweek" worden gehouden voor het geheele dekenaat Gouda. Leider van het hoofdcomité is kapelaan Th. van Seggelen, lid van het Dioc. Missie-comité. In en door de eigen plaatsen van het dekenaat wil men doen wat mogelijk is : „een bidweek", in iedere parochie een speciale missiepreek, lezingen, film- en lichtbeelden, sportdemonstratie enz.

Missienummer Vox Carolina. — Het weekblad der Nijmeegsche studenten Vox Carolina gaf den 25en Mei 1934 een afzonderlijk missienummer uit, waarvoor de medewerking was gevraagd en verkregen o.a. van prof. dr. T. Brandsma O. Carm., prof. dr. Alph. Mulders, p. dr. Gregorius O. M. C., arts H. van der Sterren.

Missiejubileumfonds. — Ter gelegenheid van het vierhonderdjarig missiejubileum van Nederlandsch Oost-Indië tracht men door inzameling een

missiejubileumfonds te vormen, dat als feestgave aan de Indische Kerkvoogden zal worden aangeboden en waarvan de gelden voor de voorziening in de allernoodzakelijkste missiebehoeften zullen worden aangewend.

Missiecursus te Tilburg. — Evenals in de vorige jaren wordt ook dit jaar een *reeks van voordrachten* voor studenten van hooger- onderwijsinrichtingen georganiseerd te Tilburg, en wel van 11—13 Aug. a.s. Algemeen onderwerp : ,,Waarom zijn we apostelen ?'' Aanmelding bij A. van Vugt, Korvelsche weg 182, Tilburg ; deelnemerskaart à *f* 1.50.

ITALIË

Vergaderingen Opperste Algemeene Raden Voortplanting en S.P.L. — Zoowel op de vergadering van den Algemeenen Raad van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs als op de vergadering van den Algemeenen Raad van het St. Petrus Liefdewerk, die beiden in April te Rome werden gehouden, was Nederland vertegenwoordigd door Mgr. Dr. B. Eras en Mgr. Th. Bekkers.

Ofschoon de opbrengsten ten gevolge van de crisis terugloopen, blijft Nederland toch nog steeds een eereplaats innemen.

Vertrouwd wordt dat de landen, die zich bijzonder edelmoedig getoond hebben zich niet tot verzwakking van ijver en edelmoedigheid zullen laten verleiden door het zien van de verslapping in andere landen. Moge Nederland dat vertrouwen niet beschamen en door steeds grootere edelmoedigheid de andere landen steeds meer tot navolging dwingen.

DUITSCHLAND

Missiecongres te Frankfort a.M. — Van 17—19 Juni 1934 werd te Frankfort a.M. een groot missiecongres gehouden, bij welke gelegenheid de verschillende groote missie-organisaties, met name de Priester-missiebond en de pauselijke missie-genootschappen, hun algemeene vergaderingen hebben gehouden. In de slotvergadering sprak Vorst Aloïs zu Löwenstein, die ook op den Katholiekendag te Breslau in 1909 een redevoering hield, waarmee een nieuw tijdperk in de missie-actie van het Duitsche volk werd ingeluid.

IERLAND

Missietentoonstelling te Dublin. — Van 25 Aug.—16 Sept. 1934 zal te Dublin in het Mansion-House een groote Missietentoonstelling worden gehouden. Het Nederl. Medisch Missie-Comité is uitgenoodigd om er zijn belangwekkende verzameling te exposeeren. De geïllustreerde handleiding met het instructieve overzicht van de verschillende in de tropen voorkomende ziekten, zal voor deze gelegenheid in het Engelsch verschijnen met een voorwoord van father Ahaus.

BELGIË

Missiologische week te Leuven. — Dit jaar zal de 12e missiologische week te Leuven worden gehouden van 27—30 Aug. a.s. Het algemeen onderwerp, dat in behandeling zal worden genomen, luidt : *Het huwelijksprobleem in de missielanden.*

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Vertrokken :			
Z. H. Ex. Mgr. W. Cobben, Apost. Vicaris van Finland	S. C. J.	Mei '34	Finland
H. E. H. Th. Holtzer, Provicaris	Sec.	Mei '34	Finland
Pr. H. Huitink (2e keer)	S. C. J.	18 Mei '34	Stanley Falls
Z. D. H. Mgr. Th. de Backere, Apost. Prefect van Soerabaia	Lazarist	29 Juni '34	Soerabaia
Z. H. Exc. Mgr. Matthias Brans, Apost. Vicaris van Padang (2e keer)	O. M. Cap.	20 Juli '34	Padang
Pr. Cassianus Reynen (2e keer), *Br.* Ivo J. v. Schijndel (3e keer) en *Br.* Sergius T. de Pint (2e k.)	,,	20 Juli '34	Ned. Borneo
Br. Martinianus Termeulen	O. F. M.	2 Febr. '34	Noorwegen
Pr. Leo van Eekeren (2e keer).	,,	5 Juni '34	Noorwegen
Prs. J. Boumans (2e keer) en J. Verheugd (2e keer)	S. M. A.	1 Mei '34	Beneden Volta
Pr. H. Croonen	M. S. C.	4 Mei '34	Celebes
Pr. E. Goossens..............	,,	4 Mei '34	Celebes Ned. Nieuw-Guinea
Prs. H. Kapell en J. F. Spelz..	,,	18 Mei '34	Celebes
Pr. Math. Wesselink..........	O. E. S. A.	16 Mei '34	Bolivia
Prs. Theod. Kokke en Henr. Kox	M. S. F.	17 Mei '34	Brazilië
Pr. Frans Verbeek............	W. P.	Mei '34	Bukoba
Pr. Wilfried Martens..........	Picpus	6 Juni '34	Chili
Prs. C. de Venster en J. v. d. Bosch	O. S. Cr.	15 Juni '34	N. Amerika
Prs. R. Aengenent, W. Boogaartz J. van Hoek, A. Kooiman en Th. Scheerden	,,	26 Juni '34	Bandoeng
Pr. J. Mesters (2e keer)......	Montfortaan	7 Juni '34	Denemarken
Pr. Ferd. van Crimpen (2e keer)	Scheutist	Juni '34	Soei-yuan
Pr. G. Wortelboer............	C. ss. R.	10 Juli '34	Suriname

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Pr. A. Verschure	C. ss. R.	31 Juni '34	Suriname
Br. Faustinus Molenkamp......	Brs. van Oudenbosch	4 Mei '34	Soerabaia
Br. Rudolf Keet (2e keer)	„	17 Mei '34	Batavia
Frs. Hadrianus Doorakkers, Licinius van Dyck, Stanislaus Otten (2e k.) en Anselm van Oorschot (1e k.)	Fraters van Tilburg	1 Juni '34	Curaçao
Fr. Rufinus Chambon	„	19 Juni '34	Suriname
Frs. Paulus Jacobs, Theodatus van Oers en Claudius Kok ..	„	26 Juni '34	Padang
Frs. Louis de Montfort, L. Niënhuis en Hermanus C. van Munster....................	Frs. H. Hart	29 Juni '34	Malang
Brs. Victorinus J. van Beugen, Bertinus P. J. Lambers, Clementinus J. Vugts, Nazarius H. J. Maas (allen 2e keer) en Photinus J. Diderich (1e keer)	Br. v. Maastr.	29 Juni '34	Batavia
Brs. Gerardus Jansen, Filippus Loomans, Alfons Commee, Willibrordus Tholen, Leonardus van Hoof en Cornelius Hofslag	Brs. Christl. Scholen	Juli '34	Egypte en Palestina
Zrs. Louise Schon, Rosa Javurek, Maria Dijkstra en Hypolita Dielwart	Zrs. van St. Franc. Xav.	Juni '34	Noorwegen
Zrs. M. Wigberta en Ivolina ..	Zrs. Kostb. Bl. Aarle-Rixtel	11 Mei '34	Mariannhill
Zrs. M. Illidia en Othmara....	„	11 Mei '34	Rhodesia
Zrs. M. Elmara, Ingeborg en Alfonsine..................	„	11 Mei '34	Mozambique
Zrs. M. Marca, Edwina, Ritalis en Imberta	„	18 Mei '34	Congo
Zrs. M. Sieglinda, Angelita en Fabiana....................	„	24 Mei '34	Oost-Afrika
Zrs. M. Franka, Cyrina, Emmerana, Cordula, Agape en Crescentia	„	23 Juni '34	N. Amerika
Zrs. M. Agnella Bertrams en M. Johanna Maria van Dinther..	Drs. O. L. Vr. H. Hart Tilb.	18 Mei '34	Poerwokerto
Zrs. Mère Imelda Aarts en Mère Laurentia Heldens	Ursulinen Rom. Unie	18 Mei '34	Soerabaia
Zrs. Theresiana Malischewski en Gertrudo Wittens	„	18 Mei '34	Malang

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zrs. Mère Dolores Jacobs en *Srs.* Marie-Laetitia Jacobs, Marie-Don Bosco Boonen en Apollonia Buunk................	Ursulinen Rom. Unie	18 Mei '34	Bandoeng
Zrs. M. Oda, M. Borromeo J. Leervink, M. Petra G. Machielse, M. Annunciade C. Botman, M. Alyriam P. v. d. Knaap en M. Gijsberdina J. Langenhuizen...............	Zrs. O. L. Vr. Amersfoort	18 Mei '34	Malang
Zr. Marie de Bethleem, M. Coebergh......................	Witte Zusters	22 Mei '34	Oeganda
Zr. M. Theodorine A. Janssen..	,,	22 Mei '34	Tanganyika
Zr. M. Assumpta J. v. d. Heyden	,,	22 Mei '34	Oeroendi
Zrs. Elisabeth Bruno, Christine Janssens, Willibrorda Herrygers en Tarcisia Boonekamp.	Dochters der Liefde	Juni '34	Soerabaia
Zrs. Norberta, Ermelindis en Prudentia..................	Liefdezusters H. Car. Borr. Maastricht	7 Juni '34	Noorwegen
Zrs. Bernadetta, Edmundis en Bonaventure	,,	8 Juni '34	Bandoeng
Zr. Godelive..................	,,	8 Juni '34	Benkoelen
Zr. Vincenza, novice	,,	8 Juni '34	Batavia
Zrs. Rosalie Standaert, Celesta Boone, Louisiana van Erck en Wivina Boomaerts	Gasthuis Zrs. Breda	15 Juni '34	Curacao
Zrs. Leonardo Tooten, Pauline van Bree en Alfrida Martens	Zrs. Choorstr. Den Bosch	15 Juni '34	Jehol
Zrs. M. Alberta P. Schram, M. Beati A. Jong Njim en M. Rufini R. Njenget en mejuffr. J. M. Pijnappels, leeken-onderwijzeres....................	Franc. v. Veghel	29 Juni '34	Ned. Borneo
Zrs. M. Petro A. v. d. Doef en M. Benitia A. v. d. Berg....	Franc. v. Bennebroek	25 Juni '34	Padang
Zrs. M. Imelda Milario, M. Philomena Baas, M. Beata Oosterwijk......................	Dominicanessen Neerbosch	26 Juni '34	Bandoeng
Zr. M. Christina Ypma........	,,	26 Juni '34	Poerwokerto
Zrs. Irenaea en Adalrica	Dienaressen H. Geest	16 Juni '34	N. Amerika
Zrs. Laurentia, Walburgis, Calixta, Servilia, Etwalda, Lu-			

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
dolphia, Euphrosina, Belana, Avelline, en Gaudens........	Dienaressen H. Geest	21 Juni '34	Brazilië
Zrs. Flaviana, Guitmara en Maximiana.....................	,,	26 Juni '34	Kl. Soenda eil.
Zrs. Felixina, Ermegardis en Ortrudis..................	,,	13 Juni '34	Soerabaia
Teruggekeerd :			
Z. H. Exc. Mgr. J. M. Buckx	S. C. J.	5 Juni '34	Finland
Fr. A. Luppes................	Mill-Hill	18 Mrt. '34	Sarawak
Fr. J. van Roosmalen........	,,	11 April '34	Basankusu
Frs. J. Sweere en D. Stoelinga	,,	24 Mei '34	Philippijnen
Fr. J. v. Riet	,,	28 Mei '34	Nellore
Fr. F. Koperdraad............	,,	Juli '34	Nellore
Frs. P. Preijde, H. Overwater en H. Hanraets	,,	Juli '34	Boven Nijl
Pr. Eligius Kee	Picpus	14 April '34	Brazilië
Pr. J. Schumacher............	Montfortaan	20 Mei '34	Haïti
Pr. H. Drost	W. P.	3 Mei '34	Tanganyika
Pr. W. van Lieshout..........	S. M. A.	18 Mei '34	Beneden Volta
Pr. P. Derickx	,,	5 Mei '34	Goudkust
Pr. Remigius van Hoof	O. M. Cap.	28 Mei '34	Padang
Prs. J. van Zeeland, A. Brekelmans en G. Trienekens......	M. S. C.	26 Mei '34	Surigao
Prs. B. van Klaarwater en P. Seelen.....................	,,	10 Juni '34	Rabaul
Pr. Ger. v. d. Geld	M. S. F.	2 Juni '34	Brazilië
Prs. A. in 't Groen en H. v. d. Horst......................	S. C. J.	27 Mei '34	Brazilië
Pr. H. Telgman	,,	3 Juli '34	Stanley Falls
Pr. F. Kusters	C. ss. R.	10 Juni '34	Suriname
E.E. H.H. J. v. d. Burg, J. Borsboom en G. Gorissen........	Noorsche Missionarissen	Juni '34	Noorwegen
Prs. Marcellus Lamers en Reginaldus Dellaert	O. P.	20 Mei '34	Curacao
Prs. Alphonsus Suermondt en Lucas Janssen	,,	Mei '34	Porto Rico
Prs. Brocardus Stokhof, Eliss. Spruit en Bertholdus v. d. Mee	O. Carm.	Juni '34	Brazilië
Pr. Coel. Dillmann............	,,	Juni '34	Malang
Pr. Joh. van Rooyen	M. S. C.	Juni '34	Brazilië
Pr. J. Kurris	S. J.	Juli '34	Batavia
Br. Franciscus Willems........	C. P.	18 April '34	Nicopolis

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Br. Paschalis I. van Wetten en *Br.* Adrianus [1]	Brs. O. L. Vr. v. L. Dongen	16 Mei '34	Batavia
Br. Angelus van Leeuwen [2]	Broeders v. Oudenbosch	Mei '34	Soerabaia
Brs. Honoratus v. Aalst en Salesius Bominaar	,,	Juni '34	Bandoeng
Fr. Cornelius Janssen [3]	Fraters van Tilburg	20 Mei '34	Suriname
Frs. Ernest Adriaansen en Adriano Louer	Fraters van Tilburg	26 Juni '34	Celebes
Fr. Domitianus Simons	,,	26 Juni '34	Padang
Frs. Majella Kramps, Fernandez Janssens en Sidonius v. d. Meerendonk	,,	21 Juni '34	Curaçao
Fr. M. Eymard J. Sluyters	Frs. H. Hart	Juni '34	Malang
Zr. Aloysia L. van Woesik	Drs. O. L. Vr. H. Hart Tilb.	15 April '34	Ned. Nieuw Guinea
Zr. Pacia K. Greff	Dienaressen H. Geest	5 April '34	Japan
Zrs. Adalrica M. Wernimont en Franciscina A. v. d. Voort	,,	10 April '34	Ned. Nieuw Guinea
Zr. Emmanuella Chr. van Gendt	Witte Zusters	28 April '34	Oeganda
Zr. M. Aquila M. Kriellaars	,,	28 April '34	Tanganyika
Zr. Emerentia de Vent	Francisc. van Oirschot	April '34	Brazilië
Zr. Agnes Zondervan	Zrs. van St. Franc. Xav.	Mei '34	Noorwegen
Zr. Xaveria Th. Bertels	,,	Juli '34	,,
Zrs. Lidwina Kramp, Vicaria der Missie, priorin Candida Vulkers en *Zr.* Mathea van Buren	Dominican. v.Voorschoten	16 Juni '34	Curaçao
Zrs. Philotea Messemer en Canisia Mensink	,,	16 Juli '34	Curaçao
Zr. Mère Cantia Staal	Zrs. J. M. J. Mariënburg	19 Juli '34	Celebes
Zr. Gemma Wouters	Gasth. Zrs. Breda	16 Juni '34	Curaçao
Overleden:			
Br. Eusebius Auke Monse	Witte Paters	15 Jan. '34	Bangueolo

[1]) De Z. E. Br. Bernardus M., provinciaal der Brs. van O. L. Vr. v. Lourdes te Dongen keerde op 5 Juni 1934 terug van zijn visitatiereis.

[2]) Met hem keerde terug van visitatiereis de Algem. Overste, Eerw. Vader Tarcisius de Leeuw.

[3]) Met hem keerde terug van visitatiereis de Sup. Gen. fr. M. Tharcisio Horsten.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Pr. August van Waesberghe, Missie tot 1933, overleden te Antwerpen	Witte Paters	21 Febr. '34	Tanganyika
Pr. Martinus Voets, geboren 23-11-1889, Missie 1918—1934, overleden te Peking	Scheutist	22 April '34	Soei-yuan
Pr. Samuel Tetteroo, geboren 21-4-1875, priester 1901, Missie 1906—1934, overl. te Woerden	O. F. M.	30 April '34	Brazilië
Pr. A. M. A. Fisscher, geboren 15-8-1872, priester 26-8-1903, Missie 1906—1934..............	S. J.	14 Mei '34	Batavia
Pr. H. van Driessche, geboren 1875, priester 1909, Missie 1912—1934.	S. J.	10 Juni '34	Batavia
Br. Simon van den Yssel, geboren 1864, overleden te Roosendaal	Mill-Hill	18 Juni '34	Eng. Borneo
Zr. Remberta	Kl. Zrs. H. Joseph Heerlen	8 April '34	Luanfu
Zr. Mère Antoine v. Iersel....	Ursulinen Rom. Unie	19 April '34	Malang
Zr. M. Miltredis Schmitt......	Drs. v. h. Kostb. Bloed	14 Mei '34	Z.-Afrika
Zr. M. Laurentine Heller......	„	26 Mei '34	Transvaal
Zr. M. Juliana Mooy	Ursulinen van Bergen	10 Juni '34	Kisusnu

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Apostolisch Delegaat van Egypte. — De H. Vader heeft *Mgr. Gustaaf Testa* benoemd tot Apostolisch Delegaat voor Egypte, Arabië, Ethiopië, Erytrea, Palestina en Trans-Jordanië en hem tevens verheven tot titulair aartsbisschop van Amasea.

Bisschopswijding van Z. H. Exc. Mgr. W. Panis. — Op Zondag 24 Juni 1934 heeft te Menado (Ned. O. Indië) de plechtigheid plaats gehad der bisschopswijding van Z. H. Exc. Mgr. W. Panis, den eersten Apostolischen Vicaris van Celebes. Z. H. Exc. Mgr. J. Aerts, Apost. Vic. van Ned. Nieuw-Guinea, die evenals Mgr. Panis tot de Congregatie der Missionarissen van het H. Hart behoort, heeft de Consecratie verricht.

Zilveren Priesterfeest van Mgr. Dr. de Backere. — Den 5en Juni 1934 heeft Mgr. Dr. Th. de Backere C. M. de eerste Apostolische Prefect van Soerabaja, in allen eenvoud en stilte in het Missiehuis St. Joseph te Helden-Panningen het feit herdacht, dat hem vóór 25 jaren in dezelfde kapel de handen werden opgelegd.

Algemeene Secretaris van S. P. L. — Als opvolger van Z. H. Exc. Mgr. Zanin, thans Apostolisch Delegaat in China, is benoemd tot algem. Secretaris van het Sint Petrus-Liefdewerk, *Mgr. Aurelio Signora*, die kort daarop is benoemd tot Huisprelaat van Z. H.

St. Joseph's Congregatie van Mill-Hill. — In het Algemeene Kapittel, dat op 8 Juli te Mill Hill gehouden werd, is als opvolger van Z.Hoogw. Exc. mgr. J. Biermans, tot algemeen overste gekozen de hoogeerw. father S. O'Callaghan, tot nu toe overste der missie in Nieuw-Zeeland. Tot raadsheeren zijn gekozen : de z.eerw. Fathers Mc. Laughlin (Rector van het St. Joseph's College te Mill Hill), Reesinck (Rector van het missiehuis te Roosendaal), Fink en Wall.

Concilie in Indo-China. — De H. Vader heeft aan Z. H. Exc. Mgr. Columbanus Dreyer O.F.M., apost. delegaat in Indochina, opgedragen het voorzitterschap te bekleeden van het Concilium plenarium, hetwelk binnenkort in Indo-China zal worden gehouden.

Prefectuur Benkoelen. — Tot nieuwen Superior Rel. in de Prefectuur Benkoelen is benoemd de H. E. pater Albertus Hermelink S.C.J.

In de Congregatie der Broeders van Liefde, waarvan het Moederhuis te Gent is, is op 2 Juli 1934 een zelfstandige Nederlandsche provincie opgericht, waardoor het mogelijk wordt dat voor deze Congregatie nog meer Nederlanders actief deel zullen kunnen nemen aan het missiewerk. Op Java hebben zij huizen te Poerwokerto, Poerworedjo en te Tegal (in aanbouw).

Als Provinciale Overste is benoemd de Eerw. Broeder Nathaniël, Juvenaat „Eikenburg" te Eindhoven.

Nieuwe Missioneerende Broeder-Congregatie. — Van de „Broeders der Christelijke scholen" die een Juvenaat hebben te Baarle-Nassau zijn voor het eerst een zestal Nederlandsche Broeders als missionarissen vertrokken. In reeds bestaande scholen en colleges in Egypte en Palestina zullen zij hun zegenrijk apostolaat gaan uitoefenen.

Nieuwe Missioneerende Zuster-Congregatie. — Ook van de Nederlandsche zusters Kanonikessen v. h. H. Graf (o.a. gevestigd op de H. Land-Stichting te Nijmegen) nemen er voortaan actief deel aan het Missiewerk : de eerste twee Nederlandsche zusters dezer Congregatie zijn den 1en Juni 1934 naar de missie in Belg. Congo vertrokken.

Nieuw Missiegebied. — De Apostolische Prefectuur Noord-Nigeria is gesplitst geworden in twee Apostolische Prefecturen, genaamd Kadoena en Jos, die beide toevertrouwd blijven aan de Societeit der Afrikaansche Missiën. Bij decreet van 22 Juni 1934 is door de S. Congr. de Prop. benoemd tot Apostolischen Prefect van Jos. Mgr. G. Lumley S.M.A.

De stichteres van S. P. L. — Te Alençon in Normandië is overleden *Mej. Jeanne Bigard*, die in 1889 met haar moeder het Liefdewerk tot opleiding eener inlandsche geestelijkheid stichtte, hetwelk in 1920 tot het Pauselijk Liefdewerk van den H. Apostel Petrus werd verheven.

In het College der Propaganda te Rome werd 10 Juli een plechtige lijkdienst voor haar zielerust gehouden waarbij kard. Fumasoni Biondi, Prefect der Propaganda, de absolutio ad tumulum gaf.

BOEKBESPREKING

Klein, W. C. — *Economische gegevens betreffende Nederlandsch Nieuw Guinea.* — 42 blz. — N. V. Boekhandel en Drukkerij, voorheen E. J. Brill, Leiden, 1934.

Dat het groote, nog zoo weinig bekende, eiland N. Guinea thans weer volop in 't middelpunt der belangstelling staat, danken we vooral aan de activiteit van 't Nieuw Guinea Comité. Aan diens naarstigen secretaris, Dr. W. C. Klein, danken we ook weer bovengenoemde brochure.

De opzet ervan is, belangstelling te wekken voor het groote eiland, dat nog voor veruit het grootste deel braak ligt. Ofschoon het niet gaat over de economische ontwikkeling van 't land, is dit vraagstuk toch ook voor de missie van belang. Dat verliest ook de schrijver niet uit het oog.

Bij de uitbreiding van 't missiewerk wordt het een dringende eisch, dat er in eigen gebied naar bestaansmiddelen gezocht wordt, teneinde het zooveel mogelijk onafhankelijk te maken van steun van buiten. Vele missies exploiteeren dan ook eigen plantages of andere ondernemingen. In den huidigen crisistijd vormen die weliswaar een schadepost in plaats van een voordeel doch deze tijd is abnormaal en gedurende den wereldoorlog hebben deze ondernemingen vele missies, die geheel van Europa waren afgesloten, voor een wissen ondergang behoed.

Vele economici, ook niet Katholieke, zijn evenals de schrijver dezer brochure warme voorstanders van dergelijke werkzaamheden der missie. Zij streeft, zoo redeneeren zij, ideëeler doeleinden na dan de gewone zakenman ; zij heeft dus allicht meer hart voor de belangen en 't welzijn der inheemsche arbeiders, die reeds Christen zijn of die zij voor 't christendom hoopt te winnen en bovendien komt de winst ten goede aan 't land zelf, tot welks ontwikkeling ze wordt aangewend in scholen, ziekenhuizen en dergelijken.

Deze brochure behandelt daarom ook, als is het niet ex professo, een voornaam missiebelang.

De schrijver gaat na, welke mogelijkheden Nieuw Guinea in economisch opzicht biedt en deze zijn talrijk. Hij stelt dan een vergelijking in tusschen hetgeen gedaan wordt in 't Nederlandsch en in 't Australisch gebied. Aan 't Australische gedeelte werd reeds sedert lang meer aandacht geschonken, doch ook het Nederlandsche opent in vele opzichten zeer gunstige vooruitzichten.

Voor de welvaart en de maatschappelijke verbetering der inheemsche bevolking is volgens schrijver meer heil te verwachten van cultures en de uitbuiting van boschproducten dan van goud- en petroleumexploitaties. Die eerste alleen zullen ook wel uit den aard der zaak de belangstelling hebben der missionarissen. Zij zullen in deze brochure vele wetenswaardige bizonderheden aantreffen.

Tilburg H. GEURTJENS M. S. C.

Wessels, C. — S.J. — *Histoire de la Mission d'Amboine.* 1546—1605. Traduit du néerlandais par J. Roebroek S.J. — Louvain, Museum Lessianum, 1934. — 12e — 270 p. — 37 frcs.

— *De Augustijnen in de Molukken.* 1544—1546 ; 1606—1625. — Overdruk uit Historisch Tijdschrift 13 (1934) 44—59.

In de missiegeschiedenis der Molukken van de 16e en 17e eeuw kunnen we achtereenvolgens onderscheiden : vooreerst enkele missiepogingen in de eerste jaren na de vestiging van het Portugeesche gezag (1522—1546) — hierbij merken we echter op, dat de door bijna alle schrijvers vermelde Franciscaansche missie op Ternate in de jaren 1522—1533 in werkelijkheid niet bestaan heeft — ; vervolgens de verkenningstochten van den H. Franciscus Xaverius (1546—1547) ; eindelijk de tijd van bevestiging en uitbouw, onder wat al moeilijkheden, offers en tegenslagen ! Met de komst der Hollanders heeft de katholieke missie en het katholieke werk afgedaan ; wel wordt bij de overgave van Ambon (1605) vrijheid van godsdienst bedongen en de veroveraar, Steven van der Hagen, heeft zich hier ook aan gehouden, maar nauwelijks was hij afgereisd, of het verdrag werd schandelijk geschonden.

Het gedetailleerde verhaal van de twee laatste perioden heeft P. Wessels in 1926 tot een wetenschappelijk geheel samengesteld, hetwelk allentwegen een buitengewoon gunstig onthaal vond. Deskundigen prezen Sch's omvangrijke bronnenstudie, zijn klaren eenvoud, zijn koele objectiviteit. Van deze uiterst leerzame missiegeschiedenis bezorgde ons thans zijn ordesgenoot p. Roebroek, een Fransche vertaling, om aldus een onderdeel onzer koloniale missiegeschiedenis aan 'n uitgebreideren lezerskring kenbaar te maken. De uitgave is verrijkt met eenige bijlagen en platen, voorzien van een personenregister, maar merkwaardigerwijze is de inhoudsopgave vergeten.

Intusschen zet p. Wessels zijn studies op de missiegeschiedenis van Nederlandsch Oost-Indië onvermoeid voort. Als vrucht daarvan publiceerde hij in den 13den jaargang van het Historisch Tijdschrift een relaas omtrent het eerste verblijf der Augustijnen in de Molukken van 1544—1546 en het weinige, dat bekend is omtrent hun tweede vestiging en arbeid aldaar van 1606—1625. Door deze en dergelijke conscientieuze détail-studies wordt langzamerhand de mogelijkheid geschapen een alleszins verantwoorde, algemeene geschiedenis der missie in onze Oost te schrijven.

A. M.

Vromant, G. — C. I. C. M. — *Jus Missionariorum. Introductio et Normae Generales.* — Louvain, Museum Lessianum, 1934. X-239 p. — 27 frcs.

Met groote zaakkundigheid en bewonderenswaardigen ijver publiceert Sch. thans reeds het zesde, in logische volgorde het eerste deel van zijn „Jus missionariorum". Het nut van een afzonderlijk werk over het missierecht behoeft niet te worden betoogd, als men bedenkt, dat in de leerboeken van het kerkelijk recht en de algemeene conmentaren op het kerkelijk wetboek de voor de missiegebieden geldende rechtsnormen hoogstens vluchtig worden behandeld of terloops hier en daar vermeld, ofschoon het missierecht even omvangrijk en ingewikkeld als gewichtig is, vooral voor de missionarissen.

Sch. verdeelt zijn bovengenoemd werk in drie deelen. Vooreerst spreekt hij — en dit zal voor velen het meest interessante gedeelte vormen— over de bronnen en de geschiedenis, het voorwerp en de verdeeling, alsmede over de bestudeering van het missierecht. Vervolgens handelt hij over het recht en den plicht der geloofsverkondiging, hetgeen ongetwijfeld van fundamenteele beteekenis is. Eindelijk geeft hij een verklaring van de „normae generales" van het eerste boek van C. I. C., waarbij hij vooral datgene toelicht wat voor het missierecht van bijzonder belang is ; altijd zit bij den schr. een practische bedoeling voor, hetgeen b.v. blijkt uit de vrij-uitvoerige hoofdstukken over de privileges en dispensaties, welke intusschen geen volledige verhandeling der stof bevatten. In een aanhangsel wordt de „formula tertia major facultatum quas S. Congregatio de Propaganda Fide Ordinariis in terris missionum procurat", ten gerieve van velen, afgedrukt.

Minstens evenzeer als sch.'s vroegere werken over afzonderlijke onderdeelen van het missierecht, verdient deze algemeene inleiding daadwerkelijke waardeering, niet alleen van de zijde der missionarissen, maar ook van die der canonisten. A. M.

Maas, Dr. Otto — O. F. M. — *Die Franziskanermissionen.* — Ein Ueberblick. 2e Aufl. mit 4 Karten. — Franziskus-Druckerei, Werl i. W., 1934. — 0.70 Mk.

Deze brochure bevat een korte schets van de missiegeschiedenis der Franciscanerorde en een summier overzicht van den tegenwoordigen toestand der Franciscaansche missies. De naam van den sch., een der beste missiehistorici van zijn orde, waarborgt degelijkheid en betrouwbaarheid. Het ware te wenschen, dat alle missioneerende orden en congregaties dergelijke brochuren door vakkundigen lieten samenstellen ; zulks zou niet alleen aan de vulgarisatie der missiegeschiedenis, maar ook haar eigen recruteering ten goede komen. A. M.

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 29 Julii 1934. F. N. J. HENDRIKX, Vic. Gen.

Z. H. EXC. MGR. BERNARD HILHORST, C.S.Sp.

TITUL. BISSCHOP VAN METELLOPOLIS, APOST. VIC. VAN BAGAMOYO
GECONSACREERD TE AMSTERDAM 25 APRIL 1934

MONSEIGNEUR HILHORST EN BAGAMOYO

BIJ HET PORTRET

Den 26sten Februari van dit jaar werd te Rome de Pauselijke Bulle onderteekend, gericht „aan Onzen geliefden Zoon Bernard Hilhorst, der Congregatie van den Heiligen Geest, gekozen tot Apostolisch Vicaris van Bagamoyo en Titulair-Bisschop van Metellopolis." Vijf dagen later, den 2den Maart, werd aan het Nederlandsch Provincialaat en Groot-Scholastikaat, te Gemert, deze langverwachte benoeming telegraphisch medegedeeld door Z.H. Exc. Mgr. Dr. Le Hunsec, Algemeen-Overste der PP. van den H. Geest. De nieuwe Bisschop, tot dan toe Provinciaal-Overste, die te Gemert vertoefde, had meteen de onbedaarlijke toejuichingen en enthousiaste felicitaties in ontvangst te nemen van de aan 't souper verzamelde Communiteit. Wel was de vreugde met weemoed vermengd : we verloren een geliefden Provinciaal, die sinds de oprichting der Nederlandsche Provincie met talent en tactvolle energie zijn gebied bestuurd had en aller sympathie en volgzaamheid had weten te winnen ; maar juist door deze eigenschappen was Hij zeker de Kerkvorst, in staat om het Missiegebied onzer Provincie in Oost-Afrika tot grooten bloei te brengen !

Mgr. Hilhorst werd te Amsterdam geboren, 31 December 1895, begon daar zijn humaniora, die hij voortzette en beëindigde in het Missiehuis te Weert ; daarna volgde het Noviciaat en de Philosophie te Gemert, de Theologie te Leuven, waar hij 27 Augustus 1922 de Priesterwijding ontving. Vanaf 1923 was Mgr. als Professor werkzaam in Gentinnes, vervolgens als Overste en Philosophie-Professor te Bonsecours (België) ; in 1931 volgde zijn benoeming als eerste Provinciaal der Nederlandsche Provincie.

En nu, 25 April ll., had dan de plechtige Bisschopsconsecratie

plaats in „de Posthoorn” te Amsterdam, de Kerk, waarin de Uitverkorene vóór 38 jaren het H. Doopsel ontving. De Bisschop van het Diocees, Mgr. Aengenent, voltrok de verheven ceremonie, daarbij geassisteerd door HH. HH. EE. Mgr. Diepen en Mgr. Le Hunsec, Algemeen-Overste, oud-Apostolisch Vicaris van Senegambië. Aldus trad Mgr. Hilhorst in de rij der 27 Bisschoppen, die de Congregatie van den H. Geest thans onder haar 1400 Paters telt: 15 Apostolische Vicarissen, 5 residentiëele Bisschoppen, 1 Bisschop-Coadjutor en 6 oud-Apostolische Vicarissen (bovendien heeft deze Orde nog 8 Apostolische Prefekten en 3 Kerkelijke Missie-Oversten zonder specialen titel). Als dusdanig zal onze Nederlandsche Bisschop dan ook zijn eigen hoekje gaan bewerken in den uitgestrekten Afrikaanschen wijngaard, waarin de Paters van den H. Geest sinds 1778 en vooral sinds 1841 hun beste krachten geven. De Congregatie heeft in het zwarte werelddeel 26 groote missiegebieden, waarvan 13 aan de Westkust, 6 in het binnenland, 4 op de eilanden Madagascar, Mauritius en Réunion, en 3 aan de Oostkust. Het meest Zuidelijke van de drie laatstgenoemde Vicariaten, Bagamoyo, gelegen onder den 5den graad Zuiderbreedte, werd onlangs toegewezen aan de steeds groeiende Nederlandsche Provincie, reden waarom een Nederlander tot de waardigheid van Apostolisch Vicaris verheven werd; de aftredende Bisschop, Mgr. B. Wilson, werd overgeplaatst naar een der Vicariaten aan de Westkust, welks Vicaris, Mgr. O'Gorman, een welverdiende rust ging genieten, na 30 jaren als Missie-Bisschop werkzaam te zijn geweest.

Voor de geschiedenis van het Vicariaat Bagamoyo moeten we meer dan 70 jaar teruggaan, tot in den tijd toen Afrika nog een aanblik bood van verschrikkelijke stoffelijke en geestelijke ellende en nog grootendeels onbekend en ontoegankelijk was. De Portugeezen onder Vasco de Gama hadden in de 15e en 16e eeuw Christus' Naam reeds verkondigd in deze streken aan de Oostkust, zelfs Franciscus Xaverius had in Malindi (in ons huidig Vicariaat Zanzibar) een poging gewaagd, en later zijn er Augustijnen, Dominicanen en Jezuieten geweest. Maar dezen speelden er eerder de rol van aalmoezeniers voor de blanken dan van missionarissen; in ieder geval waren in de 19e eeuw niets dan materiëele sporen meer te vinden van hun verblijf onder deze negerbevolking. Sinds

1841 en '42 waren de Spiritijnen op de naburige eilanden Mauritius en Réunion werkzaam, aangevuurd door hun grooten Generaal-Overste, den Joodschen bekeerling Pater Libermann, die met verbazende werkkracht en ware heiligheid de evangelisatie van Afrika had aangevat en er in 1860 reeds zeer vele geestelijke zonen telde, voornamelijk aan de Westkust. In dit jaar werd de Hoogeerw. Heer Fava, Vicaris-Generaal van het Bisdom Saint-Denis (eiland Réunion) door zijn Bisschop naar de Oostkust gestuurd, naar 't eiland Zanzibar, dat tegenover de havenplaats Bagamoyo gelegen is; hij trof daar de voorbereidende maatregelen voor de vestiging van Missionarissen en een goed jaar later kwam de Spiritijn, Pater Horner, als eerste Apostolisch Prefekt, van Réunion naar Zanzibar; hem was een gebied toegewezen, dat zich uitstrekte van kaap Guardafui tot aan Mozambique, een kustlengte van meer dan 2000 KM, zonder grenzen naar 't binnenland, ongeveer in de termen waarin de twee eerste Bisschoppen der Congregatie een vijftiental jaren tevoren hun gebied hadden gekregen aan de Westkust. Voorloopig was er toch geen gevaar dat de nieuwe Missionarissen in jurisdictie-conflict zouden raken met hun oudere Orde-genooten van het Westen, noch met de in 1859 aldaar gearriveerde Paters van Lyon ! ! — Nu werd Afrika dus ook in de Oostkust aangetast, en 't zou definitief zijn.... !

Het eiland Zanzibar en 't tegenover liggende Bagamoyo, waren als twee groote etterwonden ; Zanzibar had een der grootste slavenmarkten van Afrika. Het menschelijk vee werd in afschrikwekkende karavanen vanuit 't binnenland naar Bagamoyo voortgezweept en hier ingescheept voor de markt van Zanzibar ; de Sultan van 't eiland verdiende een aardig centje aan invoerrechten.... Dagelijks om vier uur namiddag begon de veiling, en als de Paters over de markt liepen, strekten afgebeulde negertjes de armen naar hen uit met den hartroerenden kreet: „Goede blanke, koop mij.... !" En de Missionarissen kochten, slavenhandelaars van O.L. Heer ! Daarbij verzamelden ze, wat als bedorven waar door de meesters in den steek gelaten was, en eens te meer wist God door Zijn Priesters uit 't kwade 't goede te verwekken : deze gewezen slaven en slavinnen hebben de kernen gevormd der eerste Christen-gemeenten in onze Vicariaten van Oost-Afrika ! De Apostolische Prefekt wist wat grond te verkrijgen op 't vasteland, in de havenplaats Baga-

moyo, in 1868 begon men daar twee weeshuizen te bouwen, voor jongens en meisjes. De „Dochters van Maria", in 1848 door P. Le Vavasseur C. S. Sp. op Réunion gesticht, namen de zorg voor de meisjes op zich. Ook een tehuis voor melaatschen kwam tot stand.

Men begon nu de opleiding van deze verschoppelingen tot 't christelijk leven, de Missionarissen gaven hun de noodige schoolkennis en tegelijk werden ze aan den landbouw en allerlei ambachten gezet, terwijl de meisjes onderricht ontvingen in alles wat een goede huismoeder vormt, een methode, die de Paters van den H. Geest, volgens de instructies van Pater Libermann, vanaf het begin in Afrika toegepast hadden en die volgens sommigen de karakteristieke eigenschap is hunner methode van missioneeren. Dat de Spiritijnen van Bagamoyo ver vooruit keken, blijkt verder wel hieruit, dat Bagamoyo in 1870 al een Klein-Seminarie had met 24 Seminaristen, al is deze eerste poging zonder vrucht gebleven. Pater Libermann had reeds in 1844 geschreven : „De vorming van een inlandschen Clerus is onze voornaamste taak. Ik acht het niet mogelijk zonder dit werk tot een gelukkig resultaat te komen."

Vanuit Bagamoyo begon de victorie door 't land, waar zooveel volksstammen bij elkaar wonen ; de algemeen verspreide taal, het Swahili, bewees daarbij goede diensten. Wanneer de kinderen den vereischten leeftijd hadden, trokken eenige Paters met een groepje naar 't binnenland ; 'n geschikt „nestje" werd opgezocht, hutten verrezen.... Dan zakten de jongens weer af naar de kust, waar ze hun verloofden achtergelaten hadden ; met vreugde en jolijt werden huwelijken ingezegend en na de festiviteiten reisde de jonge christengemeente naar de nieuwe nederzetting. Dat was 't systeem der „vrijheidsdorpen", later nog stelselmatiger toegepast door Mgr. Callewaert, in Belgisch Congo. Vanuit deze centra straalde dan 't licht van het Evangelie over de omstreken ; de beschaving drong door met de verstandelijke ontwikkeling en de vakkennis der nieuwe „koloniseerende mogendheid". Later, na de afschaffing van den slavenhandel, mede door de bemoeiïngen der missionarissen bewerkstelligd, zette men 't zelfde systeem voort met vrije negers en negerinnen.

Door deze methode nam de ontwikkeling der Missie zulk een vlucht, dat de Prefektuur in 1883, 20 jaar na de stichting, tot Vicariaat verheven werd, met Mgr. de Courmont als eersten Bis-

schop, die de consecratie ontving uit de handen van bovengenoemden Mgr. Fava, den grondlegger van de Zanzibar-Missie, Bisschop van Grenoble geworden. Taai en volhardend werd doorgewerkt; zelfs een drukkerij kwam tot stand, die gebedenboekjes, zangboeken, catechismussen en schoolboeken verspreidde. De „Navolging van Christus" verscheen in Swahili-vertaling, daarbij een groote Swahili-Dictionnaire, enz. Intusschen reisden Bisschop en Missionarissen onvermoeid door deze streken, Staties stichtend waar 't mogelijk was, evangelizantes et praedicantes ubique.... Een der meest markante figuren uit dien tijd was wel Pater Le Roy, die later Apostolisch Vicaris werd van Gaboen (West-Afrika), vervolgens 30 jaar zijn Congregatie leidde als Algemeen-Overste, en thans, op 80-jarigen leeftijd, nog rusteloos zijn fijne pen aan de belangen van de Missies wijdt.

Andere Missie-Congregaties, voornamelijk de Witte Paters, kwamen ter hulp en namen de zorg op zich voor districten in 't Noorden en 't Zuiden en verder Westelijk 't binnenland in, dat de missionarissen voor hen toegankelijk hadden gemaakt; zelfs ontdekkingsreizigers als Stanley en Livingstone namen hun uitgangspunt in Bagamoyo. Ten slotte bleef nog een gebied over, dat zich uitstrekte over ongeveer 8 breedtegraden: het Vicariaat Zanzibar. In 1906 werd het Zuidelijk gedeelte als apart Vicariaat opgericht: Zuid-Zanzibar, terwijl ook dit weer in 1910 in twee Vicariaten verdeeld moest worden: Kilima-Ndjaro en Bagamoyo. Aldus ontstonden de drie actueele Spiritijnsche gebieden aan de Oostkust, achtereenvolgens met de havenplaatsen Mombasa, Tanga en Bagamoyo. Z.H. Exc. Mgr. Vogt, een Elzasser, werd de eerste Apostolische Vicaris van Bagamoyo; na den oorlog, toen dit land aan Duitschland, dat er sinds 1890 heerschte, onttrokken werd en onder Engelsch Mandaat gesteld, ging deze Bisschop over naar Cameroun in West-Afrika, waar hij nog steeds met overweldigend succes arbeidt, en werd opgevolgd door een onzer Iersche Bisschoppen, Mgr. Wilson, die thans plaats maakt voor Mgr. Hilhorst, zooals boven vermeld.

't Is onmogelijk in dit kort bestek volledig de innerlijke ontwikkeling van 't oude Vicariaat Zanzibar weer te geven, noch die van het huidige Bagamoyo. Bepalen we ons tot 'n overzicht van het resultaat, dat thans met Gods genade in Bagamoyo

bereikt is, van de moeilijkheden en hoopvolle verwachtingen....

In het tegenwoordige missiegebied Bagamoyo, met een oppervlakte van 120000 KM², functionneeren op 't oogenblik 13 Staties met resideerende Missionarissen, Paters, Broeders, Zusters. Bagamoyo was langen tijd de Bisschoppelijke residentie, maar sinds deze plaats, door de opkomst van Daressalam, veel van zijn beteekenis verloor, verblijft de Vicaris in Morogoro, gelegen aan de spoorlijn Daressalam-Dodoma-Tabora-Kigoma; behalve door zijn ligging, is deze plaats van overwegende beteekenis door de kweekschool voor inlandsche onderwijzers, die onze Paters daar, met subsidie der Engelsche Regeering, besturen en welke thans ongeveer 250 leerlingen telt uit verschillende Vicariaten; Morogoro is tevens het centrum van een bloeiende Christen-gemeente. De andere Staties, met overal variëerende omstandigheden van klimaat, bodemgesteldheid, bevolking, tegenwoordigheid van Islam-aanhangers of Protestanten, enz. enz., gaan alle in min of meer stijgende lijn. Jammer, dat de oorlog, die ook daar fel gewoed heeft, zooveel goeds heeft vernietigd en zooveel élan tegengehouden! Tezamen tellen ze, volgens de statistiek van 1934, 37686 Katholieken en 5507 Catechumenen. De laatste vijf jaren steeg het aantal Katholieken met ruim 11000. Een klein dertigtal Paters heeft de zorg voor zooveel zielen, daarin bijgestaan door 8 Broeders, 28 Zusters (Dochters van Maria, of Zusters van Het Kostbaar Bloed uit Aarle-Rixtel, bij Gemert) en 466 Catechisten; tevens rust op hen de overstelpende taak om nog bijna 300.000 heidenen op te nemen in de Moederkerk. Om deze taak te verlichten werden onlangs de drie meer naar 't binnenland gelegen staties aan Italiaansche Passionisten afgestaan, die echter voorloopig tot het Vicariaat Bagamoyo blijven behooren.

En 't Protestantisme, en vooral 't Islamisme is daar, om ieder stukje terrein te betwisten. Ze moeten uittrekken, onze Missionarissen, door de bergachtige en daardoor gezonde maar moeilijk te bereizen streken van Bagamoyo, soms per auto, per motorfiets of per trein, meestal per fiets, te voet of „per ezel" — de legendarische ezel van Bagamoyo! — om zielen te winnen voor Christus. Maar ze doen 't met moed, want ze steunen op 't werk hunner voorgangers, aan wie het te danken is dat ze in een land, waar 70 jaar vroeger niets dan vreeselijke ellende heerschte, nu

bijna 400 katholieke scholen hebben, jaarlijks 3000 Doopsels kunnen toedienen, 500 Huwelijken inzegenen, en honderdduizenden malen Christus' Lichaam kunnen uitreiken aan die slaven van weleer ! ! Ze rekenen op God's genade en richten de oogen vol hoop op de 300 toekomstige Missionarissen, die ver in Holland voorbereid worden om hun medehelpers en opvolgers te zijn. 36 Inlandsche Seminaristen, waarvan één groot-seminarist (een tweede werd pasgeleden bij het zwemmen door een krokodil weggesleept), zijn wel op studie in het intervicariaal Seminarie te Tabora, bestuurd door de Witte Paters, maar.... de inlandsche Priesters zijn nog steeds in 't verschiet, en de taak is urgent ! !

Ten slotte, de werkers van Bagamoyo zien verlangend uit naar hun Bisschop, die 6 November daar voet aan wal hoopt te zetten en wiens strategisch plan reeds uitgewerkt is : Monseigneur is voornemens, jaarlijks 't grootste gedeelte van zijn tijd te besteden aan 't bezoeken der Staties, om zijn Missie en Missionarissen te leeren kennen, om contact te houden met de bevolking, om ook zelf hier en daar 't werk der Missionarissen te verrichten, om aan te moedigen, te steunen, voort te stuwen, om in staat te zijn aller werkzaamheid zóó te kanaliseeren, dat zoodra mogelijk 't groote doel bereikt wordt : de opbloei van Christus' Kerk in Bagamoyo ! Monseigneur Hilhorst heeft daarvoor niet alleen de Sacramenteele genade van het Episcopaat, maar ook het organisatietalent, den praktischen kijk op personen en toestanden, een taai doorzettingsvermogen, de noodige tact en voorzichtigheid, aangename en eenvoudige omgangsmanieren, zelfbeheersching in al zijn optreden, en ten slotte een degelijken religieuzen geest, die het fundament is van ieder vruchtbaar apostolaat. — Hij zal daar komen in Nomine Jesu, zooals zijn kernachtige wapenspreuk luidt, hij zal in Nomine Jesu ontvangen worden en namens Hem zal hij daar de groote voortrekker zijn der Missionarissen, de uitbreider van Christus' Kerk ! !

Bagamoyo beteekent : rust van 't hart ; mogen de lezers dezer regelen door hun gebed er toe bijdragen, om aan de negers van dat land, door de werkzaamheid van den nieuwen Bisschop, daadwerkelijk de ware harterust, de rust in Jezus' Hart, te geven ! !

Kasteel-Gemert. P. ED. LOFFELD C. S. Sp.

DE OPMARSCH DER KERK

Wie kan zijn gedachten over het missiewerk laten gaan zonder een gevoel te ontwaren van onvoldaanheid en smart ? Na negentien eeuwen Christendom immers kennen meer dan duizend millioen [1]) tegenwoordig-levende menschen nog niet het geheim van de Verlossing door Christus. Ongetwijfeld heeft de Katholieke Kerk altijd missionarissen uitgezonden om het Evangelie des heils te verkondigen en de moeizame arbeid van deze geloofshelden is geenszins onvruchtbaar geweest. Maar hun bovenmenschelijke inspanning heeft niet de resultaten opgeleverd, welke men redelijkerwijze ervan mocht verwachten. Wij zullen ons niet verdiepen in het nasporen van de oorzaken van dit betrekkelijk poover succes ; zij zijn trouwens vele en velerlei. Liever willen wij met nauwlettend oog den tegenwoordigen opmarsch der Kerk beschouwen en constateeren, wat het heirleger van Christus zoowel aan het front als bij de voedingstroepen opmerkenswaardigs biedt ; of, om zonder beeld te spreken, we willen wijzen op een paar hoopgevende kenmerken zoowel van de tegenwoordige missieactie in de christelijke landen als van de missioneering in de heidensche gewesten.

I

Wat vooreerst de tegenwoordige missieactie in de christelijke landen betreft: zij kenmerkt zich door de inscherping van den missieplicht en de organisatie van den missiesteun.

Op den missieplicht van alle katholieken hebben de *Pausen* nog nooit in den loop van de kerkgeschiedenis met zoo sterken nadruk gewezen als in onzen tegenwoordigen tijd. Hoort, hoe Benedictus XV den missieplicht inscherpt in het apostolisch

[1]) Het *Boeddhisme* in de Oost-Aziatische landen telt 140 millioen aanhangers ; het *Animisme of Fetichisme* onder de primitieve volken 160 millioen ; het *Hindoeïsme* in de Indiën 200 millioen; het *Confucianisme* in China 270 millioen ; het *Shintoïsme* in Japan 20 millioen ; de *Islam* in de Turksche en Arabische gebieden 240 millioen ; de *Joden* over heel de wereld 13 millioen ; al deze niet-christelijke godsdiensten tellen derhalve tezamen meer dan duizend millioen volgelingen. Van de christelijke godsdiensten telt het *Katholicisme* 363 millioen, het *Protestantisme* 220 millioen en de *afgescheiden Oostersche kerkgenootschappen* 160 millioen leden. Hierbij dient men echter te bedenken, dat van alle godsdiensten alleen het katholicisme een echte en hechte eenheid vormt ; tegenover deze eenheid staat weliswaar een geweldige massa aanhangers van andere christelijke en niet-christelijke godsdiensten, maar zij vallen niet slechts uiteen in verschillende groepeeringen, doch bovendien is iedere afzonderlijke groepeering in zich zelf hopeloos verdeeld.

schrijven Maximum illud van 30 Nov. 1919: „Allereerst moeten de katholieken bedenken door welk een heilige wet zij gehouden zijn de missiën onder de ongeloovigen hulp te bieden: God immers gaf hun geboden aan ieder ten opzichte van zijn naaste (Eccli. 17, 12), welke geboden des te meer klemmen, naarmate de nood van den naaste grooter is. Welk deel van de menschheid echter heeft meer broederlijke hulp noodig dan de ongeloovigen, die, omdat zij God niet kennen, door hun blinde en ongebreidelde hartstochten overheerscht, gebukt gaan onder de harde slavernij van den duivel. Wie dus naar vermogen hebben geholpen om hun het licht des geloofs te schenken, vooral door den arbeid der missionarissen te steunen, hebben in deze belangrijke zaak hun plicht vervuld, en toonden aan God op een wijze die Hem bijzonder aangenaam is, hun dankbaarheid voor de weldaad des geloofs."

En Pius XI wijst in de encycliek Rerum Ecclesiae van 28 Febr. 1926 met nadruk op den missieplicht van iederen geloovige, een plicht voortvloeiend uit het gebod der naastenliefde en dankbaarheid voor de gave des geloofs; en de gronden voor den bijzonderen plicht van den clerus ten deze aangevend, zegt de H. Vader: „Wanneer nu niemand uit de gemeenschap der geloovigen zich aan dezen plicht kan onttrekken, zou dan de geestelijkheid het kunnen, die door een bewonderenswaardig welbehagen en gunst van Christus aan diens priesterschap en apostolaat deel heeft? Zoudt Gij dat kunnen, Eerwaardige Broeders, die, ieder voor Uw gebied, in de volheid van het priesterschap van Godswege gesteld zijt over de christelijke priesterschap en het christenvolk?"

Feitelijk hebben dan ook verschillende *bisschoppen*, als eerste medewerkers ook op de eerste plaats gevolg gevend aan de opwekkingen der Pausen, door herderlijke brieven aan de hun toevertrouwde kudde dien missieplicht voorgehouden, in de catechismussen hunner bisdommen of kerkprovincies deszelfs draagwijdte verklaard, door synodale bepalingen het missiewerk begunstigd, op verzoek van Rome den algemeenen missiezondag ingevoerd.

En de *priesters* benutten niet enkel dezen algemeenen missiezondag gaarne om de geloovigen vanaf den kansel degelijk te onderrichten omtrent hun verplichtingen ten opzichte der missies, maar zij nemen ook in den loop van het kerkelijk jaar verschillende gelegenheden te baat om door woord en werk zelf hun missieplicht

te vervullen en het katholieke volk tot de vervulling ervan op te wekken.

Al verder heeft de systematische *beoefening der missiewetenschap*, zooals die sinds een kwart eeuw geschiedt, niet weinig bijgedragen tot de inscherping van den missieplicht. Achtereenvolgens werden immers aan de universiteiten te Münster i.W. (1910), München (1919), Nijmegen (1930), Ottawa (1931), Rome (1932), Würzburg (1932) en Weenen (1933) missiologische leerstoelen opgericht [1]), bedoeld als centra om de missiekennis te verbreeden en te verdiepen, aan de missieactie een stevigen grondslag te geven en het verplichtend karakter van den missiesteun te bewijzen. Het past ons niet te onderzoeken, in hoeverre die verschillende leerstoelen aan de verwachtingen hebben beantwoord, maar wel veroorloven we ons, in alle bescheidenheid te constateeren, dat zij blijkbaar in een groeiende behoefte voorzien.

Eindelijk houdt de ontwikkeling van de *missieliteratuur*, niet zoozeer wat haar omvang als wat haar gehalte betreft, in breede kringen het besef van den missieplicht levendig. Wetenschappelijke boeken, populaire brochuren en vooral populair-wetenschappelijke tijdschriften bestrijden sinds jaar en dag de misvatting, als zou missieijver een liefhebberij zijn van vrome drijvers, en doen gaandeweg alom de overtuiging post vatten, dat steun hier zonder meer plicht is. Naast de maandschriften ten bate van bijzondere missies worden in verschillende landen door den Priestermissiebond driemaandelijksche tijdschriften ter bevordering van missiekennis en missieactie uitgegeven, waarvan de gebonden jaargangen hun plaats beginnen te veroveren op de schappen van openbare en particuliere bibliotheken. Naar anciënniteit noemen we van deze algemeen-georiënteerde tijdschriften : Het Missiewerk in Nederland ; Kerk en Missie, Bulletin de l'Union missionnaire du Clergé in België ; Pagan Missions in Ierland ; L'Union missionnaire du Clergé de France in Frankrijk ; Il Pensiero missionario in Italië ; Illuminare in Spanje, terwijl in de reeks missiewetenschappelijke tijdschriften een afzonderlijke vermelding verdienen het Zeitschrift für Missions- und Religionswissenschaft, dat de oudste

[1]) Dikwijls vindt men aangegeven, dat ook aan de universiteit van Leuven een missiologische leerstoel bestaat. Feitelijk worden er ieder jaar slechts eenige voordrachten gehouden, waarvoor baron Descamps in 1927 een stichting heeft gemaakt ; hetzelfde geschiedt aan het Institut catholique te Parijs.

brieven heeft, en de Revue d'Histoire des Missions, die niet enkel geschiedkundige studiën, maar ook bronnen publiceert.

Ten slotte deden verschillende missiecongressen, o.a. Münster i.W., Keulen, Maastricht, Utrecht, Leuven, Barcelona, Ljubljana, Fribourg een verblijdenden oogst van waardevolle missieliteratuur rijpen.

Door het Motu proprio Romanorum Pontificum van 3 Mei 1922, over den uitbouw van het Genootschap tot voortplanting des geloofs, nam Rome krachtdadig de organisatie van den missiesteun ter hand. Het Genootschap tot Voortplanting des geloofs, het Genootschap der H. Kindsheid en later ook het Liefdewerk van den H. Apostel Petrus tot opleiding der inlandsche geestelijkheid werden tot pauselijke missiegenootschappen verheven en onder de rechtstreeksche leiding van de S. Congregatio de Propaganda Fide gesteld. De Kardinaal-Prefect van deze Congregatie heeft dan ook in de eerstvolgende jaren herhaaldelijk *authentieken uitleg* gegeven omtrent het organisatieplan van den H. Stoel. De hoofdlijnen ervan stippelde Kard. v. Rossum uit in een schrijven van 1924 aan het bestuur van de Helmondsche missieweek: ,,Als het minste wat tot vervulling van den missieplicht kan geschieden, moet beschouwd worden, dat men werkend lid zij van de drie pauselijke genootschappen.... Daarna komen de particuliere missiewerken aan de beurt; ook deze moeten door degenen, die daartoe in staat zijn, krachtig worden gesteund." [1]) Inderdaad leert de Kerk in het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, hetwelk alle soorten nooden der missiën in zijn zorg omvat, haar volwassen geloovigen een minimum van aalmoes en gebed; [2]) op de deelname aan dit Genootschap bereidt zij de kleinen voor in de H. Kindsheid; en degenen, die nog wat meer kunnen doen, wekt zij op tot nog meer edelmoedigheid in het St. Petrus Liefdewerk. Door deze beide hulpwerken bereikt zij tevens een bijzondere behartiging van datgene, wat de blijvende vestiging der Kerk in de missielanden verzekert: de christelijke opvoeding der jeugd en de vorming van een eigen priesterschap.

---

[1]) Het Missiewerk, jg. 7, Bijlage blz. 13.

[2]) Schrijven van Kard. van Rossum aan het pers-comité van de Rotterdamsche missieweek 1925. H. M. 7, Bijl. blz. 16.

En deze opvoedende middelen — want het organisatieplan van den H. Stoel bezit ongetwijfeld opvoedkundige waarde [1]) — vertrouwt de Kerk toe aan de leiding van de parochiëele geestelijkheid, zooals Kard. van Rossum uitdrukkelijk zegt in zijn reeds aangehaald schrijven aan het bestuur van de Helmondsche missieweek: „Alle katholieken zonder uitzondering moeten eerst en vooral in de drie pauselijke genootschappen georganiseerd worden en wel parochiëel, de priesters moeten het zich tot een eereplicht rekenen, dat geheel hun parochie is ingeschreven en vooral door gestadig gebed de missies steunt." [2]) De inlijving bij de pauselijke genootschappen is niet alleen het beste middel om allen te bereiken, omdat zij op de parochies steunt, maar zij bezit ook de grootste vormende kracht, omdat zij „de missieactie onafhankelijk maakt van persoonlijke inzichten, verlangens en sympathieën. De missieactie krijgt aldus een soliede, bovennatuurlijke basis en wordt voor het geloovige volk een bron van zuivere verdiensten." [3])

Dat voor het bereiken van de algemeene deelname der geloovigen aan het missiewerk, de pauselijke genootschappen het beste opvoedingsmiddel zijn, heeft trouwens de ervaring geleerd. Want, al bezit het ijveren voor de afzonderlijke missies qualitatief dezelfde eigenschappen, de groote ontwikkeling, welke de particuliere acties in het begin dezer eeuw reeds bereikt hadden, heeft wel de algemeene genootschappen kunnen drukken, maar niet kunnen bewerken, dat de missiesteun werkelijk algemeen werd; daarentegen heeft de ontwikkeling van de algemeene genootschappen niet enkel zooveel meer menschen bereikt, maar hen tevens in dien zin tot apostelen gemaakt, dat de bijzondere liefdewerken, volgens hun eigen getuigenis, nagenoeg alle er den gelukkigen terugslag van hebben ondervonden.

In 1926 volgde dan de *plechtige afkondiging* van de organisatie der missieactie door den H. Stoel in de encycliek Rerum Ecclesiae, waarvan het eerste deel geheel aan den missieplicht van geestelijkheid en volk is gewijd. Weliswaar bood de inhoud van deze encycliek geen nieuwe gezichtspunten omtrent het missieplan

---

[1]) Bekkers, *Het Organisatieplan van den H. Stoel en zijn opvoedkundige waarde*, H. M. 7, blz. 67—83.

[2]) H. M. 7, Bijlage blz. 13.

[3]) Schrijven van Kard. van Rossum aan de Leidsche missieweek 1923. H. M. 5, Bijlage blz. 31.

van Pius XI, althans niet wat het ondersteunen van de missies betreft, maar wel kwam het aan de groote massa voor, alsof nu voor het eerst deze steun van hoogerhand werd geregeld ; zooals gezegd, werd echter alleen de reeds vroeger getroffen regeling thans officiëel afgekondigd.

Hetgeen de latere jaren brachten — praktisch niet anders dan verdere ontwikkeling van hetzelfde program — kan men groepeeren rond drie belangrijke punten : de vaststelling van een missiezondag voor geheel de Kerk, de oprichting van een internationaal missiepersbureau, de organisatorische verspreiding van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs over de missiegebieden zelve.

Door een rescript van de Ritencongregatie van 14 April 1926 bepaalde de H. Vader, dat de *voorlaatste Zondag van October* voor geheel de wereld een dag van gebed en propaganda voor het missiewerk zou zijn : inderdaad een machtig middel om bij het geloovige volk missieijver te wekken en levendig te houden.

Het missie-persbureau, *Agentia Fides*, in 1927 opgericht, heeft tot taak betrouwbare berichten uit de verschillende missiegebieden in te winnen en over de wereld te verspreiden, omdat andere nieuwsagentschappen op dit punt ontoereikend bleken te zijn.

In opdracht van den Paus en den Centralen Raad richtte het bestuur van het *Genootschap tot Voortplanting des Geloofs* in 1928 een schrijven naar de missieprelaten om *ook onder hun christenen* dit Genootschap te organiseeren. En reeds in 1931 kon de Secretaris van de Voortplanting in zijn verslag ter algemeene vergadering te Rome vermelden, dat bedoeld genootschap in de missielanden vasten voet begon te krijgen ; de ijver van de pasbekeerden overtrof zelfs hier en daar den steun der christelijke landen.

II

De missioneering zelve vervolgens kenmerkt zich tegenwoordig door straffere leiding en door haar doelbewust streven naar den opbouw der inlandsche kerken.

De straffere leiding komt vooral tot uiting in de oprichting van *apostolische delegaturen*. Want het is een opmerkelijk feit, dat, terwijl reeds vroeger enkele apostolische delegaturen waren opgericht, zooals die voor Griekenland (1834), Voor-Indië (1884),

Australië (1914), — deze in de laatste jaren sterk zijn vermenigvuldigd ; zoo zien we achtereenvolgens als apostolische delegaturen, welke van de S. Congregatio de Propaganda Fide afhangen, worden opgericht : die voor Japan (1919), Albanië (1920), China (1922), Zuid-Afrika (1922), Indo-China (1925), Belgisch-Congo (1930), Afrika (1930) : deze laatste omvat heel Afrika met uitzondering van Zuid-Afrika, Belgisch-Congo, Egypte, Abessynië en Eritrea. In tegenstelling met de nuntiaturen, welke een diplomatiek karakter dragen, hebben de apostolische delegaturen op zich niet tot taak, de betrekkingen tusschen den H. Stoel en de betrokken regeeringen te onderhouden. Haar taak ligt geheel op kerkelijk terrein en is tweevoudig, nl. toezicht houden op den toestand van de kerkelijke aangelegenheden in haar gebied en hieromtrent berichten zenden naar Rome.

De praktische beteekenis van de apostolische delegaturen voor de tegenwoordige missioneering willen we slechts met één voorbeeld illustreeren. In 1922 werd de apostolische delegatuur voor China opgericht en wel, zooals het desbetreffend apostolisch schrijven vermeldt, om drie redenen : het Chineesche volk moest in rijkere mate de weldaden van 's pausen vaderlijke liefde en zorg ondervinden ; de missieoversten aldaar zouden in nauweren onderlingen samenhang hun gebieden besturen ; het christendom moest er tot nieuwen en sterkeren wasdom komen. Aan de verwerkelijking van deze verwachtingen heeft de apostolische delegatuur in China met open oog voor hedendaagsche vraagstukken en met taaie energie, ondanks velerlei tegenstand, gewerkt. Reeds wat het uiterlijke betreft, beteekent die apostolische delegatie te Peking in haar stijlvolle Chineesche architectuur en inrichting, een program en een succes : aanpassing bij en ontzien van het volkseigene. En van haar geestelijke werkzaamheid legt telkens opnieuw het door haar uitgegeven, hoogstaand tijdschrift, Collectanea Commissionis synodalis, getuigenis af. Uit de tienjarige werkzaamheid van deze pauselijke missiecentrale vermelden we enkel de volgende feiten, die tevens een goeden kijk geven op de algemeene en tevens locaalgekleurde taak eener apostolische delegatuur : het eenvormigmaken van de missierechtelijke voorschriften op het Concilie van Shanghai in 1924 ; de doorvoering van de pauselijke bepalingen met betrekking tot de oprichting eener inlandsche hiërarchie ;

de betere opleiding van de inlandsche geestelijkheid door het stichten van regionale seminaries ; de steun aan de katholieke universiteit te Peking ; de oprichting eener synodale commissie ; het apostolaat van de pers ; het scheppen en bevorderen van een inheemsche christelijke kunst ; de organisatie der katholieke actie ; strijd tegen landelijke misbruiken, met name tegen het opium ; caritatieve steun bij geweldige natuurrampen ; de wetenschappelijke bewerking van de nationalistische theorieën van Suen Wen en de vertaling van gewichtige katholieke lectuur in het Chineesch ; de zorg voor de vervolmaking van den regulieren en seculieren clerus enz. [1])

Aldus vormen de apostolische delegaturem den noodzakelijken bovenbouw van den geweldigen uitbouw der wereldmissie. Nog nooit immers is het *aantal apostolische vicariaten, prefecturen en zelfstandige missies* in zoo'n snel tempo *toegenomen* als tegenwoordig. Alleen reeds tijdens de regeering van Paus Pius XI werden ± 150 nieuwe missiegebieden afgebakend, d.w.z. ongeveer een derde van het tegenwoordig-bestaande totaal. China kreeg van deze uitbreiding het leeuwenaandeel : het aantal missiegebieden steeg er van 53 op 117 ; Afrika klom van 89 op 125 ; Nederlandsch-Indië van 6 op 12.

Meer nog misschien dan door straffere leiding kenmerkt zich de tegenwoordige missioneering door haar doelbewust streven naar den opbouw der inlandsche kerken. ,,Waartoe — zoo schreef Pius XI in zijn missie-encycliek Rerum Ecclesiae — zijn de missies anders dan om in die uitgestrekte gewesten de Kerk van Christus in te voeren en te vestigen ? En waaruit zal zij onder de heidenen heden ten dage tot bevestiging geraken, zoo niet uit die elementen, waaruit zij indertijd bij ons groeide, d.w.z. uit volk en geestelijkheid van het land zelf, uit eigen mannelijke en vrouwelijke religieuzen ?'' Die woorden van den missiepaus zijn begrepen en zijn daaropvolgende tweeledige vermaning is in praktijk gebracht : het aantal inlandsche priesters zoo hoog mogelijk op te voeren en aan hun

---

[1]) Ook de ,,*Première Conférence plénière des Ordinaires des Missions du Congo Belge et du Ruanda-Urundi.* Présidée par S. E. Mgr. le Délégué Apostolique. Léopoldville 19—30 Oct. 1932'' (8° 201 pp. Imprimerie du Courrier d'Afrique, Léopoldville) kan de praktische beteekenis eener apostolische delegatuur beter leeren kennen.

godsdienstige en wetenschappelijke vorming de uiterste zorg te besteden. Het Liefdewerk van den H. Apostel Petrus, door het motu proprio Vix ad Summi Pontificatus apicem (1929) als pauselijk liefdewerk is georganiseerd, dat vooral in Nederland zoo heerlijk tot bloei is gekomen, heeft door zijn bouwfonds en studiefonds [1]) ontzaglijk veel bijgedragen tot een menigvuldiger en degelijker opleiding van de *inlandsche geestelijkheid*, zoodat tegenwoordig de meerderheid der in Voor-Indië met Birma en Ceylon werkzame priesters inlanders zijn, China 1600 inlandsche priesters tegenover 2300 vreemde missionarissen telt, Korea en Japan 134 inlandsche geestelijken hebben op een totaal van 400 priesters ; ook in Afrika neemt het aantal inlandsche priesters thans (± 250) gestadig toe, terwijl Oceanië definitief ermee is begonnen. Deze cijfers geven nog meer hoop, als men bedenkt, dat de 18.000 inlandsche seminaristen van thans straks jaarlijks eenige honderden priesters zullen leveren. Hier verwijdt zich het missiepanorama en strekt zich uit in het verschiet van het goddelijk Licht, dat in de komende eeuwen de rijen van den inheemschen clerus voor de uitbreiding van het Godsrijk op aarde leiden zal.

Intusschen luidt de schepping van een *inlandsche missiehiërarchie* reeds een nieuwe missieperiode in. [2]) Was er in 1918, toen Kard. van Rossum Prefect van de Propaganda werd, behalve de vier Syro-Malabarische bisschoppen van Voor-Indië, nog geen enkele inlandsche bisschop, thans zijn er in Voor-Indië negen bisdommen, welke geheel onder inlandsche leiding staan ; [3]) Achter-Indië bezit sinds 1933 en Japan sinds 1927 zijn eersten inlandschen bisschop ; China telt reeds 20 inlandsche kerkvoogden, nl. 13 apostolische vicarissen, 1 hulp-bisschop en 6 apostolische prefecten, terwijl in 1930 de eerste Afrikaansche bisschop aan het hoofd van het bisdom Eritrea werd geplaatst. [4])

---

[1]) Bekkers, *Uitbouw*. Vlugschrift 23 van S. P. L. Juli 1932.

[2]) Tragella, *Una nova epoca nella storia delle missioni*. La creazione della Gerarchia indigena, Milano, 1933. — Schmidlin, *Der Sieg der eingeborenen Missionshierarchie*, Z.M. 1934, S. 1—19.

[3]) Feitelijk mag men erbij rekenen de bisdommen van Goa, Cochin en Mylapore, die geheel door inlandsche priesters worden bediend, maar krachtens het oude patronaatsrecht nog steeds door Portugeesche bisschoppen worden bestuurd. Vlugschrift 25 van S. P. L. Nov. 1933.

[4]) Reeds in 1926 had Rome, tegelijk met de Chineesche bisschoppen, een negerpriester uit Oeganda bisschop willen benoemen, maar zag hiervan af om den tegenstand der Engelsche regeering.

Ten slotte noemt de encycliek Rerum Ecclesiae het stichten van *inheemsche congregaties voor mannelijke en vrouwelijke religieuzen* noodzakelijk om de Kerk van Christus volgens Gods plan op te bouwen. De voordeelen van afzonderlijke inheemsche congregaties, die met aard en neiging der inlanders strooken en beter passen bij de locale verhoudingen, springen in het oog. Voor mannelijke religieuzen is intusschen in dit opzicht nog niet veel tot stand gebracht; de talrijke en ten deele bloeiende inheemsche Zusterscongregaties daarentegen, vooral op de uitgebreide missievelden van Voor- en Achter-Indië, China en Afrika, bewijzen onschatbare diensten.

Het zal wel altijd een geheim van goddelijke wijsheid blijven, waarom het welslagen van het ,,goddelijkste aller werken" zoozeer van menschelijke medewerking is afhankelijk gesteld. Beslissend is echter deze factor nooit geweest. ,,Ik heb geplant, Apollo heeft begoten, maar God heeft den wasdom verleend," schreef reeds de volkenapostel in zijn eersten brief naar die van Corinthe (1 Cor. 3, 6), en tegenwoordig doet de missiebloei geloovigen en priesters met den dag beter begrijpen, dat de Katholieke Kerk een goddelijke groeikracht bezit. Ondanks zijn veelbelovenden groei is intusschen de Mystieke Christus de jongelingsjaren nog niet te boven; wanneer Hij volwassen man zal zijn geworden en de Kerk in alle werelddeelen zal zijn gevestigd en afgebouwd, zal in het Te Deum nog jubelender klinken: ,,Te per orbem terrarum sancta confitetur Ecclesia. — U belijdt de H. Kerk over heel het wereldrond."

Naar die mannenmaat van den volmaakten Christus mysticus is *de Kerk in opmarsch*!

Hoeven N.B. ALPH. MULDERS.

DE BIJZONDERE TOELATING VAN ARTIKEL 177 VAN DE WET OP DE STAATSINRICHTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË

Op Vrijdag 13 Juli 1934 promoveerde te Utrecht tot Doctor in de Rechtsgeleerdheid de Heer H. J. A. Eijkman op een proefschrift, dat den boven aangegevenen tot titel voert.

Onder de vele schrifturen, die in den loop der tijden over dit berucht artikel het licht hebben gezien, neemt deze dissertatie

een waardige plaats in. Den allerlaatsten tijd is de strijd over handhaving, verandering of afschaffing van deze, voor het Christendom vernederende uitzonderingsbepaling, eenigermate geluwd, na eerst — nu een tiental jaren geleden — op een al te heftige, zelfs onbezonnen wijze, te zijn gevoerd geweest; de Heer Eijkman is het vuur der discussie weer eens komen oprakelen. Heeft dit op zich zelf reeds zijn goede zijde — kwesties als deze moeten nu eenmaal worden gaande gehouden, totdat ze bevredigend zijn opgelost — te meer verdient het waardeering, wanneer de wijze van behandeling van een goed aanpakken der kwestie getuigenis geeft. Door een overzichtelijke indeeling der te verwerken stof, biedt het proefschrift van den Heer Eijkman een zeer goed geoutilleerd arsenaal, waaruit volgende strijders voor de volledige vrijheid der christelijke prediking in Nederlandsch Oost Indië zich van doeltreffende wapenen kunnen voorzien.

Na een korte inleiding wordt de eigenlijke stof in drie hoofdstukken verdeeld; het eerste behandelt de historische ontwikkeling van het beginsel van godsdienstvrijheid en de totstandkoming van art. 177, het tweede bespreekt de toepassing, die het in de practijk heeft gevonden, terwijl het derde de bijzondere toelating door art. 177 geeischt, aan theorie en practijk toetst. Daarna volgen eenige bijlagen waarvan de eerste drie den tekst van eenige officieele documenten bevatten en het vierde de in Nederlandsch-Indië werkzame zendingsvereenigingen opsomt; een tamelijk uitgebreide literatuur-opgave besluit het geheel.

Het heeft ons verwonderd in het tweede hoofdstuk geen melding te vinden gemaakt van de moeilijkheden door de R.K. kloosterzusters ondervonden bij de vestiging harer scholen in de Minahassa; wellicht is deze nalatigheid hiermede te verontschuldigen, dat daarbij geen sprake was van ,,Christen-leeraars'' in de gangbare beteekenis van het woord. Ook heeft het ons verwonderd in de lijst der geraadpleegde werken de bekende artikelen indertijd door B. J. J. Visser M.S.C. in De Maasbode gepubliceerd en later te samen in het Koloniaal Missietijdschrift uitgegeven, niet uitdrukkelijker omschreven, te hebben aangetroffen; nu liggen ze verloren in de algemeene aanduiding: onze Missiën in Oost- en West-Indië, Koloniaal Missietijdschrift van de Indische Missie Vereeniging, waar niet licht iemand ze zal gaan naslaan, terwijl

zij toch voor de kennis der geschiedenis en der draagwijdte van art. 177 I.S. van het allerhoogst belang zijn.

In de inleiding wordt als doel van het werk nader aangegeven, dat de schrijver zich voorstelt aan de hand der parlementaire geschiedenis en der practische toepassing van het bewuste artikel, na te gaan, of de bijzondere toelating voor Christen-leeraars, priesters en zendelingen, staatsrechtelijk verantwoord is ; vervolgens of het artikel geacht moet worden in overeenstemming te zijn met de in art. 173 gehuldigde godsdienstvrijheid en in hoeverre regelingen, die in overeenstemming met de onderscheidene kerkgenootschappen, in het bijzonder met de R.K. Kerk, tot stand zijn gekomen, op art. 177 invloed uitoefenen ; ten laatste zal worden onderzocht, of de toepassing van het artikel aan het beoogde doel, t.w. de handhaving van orde en rust heeft beantwoord en of er bezwaren zijn gerezen bij de practische toepassing in het algemeen.

Uit de Inleiding willen wij nog even het volgende vastleggen (blz. 3) : veilig mag worden aangenomen, wordt daar gezegd, dat het verzet der Katholieken alleen het bijzonder karakter der vereischte toelating betreft, terwijl men geen bedenking heeft tegen de algemeene, voor iedereen geldende bepalingen omtrent het ingezetenschap, die in art. 160 zijn vervat, omdat het vereischte der bijzondere toelating niet alleen een mogelijkheid van bedreiging vormt tegen de vrije ontwikkeling der missie, maar ook de betrokkenen, in staatsrechtelijk opzicht, in een onnoodige uitzonderingspositie brengt tegenover de andere ingezetenen.

Tegen dezen opzet kan men geen bezwaar hebben. Het Nederlandsch gezag, zoowel in het moederland als in Indië heeft recht te weten, wie de personen zijn, die zich aldaar willen gaan vestigen en moet de bevoegdheid hebben om ongewenschte elementen te weren. Zelfs zou men van Katholieke missionarissen nog een bijzondere legitimeering kunnen vereischen, nl. dat zij een bewijs overleggen, dat de kerkelijke overheid hen als zoodanig erkent. Ook van kerkelijk standpunt uit, is het wenschelijk, dat niet iedereen, die zich als Katholiek missionaris aanmeldt zonder meer door het staatsgezag in die hoedanigheid wordt erkend. Evenals de burgerlijke overheid bevoegd, ja zelfs verplicht is, omtrent iederen burger, die toelating tot vestiging in Indië aanvraagt, informaties in te winnen omtrent 's mans hoedanigheden

en bedoelingen, zoo moet zij dit ook vermogen omtrent den zich aanmeldenden missionaris en het ligt voor de hand, dat daarvoor overlegging van een bewijsstuk, door de erkende Kerkelijke Overheid afgegeven, wordt vereischt. Natuurlijk zou van een dergelijke, zoo algemeen mogelijk gehouden, verklaring van toelating, toch nog misbruik kunnen worden gemaakt, wanneer b.v. het Staatsgezag alle Katholieke missionarissen tot ongewenschte elementen zou verklaren, maar de denkbare mogelijkheid van zoodanig machtsmisbruik is niet in staat de juistheid der principieele noodzakelijkheid van toestemming tot vestiging te niet te doen.

De tegenwoordige redactie van het onderhavig artikel, aldus luidend:

1. De Christen-leeraars, priesters en zendelingen moeten voorzien zijn van eene door of namens den Gouverneur-Generaal te verleenen bijzondere toelating, om hun dienstwerk in eenig bepaald gedeelte van *Nederlandsch-Indië* te mogen verrichten.

2. Wanneer de toelating schadelijk wordt bevonden, of de voorwaarden daarvan niet worden nageleefd, kan zij door den Gouverneur-Generaal worden ingetrokken

deed voor 't eerst haar intrede in ons staatsrecht in art. 118 van het bij Koninklijke Boodschap van 15 December 1853, door den toenmaligen Minister van Koloniën, Ch. F. Pahud, ingediend gewijzigd wetsontwerp van een Regeerings-Reglement voor Nederlandsch-Indië, ging vandaar over in art. 123 van het totstandgekomen Regeerings-Reglement van 1854, bleef sindsdien ongewijzigd en staat thans te lezen in art. 177 van den bij Besluit van 13 Juli 1925 (Stbl. 327) bekend gemaakten tekst der wet op de Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië van 23 Juni 1925 (Stbl. 234).

Wij zijn het met den Heer Eijkman eens, dat met deze redactie een nieuwe periode werd ingeluid in de verhouding, waarin het Nederlandsch en het Indisch Gouvernement meenden zich te moeten stellen tegenover den arbeid van missionarissen en zendelingen onder de niet-Christen bevolking van Nederlandsch-Indië. Uit de voorafgaande staatkundige en parlementaire geschiedenis blijkt nergens van een opzet om algemeen voor iederen christenleeraar een bijzondere toelating te eischen ter plaatse, waar hij zijn missioneerenden arbeid wil verrichten. Wel heeft in het voorafgaand tijdperk, met name der Katholieke Missie, veel onder het ingrijpen

der burgerlijke overheid in kerkelijke aangelegenheden te lijden gehad, — het moge volstaan in dit verband te wijzen op het bekende z.g.n. incident-Grooff — ; zelfs laat het zich aanzien, dat onder de werking van het artikel, dat de bijzondere toelating voorschrijft, missie en zending niet met zooveel moeilijkheden te kampen hebben gehad als in de vorige periode toen andere reglementen en andere instructies met ruimere redactie den toestand beheerschten. Ook is het zeer aannemelijk, dat de Gouverneur-Generaal Rochussen, onder wiens bestuur het incident-Grooff zich afspeelde, zich heeft laten beinvloeden door overwegingen, die van de vermeende noodzakelijkheid eener bijzondere toelating uitgingen. Dit alles neemt toch niet weg, dat er tot dan toe nergens met evenzooveel woorden sprake was geweest, van een algemeen vereischte voor iederen christenleeraar om een speciale toelating ter plaatse zijner vestiging aan te vragen.

Ten overvloede blijkt dit nog uit de, na het incident-Grooff door onderhandelingen van de Nederlandsche Regeering met den H. Stoel tot stand gekomen, „Nota der punten, betreffende de Roomsch-Katholieke Kerkaangelegenheden in Nederlandsch-Indië, waaromtrent de Minister van Koloniën met den Zaakgelastigde van den H. Stoel is overeengekomen.” Zou men willen opwerpen, dat daarin dan toch onder 3 te lezen staat : „De voordragt van den Indischen Kerkvoogd aan den Gouverneur-Generaal, om aldaar Geestelijken te plaatsen of te verplaatsen, wordt ingerigt naar het formulier B.”, dan zal een blik op den tekst van formulier B al spoedig overtuigen, dat daarmede niet een bijzondere toelating in den thans gangbaren zin is bedoeld. Formulier B bevat immers niets anders dan een mededeeling van den Indischen Kerkvoogd aan den Gouverneur-Generaal, dat de Eerw. Heer N.N. ter aangeduide plaatse is benoemd en het verzoek aan Zijne Excellentie tot het geven der noodige bevelen om aan genoemden Eerw. Heer de aan zijn hoedanigheid verbonden voordeelen en voorrechten te doen genieten.

Om het novum van den eisch der bijzondere toelating er door te krijgen, had de Regeering bij het tot stand komen van het Regeerings-Reglement, zich heel wat moeite te getroosten, en sinds dien tijd is zij om zoo te zeggen, niet met rust gelaten.

Het zou te ver voeren op alle door den Heer Eijkman weer-

gegeven discussies en pogingen tot wijziging in te gaan. Slechts twee feiten willen we even aanstippen ; het eene, omdat daaruit de eigenaardige liberale mentaliteit der toenmalige Regeering zoo duidelijk blijkt, het andere om de eigenaardigheid van het feit zelf.

In de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van 15 December 1853 staat het volgende te lezen : ,,Hieruit volgt, dat het de taak van het staatsbestuur niet is, om bij het beramen van regeeringsmaatregelen, als de onderhavige, uit te gaan van de stelling, dat op Nederland een providentieele roeping rust om aan de bevolking van zijn overzeesche bezittingen de weldaad van het Christendom te schenken. Het staatsbestuur moet in de keuze zijner middelen blijven binnen een werkkring, die op het stuk van geloofsbelijdenis volkomen kleurloos moet zijn. De bestemming van den Staat is het beschermen van personen, rechten en eigendommen, opdat de maatschappij in haar eigenaardig voorwaarts streven niet worde belemmerd. Al wat dat streven kan verstoren of verhinderen moet door den staat worden opgeheven en daarom moet hij op de eerste plaats zorgen voor rust en orde, als de eerste voorwaarden van beschaving en ontwikkeling. Deze pligt en deze inzigten hebben die rigting bepaald van de in Nederlandsch-Indië aangenomen gedragslijn ten aanzien van de verspreiding van het Christendom" (blz. 23).

Tegenwoordig wordt daar anders over gedacht, al blijft de liberale zuurdeesem in hoofd en hart van menig politicus nog doorwerken. De taak van den Staat wordt niet meer bij uitsluiting gezien in de bescherming van personen, rechten en eigendommen, maar wel degelijk ook in het positief bevorderen van hetgeen tot het algemeen welzijn strekt. De meening, dat het Nederlandsch Staatsgezag tegenover de bevolking van Nederlandsch-Indië een plicht van actief medewerken aan den opbouw harer beschaving heeft te vervullen, is nu wel gemeengoed geworden. Haar zullen dus de beginselen der christelijke beschaving moeten worden bijgebracht. Al brengt dit nu volstrekt niet mede, dat de Regeering zelf de propaganda van den christelijken godsdienst zou moeten ter hand nemen — hetgeen haar zelfs onmogelijk is in een staat, waar het pariteitsbeginsel heerschende is —, toch moet zij zooveel mogelijk de verspreiding van het christendom door erkende godsdienstleeraars bevorderen. Dit gaat primair boven de bescherming van

orde en rust, m.a.w. niet de verspreiding van het christendom moet worden geweerd om orde en rust te kunnen beschermen, maar de rustverstoorders moeten in bedwang worden gehouden, opdat het christendom kunne worden verspreid.

Het tweede merkwaardige feit is, dat bij de herziening, of liever algeheele wijziging, die van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië van 1854 gemaakt heeft de wet op de staatsinrichting van Nederlandsch-Indië van 1925, niet alleen de redactie van art. 123 ongewijzigd is overgegaan in art. 177, maar dat er zelfs noch van de zijde der Regeering, noch van die van het Parlement een ernstige poging is aangewend om tot wijziging of afschaffing te komen. De Regeering had in de eerste stukken, die van haar uitgingen, er met geen woord over gesproken, in het Voorloopig Verslag hadden vele leden der Tweede Kamer het betreurd dat de Regeering slechts met een partieele herziening, alleen de vijf eerste hoofdstukken betreffende, was afgekomen en niet met een algeheele wijziging, zooals men had verhoopt en verwacht, en in het Voorloopig Verslag der Eerste Kaner hebben enkele leden hun spijt er over uitgedrukt, dat de Regeering niet de gelegenheid had benut om tevens het veelomstreden art. 123 in de herziening te begrijpen. In beide gevallen werd de opwerping door de Regeering ontzenuwd door te verwijzen naar het beperkte doel, dat bij deze herziening van het Regeerings-Reglement voorzat, nl. het Reglement in overeenstemming te brengen met de in 1922 gewijzigde grondwet, die een uitbreiding van de eigen machtssfeer in Indië voorschreef ; en in dit raam paste niet een voorstel tot wijziging van art. 123. Daar is het verder bij gebleven ; in geen der beide kamers is men bij de mondelinge beraadslaging op de kwestie teruggekomen.

Was men strijdensmoe geworden ? Men zou geneigd zijn het te gelooven, althans in dien zin, dat men zich niet zeker genoeg waande van de overwinning om thans zijn slag te slaan. Dit is in alle geval zeker, dat de Rechterzijde, die toen in de meerderheid was onderling verdeeld was in haar opvatting aangaande de bijzondere toelating van christen-leeraars. Terwijl de Katholieken en Anti-Revolutionairen de afschaffing voorstonden, wilden de Christelijk-Historischen haar behouden, vooral om de mogelijkheid van dubbele zending te voorkomen. De vrees, dat het tot een

openlijke breuk zou komen, zonder dat men verkreeg wat men wenschte, zal wel veel er toe hebben bijgedragen om het vraagstuk verder maar onaangeroerd te laten.

Wij kennen in ons Staatsrecht meer van dergelijke vraagstukken, die al lang om een oplossing vragen, waarover hevige discussies zijn gevoerd, die somwijlen de oplossing dicht benaderd zijn en toch telkens als het er op aan kwam onopgelost zijn gebleven, met name het processievraagstuk en dat van den geldelijken band tusschen den Staat en de Kerkgenootschappen. De politiek kan soms rare parten spelen!

Met dit al zitten we nog steeds met het ongewijzigde art. 177. Voor ons, Katholieken, blijft de eenig wezenlijk afdoende oplossing: afschaffing van deze met onze religieuze en staatkundige begrippen strijdende wetsbepaling. Zoolang het echter bestaat, zullen wij moeten trachten de uitwerking ervan zoo onschadelijk mogelijk te maken. Laten we thans gaan zien, welk licht de volgende hoofdstukken van Eijkman's proefschrift daarover verspreiden.

Het tweede hoofdstuk, dat tot titel draagt: De toepassing van art. 123 R.R. en art. 177 I.S., geeft een uitvoerig relaas van de verschillende maatregelen en beslissingen, die in den loop der tijden tot aan de laatste jaren toe, de Indische Regeering gemeend heeft naar aanleiding dezer beide artikelen te moeten nemen.

Uit het verloop dezer maatregelen en beslissingen blijkt duidelijk de boven reeds gesignaleerde verandering in mentaliteit ten opzichte der handhaving van orde en rust. Eerst was de opzet, dat de toelating, tot missioneering afhankelijk zou worden gesteld van de vrees, dat de inlanders, in wier midden de Christelijke godsdienst zou worden gaan gepredikt, tot daden van rustverstoring zouden overgaan. Immers bij Gouvernementsbesluit van 13 Juni 1876 werd bepaald, dat, alvorens de toelating kon worden verleend, eerst moest worden onderzocht, of de missioneering uit 't oogpunt van orde en rust niet gevaarlijk zou zijn. Tevens werd daarbij voorgeschreven, dat het gevoelen der inlandsche hoofden omtrent het gevaar van rustverstoring moest worden ingewonnen. Feitelijk kwam dit hierop neer, dat de Gouverneur-Generaal de beslissing in zake toelating uit handen gaf en haar legde in de handen der inlandsche hoofden. Waren deze er niet van gediend, dan kwam er van de Evangelie-prediking niets. De Regeering liet zich bij

haar beslissing ook beinvloeden door de vraag, of de veiligheid van den missionaris of zendeling voldoende gewaarborgd was. Op zich zelf is dit een lofwaardige bezorgdheid, maar waarbij weer te veel van het negatieve standpunt wordt uitgegaan, wanneer bij ieder dreigement aanstonds de vlag wordt gestreken.

Nog een andere rustverstoring heeft de Regeering indertijd met art. 123 willen trachten te voorkomen, de rustverstoring, die zou kunnen ontstaan uit de onderlinge verdeeldheid der Christelijke Kerkgenootschappen. Daarom wilde de Regeering de macht in handen houden om de z.g.n. dubbele zending te voorkomen. Daar waar een of ander kerkgenootschap reeds een christenleeraarspost had gevestigd, zou geen ander kerkgenootschap resp. een missie- of zendingspost mogen openen. Het waren voornamelijk de Katholieken, die daarvan belemmering in hun missiearbeid ondervonden. Het tegengaan der zgn. dubbele zending hield ook in, dat de missionarissen en zendelingen hun werkkring moesten bepalen tot de inlanders, die nog heidensch of mahomedaansch van godsdienst waren en haar niet mochten uitstrekken tot degenen, die reeds tot een christelijk kerkgenootschap waren overgegaan. Het was wederom de vrees, dat het teleurgesteld kerkgenootschap tot daden van rustverstoring zou overgaan, die de Regeering dezen maatregel had doen nemen.

Langzamerhand drong het echter tot de Indische overheid door met zulke opvatting niet op den juisten weg te zijn. In 1889 werd een besluit uitgevaardigd, waarbij aan de bemoeienis der inlandsche hoofden met de verkondiging van den godsdienst een einde werd gemaakt. Omstreeks hetzelfde jaar veranderde de Regeering ook haar houding omtrent de zgn. dubbele zending ; in het Koloniaal Verslag van 1887 werd erkend, dat de vrees voor verstoring van openbare orde en rust tengevolge van de toelating van zendelingen van verschillende kerkgenootschappen niet gewettigd was.

Dat men evenwel een eenmaal ingekankerde opvatting niet gemakkelijk geheel prijs geeft, wordt ook hier weer bewezen. In 1912 trok de Regeering door het Nederlandsch gedeelte van Nieuw-Guinea een zgn. demarcatielijn, waarbij het oostelijk gedeelte aan de R.K. missie werd toegewezen, het westelijk aan de prot. zending. Toen dit onhoudbaar bleek, heeft de Regeering in 1925 de demarcatielijn opgeheven en zich sinds dien niet meer tegen de

dubbele zending verzet. Het voorgevallene in de allerlaatste jaren omtrent de kerstening van het eiland Bali wijst er eveneens op, hoe de oude gedachte nog steeds in veler hoofden rondspookt. Men heeft de Balische hoofden een verzoekschrift doen indienen tot afwijzing van eventueele verzoeken om toelating van missie of zending ; dus een bedreiging met rustverstoring.

De conclusie, waartoe de Heer Eijkman komt aan het eind van het tweede hoofdstuk is deze, dat de toepassing van art. 177 aan de Regeering veel moeite en zorgen heeft gekost en niet dat practisch nut heeft afgeworpen, dat men bij de totstandkoming zich er van had voorgesteld, vooral omdat het standpunt der Regeering ten opzichte van de zgn. dubbele zending onhoudbaar is gebleken.

In het derde en laatste hoofdstuk wordt dan het voorschrift der bijzondere toelating aan theorie en practijk getoetst om na te gaan, in hoever het noodzakelijk of gewenscht is.

De eerste conclusie, waartoe de Heer Eijkman komt, is, dat art. 177 niet op zijn plaats is in het negende hoofdstuk der Indische staatsinrichting en dat het in aperten strijd is met art. 173. Het negende hoofdstuk immers, dat over den godsdienst handelt, draagt een uitgesproken repressief karakter, waarmede de preventieve aard der bijzondere toelating van art. 177 in schrille tegenstelling staat, en art. 173, waarmede het negende hoofdstuk aanvangt, spreekt uitdrukkelijk de vrijheid van belijdenis van ieders godsdienstige meeningen uit, alleen getemperd door het verbod van overtreding der algemeene vorordeningen op het strafrecht. Dit is dus een bezwaar van staatsrechtelijken aard, op zich zelf reeds voldoende om den staf over art. 177 te breken.

Met de uiteenzetting, die de Heer Eijkman in de dan volgende bladzijden geeft van de wijze, waarop de Indische Regeering art. 177 heeft gehanteerd, kunnen wij het niet geheel met hem eens zijn. Hij gaat veel te veel uit van de veronderstelling, alsof de Regeering het gevaar van rustverstoring uitsluitend bij de christen-leeraars zelve zocht. Gelijk boven is uiteengezet, moet daarentegen, althans in de tijden toen de liberale gedachte nog heel ons staatsrecht beheerschte, de vrees voor rustverstoring minstens evenzeer gezegd worden haar oorsprong te vinden in de wijze waarop men verwachten moest, dat de heidensche of mahomedaansche bevolking, of de reeds gevestigde christen-gemeenten, den nieuwen christen-

leeraar zouden ontvangen. De Heer Eijkman schijnt te meenen, dat de gedachte der Indische Regeering, bij de toepassing van art. 177, steeds dezelfde is gebleven, terwijl wij, gelijk gezegd, van oordeel zijn, dat men van een ommekeer in mentaliteit moet spreken.

Andere redenen, waarom wij, Katholieken, tegen art. 177 gekant moeten blijven, gaan we stilzwijgend voorbij ; ze zijn trouwens genoegzaam bekend. Slechts willen we nog, met nadruk en in- stemming, de aandacht vestigen op hetgeen de Heer Eijkman ten aanzien der reeds meermalen genoemde Nota van 1847 (bij de verdeeling van het Neder-Indisch grondgebied in meerdere Vicariaten werd deze Nota door de „Nadere Regeling" van 1913 aangevuld) in het midden brengt.

De Nota, als tot stand gekomen ten gevolge van onderhandelingen tusschen den Minister van Koloniën en den Zaakgelastigde van den H. Stoel, draagt een internationaal karakter en mitsdien derogeert zij aan elke wetgeving van nationalen aard. Zoo dat de Heer Eijkman terecht tot de conclusie komt, dat de bijzondere toelating, welke art. 177 vereischt boven het in de Nota genoemde Radicaal, ondoelmatig en onrechtvaardig is.

Indien de derogeerende kracht der Nota aan de bijzondere toelating van art. 177 door de Regeering werd erkend, dan zou voor ons Katholieken, de kwestie feitelijk zijn opgelost. Want, gelijk in den aanvang is uiteengezet, het recht om in 't algemeen geen christen-leeraar in Indië toe te laten, tenzij de waarachtigheid zijner zending en de oprechtheid zijner bedoelingen is duidelijk geworden, hetgeen het bij de Nota vereischt Radicaal afdoende waarborgt, moet aan de Regeering blijven toegekend, maar moet dan ook voldoende worden geacht.

Aangezien evenwel de Regeering wel nooit de derogeerende kracht der Nota zal erkennen, zoolang art. 177 bestaat, moeten wij voor de afschaffing blijven ijveren.

Het is billijk, dat ten opzichte der Protestantsche zendelingen een gelijksoortige regeling wordt getroffen, als in de Nota is vervat ; deze regeling zou dan te treffen zijn met de in Nederlandsch-Indië werkzame zendingsvereenigingen. Dit zou slechts kunnen plaats hebben bij gelijktijdige afschaffing van art. 177, omdat dergelijke regeling als niet van internationalen aard, geen derogeerende kracht heeft.

Het is de groote verdienste van Dr. Eijkman's proefschrift ons deze oplossing duidelijk uiteen te hebben gezet.

„Berchmanianum" Nijmegen. Mr. Dr. ARN. BORRET S.J.

DE MUZIEK TE MOENTILAN

Moentilan, een klein, niet veel beteekenend plaatsje in Midden-Java, langs den grooten weg van Djokja naar Semarang. Klein ja, maar toch is Moentilan bekend, tot zelfs in Nederland toe, niet enkel bij de vele milddadige weldoeners van het voor de Missie zoo gewichtige Xaverius-college, dat in dat kleine plaatsje te vinden is.

In Moentilan werd feitelijk de grondslag gelegd van de missie onder de inheemschen, de Javanen, en nòg kunt ge, temidden van het nu zeer uitgestrekte gebouwencomplex een klein primitief huisje vinden, van waaruit P. van Lith z.g. met zijn trouwen helper Broeder Kersten ruim 30 jaren geleden contact begon te zoeken met de bevolking.

In weinig jaren is er rond dit hutje een reeks gebouwen tot stand gekomen, groot genoeg om er aan ruim duizend inheemsche leerlingen onderricht te geven. Van dit aantal zijn er ongeveer 400 intern. Dit onderricht omvat een Ambachtschool onder leiding van een Broeder S.J., twee vijfjarige Lagere Scholen met Javaansch als voertaal, één Meisjesschool, één Chineesche School, verder nog twee Lagere Scholen met een leerplan van 7 jaren, waar Nederlandsch voertaal is. De jongens van deze twee scholen wonen gedeeltelijk in convicten, die door hun landgenooten worden geleid, onder oppertoezicht van de Broeders der Onbevlekte Ontvangenis uit Maastricht, van wie er elf op de verschillende scholen werkzaam zijn.

Een klein gedeelte der jongens gaat na de zevende klas over naar het eigenlijke Xaveriuscollege der Paters Jezuieten, waar zij met jongens, die van elders komen, leerlingen zijn van de zesjarige H(ollandsche) I(ndische) K(weekschool). Volgens bepaling van het Gouvernement mag een klas slechts 30 leerlingen hebben, zoodat er momenteel 160 internen zijn. Hier wordt getracht deze kweekelingen te vormen tot degelijke, overtuigde Katholieken, opdat zij, — na 6 jaren het Onderwijzersdiploma behalend, — als even zooveel apostelen mogen uitgaan over Java en de Buitengewesten, want ook van Flores, Sumatra, Celebes worden steeds enkele jongens door de daar missioneerende Congregaties naar de H.I.K. van Moentilan gestuurd.

Enkele der beste studenten gaan na die 6 jaren nog aan andere scholen te Batavia, Bandoeng of elders verder studeeren, zoodat men wel mag zeggen, dat tot nu toe zoo goed als alle Katholieke Javaansche intellectueelen oud-Moentilanners zijn. Ook de eerste Priestercandidaten kwamen van Moentilan, waarvan nog steeds verschillende leerlingen overgaan naar het Klein Seminarie te Djokja.

Tegenwoordig, — doch dat is pas sinds enkele jaren, — zijn de meeste jongens, als ze op het eigenlijke Xaveriuscollege komen, reeds katholiek, terwijl de kleine minderheid niet-gedoopten, vóór en na, bijna allen tot het H. Doopsel komen. Slechts zeer weinigen zijn van jongsaf katholiek en het is duidelijk, dat het katholieke opvoedingswerk op dit College daarmee sterk rekening moet houden. Veel van wat op een b.v. Nederlandsch College der Paters Jezuieten verondersteld mag worden, èn op gebied van godsdienst (vooral van den sensus catholicus) èn op gebied van algemeene ontwikkeling en beschaving, moet aan onze jongens voor een niet gering deel nog worden bijgebracht.

Door hun over het algemeen bereidwillige volgzaamheid kan, — onder Gods genade, die men hier niet zelden zichtbaar werken ziet, — een zesjarig verblijf op ons College hen vormen tot degelijke, ijverige, overtuigde Katholieken. Latere afdwalingen, die helaas niet zeldzaam zijn, al komt het meerendeel Goddank weer terug, — moeten bijna uitsluitend geweten worden niet zoozeer aan geloofszwakte als wel aan gebrek aan energieken Katholieken moed om te midden der vele gevaren weerstand te bieden aan de bekoringen en ze met de hun geleerde bovennatuurlijke middelen te bestrijden. Konden wij onze jongens meer volharding, verantwoordelijkheidsgevoel, zelfbeheersching en zelfoverwinning bijbrengen, dan zouden we nog heerlijker vruchten mogen verhopen.

Om dit te bereiken is onder meer als zeer *bijzonder* middel de muziek aangegrepen. Men heeft wel eens beweerd : Moentilan staat in het teeken van de muziek ; en dat is waar. De muziek is op dit College onder goedkeuring en aanmoediging van de Oversten der Societeit, die zich zeer belangrijke offers daarvoor getroost hebben en dat nog doen, zoo hoog mogelijk opgevoerd. Om een idee te geven : het Orkest bestaat uit 67 jongens, allen gekozen uit de 160 internen. Ze zijn verdeeld over de volgende instrumenten :

1)	Eerste en tweede violen	40	8)	Fagot	1
2)	Cellen	4	9)	Cornet	2
3)	Contrabas	3	10)	Hoorn	3
4)	Fluit	2	11)	Trombone	1
5)	Piccolo	1	12)	Slagwerk	2
7)	Clarinet	3	13)	Pauken	1

14) Verder Piano en Harmonium.

En de resultaten ? Zware stukken als de *Danse Macabre* van *Cam. Saint-Saëns*, de *Ouverture* uit *Rosamunde* van *Schubert* vonden volgens het getuigenis van kenners bij de laatste uitvoeringen een goede vertolking. De energieke, kundige, veeleischende en toch geliefde dirigent spaart tijd noch moeite en inspanning om koor en orkest tot de hoogst bereikbare perfectie op te voeren, uit diepe overtuiging dat hiervan de schoonste vruchten voor katholieke karaktervorming te verwachten zijn.

De Javaansche jongen is muzikaal, heeft een bijzonder ontwikkeld rhythmegevoel, doch om zuiverheid van klank geeft hij in het begin weinig. Het gaat hier om Europeesche muziek en dat een Javaan deze volop smaken en genieten kan, blijkt wel duidelijk uit het feit, dat stukken als zoo juist genoemd met animo en succes in studie worden genomen. Men mag wel zeggen : allen houden van muziek, want van de circa honderd niet-orkest-leden bespeelt meer dan driekwart toch nog een of ander instrument, meest viool, en al brengen sommigen het niet heel ver, in het algemeen zijn de resultaten bij allen bevredigend.

Op welk College kan men zeggen dat meer dan *driekwart* der leerlingen aan muziek doen als liefhebberij en dan nog wel jongens, die enkele jaren geleden, nog nooit een viool hadden *gezien* ?

Er wordt natuurlijk veel oefentijd gevorderd. Twee groote orkestrepetities per week, zoo ook twee voor het zangkoor, terwijl in den ontspanningstijd voortdurend geoefend wordt en de meer gevorderden aan de beginnelingen lesgeven. In dit opzicht is het abstractie-vermogen van den Oosterling werkelijk fabelachtig. Twintig en meer jongens staan tegelijk in een groote zaal te strijken of bespelen hun fluit, ieder gaat zijn eigen gang en niemand heeft hinder van den ander.

Naast het orkest is er een groot zangkoor. Tenoren en bassen zijn weer uitsluitend de internen van het Xaveriuscollege, terwijl

de leerlingen der lagere scholen een geselecteerde groep van over de honderd sopranen en alten leveren.

Drie jaren geleden is er uitvoering gegeven aan een grootsch plan. De kerk van Moentilans college, die tevens parochiekerk is voor de steeds zich uitbreidende schaar van geloovigen uit de omliggende dorpen, te verrijken met een orgel, een heusch groot, speciaal voor de tropen in Holland vervaardigd orgel.

Een orgel, een orkest met groote bezetting, een uitgebreid jongenskoor.... dat alles te Moentilan, in dat kleine Midden-Java-plaatsje te vinden, verbaast den bezoeker altijd zeer. Waarom de muziek, en dat nog wel Westersche muziek in al zijn verschillende klassieke uitingen hier zoo hoog opgevoerd ? — dat is de steeds terugkeerende belangstellende vraag.

Hierop zal hieronder, voor zoover het nog niet duidelijk mocht zijn, een afdoend antwoord gegeven worden door een nadere beschouwing van de opvoedende kracht die er bij goede toepassing schuilt in de muziekbeoefening.

Hoofddoel der muziek-beoefening te Moentilan is : de opvoedende kracht der muziek te benutten. De Westersche muziek is immers in haar goede vormen, dt vooral de klassieke muziek, een vrucht van de *Katholieke Idee*. En deze is : het gevoel mag niet overheerschen, maar moet onderworpen zijn aan *verstand en wil* ! Deze muziek vormt dus den *hoogeren* mensch, heeft dus niet als hoogste taak het streelen van de zinnen, maar gebruikt dit als middel tot een *geestelijk* doel.

Vervolgens : de geheele muzikale structuur is van dien aard, dat ze een sterke persoonlijke activiteit vraagt van den musiceerende, want musiceeren is nu juist niet gemakkelijk en zoo kweekt dit bij ernstige beoefening een groote en volhardende *wilskracht*.

Tenslotte : vooral de instrumentale muziek — en daarom is het orkest zoo hoog opgevoerd, — eischt een *strakke samenwerking* ; (want in het orkest kennen de instrumenten niet de ,,vrije fantasie"). Die samenwerking legt de krachten van persoonlijke inspiratie en eigen aandrift aan banden.... om wille van de gemeenschap.... Zoo is de muziekbeoefening een opvoeding tot *sociaal* denken en voelen, niet in theorie alleen, maar door een volgehouden praktijk !

Dit is zuiver Katholiek gedacht ; voor den Katholiek is de kunst

geen doel in zich, maar middel. De genieting is geen einddoel, maar wordt dienstbaar gemaakt aan het : *meer-mensch-zijn*, niet de aardsche mensch alleen, maar kind van God, geboren niet voor de aarde, maar voor den hemel. Dit diepgrondig besef alleen vormt een krachtige en zelfstandige persoonlijkheid.

De muziek is dus — *ernstig beoefend*, — een machtige schakel in de keten der opvoeding.

Nevendoeleinden : A) *Ontwikkeling* : de dorpsgeest is bang voor alles wat buiten „onze dessa" ligt. De dorpsgeest is eng en bekrompen.

Welke volken zijn snel tot bloei gekomen ? Juist zij, die hun poorten wijd open gezet hebben !.... Maar daarmee komt ook veel kwaad binnen !.... Ongetwijfeld, maar het kwade zal er altijd zijn en.... we moeten daartegen durven strijden.

B) *Sociale achtergrond* : het is van belang, dat de meer ontwikkelde klassen niet taai vasthouden aan een uitsluitend nationale muziek. De z.g. Europeesche muziek is — dit is een onloochenbaar feit — *internationaal* in opbouw, d.w.z. het zelfde muzieksysteem van toonladder en intervallen verdeelingen is bijna overal in gebruik. Reeds daarom is het minstens vreemd, als één volk zich geheel afzijdig zou willen houden. Dit internationale behoeft het nationale volstrekt niet uit te sluiten, want naast een *algemeene* bestaat er op de zelfde intervallenbasis tegelijk een *nationale* Fransche, Duitsche, Engelsche, Zuid-Afrikaansche, Amerikaansche, Mexicaansche, Zuid-Amerikaansche enz. enz. muziek.

C) *Godsdienstige achtergrond* : De muziek is bij alle volkeren uitgegaan van den godsdienst. In haar ontwikkeling raakt ze daarvan wel vrij, maar de oorspronkelijke idee blijft altijd haar stempel daarop drukken.

De Katholieke Kerk heeft een *supra-nationale* geest, d.w.z. boven het nationale verheven, vat zij alle menschen in een hoogere eenheid samen ; daarom heeft zij een *eigen* Kerkmuziek : het *Gregoriaansch*, dat zij nooit zal loslaten, omdat *alle* menschen van elke nationaliteit geroepen zijn tot die supra-nationale eenheid in de Kerk. Is dan een nationale, in casu een Javaansche kerkmuziek uitgesloten ? Dat volgt niet, ook die kan bestaan, maar ze moet dan den geest ademen van de Katholieke Kerk.

Nu heeft de inhoud van de Javaansche muziek, zooals ze nu

nog daar ligt, *niets* van den geest van het Katholicisme. Want:

De geest van alle bestaande Javaansche melodieën en dansen etc. draagt het stempel van een godsdienst, die door een Katholiek niet aanvaard wordt; er zit niets christelijks in. Men doet al tientallen van jaren lang niets anders dan de reeds bestaande melodieën en composities op te zoeken en getrouw weer te geven. Maar een eeuwenouden tembang (Javaansche melodie voor een zangstuk) nemen en er onder zetten: „Heilige Maria", of „Kyrië eleison," dat maakt er nog geen christelijk zangstuk van. Alleen naieve menschen loopen er zoo in.

De *Katholieke* Javanen zullen moeten gaan componeeren, *nieuwe dingen* moeten gaan maken, die door den geest, dien ze ademen, aansluiten aan de sfeer van den Katholieken kerkzang. Dit is geen werk van twee jaar en zelfs niet van twintig. Maar de ontwikkelde klasse kan op den duur door kennismaking met de *goede* Westersche cultuur, die feitelijk wortelt in de Katholieke idee, een prikkel krijgen en met behoud van het eigen systeem dit tot ontwikkeling brengen en door *nieuwe vormen* komen tot een Katholiek-Javaansche Kerkmuziek.

Dit is een werk, dat uiteraard *buiten* het kerkgebouw beginnen moet. De kerkelijke muzikale wet luidt toch: De kerkmuziek van elk volk wordt *naast* het Gregoriaansch, dat de eigen muziek der Kerk is, ook toegelaten, mits ze:

kunstwaarde heeft,

heilig is, en

algemeen.... dit laatste tegen het uitsluitend nationale en te sterk individueele. In zuiver-Europeesche muziek treedt dat persoonlijk element soms te sterk naar voren, (wat haar dan ook wel eens ongeschikt maakt voor het kerkgebouw) maar in de Oostersche muziek blijft het geheel op den achtergrond. Dit wijst ongetwijfeld weer op de godsdienstige wortel, doch hierop mogen wij onze katholieke Javaansche Kerkmuziek niet laten doorgroeien, omdat het verschil van godsdienstige grondslag te essentieel is. Het godsdienstig gevoel van het Oosten ademt in alles het Pantheïsme, het Al-God, en de menschen, die in het Al opgaan, maar eigen persoonlijkheid verliezen. De Katholieke Kerk steunt op de *Openbaring*: de hoogste volmaaktheid van het wezen is de *persoon*: God zelf is één Wezen, in drie onderscheiden Personen en de mensch,

die hier op aarde God dient en hiernamaals God aanschouwt in gelukzaligheid, ontvangt zeker het bovennatuurlijk leven der heiligmakende genade en het „lumen gloriae", maar behoudt ten allen tijde zijn eigen persoonlijkheid. Zoo is onze verhouding tot God en het daarop steunend godsdienstig gevoel essentieel verschillend. Daarom mag het godsdienstig element van de Javaansche muziek niet aangewend worden om het zuiver-Katholieke te vertolken.

D) *Een bestrijding van het kwaad*, ja juist dit zoeken we door de beoefening van *goede* Europeesche muziek. Europeanen, die de Javaansche kunst bewonderen, achten de beoefening van westersche muziek een ondergang voor de specifiek-inheemsche cultuur, want wat van het Westen hier binnenkomt is meestal minderwaardige muziek, bij voorkeur, de rotte vrucht van een decadente westersche cultuur : de *Jazz*.

Het katholiek beginsel zegt hierop : De katholieke Kerk bestrijdt het kwaad door op het zelfde terrein er iets goeds tegen in te zetten. Voorbeelden om deze stelling te illustreeren bij duizenden. Een er van : het gebruik van amuletten berust op bijgeloof, de Kath. Kerk geeft daarvoor in de plaats en daar tegen in : het Scapulier en andere gewijde voorwerpen, waarvan het gebruik volgens de voorschriften der Kerk eenerzijds den mensch bevredigt en anderzijds alle zondig bijgeloof voorkomt.

Actie en reactie, ook in het goede ! Wij zijn het volkomen eens, dat het slechte uit een andere cultuur alleen onheil kan brengen, maar: practisch genomen, is het onmogelijk dit te beletten. Het kwaad *gebeurt* door machten, waarover wij, gering in aantal, geen zeggingskracht hebben, maar volgens den geest der Kerk moeten we het kwade door het goede bestrijden.

De rotte Europeesche muziek wordt hier gespeeld en zal gespeeld blijven worden, omdat ze de hartstochten streelt en omdat ze gemakkelijk is.

Wij moeten dus daartegen in een kern overtuigde mannen vormen, die uit hooger beginsel de *goede* Europeesche muziek beoefenen en zoo een dam opwerpen tegen het instroomend en veel bedervend kwaad. Wat wij presteeren, zal altijd een minderheid blijven, maar dat is geen reden om het na te laten. Het is het zout, dat in alle poriën doordringt en zoo het geheel voor bederf bewaart.

Girisonta. J. HELLINGS S.J.

WAT VERWACHTEN DE CHINEESCHE KATHOLIEKEN VAN EUROPA?

1. Wat de Europeanen in China moesten laten.

Men zegt in Europa graag: China lijdt aan xenophobie, d.i. China is van al het vreemde afkeerig. Deze bewering is zeker niet juist. Ze komt niet met de feiten overeen: er zijn immers veel meer Europeanen in China dan Chineezen in Europa. Talrijke Europeanen hebben aanzienlijke posten in China, zoowel in privaatondernemingen als bij den staat. Ze voelen zich in China heel goed thuis. Heimwee naar China is bij hen niet zeldzaam, en wij Chineezen zijn blij dat het zoo is.

China bezit een zedewet, die sedert de oudste tijden steeds onderhouden werd. Ze is door Confucius opgeteekend. Deze groote philosoof leefde van 551 tot 479 voor Christus. Hij zegt: „Sze-hai-tse-noï, kié-chou-ti-yé," hetwelk beteekent: „De volkeren der vier zeeën zijn allen broeders." Hij leert ook reeds, dat men kwaad met goed vergelden moet.

Deze twee oer-chineesche beginselen verklaren den lezer China's passieve houding in het Japansche conflict. Deze houding bewijst, dat China absoluut geen slechte plannen heeft, ook niet tegenover een zoo heftigen aanvaller.

Neen, China lijdt niet aan xenophobie!

Wat heeft China jegens Europa misdaan? Waarom is er dan toch een zekere spanning tusschen beide? Er is geen licht zonder vuur!

Opium was vroeger in China onbekend. En toch verwijt de Europeaan den Chineezen het opiummisbruik. Maar waarom hebben dan de Europeanen het opium in China ingevoerd? Waarom dwong Engeland in 1840 China tot den opiumhandel, die toch alleen maar dient om het volk te vergiftigen? Waarom dwongen na een onrechtvaardige oorlog („de opium-oorlog") een heele serie Europeesche staten China tot het sluiten van onrechtvaardige verdragen? Terwille van het meest krasse materialisme! De concessies der Europeanen in de vruchtbaarste gebieden van China, als Shanghai, Tientsin en Canton, brengen een splitsing in het Chineesche volk teweeg. In een huis waar de heer des huizes niet meer bevelen kan, is geen orde mogelijk. Zoo komt het, dat de Europeanen in hun concessies, in plaats van rust slechts onrust vinden, en dat het volk tegen hen is. En toch zijn het niet de Chineezen die weigerden met de Europeanen samen te leven. Integendeel! Waarom hebben dan de Europeanen in Azië eigen staten gesticht, zooals bijv. de onafhankelijke staat Shanghai? Zooals alle volkeren, en ook de christelijke

volken zelf, erkennen de Chineezen het beginsel der wettelijke zelfverdediging. Of heeft China niet het volle levens- en bestaansrecht ?

Daar de Europeanen in China niet lastig gevallen worden, zoolang zij de Chineesche belangen niet aantasten, moesten zij tegenover het Chineesche volk tenminste loyaal, oprecht, eerlijk en ook wat edelmoedig zijn, echter niet egoïstisch, materialistisch en imperialistisch.

2. Wat de Europeanen van de Chineesche Katholieken moeten weten.

De Heiland der wereld Jezus Christus werd in Azië geboren. In Azië verkondigde Hij de blijde boodschap aan de menschheid, en van Azië uit droegen de Apostelen de leer des heils over de heele aarde. Het land der geboorte des Heeren is heilig. Heilig is het land, waar de Heer leefde. Azië had het geluk den Heer te ontvangen, maar niet het geluk Hem het eerst toe te behooren door het water en den H. Geest. Vijftien eeuwen duurde het, totdat de grondslag van China's Kerk gelegd werd.

Als de missies in China ook veel donkere dagen beleefden : ze genoten toch ook zeer veel dagen van zonneschijn. Tegenwoordig telt China 2.500.000 Katholieken. Hun aantal neemt toe met de organisatie van de inlandsche geestelijkheid, der katholieke scholen en instituten van liefdadigheid. In de critieke dagen van vervolging wisten de Katholieken ook voor de goede zaak te strijden. Zij hebben zeer vele martelaren voortgebracht. Zij werkten met hun Bisschoppen en Priesters ijverig mee. De beroemde Lo Pa-Hong van Sjanghai is een voorbeeld van katholieke activiteit. De Katholieke Actie in China kan anderen nog wat leeren. Dank zij het ingrijpen van den katholieken afgevaardigde Liao van Tientsin in het parlement van Nangking, werd nog in 1931 een anti-godsdienstig artikel uit de Grondwet van de Chineesche Republiek geschrapt. Een ander Katholiek van de daad zorgde er voor, dat de Missionarissen steeds een visum voor China kregen, zoodat ze het land van hun werkzaamheid konden bereiken. Ook de Chineesche jeugd doet haar plicht. Onder leiding van Z.H. Exc. Mgr. Celso Constantini (de vorige Apost. Delegaat) en haar directeur, den H.E. Heer Pater De Jonghe (thans Apostolisch Vicaris van Yunnan) opgericht, marcheert zij met vasten tred, vastbesloten naar het doel. Vooral ook de studeerende jeugd begint zich voor het Katholicisme te interesseeren.

Een buitengewoon groote vreugde voor heel het Chineesche volk was de wijding van de zes Chineesche Bisschoppen, die de H. Vader in Rome, op 28 October 1926, persoonlijk toediende. Bovendien zijn in China thans ongeveer 1500 inlandsche Priesters.

3. Waarom Europa de Chineesche Katholieken helpen moet.

2.500.000 Katholieken leven in het Chineesche wereldrijk met zijn 450 millioen inwoners. Welk een groote daad van buitengewone beteekenis voor de geheele menschheid zou het zijn dit half milliard zielen tot Christus-Koning te brengen ! Ieder offer wordt door zulk een resultaat beloond. Vatten wij moed ! De voltooiing van deze taak is mogelijk. ,,Bij God is niets onmogelijk." Wij mogen ons niet voorhouden : zoo'n werk is voor ons te zwaar en te lang van duur. We mogen niet door zwakheid zondigen ! Laat ons toch

de tijd niet verknoeien met nuttelooze beschouwingen. We mogen niet denken, dat onze goederen en krachten aan materieele goederen beter besteed zijn dan aan de missies. Christus zegt : ,,Wat baat het den mensch als hij de heele wereld wint.'' Hij zegt : ,,Gaat en onderwijst alle volken.'' Alle volken ! Is Christus met ons, dan zal het gaan. Het is Zijn wil !

Voor China geldt het woord : ,,De oogst is groot, maar arbeiders zijn er weinig.'' Wij mogen toch niet wachten tot de vijand komt en overal zijn onkruid zaait. Reeds is hij aan 't werk. Mahommedanen, atheïsten, socialisten en vooral communisten trachten het Chineesche volk voor zich te winnen. Met alle macht loopen zij storm tegen de oude Chineesche cultuur. Zij doen hun werk. Doen wij toch het onze ! Ons doel is edeler dan het hunne. Ons princiep is het juiste. Het is Goddelijke wet, dat het goede het slechte overwinnen zal. Doch daarvoor is strijd noodig : tientallen jaren, misschien honderden jaren harde strijd. Het goud wordt gelouterd in het vuur ; de mensch in strijd en smart. In dezen strijd echter hebben de Chineesche Katholieken den steun, de troost, de aanmoediging der Europeesche Katholieken noodig. Ook voor de blanken geldt het woord van St. Paulus : blij te zijn met de blijden en te treuren met de treurenden en met die in strijd en lijden zijn. Wee hen, die dit woord niet naleven ! Wee zal over Europa komen als het nog langer het werk van den booze in China bevorderen zal. Nog iets : vele Chineezen komen naar Europa en vinden daar in het z.g. ,,christelijke'' deel der wereld zelf den ondergang. Hoe groot is daarom de plicht der Katholieken, altijd en overal, zij het in China, zij het in Europa, de Chineesche christenen liefdevol de broederhand te reiken.

,,Eendracht maakt macht !'' Dit woord moet vooral tegenwoordig waar zijn. De toepassing van dit princiep is heden niet slechts nuttig, maar noodig. Heden ten dage wordt niet één volk, niet één ras, één cultuur bedreigd, maar de heele menschheid, en wel in sociaal, politiek en religieus opzicht. Zooals de machten der duisternis zich op de heele wereld tot gemeenschappelijk werk aaneengesloten hebben, zoo moeten ook wij allen onder ons één zijn, onder de wapperende banier van onzen Koning Jezus Christus !

4. Hoe Europa de Kerk van China helpen kan.

,,Bidt en werkt.'' Werken ook ! Steunt de missies ! Steunt de opgroeiende inlandsche clerus van China ! Zorgt in Uw families en scholen voor missieroepingen !

En dan nog iets. Duizenden studenten komen jaarlijks uit China naar Europa. Geeft hun de middelen, met het Katholicisme bekend te worden. Maakt hen niet schuw, maar sluit U bij hen aan. Toont hun het ware christelijke en katholiek Europa. Als U hun dit Europa niet toont, dan zullen zij een ander leeren kennen : het heidensche, dat meer heidensch is dan hun eigen ver vaderland. De moderne heidenen van Europa doen alles om de studeerende jeugd van China te winnen. In Moskou bestaat er voor hen een aparte Marxistische universiteit. Met aardsche lokmiddelen zoeken de tegenstanders deze jongelieden tot zich te trekken. Katholieken, trekt ze door Uw christelijke liefde tot U ! Neemt ze met welwillendheid op. Hebt

U daartoe geen gelegenheid : steunt dan de studentencentra van Leuven, Parijs, Lyon en Freiburg, die aan deze jongelui in den vreemde een tehuis willen geven, waar zij den gloed der christelijke liefde kunnen voelen.

Maar U kunt nog meer doen. Zorgt voor deze jongemannen niet alleen zoolang ze bij U zijn, maar ook later. Zorgt ook voor hen, die niet tot U komen. Zorgt ervoor, dat hun allen in het eigen land katholieke scholen, gymnasia en hoogescholen ter beschikking staan. Steunt de vereenigingen, die een blijvende verbinding tot stand willen brengen tusschen de Katholieken van Europa en die van China, vooral tusschen de leiding gevende Katholieken. Werkt ook door Uw woord, en als het in Uw macht ligt ook door Uw pers.

5. Wat voor de eenheid-in-Christus moet gedaan worden.

Twee rassen : één geloof ! ,,Er is geen Griek meer of Jood, geen besnedene of onbesnedene, geen barbaar en geen Scyth, geen slaaf en geen vrije : maar Christus is alles in allen.'' (Coloss. 3,11). Laat ons geen verschil maken tusschen rassen, volken en talen, maar beschouwen we elkaar als in gelijke mate geschapen naar het evenbeeld Gods. Op deze aarde wonen wij in verschillende landen en staten, maar in den hemel is maar één Vaderland : het Rijk Gods onder Christus, den Koning ! Leggen we onzen rassenwaan en nationale trots af, om ware soldaten der katholieke, d.i. algemeene, voor allen gestichte Kerk te zijn. Vereenigen we ons door den onverbreekbaren band der onbegrensde liefde ! Denken we eraan, dat Christus voor allen gestorven is, niet voor enkelen. Zoo moet ook onze liefde algemeen zijn ; geen afstanden en verschillen zullen ons scheiden. Een rijk, dat in zich verdeeld is, gaat ten gronde. Het Rijk Gods, de Kerk is één. Laten we fier zijn, dat we ons Katholiek mogen noemen ! Dát verwacht het Katholieke volk van China van Europa : de werken des vredes !

Peking. Dr. JOAN. FU S.V.D.

PAUS-MEETING IN SURINAME'S HOOFDSTAD PARAMARIBO

Wat mij in de twee en twintig jaren dat ik het voorrecht had in onze Nederlandsche Kolonie Suriname te mogen arbeiden aan de uitbreiding en den opbouw der kerke Gods, steeds heeft getroffen, is de eerbied, de aanhankelijkheid en de liefde van Suriname's Katholieken voor onze Moeder de H. Kerk en onzen H. Vader den Paus. Hierin mogen zij gerust aan vele landen tot voorbeeld gesteld worden.

Met kinderlijke blijdschap grijpen zij gaarne naar de gelegenheid om in laaiende geestdrift, een geestdrift zoo gul en klaterend als de tropenregen, hun eerbied, hun aanhankelijkheid en liefde te openbaren. Och, wat ben ik in Paramaribo hiervan vaak de blije en dankbare getuige geweest. Het greep je tot schreienstoe aan. Het deed het missionarishart bij al zijn teleurstellingen zoo goed. En lief moest men hebben een volk, dat zoo hangt aan Kerk en Paus.

In een der nummers van het katholiek blad „De Surinamer", vond ik weer een schitterend bewijs van hetgeen ik zoo juist poneerde.

Paramaribo's katholieken hebben het 12½ jarig Pontificaat van onzen grooten Paus, den Missie Paus bij uitnemendheid, van Paus Pius XI herdacht. Voor ver uit de meeste katholieken is dit jubilé onopgemerkt voorbij gegaan. Voor Paramaribo's katholieken niet. Zij zijn bij honderd uit alle rangen en standen, van allerlei kleur opgegaan, om de ruime Patronaatszaal, tot in de uiterste hoeken te bezetten. Deze avond moest zijn een machtige geloofsmanifestatie en het is 't geworden.

De avond, die onder leiding van den Zeereerw. Pater A. Kuipers, Pastoor der Kathedraal stond, en voorgezeten werd door Z.H. Exc. Mgr. van Roosmalen, werd ingezet met het „Tu es Petrus" van Haller, door de gecombineerde kerkkoren der stad onder directie van Pater A. Hilgen gezongen.

Wilt ge weten, met wat 'n heerlijk élan dit onsterfelijk Pauslied is gezongen ? Lees dan hetgeen de verslaggever van „De Surinamer" er over schreef :

„Met kalme beslistheid, zegt Haller het met zijn muziek : „Tu es Petrus", Gij zijt Petrus.

In kracht toenemend bevestigt hij de onwrikbaarheid van de Kerk op de steenrots: „et super hanc petram ædificabo ecclesiam meam" : en op deze steenrots zal Ik mijne kerk bouwen.

In machtige, bruisende muziek de onoverwinnelijkheid der heilige Kerke tegen alle hellegeweld uitbeeldend, davert het bij herhaling in aangrijpend unisono : et portae inferi non praevalebunt adversus eam. En de poorten der hel zullen haar niet overweldigen !"

Twee sprekers belichtten de grootheid van Paus Pius XI, door Hem in 't kader van onzen angstwekkenden en toch zoo grootschen en schoonen tijd te plaatsen.

Frater Engelbertus van de Fraters van Tilburg behandelde „De Paus als staatsman", de heer A. J. Morpurgo, redacteur van „De Surinamer", „De Paus als Herder der volkeren". Met stijgende belangstelling volgden Paramaribo's katholieken de sprekers. Blijdschap en trots schitterden in hun oogen bij 't aanschouwen van de grootheid *van hun Vader* den Paus. Ja, zij waren trotsch, kinderen van de H. Kerk, kinderen van den H. Vader te zijn.

Voor en na de pauze werden beelden uit en van het Eeuwige Rome op 't doek gebracht. Teekenend voor de stemming van dezen avond is wel deze zinsnede in 't verslag van „De Surinamer". „Laaiende geestdrift barstte telkens los, wanneer het beeld van den Paus werd geprojecteerd."

Het slotwoord werd gesproken door Z.H. Exc. Mgr. van Roosmalen. Het was 'n woord van ontroering, van dank, maar ook een dringende aansporing tot onwankelbare trouw aan het H. gezag, tot onoverwinnelijke eenheid en eensgezindheid in deze tijden van verdeeldheid en woelingen.

Mgr. sloot deze prachtig geslaagde Pausmeeting met voorlezing van het telegram, dat de Staatssecretaris in opdracht van den H. Vader aan Para-

maribo's katholieken zond, in dank voor hun telegram van hulde en trouw, dien eigen dag naar Rome overgeseind.

> Van Roosmalen Apostolisch Vicaris Paramaribo
>
> Zijne Heiligheid dankt de Katholieken in plechtige vergadering daar te samen gekomen, voor betoonde aanhankelijkheid en zegent hen liefdevol terwijl Hij hemelsche zegeningen voor hen afsmeekt.
>
> get. Kardinaal Pacelli.

Lezer, ik behoef u niet te zeggen wat 'n storm van toejuiching na voorlezing van dit telegram de zaal vulde. Het was 'n geklap, 'n gejuich, 'n geschreeuw, 'n gedaver dat de Franschen zeer juist en fijn teekenen met hun „applaudissement frénétique". Het was de stralende, uitlaaiende blijdschap van liefhebbende, trouwe kinderen op 't feest van hun beminden Vader.

Ja, Suriname's katholieken hebben Kerk en Paus lief. Dat is het groote erfdeel, dat zij eens ontvingen van de twee heilige grondleggers der Surinaamsche Missie, de Pastoors Wennekers en v. d. Horst, toen dit deel der Kerk geplaatst werd onder de heilige Hoede van de Prinsen der Kerk, de Apostelen, Petrus en Paulus.

Rotterdam. A. VERHEGGEN C. ss. R.

UIT DE WIJDE WERELDMISSIE

DE NEGERMISSIE IN DE VEREENIGDE STATEN

„Op het einde van Augustus 1619 — schreef een kolonist van Virginia in zijn dagboek — kwam te Jamestown een Hollandsch fregat aan, dat ons twintig negers verkocht.'' Dit waren de eerstelingen van de ongeveer 12 millioen negers, die thans in de Vereenigde Staten een tiende van de bevolking uitmaken ; zij vormden tevens het begin van de droevige slaventransporten over den Oceaan, gedurende 2½ eeuw, eerst bij kleine groepen, later bij overvolle schepen, vanaf de Afrikaansche kusten : Senegal, Nigeria, Soedan en Congo, naar de commerciëele exploitatie van Noord-Amerika. Wat een uitmoorden op groote schaal van het zwarte ras zulks vertegenwoordigt, begrijpt men eenigszins als men bedenkt, dat, om één neger in handen te krijgen, meestal 4 of 5 andere waren gedood in oorlogen of plotselinge overvallen ; ook op de schepen was het sterftecijfer ontzaglijk hoog : ongeveer 25%.

De handel bleef intusschen winstgevend. In 1700 betaalde men voor een volwassen neger of negerin 125—200 dollar. Een eeuw later had de ontwikkeling van de katoenteelt de aanvrage naar zwarte werkkrachten zoodanig vermeerderd, dat de prijzen gestegen waren tot 450 dollar, om in het midden der 19e eeuw voor een flinkgebouwden neger tot 1500 dollar op te loopen.

In 1860 waren er in de V.S. naar schatting 4 millioen negerslaven, wat bij een gemiddelden prijs van 1000 dollar een kapitaal van 4 milliard dollar vertegenwoordigde. Begrijpelijkerwijze waren de katoenplanters weinig geneigd, dit kapitaal met één slag te verliezen, door aan al de slaven de vrijheid te verleenen, zooals de abolitionisten of afschaffers van den slavenhandel en slavenstand aldoor dringender eischten. In de Noordelijke Staten was nl. een sterke beweging ontstaan tot afschaffing van alle slavendiensten,

een beweging, die weldra van menschlievende doeleinden oversloeg tot een politieke partijgezindheid, welke ten slotte Noord en Zuid tot een geweldige botsing zou brengen.

De in 1860 tot president gekozen Lincoln stuurde op afschaffing aan. De Zuidelijke Staten nu, die door dezen maatregel meer zouden benadeeld worden dan de Noordelijke [1]), verklaarden nog in hetzelfde jaar de Unie voor ontbonden. Alle pogingen van den nieuwen president om door een verzoenende houding de eenheid der Unie te handhaven, waren vergeefsch : de oorlog moest derhalve beslissen. In dezen Amerikaanschen burgeroorlog (den z.g. Secessie- of slavenoorlog, 1861—1865) stonden tegenover de 21 Noordelijke Staten met ongeveer 22 millioen inwoners, 11 Zuidelijke Staten met 5½ millioen vrijen en 3½ millioen slaven.

Aanstonds liet Lincoln het volgend manifest publiceeren: „Den 1en Jan. 1863 zullen alle personen, die als slaaf worden gehouden in een staat of deel van een staat, in opstand tegen de V.S., voor altijd vrij zijn." Wel schenen de oorlogskansen even te zullen keeren tegen de Noordelijke abolitionisten, doch feitelijk leden de Zuidelijke staten de nederlaag. In 1865 werd dan ook de slavernij definitief afgeschaft en in 1870 kregen de negers zelfs het burgerrecht. Bij de 500.000 negers, die reeds voor het uitbreken van den burgeroorlog vrij waren, voegden zich nu opeens 4 millioen nieuwe burgers, van wie ongeveer een millioen niets bezaten dan hun handen en hun stemrecht. De eenig-afdoende maatregel, die toen nog mogelijk was geweest, werd niet getroffen, nl. uitdeeling van grond aan de vrijgemaakte negers. Men maakte die millioenen tot ellendige daglooners met een stemrecht, dat zij feitelijk niet konden gebruiken.

Al was intusschen de slavernij theoretisch afgeschaft, praktisch bleven toestanden bestaan van volkomen afhankelijkheid in alle levensvoorwaarden.

Het is opmerkelijk, dat de negerbevolking in de V.S. veel sneller toeneemt dan het blanke ras, hetwelk zich zelf aan het uitmoorden is door zijn misdadige geboortebeperking. Men neemt gewoonlijk aan, dat er tegenwoordig ongeveer 12 *millioen negers* wonen in de V.S. Meer dan 4/5 van hen wonen altijd nog in de Zuidelijke

---

[1]) Terwijl de slavendienst vooral in de Zuidelijke Staten bestond, werd de slavenhandel vooral door de Noordelijke gedreven.

Staten, waar zij 41% van de landelijke en 28% van de stedelijke bevolking uitmaken. Men noemt deze streken de Black Belt. Toch wonen er ook talrijke negers in de industriesteden tusschen de groote meren en den Atlantischen Oceaan, waarheen ze voornamelijk tusschen de jaren 1910—1920 zijn getrokken.

Op het stuk van *godsdienst* zijn ongeveer de helft van de Noord-Amerikaansche negers zonder godsdienst ; ongeveer 220000 negers zijn katholiek en 2 millioen protestant. Er zijn reeds een aantal onafhankelijke protestantsche negersecten gesticht o.a. Colored Methodist Episcopal Church ; African Methodist Episcopal Zion Church ; Afro-American Presbyterian Church e.a.

Met bewonderenswaardige energie hebben zich de negers, vooral na de afschaffing der slavernij, *economisch* en *maatschappelijk* omhoog gewerkt. Bij hun vrijlating in 1865 beschikten zij over een vermogen van 20 millioen dollar, dat bij het begin van den wereldoorlog tot 700 millioen dollar gestegen was ; zeventig banken zijn in hun handen.

Wat onderwijs en opvoeding betreft : in 1865 waren 95% van hen analphabeten, thans nog slechts 15%. Zij bezitten reeds meer dan 500 scholen, die door 2 millioen negerkinderen worden bezocht. Aan de z.g. high-schools (tusschen onze middelbare scholen en universiteiten) studeeren 60000 negerstudenten, terwijl 200 negerprofessoren er een leerstoel bezetten. Bovendien telt men er 3500 neger-geneesheeren, 1000 neger-advocaten enz.

Intusschen wordt een neger in de V. S. volstrekt niet als een volwaardig burger beschouwd en behandeld. Tot zelfs in de wetgeving van sommige staten wordt de *maatschappelijke tegenstelling* tusschen blank en zwart bekrachtigd en doorgevoerd tot een scheiding in kerken en scholen, hôtels en theaters, openbare vervoermiddelen en vooral tot verbod van huwelijken. Deze toestand bestaat het meest en het scherpst in het Zuiden, waar de negerbevolking het talrijkst is ; in het Noorden en vooral in het Westen is de rassenhaat niet zoo sterk.

Deze laatste omstandigheid maakte voor de negers van de Zuidelijke Staten het Noorden nog meer tot een land van belofte, toen hier door den oorlog arbeidskrachten te kort schoten en hoogere loonen werden betaald. En zoo deed zich tijdens en na den wereldoorlog het voornaamste feit voor uit de Amerikaansche neger-

geschiedenis, sinds het vrijheidsedict van 1865, nl. de landverhuizing van Zuid naar Noord van meer dan een half millioen negers, een landverhuizing, die dan onrechtstreeks de oorzaak werd van een toestand, welke de aandacht van menig onverschillig Amerikaan eindelijk op het *negervraagstuk* [1]) vestigde.

Wat doen de negers en wat denken de blanken te doen om dit vraagstuk op te lossen ?

In den ontwikkelingsgang van de *negers* zelf valt een groote vooruitgang waar te nemen. Te New York b.v. hebben de negers een eigen stad gevormd met 175.000 inwoners, Harlem genaamd. Daar bezitten ze 25 z.g. house-blocks, waar alles in handen van negers is : winkels, kantoren, banken, theaters, bioscopen, hôtels, woningen. De gezamenlijke negerbezettingen schatte men in 1926 op 2 milliard dollar, hoofdzakelijk grondbezit.

Ter behartiging van de negerbelangen werd opgericht de National Association for the advancement of colored people (N.A.A.C.P.), die zijn aandacht vooral wijdt aan de rechterlijke onrechtvaardigheden tegenover negers begaan, maar zich tevens inlaat met hun cultureele aangelegenheden.

In zake onderwijs werd veel gedaan, vooral door toedoen van particulier initiatief en ook door de General Education Board. De negers bezitten behalve talrijke kweekscholen voor de opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen, een paar honderd colleges en een eigen universiteit, de Howard-universiteit, te Washington. Ook twee protestantsche groepeeringen, nl. de American Missionary Society en de Young Men's Christian Association, hebben op de opvoeding en het onderwijs der negers grooten invloed, omdat 1/5 van de afgestudeerde negers praktisch baptistisch of methodistisch predikant worden.

De negerpers telt 400 à 500 bladen en tijdschriften, waaronder het weekblad The Chicago Defender en het tijdschrift Crisis, het orgaan van de N.A.A.C.P., een afzonderlijke vermelding verdienen. Een en ander heeft, zooals van zelf spreekt, het leven van de negergemeenschap op hooger peil gebracht.

---

[1]) La Farge, *Negerkultus in Amerika.* St. d. Zeit, 118, blz. 107 vlgd.
La Farge, *Le Problème des Noirs en Amérique tel que le voient les nègres eux-mêmes,* Etud. 208 (1931) blz. 152 vlgd.
Creusen, *Le problème noir aux Etats-unis.* Xav. 71.
Uten, *Het negervraagstuk in de Vereenigde Staten.* Xav. 96.

De *blanken* van hun kant hebben verschillende systemen uitgedacht om het negervraagstuk op te lossen. Sommigen willen het negerras in Amerika laten uitsterven ; feitelijk nemen de negers snel in aantal toe. Anderen willen de negers met geweld onderdrukken ; dit zou niet gelukken, als men het wilde probeeren. Weer anderen geven den raad : geeft theoretisch alle rechten aan de negers, maar onthoudt ze hun praktisch, omdat zij ze toch niet kunnen uitoefenen ; het is in zijn algemeenheid niet meer waar. Nog anderen pleiten voor een versmelting van het blanke en het zwarte ras, door wijziging der huwelijkswetgeving, m.a.w. de huwelijken tusschen blanken en zwarten toe te staan ; hierin mag men echter niet veel toenadering verwachten, zoolang de rasvooroordeelen blijven bestaan. Sommigen droomen ervan alle negers naar Afrika terug te voeren op kosten van den staat. Deze theorie toont volslagen onbekendheid met de negerziel, want het vaderland der tegenwoordige negers is niet Afrika, maar Amerika. In den loop der eeuwen zijn zij totaal van de Afrikaansche toestanden vervreemd ; zelfs lichamelijk hebben zij zich aangepast aan het klimaat enz. ; overigens hebben verschillende negers, en met name de leiders, thans een positie veroverd, welke ze volstrekt niet wenschen prijs te geven voor een problematische overplanting naar Afrika. Trouwens, een eeuw geleden is een dergelijk plan uitgevoerd ; in 1820 immers werd door eenige rijke Amerikanen een maatschappij gesticht om al de negerslaven, die het slavenjuk moede waren, naar Afrika te vervoeren. Op de Westkust van Afrika stichtte men voor hen een nieuwen staat, Liberia, en richtte dezen in naar Amerikaansch model. In de eerste 12 jaar bracht men er 2500 negers heen. Deze bleken echter reeds zoozeer veramerikaniseerd te zijn, dat de regeeringstaal het Engelsch was en de vrijgemaakte slaven langen tijd met de inboorlingen op gespannen voet leefden. Ook thans is de versmelting van die twee negergroepen niet tot stand gekomen. De beschaafde negerbevolking, afstammend van de vroegere slaven, telt in Liberia ongeveer 60000 zielen, naast 1 millioen inboorlingen. Weer anderen eindelijk willen een negerstaat stichten in Amerika, naast de 48 andere Vereenigde Staten; ten nadeele van het grondgebied van welken staat, zou men kunnen vragen, en : zullen de blanke staten er in toestemmen een negerstaat op voet van gelijkheid te behandelen ?

Al de genoemde theorieën behelzen een utopie. Er blijft alleen over : het toekennen, theoretisch en praktisch, van volledige, politieke, economische, rechterlijke gelijkheid. Doch hiervoor zou bij de blanken de zoo diep-ingewortelde antipathie moeten verdwijnen tegen al wat zwart is of heet, de ongegronde meening van de minderwaardigheid van het zwarte ras, van zijn noodzakelijke ondergeschiktheid. Daartoe moet in de breede massa doordringen, meer dan de vrijheidsgedachte van de vorige eeuw, meer dan het democratisch nationalisme onzer tijdgenooten, het transcendente internationalisme van Christus, die den kruisdood is gestorven voor allen.

Afgezien van het werk van den Apostel der negerslaven, den H. Petrus Claver, die, naar verluidt, in de eerste helft der 17e eeuw te Carthagena meer dan 300.000 slaven doopte, namen de katholieken tot in de tweede helft der 19e eeuw niet rechtstreeks het *missiewerk onder de negers* in de Vereenigde Staten ter hand. Om billijk te zijn in onze beoordeeling daarvan moeten we ons enkele geschiedkundige feiten herinneren.

Maryland was de eenige kolonie, in 1632—1634 door katholieke kolonisten onder leiding van George Calvert, later Lord Baltimore (1588—1632) en zijn zoon Leonard Calvert (1582—1647) gesticht. De katholieken waren weinig talrijk en arm en mochten geen slaven bezitten volgens de wetten der Kerk. De slaven mochten in verschillende staten, op zware straffen voor meesters en slaven, geen godsdienstonderricht ontvangen. Bij de oprichting der kerkelijke hiërarchie in de V.S. (1789) waren in de beide staten Maryland en Louisiania slechts 30000 katholieken en 25 priesters. Reeds de eerste diocesane synode van Baltimore besprak en bepaalde echter bijzondere voorschriften voor het godsdienst-onderricht van de negers en ook met betrekking tot hun huwelijk. En toen een Amerikaansche kolonisatie-maatschappij in Liberia een staat van vrijgemaakte negers trachtte te stichten, stelde het tweede provinciale concilie van Baltimore (1833) aan Rome voor, onder hen een missie te stichten en deze aan de Jezuïeten toe te vertrouwen ; niet deze echter, maar twee wereldpriesters begonnen het apostolaat. Omstreeks het midden der 19e eeuw was, bij den grooten stroom van Europeesche landverhuizers naar Amerika, het getal priesters zelfs te klein voor de zielzorg der blanken.

De eigenlijke missioneering van de negers begon pas voorgoed,

toen in 1871 de St. Joseph-kerk te Baltimore werd toevertrouwd aan de Josephieten, een tak van de fathers van Mill Hill, zelfstandige congregatie geworden in 1892. Zij hebben nog altijd het leeuwenaandeel in de negermissie der V.S. ; zij oefenen de zielzorg uit onder ongeveer de helft, d.w.z. 60000 van de in uitsluitend-negerparochies wonende katholieke negers.

Zij werden gevolgd door de Afrik. Missionarissen van Lyon, die vooral in den staat Georgië werken ; in 1916 stichtten deze een zwarte Zustercongregatie te Savannah. Verder bezit de N.-Amerik. provincie der Paters van den H. Geest verschillende staties onder 30000 katholieke negers. De Paters van het Gezelschap v.h. Goddelijk Woord werken vooral in het Zuiden en bovendien in een paar Noordelijke staten, b.v. te Chicago ; te Bay St. Louis hebben zij in 1922 een seminarie gesticht tot opleiding van priesters voor hun congregatie. Nog zijn er Capucijnen, Jezuïeten, Franciscanen, Lazaristen, Redemptoristen en Passionisten werkzaam ; in het geheel bestaat het *missiepersoneel* onder de negers der V.S. uit 220 priesters.

Vrouwelijke religieuzen van verschillende congregaties verleenen daarbij onmisbare hulp. We vermelden met name de Zusters van het Allerheiligste Sacrament, in 1889 door Moeder Cath. Drexel, de dochter van een Duitsch-Amerikaanschen bankier, gesticht ten bate van de Indianen en negers. Bovendien bestaan er reeds drie congregaties, die uitsluitend uit negerzusters bestaan, waarvan de oudste reeds in 1829 werd gesticht : de Oblaten van de Voorzienigheid.

Tegenwoordig schat men het *aantal katholieke negers* [1]) in de V.S. op ongeveer 215.000. De meesten van hen wonen in het Zuiden als nakomelingen van de reeds in hun slaventijd gedoopte voorouders van Maryland en Spaansche en Fransche bezittingen. Hier bestaan groote negerparochies, zooals in Nieuw-Orleans ; maar ook in de steden van het Noorden, zooals Philadelphia, Chicago en Baltimore bestaan negerparochies. Het aantal zielen van uitsluitend-negerparochies is tamelijk gemakkelijk vast te stellen : 125.000 ; maar in bijna alle andere parochies van de V.S. heeft men katholieke negers, wier aantal niet zoo nauwkeurig is te bepalen.

Onder de *moeilijkheden*, waarmee de missie der negers in de

[1]) La Farge, *Die katholische Kirche und die Nordamerikanischen Neger*. St. der Zeit, 119, blz. 371 vlgd.

V.S. te kampen heeft, komt op de eerste plaats de rassenhaat, de afkeer van de blanken ten opzichte van de negers, in tegenstelling met hun houding ten opzichte van de Indianen, met wie de blanken soms dweepen. Tegenwoordig trachtten katholieke organisaties die ras-vooroordeelen uit te roeien. Tot de programpunten van het negercongres, dat jaarlijks te New-York wordt gehouden, behoort ook de uitwissching der rassentegenstellingen volgens de beginselen van het christendom. De vereeniging, die hiervoor ijvert, telt 100.000 leden en heet : nationaal-katholiek verbond ter bevordering van betere rassenbetrekkingen ; men hoopt door onderricht, lezingen enz. de ideeën hieromtrent te zuiveren.

Van den anderen kant willen breede kringen der negers zelf niets weten van een afzonderlijke negermissie, maar zij willen onder de gewone zielzorg der blanke parochies vallen.

Ook de protestantsche sekten ontwikkelen een groote werkzaamheid en belasteren dikwijls de Katholieke Kerk en haar instellingen.

Bovendien lijden de negerparochies zeer door een trek van het Zuiden naar het Noorden.

Ten slotte heeft ook de negermissie in de V.S. gebrek aan personeel en middelen. De kosten voor de negermissie worden op verschillende wijzen bestreden ; o.a. onderhouden de bisschoppen uit een jaarlijksch collecte een fonds voor deze missie ; sinds 1925 bestaat er een katholieke vereeniging, die voor hetzelfde doel jaarlijks 75000 dollar bijeenbrengt.

Toch zijn er ook *lichtzijden* bij deze missioneering.

Men kan een negerparochie vrij gemakkelijk tot bloei brengen en vrome genootschappen, zooals het Apost. des gebeds, de St. Vincentius-vereeniging, de missievereenigingen enz. vinden er gretige opname.

Onder gelijke maatschappelijke omstandigheden is verder de negerjeugd niet meer onzedelijk dan de jeugd van de blanken.

Vervolgens gaat de offervaardigheid van de neger-parochianen zeer ver.

Van groot belang eindelijk is de opleiding van negers voor het priesterschap, waarmee een begin is gemaakt door de oprichting van een priesterseminarie voor negers, dat onder leiding van de Josephieten is gesteld, in verbinding met de katholieke universiteit van Washington.

Hoeven N.B. ALPH. MULDERS.

MISSIEACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

NEDERLAND

Diocesaan Missiecomité voor het Bisdom Haarlem. — Z.H. Exc. de Bisschop van Haarlem heeft benoemd tot Voorzitter van het Diocesaan Missiecomité, inplaats van den HoogEerw. Heer M. W. M. Wijtenburg, den Hoogeerw. Heer N. Ammerlaan, Regent van het Seminarie Hageveld te Heemstede. En tot leden den WelEerw. Heer B. Verbeem te Heemstede en den WelEerw. Heer P. v. Seggelen te Gouda.

Brs. v. d. H. Geest tot Voortplanting des Geloofs. — Z. H. Exc. de Bisschop van Haarlem heeft eervol ontslag verleend aan den HoogEerw. Heer M. Wijtenburg als Voorzitter, den HoogEerw. Heer L. Westerwoudt als penningmeester en den ZeerEerw. Heer L. Nieuwenhuizen als secretaris van de Broederschap van den H. Geest tot Voortplanting des Geloofs.

Ter aanvulling van de ontstane vacatures heeft Z.H. Exc. benoemd: tot Voorzitter van diezelfde Broederschap den ZeerEerw. Heer Regent N. Ammerlaan. van Hageveld ; tot Penningmeester den ZeerEerw. Heer P. v. d. Cammen, Emiritus-Pastoor, Huis Duinzicht te Overveen ; en tot Secretaris den WelEerw. Heer B. Verbeem, leeraar van Hageveld.

Missiecursus te Tilburg. — Op den 15en Missiecursus, die van 11—13 Aiug. 1934 te Tilburg werd gehouden, zijn de volgende voordrachten gehouden : p. Tjiptakoesoema S.J. over de Missioneering op Java ; prof. Dr. J. Teulings over Missiemotieven uit het genadeleven ; Dr. T. C. de Brouwer over missie motieven uit de gemeenschapsidee der H. Kerk ; p. Dr. Gregorius O.M.C. over de zendingsmotieven der niet-christelijke godsdiensten.

Nederlandsch Medisch Missie-Comité. — Van 11 Sept. —19 Oct. 1934 is te Rotterdam de negende medisch-hygiënische cursus gehouden, die geopend werd door Mgr. P. Groenen, en waarvoor 40 deelnemers zich hadden aangemeld.

Missiedag te Venlo. — Op Zondag 22 Juli 1934 had te Venlo, bij gelegenheid der viering van het feest der H. Kindsheid een goed-geslaagde missiedag plaats. De Missieoptocht, die een fleurig geheel vormde, bestond uit 45 groepen, waaronder 22 praalwagens, alle zinrijke voorstellingen uit het Missieleven.

Missieweek te Gouda. — Van 2—12 September heeft het Dekenaat Gouda en de parochie Bodegraven een krachtige Missieactie ontplooid.

Van 2—6 Sept. werden in de verschillende parochies lezingen, voordrachten en predikaties gehouden. Van 6—12 Sept. was een tentoonstelling ingericht. Op Zondag 9 Sept. werd een schitterende demonstratie gehouden van Katholiek leven, den Missionarissen ter eer. Daaraan namen alle Katholieke Vereenigingen van het Dekenaat met meerdere duizenden leden deel.

Missie-Voetbalwedstrijd te Hoorn. De onder groote belangstelling op Zondag 30 Sept. gespeelde Missie-voetbalwedstrijd tusschen de bondselftallen van Utrecht en Haarlem, is door Utrecht met 3—2 gewonnen. Z.H. Exc. Mgr. D. Theelen C. P., Bisschop van Nicopolis in Bulgarije, woonde den wedstrijd bij en heeft den aftrap verricht.

† **Dr. J. Vriens.** — In den ouderdom van 67 jaren is te Utrecht overleden Dr. J. G. C. Vriens, oud-Voorzitter der Indische Missie-vereeniging. Van 1921—1922 heeft hij ook nog het inlichtingsbureau van den Indischen dienst van het departement van Koloniën vertegenwoordigd.

Zelatricendagen. — In het Aartsbisdom Utrecht werden in de maanden Mei, Juni, Juli en Augustus Zelatricendagen gehouden in Leeuwarden, Groenlo, Groningen, Amersfoort en Sneek voor de resp. Dekenaten. De opkomst was buitengewoon goed. Telkens is door Pastoor M. J. Gasman van Kampen, Secr.-Penningm. D.M.C. — Utrecht, een inleiding gehouden op de propaganda voor de drie Pauselijke Missie-genootschappen.

Missiedagen Dekenaat Meerssen. — De missiedagen, die van 12 t./m. 15 Aug. in het dekenaat Meerssen zijn gehouden, met afzonderlijke tentoonstellingen in Meerssen, Beek en Valkenburg, zijn een waar succes geweest en hebben zich in een buitengewone belangstelling mogen verheugen.

De feesten in Meerssen zijn Zaterdagavond, 11 Aug. geopend door den Hoogeerw. Deken ; die te Beek werden op Zondag 12 Aug. begonnen met een eerste plechtige H. Mis en wel van den WelEerw. pater Victor Viola M.S.C., een inboorling der Philippijnen, die op Vrijdag 10 Aug. de H. Priesterwijding ontvangen heeft ; in den namiddag heeft Rector J. P. Tuinstra uit Horn, Secr. Penningm. D.M.C.-Roermond, de tentoonstelling geopend.

In Valkenburg werd eveneens op Zaterdagavond de openingsplechtigheid verricht door Z. H. Exc. Mgr. J. M. Buckx.

Met groote voldoening mogen de organisatoren dezer Missiedagen op hun werk terugzien.

Liefdewerk voor China, enz. — Het ,,Liefdewerk van Missen en kruistocht van gebeden voor de bekeering van China, Japan en omliggende gewesten'' geeft voor 1935 een mooie Maandkalender uit, die de beteekenis van het Liefdewerk duidelijk maakt en bij elke maand eraan herinnert, dat de Paus op den 15en van die maand de H. Mis leest voor deze intentie. Voor dit Liefdewerk geeft men zich op bij p. Tarcisius, Achelsche Kluis, Borkel N.-Br.

Het St. Melaniawerk in Nederland en Nederl. Indië. — Het jaarverslag 1933—1934 dezer nijvere missievereeniging is dit jaar uitgegroeid tot een boekwerk van 26 bladzijden. Het werk met zijn vele vertakkingen hier en in de Oost toont een verscheidenheid van bemoeiingen op het gebied der vrouwelijke ontwikkeling en beschaving, welke bewondering afdwingt. School- en handwerkonderwijs, hygiënische en medische verzorging is het groote gebied, waarop de verheffing der Javaansche vrouw en de doorwerking van den Christelijken geest wordt nagestreefd in de missies van Java en Celebes. Gebedsactie en geldinzamelingen in vereeniging met publicaties (Melaniablad), vergaderingen en persoonlijke toewijding vormden de groote middelen, om in het moederland belangstelling, medeleven en steun voor het werk in Java te verwerven.

Onder de voortdurend stimuleerdende actie van het ijverige hoofdbestuur en het werkzame Centraal Bureau (verzorgd door Mej. E. Boers, te Amsterdam) bleek de ijver en de kracht der vereenigingen tegen den drukkenden invloed van de crisis bestand. Dit alles stemt tot dank!

Zouden wij een enkelen goeden raad mogen geven ? O.i. zou het aan de propagandistische kracht van het mooie jaarverslag ten goede komen als de correspondentie-adressen van bestuur en bureau er in vermeld waren.

BELGIË.

Missiologische Week te Leuven. — Van 27 —30 Aug. 1934 is te Leuven de 12e Missiologische week gehouden, waar ,,het huwelijk en de familie in de missielanden'', door een keur van sprekers alzijdig werd behandeld. Onder de Nederlandsche deelnemers — het totale aantal bedroeg iets minder dan vorige jaren — merkten we op: prof. dr. Alph. Mulders, p. Dr. Gregorius, O.M.C., p. Zoetmulder W.P.

IERLAND.

Nationale Iersche Missietentoonstelling. — In de maand Sept. 1934 werd in het Mansion House te Dublin een nationale Iersche missietentoonstelling gehouden, waaraan alle Iersche Orden en Congregaties, die in de Missies werkzaam zijn, deelnamen. De inzending van het Ned. Medisch-Missiecomité trok er bijzondere aandacht.

ITALIË.

Radio-toespraak v. d. Secretaris der Propaganda. — Op den Wereldmissiezondag, 21 October, heeft de Secretaris der Propaganda Z.H. Exc. Mgr. Carlo Salotti, een toespraak gehouden, welke door het Vaticaansche radiostation is uitgezonden in verschillende talen.

De week te voren maakte de prelaat een rondreis door de voornaamste steden van Italië, waar hij voordrachten hield over de missies.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Vertrokken :			
Z.H. Exc. Mgr. P. J. Willekens, Apost. Vicaris van Batavia..	S. J.	24 Aug. '34	Batavia
Z.H. Exc. Mgr. B. Hilhorst, Apost. Vicaris van Bagamoyo	C. S. Sp.	4 Oct. '34	Bagamoyo
Z.H. Exc. Mgr. G. Brandsma, Apost. Vicaris van Kisumu..	Mill-Hill	4 Oct. '34	Kisumu
Prs. Damianus Hardjasoewonda en Hubertus Snijders en *Br.* Jacobus van Zon (allen 2e keer)	S. J.	3 Aug. '34	Batavia
Pr. Cornelius Teppema (2e keer) en *fraters* J. Dijkstra, P. Middendorp, H. Ruding, H. Wakkers en L. van Woerkens....	S. J.	24 Aug. '34	Batavia
Prs. B. Dijkman, J. Branje, G. Jansen, W. Kersten, A. Creemers, Ph. Waldram en *Br.* J. Wouters.	O. S. Cr.	10 Aug. '34	Bondo
Br. J. v. d. Craats (3e keer)..	,,	21 Sept. '34	N. Amerika
Prs. J. Verkuylen, J. van Bree en J. Verkade..............	,,	31 Oct. '34	Brazilië
Pr. C. G. Bazelmans..........	O. Prem.	15 Aug. '34	Jubbulpore
Prs. J. Kersten, A. v. d. Burg, C. Martens, Jac. van Schie en W. Wiebring.................	S. V. D.	15 Aug. '34	Kl. Soenda eil.
Pr. W. Spruit................	,,	24 Aug. '34	N. Amerika
Br. Isidorus Meekes............	,,	8 Aug. '34	Centr. Nw. Guinea
E.E. H.H. J. Zoetmulder en P. van Goethem............	Lazaristen	24 Aug. '34	Soerabaia
E. H. H. Botermans en *Br.* A. Geerts	,,	31 Aug. '34	Yungpingfu
E. H. G. Pater................	,,	29 Aug. '34	Brazilië

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Prs. Chrysostomus van Velzen en Alexius van Wanroy........	O. Carm.	24 Aug. '34	Malang
Prs. H. v. d. Horst en A. in 't Groen (beiden 3e keer)......	S. C. J.	24 Aug. '34	Brazilië
Prs. H. Reese (2e keer), H. Franken en C. Wokke (1e keer)..	,,	10 Oct. '34	Brazilië
Pr. A. Weterman (1e keer)....	,,	Nov. '34	Benkoelen
E.E. H.H Dr. G. Gorissen en Joh. Borsboom..............	Noorsche Mission	24 Aug. '34	Noorwegen
E. H. Dr. J. v. d. Burg.......	,,	Sept. '34	Noorwegen
fr. J. Schipper................	Mill-Hill	Aug. '34	Nellore
fr. J. Janssen.................	,,	Aug. '34	Buea
frs. M. Arts, J. Bocken, M. Coolen, G. Goes en A. Janssen......	,,	3 Oct. '34	Nellore
frs. R. Conens en J. v. d. Weyden	,,	4 Oct. '34	Kisumu
fr. A. Oomen.................	,,	4 Oct. '34	Philippijnen
fr. W. de Wijs...............	,,	4 Oct. '34	Sarawak
frs. A. Bruens, A. v. Amerongen, A. Akkermans en P. Jacobs..	,,	30 Oct. '34	Buea
E. H. H. Baljon.............	Saec.	12 Sept. '34	Gariep
Br. Hugo Janssen (2e keer)....	O. F. M.	27 Aug. '34	H. Land
Pr. Ladislaus Hol...........	,,	14 Sept. '34	Noorwegen
Prs. Felicianus Smitz (3e keer) en Radbodus Scheffer (2e keer)	,,	15 Sept. '34	Brazilië
Pr. Narcissus van Summeren en de *fraters* M. A. Geeve, Erhard Veen, Arist. Kasbergen, Wenc. Nouwen, Goud. Nieuwenhuysen en *Br.* Alexius van Arem	,,	10 Oct. '34	Brazilië
Prs. Benedictus Coenen en Oscar Cremers..................	,,	19 Oct. '34	Batavia
Prs. Theod. van Diepen, Jac. Kusters, Ant. van Rossum en Joh. Hagens...............	M. S. F.	14 Sept. '34	Ned. Borneo
Pr. Ant. Elfrink.............	,,	14 Sept. '34	Batavia
Pr. Mattheus Suiker..........	O. E. S. A.	15 Sept. '34	Bolivia
Pr. M. Hulsman..............	O. P.	21 Sept. '34	Curaçao
Pr. P. L. Hoogveld (v. d. Belg. provincie)..................	,,	Oct. '34	Congo
Prs. H. de Vries, H. van Elswijk, J. Polman, W. v. d. Heyden en *Brs.* Delphinus Goldenberg, Gordianus Roozen, Livinus v. Workum, Guido van Midden	C. S. Sp.	4 Oct. '34	Bagamoyo

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Pr. J. van Dongen............	C. S. Sp.	4 Oct. '34	Kilima Njaro
Prs. J. Hendrickx en J. de Lange	,,	4 Oct. '34	Koebango
Prs. P. Steltenpool, Th. Hebinck. J. Goseling en *Br.* G. v. d. Akker	M. S. C.	10 Oct. '34	Brazilië
Prs. G. Berns, C. Meuwese, J. de Bijl en A. Helmer......	,,	12 Oct. '34	Ned. N. Guinea
Prs. A. Rutgers en J. Vermelis	,,	12 Oct. '34	Celebes
Prs. A. Grootveld en W. Schoemaker	,,	12 Oct. '34	Poerwokerto
Pr. J. Broekhuisen............	C. ss. R.	31 Oct. '34	Brazilië
Pr. J. Wortelboer (3e keer)....	C. ss. R.	10 Juli '34	Suriname
Pr. F. Verschure (2e keer)....	,,	31 Juli '34	Suriname
Prs. G. van den Donk en J. Heinrichs (1e keer)..........	,,	15 Oct. '34	Suriname
Pr. Isfridus Meyer en *Br.* Antonius Bruins (beiden 2e keer)	Picpus	26 Oct. '34	Banka en Billiton
E. H. J. F. Stoetz............	Saec.	26 Oct. '34	Denemarken
Pr. J. Schumacher (4e keer)....	Montfortaan	1 Oct. '34	Haïti
Br. Anfridus Kempers..........	Brs. van Oudenbosch	1 Aug. '34	Soerabaia
Br. Paulus Roques............	,,	1 Aug. '34	Batavia
Br. Angelus van Leeuwen (2e keer)	,,	31 Aug. '34	Soerabaia
Br. H. Sleegers (2e keer)........	Scheutist	16 Aug. '34	Philippijnen
Brs. Bertrandus G. Thijs, Damianus W. van Dam en Gonzaga P. Vromans (allen 2e keer)	Broeders van Huybergen	22 Aug. '34	Ned. Borneo
Br. Gerbrand J. Dijkstra	Brs. O. L. Vr. v. L., Dongen	14 Sept. '34	Batavia
Brs. Canisius J. van Gils, Morenas P. Emmen, Leoninus J. Seerden, Rigaldus J. Cuypers, Clematius L. Rademakers, Libanius H. Smeulders..................	Brs. v. Liefde, Eindhoven	4 Oct. '34	Poerwokerto
Frs. Mauritius Smets en Lucien Merks	Frs. v. Tilburg	5 Oct. '34	Suriname
Frs. M. Cecilianus, L. C. Lemmelaars en M. Modestus, M. J. H. Klaassen.	Frs. v. Utrecht	12 Oct. '34	Malang
Zrs. Leonarda en Maria Pauline	Dienaressen v. d. H. Geest	28 Juni '34	N. Amerika
Zr. Gerardiana................	,,	13 Juli '34	Kl. Soenda eil.
Zrs. Gonzaga, Clarissima, Protasia Hortensia, Arnoldine, Theoda Severiana, Ursula, Almerida Allydia, Devota	,,	8 Juli '34	Argentinië

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zrs. Faviana en Verdiana......	Dienaressen	8 Juli '34	Brazilië
Zrs. Rosemarie, Anacleta, Rodolfine, Isentrude en Wilfreda..	v. d. H. Geest ,,	7 Aug. '34	N. Amerika
Zrs. Imelda, Hadwina, Nazaria, Bathildis en Annacrescenz...	,,	8 Aug. '34	Nw. Guinea
Zrs. Rhabana, Geroldine, Richarde en Mathianne........	,,	4 Aug. '34	Philippijnen
Zrs. Eustochia Maria Hetz, Gerardia Th. v. Hoek, Aretia A. Karsten en Adelmaria J. Hartjens..................	,,	15 Aug. '34	Kl. Soenda eil.
Zrs. Odila, Othgerina, Blandina, Antonilla, Willihera, Adelinde, Jordanis, Walfreda, Berlindis, Amantina, Euphemiana en Fastreda......................	,,	30 Aug. '34	China
Zrs. Anstrudis, Gervasia, Paulista en Alphana................	,,	13 Sept. '34	China
Zrs. Ehrentrudis, Wibrandis, Hermengardis en Emeliana......	,,	20 Sept. '34	Nw. Guinea
Zr. Wladisla..................	,,	20 Sept. '34	N. Amerika
Zrs. Felicia, Gerfrida en Theogena	,,	25 Oct. '34	Japan
Zrs. Constantine W. A. Kanters en Joseph M.M. Garner......	Francisc. Dongen	23 Aug. '34	Padang
Zr. Marie Gerardiana Stoltenborg	Zrs. J. M. J. Mariënburg	30 Aug. '34	Batavia
Zrs. Maristella Parmentier, Amabilis van Mierlo, Marie Xavier Tepas en Marie Consolata Kluytmans.	,,	30 Aug. '34	Celebes
Zr. M. Octavie W. Okhuysen....	Witte Zusters	16 Sept. '34	Afrika
Zrs Candida Vulkers, Vicaria der Missie, en Canisia Mensink....	Dominicaan. v. Voorschot.	21 Sept. '34	Curaçao
Zrs. Monika Hermanowski, Alida van der Mey, Katharina Bus en Adriana Dielwart........	St. Franc. Xav. Zrs.	Sept. '34	Noorwegen
Moeder Gerarda en *Zr.* Assisia H. Schijven	Zrs. Franc. Bergen o. Zoom	12 Oct. '34	Batavia
Zrs. Treseline V. Meyer en Martha G. Reverenberg	Francisc. Elisabethst. Breda	26 Oct. '34	Padang
Zr. M. Rhynelda M. Roelands	Zrs. ,,Charitas'' Roosendaal	26 Oct. '34	Benkoelen
Zr. M. Coleta J. M. Bunthof	Missiezusters H. Ant. Asten	26 Oct. '34	Ned. Borneo

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zrs. M. Bernardine Duffhaus, M. Adolphina Eykmans, M. Floriberthe Fransen en Mary Agnes Mc Kinley............	Zrs. v. Liefde Tilburg	26 Oct. '34	Padang
Moeder Anselma (overste) 2e keer	Zrs. H. Car. Borr.	20 Juli '34	Bandoeng
Sr. Christylla Jacoba, Maria Bosco Boonen en Apollonia Buynx	Urs. R. U.	Juli '24	Bandoeng
Teruggekeerd :			
Z. H. Exc. Mgr. D. J. Theelen, Bisschop van Nicopolis......	Passionist	6 Sept. '34	Nicopolis (Bulgarije)
Z.H. Exc. Mgr. Walter Panis, Apost. Vicaris v. Celebes....	M. S. C.	23 Oct. '34	Celebes
Z. D. H. Mgr. G. Wantenaar, Apost. Prefect van Basankusu	Mill-Hill	9 Juli '34	Basankusu
Z. D. H. Mgr. C. J. Dubbelman, Apost. Prefect van Jubbulpore	O. Praem.	Oct. '34	Jubbulpore
Fr. J. Smeyers................	Mill-Hill	9 Juli '34	Basankusu
Fr. J. Kreyelmans............	,,	9 Aug. '34	Nellore
Prs. Joes Diderich, Jos Kurris en *Fr.* Cor Hageman........	S. J.	20 Juli '34	Batavia
Pr. Henr. Koch en *Frs* Ambr. Adikardjana, Joes. Houben, Henr. Loeff, Paul Pollmann, Petr. v. d. Ven en *Br.* Joannes Wildenburg	,,	8 Sept. '34	Batavia
Prs. Paulus Stein, Franciscus Stienen en *Br.* Christinus Uylenbroek	O. F. M.	22 Juli '34	Brazilië
Pr. Norbertus Beaufort........	,,	30 Juli '34	Brazilië
Pr. Timotheus v. d. Broek......	O. Carm.	30 Juli '34	Brazilië
Pr. Victor Roefs..............	,,	20 Aug. '34	Brazilië
Pr. H. Lagro..................	Montfortaan	Juli '34	Amerika
Pr. P. Ten Dijck..............	,,	27 Aug. '34	Shiré
Pr. K. Dekkers................	Scheutist	15 Aug. '34	Ningsia
Br. Th. Geene................	,,	28 Aug. '34	Kassai
Brs. J. Schippers en P. Maas	M. S. C.	Juli '34	Brazilië
Pr. F. Munster................	,,	18 Aug. '34	N. Nw. Guinea
Prs. H. Hurbury en M. Peeters .	,,	24 Oct. '34	Celebes
Prs. Marcellus J. Winnemuller, Alyosius W. van Heertum en *Brs.* Leopoldus A. Schellekens en Cosmas F. Hensen........	O. M. Cap.	20 Aug. '34	Ned. Borneo
Pr. J. Nielissen	O. S. Cr.	20 Oct. '34	Bandoeng

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
E.E. H.H. Dr. W. Wijn en H. v. d. Vlugt..............	Noorsche Mission.	Sept. '34	Noorwegen
Pr. L. de Jager..............	S. C. J.	25 Sept. '34	Stanley Falls
Brs. Franc. Bakker en Eucharius Ramsauer.................	S. V. D.	Juli '34	Kl. Soenda eil.
Brs Honoratus van Aalst en Salesius Bominaar	Broeders van Oudenbosch	14 Juli '34	Soerabaia
Br. Wilhelmus Buys..........	„	23 Aug. '34	Bandoeng
Brs. Theophilus Collignon en Lambertus Heynen [1]........	Br. v. Maastr.	23 Aug. '34	Batavia
Brs. Edmundus A. v. Mechelen en Hieronymus P. Roelen.....	Brs. van Huybergen	18 Oct. '34	Ned. Borneo
Frs. Octavianus van Wetten en Fulgentius Abbenhuis........	Frs. v. Tilburg	14 Oct. '34	Suriname
Frs. Sidonius van den Meerendonk en Fernandez Janssen..	„	8 Juli '34	Curaçao
Fr. Gerebernus van Geel	„	5 Sept. '34	Curaçao
Zr. Moeder Johanna E. Fornara	Francisc. Heytbuyzen	7 Aug. '34	Batavia
Zr Mère Theresia Schriks......	Ursulinen Rom. Unie.	15 Sept. '34	Bandoeng
Zr. Mère Aloysia van Berckelaar	„	15 Sept. '34	Malang
Zr. Mary Francisca M. Otten....	Francisc. v. Mill Hill	Sept. '34	Oeganda
Overleden :			
Pr. P. C. v. d. Bol, geboren 1907, priester 1933, Missie 1933....	C. S. Sp.	28 Juli '34	Bagamoyo
E. H. Jan Lamers, Missie 1920	Lazarist	Aug. '34	Hanchow
Pr. Tarcisius Beelen, overleden te Noorbeek-Hoogcruts...........	O. F. M.	20 Aug. '34	H. Land
Pr. H. W. Rijken, geboren 1873, priester 1902, missie 1904-1905, overleden te Alkmaar........	O. P.	10 Sept. '34	Curaçao
Br. Hadelinus W. Rousseau....	Montfortaan	24 Aug. '34	Mozambique
Zr. Gabriela A. H. Braun, geboren 1851, Missie 1892......	Dominic. v.Voorschoten	Juni '34	Curaçao
Zr. Conrarda H. van Kessel, geboren 1850, Missie 1882......	Gasthuis-Zrs. Breda	12 Aug. '34	Curaçao
Zr. M. Philippa D. M. Alofs....	Francisc. Heythuysen	18 Aug. '34	Batavia
Mère Carola, Cecile de Nagri....	Urs. v. Weltevr.	24 Juli '34	Batavia
Mère Regina Kemna, geboren 1883, prof. 1914............	Ursulinen Rom. Unie	6 Juli '34	Soerabaia

[1]) Met hen kwamen een viertal Javaansche studenten voor hun verdere opleiding tot Broeder-onderwijzer.

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Nationaal Eucharistisch Congres in Congo. — Na het nationaal Euch. Congres van Zuid-Afrika te Durban in 1929, na het internationaal Euch. Congres te Carthago in 1932, heeft Christus Eucharisticus zijn triomfen gevierd, midden in het Zwarte Werelddeel en wel te Kisantu, van 13—15 Aug. 1934, op een Eucharistisch Congers van den Belgischen Congo. Enkel mannen waren hiertoe uitgenoodigd en meer dan 15000 zwarten begeleidden den God der H. Eucharistie op zijn zegetocht, gedragen door den Pauselijken Delegaat Mgr. Dellepiane.

Dit schouwspel zal zich herhalen. Binnenkort zal men in Roeanda, in Oeganda, in Basoetoland, in Kameroen de negers zien optrekken naar de plaats waar de H. Hostie in plechtigen stoet wordt rondgedragen. Heel Afrika geraakt in beweging naar den God der liefde : Omnes de Saba venient, aurum et thus deferentes et laudem Domino annuntiantes....

Nieuwe Apostolische Vicaris van Batavia. — Bij decreet van 3 Juli 1934 van de S. Congr. de Propaganda Fide is tot Apostolisch Vicaris van Batavia, als opvolger van Z.H. Exc. Mgr. A. van Velzen, S.J., benoemd de ZeerEerw. Pater P. J. Willekens S.J.

Mgr. Willekens is in 1881 te Reusel geboren. In 1900 trad hij in de Orde der Jesuieten. In 1917 werd hij benoemd tot rector van Mariendaal en novicemeester. Dit bleef hij tot 1925.

Van 1925—1927 was Pater Willekens rector van het Theologaat der Paters Jesuieten te Maastricht. In 1927 werd hij socius van den Provinciaal ; deze functie heeft hij echter niet uitgeoefend, omdat hij tot visitator werd benoemd. Als zoodanig maakte de nieuwe Apostolisch-Vicaris reizen naar Oost-Indië, Britsch-Indië, Hongarije en Engeland.

Met het oog op de belangrijke vergadering van Kerkvoogden in Ned. Indië, is Z.H. Exc. Mgr. Willekens reeds den 24en Augustus naar Indië vertrokken en heeft de bisschopswijding plaats gehad op 3 October 1934, den feestdag van de H. Theresia van het Kindje Jezus, in de Kathedraal te Batavia. Consecrator was Z.H. Exc. Mgr. J. Aerts, M.S.C., Apost. Vicaris van Ned. Nieuw-Guinea en mede-consecratoren H.H. H. Exc. Mgr. L. T. Brans, O.M.Cap., Apost. Vicaris van Padang en Mgr. H. Leven S.V.D., Apost. Vicaris van de Kleine Soenda-elianden.

,,De Koerier'' geeft de volgende beschrijving van het wapen van Mgr. Willekens : Het wapen is omgeven door de gewone episcopale attributen : herdershoed met kwasten in sinopel (groen), mijter, triomfaal kruis en staf. Op het schild, dat van lazuur (blauw) is, komt in goud het ordesteeken der Sociëteit van Jesus voor, en daaronder een graanschoof in goud, zooals in het wapenschild van Reusel ; zoowel het veld van de Sociëteit van Jesus als van Reusel zijn van lazuur. De beide wapenteekens geven één gesloten bijeenhoorende gedachte aan, die in het devies levendig wordt uitgedrukt : ,,Scio cui credidi : ik weet in Wien ik geloofd heb'' (2 Tim. 1, 12), d.i. op Christus en op de Sociëteit van Jesus, die in haar ordesteeken ,,I.H.S.''

den zoeten naam uitdrukt en met glorie omgeeft. Vervolgens duidt de korenbundel op de vruchtbaarheid van het Apostolisch werk, dat ,,vruchten moet voortbrengen en welks vruchten moeten blijven voortbestaan.''

De Nederlandsche Afdeeling der Congregatie van Scheut opgericht. — Op 8 Sept. is te Nijmegen in het Missiehuis ,,Bisschop Hamer'' van de Congregatie der Missionarissen van Scheut het noviciaat begonnen uitsluitend voor Nederlanders. Tegelijkertijd is ook de twee-jarige cursus der philosofie begonnen, waarna geleidelijk de studie der Theologie zal volgen, zoodat de Nederlandsche studenten voortaan hun volledige studiën in Holland zullen maken.

Nieuwe Zusters voor de Missie op Java. — Naar wij vernemen, heeft de Nederl. afdeeling der Zusters van O. L. Vrouw (van Mulhausen) wier provinciaal moederhuis in het pensionaat St. Antonius te Tegelen gevestigd is, een missiegebied aanvaard in de Prefectuur Poerwokerto (Midden-Java), bediend door de Missionarissen van het Heilig Hart. Haar standplaats wordt Pekalongan aan de Noordkust. Voorloopig zullen de zusters haar krachten wijden aan de zieke inlanders ter plaatse, voor wie reeds een ziekenhuis is ingericht. De eerste zusters zijn reeds met de Sibajak vertrokken.

Apostolisch Delegaat voor Centraal Afrika. — Tot Apostolisch Delegaat voor de Afrikaansche Missies (met uitzondering van Belgisch Congo, Zuid-Afrika en Egypte) is benoemd Mgr. Antonio Riberi met den titel van Aartsbisschop van Dara, ter vervanging van Z.H. Exc. Mgr. Hinsley, die om gezondheidsredenen ontslag heeft gevraagd en gekregen.

Nieuwe aflaat voor den Missiezondag. — Toen Z.H. Paus Pius XI in 1926 den algemeenen Missiezondag instelde ten bate van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, verleende Z.H. een vollen aflaat, toepasselijk op de geloovige zielen, aan al degenen, die de H. Communie zouden ontvangen en bidden voor de bekeering van de ongeloovigen. Overtuigd, dat het voor sommigen onmogelijk kan zijn op dien dag te communiceeren, heeft de H. Vader in een audiëntie van den 20 Juli 1934 aan den Kardinaal-Groot-Penitencier bovendien een aflaat van zeven jaren verleend aan al de geloovigen, die met rouwmoedig hart een godsdienstige oefening op dien Missiezondag meemaken en bidden voor de bekeering der ongeloovigen.

Het desbetreffend decreet van de H. Penitentiarie, gedateerd van 30 Aug. is verschenen in de Acta Apostolicae Sedis van 14 Sept. 1934.

Apost. Prefectuur van Soerabaya. — Dr. J. Haest C.M., pastoor te Ketabang is in ,,De Katholieke Gids'', weekblad voor de prefectuur Soerabaia, een reeks geschiedkundige opstellen begonnen over ,,De Missie van Soerabaia''.

BOEKBESPREKING

Streit O. M. J. — Dindinger O. M. I. — *Bibliotheca Missionum.* VIII Bd. Missionsliteratur Indiens und Indonesiens 1800—1909. Verlag : Franziskus Xaverius Missionsverein, Zentrale in Aachen, 1934. XIV — 35* — 1028 S.

De achtste band van de Monumentale Bibliotheca Missionum omvat de *missieliteratuur over Indië en Indonesië uit de 19e eeuw en het begin der 20e eeuw.* Deze weerspiegelt over het algemeen het beeld van een opgang der Kerk uit den toestand van diep verval naar een ongekende hoogte. Wij zien de Jezuieten weer op het missieveld verschijnen; nieuwe missie-congregaties, vooral vrouwelijke, worden gesticht en over oudere orden en congregaties wordt de missiegeest vaardig; missievereenigingen ontstaan, die aan het missiewerk een financiëele basis verschaffen ; tijdschriften zien het licht om de belangstelling voor de missies te wekken en levendig te houden ; de koloniale en cultureele vooruitgang komen aan het missiewerk ten goede ; eerst later echter zou in de missiegebieden, waarover deze literatuur handelt, een goed-gevormde inlandsche geestelijkheid in behoorlijk aantal bij het missiewerk worden betrokken.

Want juist in *Indië* kwam bij alle kwalen, waaraan de missie in het begin der 19e eeuw leed, nog dit euvel : dat de groote meerderheid van den Goaneeschen clerus intellectueel en moreel niet op de hoogte stond van zijn roeping en taak. Dit feit wordt gedurende heel die eeuw tot aan het concordaat van 1886 van zoovele zijden bevestigd, dat men het niet met algemeene formules, zooals overdrijving, verkeerde voorlichting enz. kan wegredeneeren. Voeg hierbij nog het andere feit, dat het toenmaals verzwakte en onkerkelijkegezinde Portugal niet in staat was noch van plan, de reuzentaak der missioneering van Indië door te zetten, en gij hebt de redenen genoemd, waarom Paus Gregorius XVI, weleer Prefect der H. Congregatie tot Voortplanting des Geloofs, zelf die taak ter hand nam.

Naast de reeds bestaande apostolische vicariaten Tibet (Agra-Patna), Gran-Mogor (Bombay), Ava-Pegu en Malabar (Verapoly) richtte hij in 1832 op : Madras, Calcutta, Coromandel en Madura, Ceylon en Canara (Mangalore), wier titularissen uitsluitend de dragers der jurisdictie binnen hun gebied zouden zijn. Door de breve Multa praeclare (1838) werd het gebied der z.g. Padroado-bisdommen Cranganore, Cochin, Mylapore en

Malakka en de rechtsmacht daarover voorloopig aan de apostolische vicarissen van Madras, Malabar en Ava-Pegu toevertrouwd, terwijl de metropolitane rechten van Goa over al deze gebieden zouden ophouden ; hiermede was het Padroado voor deze gebieden opgeheven.

Er stak een storm op, die in de missiegeschiedenis zijns gelijke niet vindt. Dat de sensus catholicus den Goaneezen over het algemeen dusdanig ontbrak, dat zij tegen Rome openlijk in opstand kwam, is het beste bewijs voor het juiste inzicht des pausen, dat het heil van Indië niet van dezen clerus en dit volk te verwachten was. Ook vormen de wijze, waarop de Portugeesche regeering voor en na het afgedwongen concordaat van 1857 den H. Stoel behandelde ; het niet-uitvaardigen van een bevel aan den Goaneeschen clerus om zich te onderwerpen ; oneerbiedige redevoeringen in het parlement enz. geen roemrijke bladzijde in de geschiedenis van Portugal, waar de geest van Pombal nog rondwaarde. Het concordaat van 1886 bracht eindelijk de kwestie tot oplossing, ofschoon de dubbele jurisdictie nog genoeg aanleiding tot oneenigheid bood ; pas in 1928 zou deze, op enkele uitzonderingen na, voorgoed verdwijnen en hierdoor een vreedzame samenwerking van Padroado- en Propaganda-clerus mogelijk maken.

Vele waardevolle krachten werden in de gebieden van Indië met talrijke Padroado-geestelijken ten tijde van het schisma lam gelegd. De onverkwikkelijke revolutie kon natuurlijk haar uitwerking op de overige katholieken niet missen en protesten in den vorm van petities aan Rome, waren niet van de lucht. Overigens ging het werk van vernieuwing bij de reedsbestaande christengemeenten en de eigenlijke missioneering langzaam en moeizaam vooruit. Al langer hoe meer traden de onrechtstreeksche missiemiddelen, zooals onderwijs, pers, charitas, op den voorgrond.

Bij de algemeene moeilijkheden van ieder missiegebied en bij de bijzondere, welke de landen met kultuur-volken bieden, kwam in Indië nog het kastenprobleem, dat ook zijn terugslag heeft op de arbeidsmogelijkheden van den inlandschen clerus, die sinds het pontificaat van Leo XIII in verblijdend aantal wordt opgeleid. Een andere moeilijkheid vormden de theosophische dwalingen van Olcott, Besant e.a., die een versterking van het hindoeïstisch en boeddhistisch superioriteitsgevoel ten gevolge hadden. De nationalistische beweging van den lateren tijd vindt in de literatuur van dezen band, die tot 1909 loopt, niet haar neerslag.

Intusschen blijft het een feit, dat het percentage katholieken in Indië gering, in het Noorden zelfs uiterst gering is en dat zoowel voor de vreemde missionarissen als voor den inlandschen clerus nog een onbegrensd arbeidsveld braak ligt.

Nadat de Oost-Indische Compagnie (1602—1799) in *Indonesië* eenmaal de overhand had verkregen, werd door de Heeren Zeventien, onder bedreiging van zware straffen, de uitoefening van den katholieken eeredienst verboden. Twee eeuwen lang heeft deze tirannieke nacht der uitsluiting geduurd en al kon in het begin der 19e eeuw het missiewerk worden hervat, vele moeilijkheden waren oorzaak, dat het pas omstreeks de helft der vorige eeuw

voorgoed op gang kwam. In 1847 kwam een kerkelijke regeling tot stand, die tot op heden den grondslag van de verhouding tusschen missie en gouvernement is blijven uitmaken ; het verder verloop van de missiegeschiedenis van Nederlandsch-Indië hebben we in den vorigen jaargang van dit tijdschrift (blz. 33—44) in het kort samengevat.

De *negentiende-eeuwsche missieliteratuur* omtrent Azië is veel rijker dan zelfs door vakkundigen werd vermoed ; alleen die *over Indië en Indonesië*, waaruit het beeld van het boven-geschetste oprijst, vult een lijvigen band van meer dan duizend bladzijden. Met naarstigen speurzin, stipte nauwkeurigheid en onvermoeide werkkracht heeft p. Dindinger, bijgestaan door zijn hulpvaardigen confrater Rommerskirchen, het werk van zijn onvergetelijken voorganger Robert Streit voortgezet.

In chronologische volgorde worden weer de werken en geschriften volgens de beproefde methode vermeld en toegelicht ; die uit de 19e eeuw beslaan 1906 nummers over 567 bladzijden verdeeld, terwijl de eerste negen jaren der 20e eeuw de nummers 1907—2326 en de bladzijden 586—685 vullen. We vestigen er de aandacht op, dat van van no. 276—287 (blz. 80—89) een onverwachte aanvulling wordt gegeven op hetgeen de vorige deelen der Bibliotheca Missionum bevatten omtrent de beschrijvingen en berichten der Mongolen-tochten, met name der Franciscanen.

Een eerste aanhangsel (blz. 686—704) vermeldt eenige der voornaamste, in het voorafgaande meermalen aangehaalde werken ; een tweede, uitgebreider aanhangsel (blz. 705—902) doet ons kennis maken met ongedrukte documenten en linguistica, van welke laatste ook die van na het jaar 1909 worden vermeld.

Wien zal het verwonderen, dat, zooals Sch. in het voorwoord bemerkt, niet alle nieuwere tijdschriften konden worden nageslagen ; dat hier en daar een aanvulling of verbetering zou kunnen worden aangebracht ; dat soms iets van minder belang zich een plaatsje heeft veroverd ? Veeleer geraken we bij het doorbladeren van dezen achtsten band opnieuw in dankbare bewondering voor den hier-gedanen reusachtigen arbeid en verheugen we ons over de anderszins ontstellende mededeeling, dat nog niet kon worden overzien, hoeveel deelen van de Bibliotheca Missionum de nog overblijvende missieliteratuur van Azië zal vullen.

Het uiterlijke van dezen band, welks inhoud voor de Nederlanders een bijzondere aantrekkelijkheid bezit om de Indonesische literatuur, is even degelijk en keurig verzorgd als dat van zijn voorgangers.

ALPH. MULDERS.

Charles, Pierre — S. J. e.a. — *L'Education chrétienne aux Missions*. Compte Rendu de la onzième semaine de missiologie de Louvain (1933). — Aucam, 82 rue de Paris, Louvain, 1934. — 342 p. — 25 frcs.

Het onderwerp, dat de elfde missiologische week van Leuven in behandeling nam, was ongetwijfeld zeer gewichtig ; aan welken missionaris

immers boezemt de kwestie van opvoeding en onderwijs geen belangstelling in en baart zij niet dagelijks zorgen ? Geen wonder dan ook, dat zoovelen (gemiddeld 250), behoorende tot 27 verschillende nationaliteiten, bij de beraadslagingen tegenwoordig waren.

En nu de tekst van de rapporteurs met de korte weergave van het naar-aanleiding-dier-voordrachten-gesprokene voor ons ligt, constateeren we met voldoening, dat ook deze week kostbaar studiemateriaal heeft geleverd. Zulks geldt niet alleen van de princip'eele uiteenzettingen van Charles over ,,het waarom van het onderwijs in de missies'' (blz. 13—31) ; van Ledrus over ,,de directieven van de Propaganda in zake het onderwijs'' met een aanhangsel documenten (blz. 314—338) ; van de Jonghe over de kwestie der voertaal in den Congo, met de daarop gevolgde belangrijke gedachtenwisseling (blz. 60—78) ; van fr. Denis over het aanschouwelijk onderwijs (blz. 88—116) ; van Antoine over het landbouwonderwijs in de missies (blz. 231—245), waaraan de studenten van Wageningen hun hart kunnen ophalen ; van Havet over de school-hygiëne (blz. 268—283) enz.

Maar ook de inleidingen, gehouden door mannen en vrouwen uit de praktijk, zijn zeer waardevol, omdat zij ons leeren, hoe men hier bepaalde moeilijkheden te boven kwam, ginds zich uit ingewikkelde situaties redde enz. We noemen van deze categorie slechts die van den Dominicaan Sloekers over de voertaal bij het onderwijs in de missies (blz. 79—87); van den Scheutist Vanoverbergh over het godsdienstonderwijs door de liturgie op de Philippijnen (blz. 136—145) ; van de Witte Zuster Patricia over het meisjes-onderricht in Ruanda (blz. 165—175) ; van den Jezuïet Perera (Singalees) over de cultuur op Ceylon als basis van de opvoeding aldaar (blz. 189—204) ; van den Steyler-Pater van der Windt over het school-systeem op de Kl. Soenda-eilanden (blz. 217—230) ; van den Capucijn Vincent over de catechisten-scholen, met de daarbij-aansluitende bespreking over de mogelijkheid om aan de catechisten een zekere wijding te geven (blz. 289—301) ; van den Redemptorist Van Cleemput over de wijze van prediking (blz. 302—313).

Reeds uit deze inhoudsopgave, die niet volledig is, moge men besluiten, dat dit rijk en gevariëerd verslagboek zijn kostprijs meer dan waard is.

A. M.

Vat, Dr. Odulphus van der — O. F. M. — *Die Anfänge der Franziskanermissionen und ihre Weiterentwicklung im nahen Orient und in den mohammedanischen Ländern während des 13. Jahrhunderts.* — Franciskus-Druckerei, Werl i. Westf. 1934. — XI — 267 S. — RM. 6.50.

De schrijver van dit klein-gedrukte en veel-wetenswaardigs-bevattende boek is een jeugdig geleerde, die zich ten doel stelde te onderzoeken, hoe de H. Franciscus van Assisië zelf over missie en missiewerk heeft gedacht ; hoe deze stichter den missiegeest, die hem bezielde, aan zijn Orde heeft meegedeeld en ingescherpt ; hoe hij zelf en zijn eerste volgelingen de missie-

gedachte in daden hebben omgezet. Het onderzoek strekt zich uit over de eerste eeuw van het Franciscaansch missie- en hereenigingswerk en omvat het z.g. Oosten, hetwelk volgens middeleeuwsche opvatting ook de landen van den Westerschen Islam tot en met Spanje omsloot. Het werk is in zekeren zin een tegenhanger van het voortreffelijk werk van Altaner over „Die Dominikanermissionen des 13 Jahrhunderts" ; het steunt goeddeels op het door Golubovich verzameld studiemateriaal in diens Biblioteca bio-bibliografica della Terra Santa e dell' Oriente francescano en brengt veelvuldige aanvullingen en verbeteringen op Lemmens' boek over „Die Heidenmissionen des Spätmittelalters" ; deze blijken trouwens niet langer te mogen worden beschouwd als uitloopers van de vroeg-middeleeuwsche missie, maar veeleer een overgangstijdperk te vormen.

Met scherpzinnigen ijver en groote nauwkeurigheid heeft Sch. zich van zijn taak gekweten en de resultaten van zijn onderzoek in een overzichtelijk-ingedeeld, goed-geschreven en van vele voetnoten voorziene boek neergelegd. Na de leidende gedachten en drijvende krachten van de Franciscaansche missiebeweging, beter dan tot dusver was geschied, te hebben ontleed, stelt hij niet zonder piëteitvolle bedoeling de eerste missiepogingen van de Franciscanerorde in één hoofdstuk tezamen ; daarna beschrijft hij de verschillende ordestichtingen in de gebieden van het Oosten, waarvan hij de beteekenis tracht te bepalen ; een vierde hoofdstuk behandelt het moeizame hereenigingswerk van de Franciscanen bij de christelijke volken van het nabije Oosten, terwijl het vijfde hoofdstuk den missiearbeid onder de Mohammedanen in het verder verloop der dertiende eeuw schetst, waarbij we kennis maken met de toenmalige opvattingen omtrent Islam en Islam-apostolaat.

Zonder de verdiensten van den H. Franciscus voor de missies te willen overschatten : deze heeft geen bijzondere bekeeringssuccessen geboekt, geen positie gekozen met betrekking tot de-tot-dusver-gevolgde missiemethode, geen organisatorisch missieplan aan zijn Mindere Broeders voorgelegd, — meent Sch. toch te mogen besluiten, dat de H. Franciscus door zijn initiatieven een nieuwe missieperiode heeft ingeluid en „malgré soi" baanbrekend werk heeft verricht. Aan het begeesterd begin van de Franciscaansche missiebeweging heeft intusschen het verder verloop van de 13e eeuw niet of ternauwernood beantwoord : zoowel belemmeringen in den boezem der Orde zelve als uiterlijke factoren dragen hiervan de schuld.

We wenschen den Nederlandschen Sch., die thans in Brazilië als lector der kerkgeschiedenis werkzaam is, van harte geluk met dit hoogstaand proefschrift, dat terecht een plaats kreeg in de nieuwe reeks missiewetenschappelijke studiën, door prof. Schmidlin uitgegeven, en voor welks publicatie het internationale Instituut voor missiewetenschappelijk onderzoek financiëelen steun schonk. A. M.

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 29 Oct. 1934. F. N. J. HENDRIKX, Vic. Gen.

MGR. P. J. WILLEKENS, S.J.

APOSTOLISCH-VICARIS VAN BATAVIA, TITULAIR BISSCHOP VAN ZORAVA

MGR. P. J. WILLEKENS, S.J.,

Apostolisch-Vicaris van Batavia, Titulair Bisschop van Zorava.

Sedert Februari 1933 stond de Bisschopszetel van het Apost. Vicariaat van Batavia vacant. Zijne Hoogw. Excellentie Mgr. A. van Velsen had om gezondsheidsredenen den H. Vader verzocht Hem van de zware zorgen, die het bestuur van het Apost. Vicariaat Batavia met zich medebrachten, te ontheffen. Goedgunstig beschikte Zijne Heiligheid Paus Pius XI op dat verzoek.

Nu na bijna anderhalf jaar wachten kwam het bericht dat bij decreet van 23 Juli l.l. Pater P. J. Willekens S.J. benoemd was tot Apost. Vicaris van Batavia.

Monseigneur Petrus Johannes Willekens werd den 6den December 1881 te Reusel in Noord-Brabant geboren. Zijn Vader was Burgemeester dier plaats. Reeds op jeugdigen leeftijd uitte Monseigneur het verlangen om priester te worden. Zijn brave ouders kwamen aan dat vurig verlangen tegemoet en Petrus werd gezonden naar het St. Jozef's College der Belgische Paters Jezuieten te Turnhout om daar zijn Latijnsche studies te maken. Deze voleindigde Hij het laatste jaar op het Klein-Seminarie van St. Michiels-Gestel. Daarna den 26en Sept. 1900 deed Hij zijn intrede in het noviciaat der Paters Jezuieten te Mariëndaal bij Grave. Na zijn noviciaat en herhalingsstudies begon Frater Willekens aanstonds met de studie der philosophie op het college te Oudenbosch, doch moest de cursus wegens zware hoofdpijnen onderbreken en werd daarom tot surveillant benoemd in het Canisius-College te Nijmegen. 4 Jaren daarna kon Mgr. wederom zijn studies doorzetten en eindelijk kwam ook de heerlijke dag der H. Priesterwijding, 24 Augustus 1915 in de H. Hart-Kerk te Maastricht.

In 1916 vertrok Hij met nog een anderen Pater naar Syrië om aldaar de Universiteit van Beyrouth tijdelijk te bezetten, wijl de

Fransche Paters die daar waren voor het onderwijs wegens den oorlogstoestand er niet konden blijven. Te Berlijn bleek echter de onmogelijkheid de noodige pasvisa te verkrijgen en zoo keerden beiden onverrichter zake naar Holland terug. Mgr. maakte nu te Exaeten zijn derde jaar noviciaat en werd bijna aanstonds daarna benoemd tot novicenmeester te Mariendaal. Allen die Hem daar tijdens hun candidatuur en noviciaat gekend hebben, bewaren de meeste hoogachting en eerbied voor hun vroegere „magister", om zijn eenvoud, om zijn sterke en vertrouwenwekkende leiding, maar vooral om zijn intens degelijk en heilig voorbeeld. In 1925 volgde zijn benoeming tot Rector van het Theologisch-College te Maastricht. Het jaar daarop, op het Feest van Maria Hemelvaart was Hij als Presbyter-Assistens tegenwoordig bij de H. Wijding van den eersten Javaanschen Priester Pater Franciscus Xaverius Satiman S.J. Noch Hij zelf, noch de eerste Javaansche Priester konden toen vermoeden van hoe dichtbij zij elkander zouden steunen in het heerlijke werk der bekeering van het Javaansche volk.

27 December 1927 volgde de benoeming tot Socius van Pater Provinciaal. Deze benoeming bleef echter zonder gevolg, wijl zoo goed als gelijktijdig bericht uit Rome kwam, waarin aan Pater Willekens de opdracht gegeven werd om als vertegenwoordiger van Pater Generaal in de hoedanigheid van Visitator Regularis de West en Midden-Java-missie zijner Ordebroeders te visiteeren. Java was voor Hem geen onbekend land. Uit eigen studie en uit contact met zijn Javaansche Novicen wist Hij dat Java een land was schoon onder alle landen der wereld. Maar waarin Hij het meest belang stelde dat was de opkomst, groei en bloei van het Christus-Rijk onder de millioenenbevolking van dat heerlijk land, dat door zijn geschiedenis, traditie en kunst eeuwen in beschaving vooruit was op de volkeren der omliggende eilanden, maar daarom juist zoo broodnoodig had de Bovennatuurlijke Beschavingscultuur van het Christendom in een tijd waarin het moderne heidendom voor de cultuurvolkeren van het Oosten zulk een groot gevaar oplevert. Met de andere volken van het Oosten immers staat ook Java in zijn Sturm und Drangperiode eener nieuwe beschaving zoo geheel anders als zijn eigen beschaving. Met groeiende spanning en aktiviteit neemt het alles op wat de Westersche Beschaving aan

wetenschappelijke en cultureele superioriteit te geven heeft. Waar echter de moreele en religieuze kwaliteiten van hen die de beschaving brengen en hun opvatting omtrent die beschaving zoo hemelsch breed verschillen, ligt het voor de hand dat de Javaansche Maatschappij gemakkelijk geinfecteerd wordt door dwalingen, die tegelijk met de materieele beschaving worden geimporteerd. De opstandigheid van het Communisme ; de klassestrijd van het Socialisme ; de zuiver materieele tendenzen van het Liberalisme hebben hun invloed reeds sterk doen gevoelen. Het is daarom van het allergrootste belang dat de Katholieke, naar God georienteerde beschaving haar positie steeds meer bevestigt en uitbouwt tot geluk en zegen van het Javaansche volk. Dat was het wat Hij zijn novicen op eenvoudige wijze en op bevattelijke manier dikwijls voorhield, opdat daardoor hun sympathie en belangstelling voor Java en de Missie aldaar zou groeien en later heerlijke vruchten van medewerking en steun zou voortbrengen.

In het jaar 1922 begon men in Midden-Java met een noviciaat voor de Javaansche novicen. Den doorslag tot dit besluit had gegeven de dood van twee Javaansche aspirant Jezuieten in Holland in 1921 en van een derden, spoedig na zijn gedwongen terugkeer op Java. Het Hollandsche klimaat zou voor vele Javaansche jongens een onoverkomelijke hinderpaal geworden zijn. Tegelijkertijd echter kwam hierdoor de gelegenheid open jonge Hollandsche novicen naar Indië te zenden opdat zij daar reeds vroeg land en volk zouden leeren kennen en daardoor later als priester aanstonds met groote vrucht zouden kunnen medearbeiden aan de bekeering van Java. Pater Willekens deed als Magister Novitiorum de eerste uitverkorenen uitgeleide uit Mariendaal voor hun reis naar het verre Java. Het is derhalve duidelijk dat de opdracht van Pater Generaal voor Pater Willekens zeker geweest is een blijde opdracht, die naast de taak van groote verantwoordelijkheid, Hem tevens de gelegenheid schonk nu eens met eigen oogen te zien en van nabij te bestudeeren wat Hem zoo lief was : het missieland Java. Slechts 11 maanden vertoefde Hij op Java, maar men kan zeggen dat Hij in dien korten tijd als geen ander ieder hoekje van het missiegebied heeft leeren kennen. Na deze opdracht volgden er nog drie anderen werderom als vertegenwoordiger van Pater Generaal : de visitatie van de missie van Maduré in Britsch-Indië ; de visitatie

van de Hongaarsche Provincie der Societeit van Jezus en tenslotte de visitatie van de Engelsche Provincie der Societeit v. Jezus. L.l. 8 Aug. meldden de couranten dat de Zeereerw. Pater P. J. Willekens, S.J. bij decreet van 23 Juli benoemd was tot Apost. Vicaris van Batavia en dat Zijne Heiligheid de Paus deze benoeming bekrachtigd had.

Het territorium van zijn Bisdom is gelegen in West-Java en Midden-Java. Waar het Vicariaat van Batavia vroeger uitgebreid was over heel den Ned.-Oost-Indische Archipel, werd eindelijk in 1902 een begin gemaakt met de splitsingen van geweldig uitgebreide missiegebieden aan verschillende missieorden en congregaties, die nu met jong idealisme het werk der pioniers kwamen voortzetten, uitbreiden en tot bloei brengen. Toen eenmaal in 1919 alle buitenbezittingen waren overgedragen aan de nieuwe arbeiders in Christi Wijngaard, begon men in 1923 met de verdeeling van Java zelf. In dat jaar werd Java's Oostboek afgestaan aan de Paters Karmelieten. De residenties Soerabaja, Rembang en Kediri (Madioen zou later volgen) werden toevertrouwd aan de zorgen van de Eerw. Heeren Lazaristen.

In 1927 kwamen de Paters Kruisheeren naar Java en vestigden zich in de Residenties Midden- en Oost-Priangan-Cheribon-Krawang. In datzelfde jaar namen de Missionarissen van het H. Hart (M. S. C. Tilburg) de residenties : Banjoemas, Pekalongan, Tegal en Kedoe over. Een overheerlijk gevolg van deze verdeelingen was dat de Christianiseering van Indonesië krachtiger en intensiever kon worden ter hand genomen en daardoor bespoedigd. Dit bleek vooral ook in het missiegebied van Midden-Java. Daar was het intusschen met God's Genade gelukt in de eeuwenoude, muurvaste traditie van een gesyncretiseerd animisme, Hindoeisme en Mohammedanisme een doorbraak te forceeren. De eerste poging in 1894 was mislukt. Pater van Lith was tot de ontdekking gekomen dat de eerstbekeerde groep catechisten voor het meerendeel bedriegers waren en deze poging eindigde dan ook met het opruimen van dit onkruid. De tweede poging, die van Pater van Lith zelf, had succes. Hij vond de methode om tot het hart van den Javaan, van nature zoo gesloten, door te dringen en hen langs den weg van het onderwijs te brengen tot het licht van ons H. Geloof. Dank zij het vrijkomen van zooveel beproefde krachten uit de

overgedragen missiegebieden, aangevuld met de jongere generatie die van uit Holland naar Java gezonden werd kon men nu eerst voor goed beginnen met het omploegen van God's sawah en het planten van Zijn Genade in de harten van het Javaansche volk, wonende in het gebied van de twee groote sultanaatslanden: Djokjakarta en Soerakarta. De eerste velden, waarin God's Genade werd uitgeplant en uitgezet, staan nu te bloeien en te rijpen onder de Zon van God's zegenende Liefde : Waren er in 1904 slechts twee scholen te Moentilan en te Mendoet met een gezamelijk getal van 500 leerlingen, nu na 30 jaren zijn er een 357 scholen met meer dan ruim 1000 katholieke inheemsche onderwijskrachten en ruim 35000 leerlingen. De Javamissie heeft reeds haar eigen clerus. Negen Javanen werden tot nu toe Priester gewijd en 6 van hen arbeiden reeds met succes aan de bekeering van hun landgenooten, 21 Javaansche scholastieken S.J. bereiden zich voor op het zelfde ideaal. Het klein-Seminarie van Djokjakarta telt momenteel een 90 leerlingen waaronder een 70 Javanen [1]). De katholieke Javaansche bevolking heeft haar eigen sociale bonden ; haar eigen weekblad : de Swara-Tama ; haar eigen politieke partij ; door katholieke leeszalen worden de meer intellectueelen in de gelegenheid gesteld om tegelijkertijd met de ontwikkelingscursussen, die er gegeven worden, zich in te werken in de sociale en politieke problemen van onzen tijd. De midden-Java-missie is in volle ontwikkeling en opbloei, getuige ook de eerste algemeene katholieken-dag voor de Javanen gehouden van 28—29 Juli 1934. 15000 Javanen waren van heinde en verre gekomen om gezamenlijk getuigenis af te leggen dat zij aan Christus geloofden en Hem beminden boven alles.

Ook in West-Java heeft men de missie onder de inheemschen geenzins vergeten, al kon men daar niet op denzelfden tijd en met dezelfde intensiteit het bekeeringswerk ter hand nemen. Bekend is de missiestatie van Kampong-Sawah, nu aan de Paters Franciscanen toevertrouwd, welke missiestatie reeds sinds 1897 geregeld op dienstreis werd bezocht; in de West-Java-Missie (Batavia en Buitenzorg) wordt er onderwijs gegeven aan 566 jongens en 485 meisjes, allen inheemschen.

Wat betreft de zielzorg voor het Europeesche en Indo-Europee-

---

[1]) Onder de 20 niet-Javanen zijn er 14 Europeanen, 3 Chineezen en 3 uit andere gebieden van Ned. Indië : 1 Batakker, 1 Menadonees en 1 Ambonees.

sche gedeelte der bevolking van Java, deze is van veel ouder datum dan de missie onder het Javaansche volk zelf. De eerste Jezuieten-missionarissen hadden op de eerste plaats werk te over om de op Java en de buitenbezittingen wonende Europeanen en Indo-Europeanen te bezoeken en hun geestelijke belangen te behartigen, ofschoon zij overal in de buitenbezittingen met kracht de inlandsche missie begonnen. Met het toenemen van het aantal krachten en het vrijkomen van missionarissen uit de buitenbezittingen en de afgestane gebieden van Java zelf, werd natuurlijk de verzorging der Europeanen en Indo-Europeanen in de gebieden van het Apost. Vicariaat van Batavia en daarbuiten ook veel intensiever. Naast de zielzorg berust geheel het onderwijs, de jeugdbeweging, de sociale aktie en alles wat daarmede samenhangt op organisaties die geheel in katholieke geest opgesteld zijn en geleid worden.

Toch ligt er momenteel over de missie van Java een donkere schaduw. Waar de crisis in Indië zooveel leed bracht aan de bevolking, Inheemsche zoowel als Europeesche, bleef het niet uit of ook de missie zou haar deel krijgen in het lijden van onzen tijd : de geweldige neergang op economisch en materieel gebied.

Subsidies werden ingetrokken of sterk verminderd ; het getal der leerlingen beperkt ; enkele scholen moesten worden opgeheven ; het aantal onderwijzers en hun salaris moest worden verminderd en dat juist nu, nu het er op aan komt op volle kracht vooruit te stoomen. De missie kan en mag niet achter blijven bij de krachten die er werkzaam zijn om het Javaansche volk te leiden in een richting die òfwel onverschillig staat tegenover de groote problemen van het menschelijk leven, òfwel vijandig staat tegenover God en een Christelijke maatschappij. Met het Protestantisme, al heeft dit dan slechts een stuk van de Waarheid, moet zij er alles op zetten, Java voor Christus te winnen. En de Katholieke Missie alleen kan dat ten volle. Welk een taak !

Onder de Europeesche bevolking heeft de crisis vreeselijke verwoestingen aangericht. Maar ook daar is het noodig dat de bestaande organisaties niet alleen worden in stand gehouden, maar worden uitgebouwd, verstevigd en versterkt, opdat langzaam aan het zuurdeesem van Christus' Rijk geheel de Europeesche en Indo-Europeesche maatschappij moge doordringen. Der waarheid getrouw moeten wij tevens erkennen dat de politieke strijd der

laatste jaren onder de Europeesche katholieken en de problemen, voortspruitend uit het bestaan van drie groote bevolkingsgroepen voor de Kerkelijke Overheid buitengewoon zware zorgen met zich brachten. Het is zeker met het oog daarop dat de Kerkvoogden van geheel Ned.-Oost-Indië in vergadering bijeen in het retraitenhuis „Giri-Sonta" te Oengaran op Midden-Java in hun Herderlijken Brief gericht aan al de katholieken van Ned.-Oost-Indië, deze passus inlaschten : „Maar ook het leven in onze Katholieke samenleving, gegroeid uit zoo verschillende eenheden, vordert een geest van offer : van zich zelf weten terug te dringen om het algemeen welzijn en de door allen begeerde eenheid te verkrijgen. Willen daarom onze Katholieke vereenigingen haar Katholiek karakter bewaren, dan moeten al hare leden eigen wenschen en verlangens op tijd het zwijgen weten op te leggen. Dan moeten eenerzijds de besturen dier organisaties zoeken alle persoonlijke antipathiën of neigingen te onderdrukken om in echt Christelijke liefde alle Katholieken te gemoet te treden en zoo hunne vereenigingen voor alle welwillenden toegankelijk te maken. Dan moeten anderzijds ook alle Katholieke leden van de organisaties, bezield door het vurig verlangen slechts Christus' zaak te willen dienen, beseffen, dat daarvoor offers gevraagd worden, die terecht van hen verwacht mogen worden. Wij zouden dit ons Herderlijk woord een bijzonderen nadruk willen verleenen om allen, zonder eenig onderscheid, op te roepen in eensgezindheid en Christelijke liefde samen te werken aan den uitbouw en den bloei der Kerk in deze landen. Daar mag geen scheuring of oneenigheid heerschen tusschen hen die als kinderen derzelfde Katholieke Kerk, in één Doopsel gedoopt, met hetzelfde Sacrament der Sterkte tot Strijders van Christus geslagen, aan dezelfde Communiebank denzelfden Christus als voedsel hunner zielen ontvangen" [1]).

In deze moeilijke omstandigheden werd Mgr. P. J. Willekens S.J., door God's Genade en door de Gunst van den Apostolischen Stoel geroepen om in zijn gebied de Kath. Kerk zoowel wat betreft de Inheemsche als de Europeesche en Indo-Europeesche bevolking, door zijn leiding, voorlichting en krachtigen steun te doen opgroeien en uitgroeien tot een heerlijke Christusmaatschappij. Uit de vreugde

---

[1]) Zie Koloniaal Missie-Tijdschrift, Afl. XI 1934, pag. 332—333.

waarmede zijn benoeming tot Apost. Vicaris van Batavia ontvangen werd, hier in Holland en in het verre Java; uit de enthousiaste ontvangst Hem bij zijn aankomst te Batavia ten deel gevallen en waarbij Hij aanstonds door zijn ,,waardig en vaardig" optreden aller sympathie won, mogen wij opmaken dat men met groot vertrouwen opziet naar Hem, die door God's Geest aangewezen werd om het gebied van West-Java ten getale van 4.500.000 zielen en het volk van Midden-Java tengetale van 9.200.000 zielen tot Christus te voeren, in en door Christus te doen opleven tot een gelukkig volk.

Het is daarom zeker op zijn plaats indien wij die mèt Hem Broeders zijn in het H. Priesterschap, eens in een Memento onzer H. Mis God's Zegen afroepen over dezen eminenten Priester, opdat zijn Onus Sacerdotii et Pontificis, moge zijn een offerleven, dat rijke vruchten zal doen opbloeien onder het volk van West- en Midden-Java.

Nijmegen. B. SONDAAL, S.J.

DE JAVAANSCHE GODSDIENST IN VERBAND MET DE MISSIONEERING

Alvorens het onderwerp, dat door de titel-in-zijn-geheel wordt weergegeven, te behandelen, stel ik me voor in een eerste artikel in het kort een overzicht te geven van de Javaansche godsdienst, waarin ik vóór mijn bekeering ben grootgebracht. De beteekenis van die godsdienst voor de methode der missioneering zal dan in een tweede artikel onderzocht en uiteengezet worden.

I. De Javaansche Godsdienst.

Staan de Javanen ook al officieel als Mohammedanen geboekt, dan is daarmee nog volstrekt niet gezegd, dat dit Mohammedanisme bij velen, vooral in het centrum van de Javaansche cultuur, de Vorstenlanden, iets meer is dan een naam. Hun dagelijksche handelingen en de uitingen van hun zieleleven zijn daarmee in vele opzichten in strijd. Ze komen voort uit een wereldbeschouwing, die een agglomeraat is van animisme, Hindoeisme en Mohamme-

danisme [1]) en veel juister zou het dan ook zijn, met de Vader der Javanen, Pater F. van Lith z.g. hun godsdienst Javanisme te noemen, met deze term dan heel dit moeilijk te definieeren samenstel van ideeën omvattend.

Wanneer we nu, deels aan de hand van Javaansche bronnen, deels steunend op persoonlijke ervaring, een overzicht van dit Javanisme trachten te geven, dan is daarbij wel te bedenken, dat we over het algemeen er meer systeem in hebben aangebracht dan er oorspronkelijk in bestond, en bovendien uit de groote gegevens slechts een gedeelte verwerken.

A. *Cosmogonie en ontstaan van den mensch.*

Ziehier hoe een der vele, dikwijls onderling verschillende, cosmogonieën het ontstaan der schepping beschrijft :

„In het begin was er niets anders dan het (leege) luchtruim, omdat de Heer nog niets geschapen had. De eerste schepselen echter waren : zon, maan, sterren en lucht, en deze vier zullen eeuwig blijven ; daarom worden zij door de groote leeraars de goddelijke voortreffelijkheid genoemd.

De zon ziet er rood uit en is de bron van het levensbeginsel in de overige schepselen door haar lichtende stralen. De maan is geel-groen ; de sterren — grooter dan de maan — blauw-groen. De lucht is van nature zwart en grooter dan de zon. Heel het uitspansel vormt een halve bol, waarvan de aarde het grondvlak vormt. In dat luchtruim bevindt zich de aether, niet te tasten, alles omvattend en doordringend."

Over de schepping van geesten wordt niet gesproken. We zullen later van hun bestaan kennis krijgen, doch zonder nadere verklaring van herkomst.

Een tweede stadium is het ontstaan van het oerwater : „De zon verwarmde de aether ; hierdoor zette deze zich uit en wel zoo, dat hij maan en sterren deed zweeten. Zoo viel dan de eerste zachte regen op aarde. Aldus ontstond het oerwater (tirta kamandanoe))".

Dit steeds sneller in allerlei richtingen stroomende oerwater

[1]) Onder animisme rekenen we hier, voor het gemak, niet alleen het animisme in eigenlijken zin, dat bestaat in de vereering van geesten en de toekenning van een persoonlijke ziel aan alle dingen, maar ook het dynamisme, dat in menschen, dieren, planten en levenlooze voorwerpen een geheimzinnige kracht aanneemt.

Ook Hindoeisme nemen we zeer ruim, n.l. als het brokkelige, godsdienstige systeem, dat een verwording is van Boeddhisme, Sjiwaïsme en Brahmanisme.

is oorzaak, dat zon, maan en sterren gaan draaien en ook de aether in dwarrelende beweging komt, waardoor de wind ontstaat. Onder invloed van de zonnewarmte werken oerwater en wind op elkaar in en zoo vormen zich drie zijnsprinciepen, het eene als helderwitte, het tweede als glimmend-zwarte, het derde als vuur-roode straal. Combinatie dier drie resulteert in een wezen, nu eens met een herinnering aan het Hindoeisme trimoerti (drieëenheid) genoemd, dan weer met een gedeeltelijk arabische term Noer-tjahja (lichtstraal bij uitnemendheid) geheeten. Nog menige evolutie doorloopt het, tot het eindelijk in raga Bhatara (=vergoddelijkt lichaam) het laatste stadium vóór het ontstaan der zichtbare, levende wereld bereikt heeft. Het wordt nu als volgt beschreven:

„Het vergoddelijkt lichaam kon zonder oogen zien, zonder ooren hooren; het vermocht te ruiken, zonder dat het een neus bezat; spreken was geen onmogelijkheid, ofschoon het geen mond had. Het kende noch slaap, noch honger, noch dood.”

Door een tweeledige activiteit ontstaat nu uit dit vergoddelijkt lichaam de zichtbare, levende wereld: door een innerlijke verandering wordt het zelf de eerste mensch, apsara; door een werking naar buiten ontstaan dieren en planten. Apsari, de vrouw van apsara, ontstaat uit diens zweet, te voorschijn gebracht door de hitte der zon en gestold door de koude van het oerwater. Uit hen komen alle menschen voort, die de aarde bevolken.

B. *Godsbegrip.*

We zagen, op welke abstruse wegen de verklaring van het ontstaan van het heelal en alles, wat er in is, zich begaf. De Godheid nam er slechts een heel bijkomstige plaats in en werd in het begin slechts even vernoemd. Hieruit op te maken, dat God ook in het leven van den Javaan weinig beteekent zou echter geheel onjuist zijn; integendeel. God en de verhouding van den mensch tot Hem is misschien wel het onderwerp, waarover hij het liefst denkt en, in de intieme kring van ingewijden, ook spreekt. Vele, zoo niet de meeste, van de met zorg bewaarde geschriften, die van vader op zoon worden overgeleverd, behandelen theologische of zedekundigge onderwerpen.

Welk is echter zijn Godsbegrip? Het dunkt mij niet geheel verantwoord, te zeggen, dat de Javaan een goed Godsbegrip heeft

(Xaveriana no. 97, Januari 1932 pg. 11). Daarvoor draagt het teveel de kenmerken van de heterogene invloeden, die er op hebben ingewerkt. Vinden we immers eenerzijds in kringen, die meer naar de orthodoxe Islam georienteerd zijn, de monotheistische Gods idee der Mohammedanen, een God, reëel gescheiden van al het geschapene, daarnaast treffen we in andere, en juist echt-Javaansche kringen een geheel verschillende opvatting aan, meer kenmerkend voor het eigenlijke Javanisme. Er spreekt, hier meer bedekt, daar openlijk, een pantheïstische levensbeschouwing uit, zooals uit eenige aanhalingen van Javaansche geschriften moge blijken.

In het boek Sèh Siti Djenar lezen we : ,,Ik (Siti Djenar) ben de waarachtige en verheven God''. Het boek Wirid spreekt onbewimpeld van : ,,In waarheid, die God genoemd wordt, dat is mijn lichaam. Het wezen van den Allerheiligste is in waarheid ons eigen leven.''

In het boek Rangsang Toeban kan men vinden : ,,In waarheid, er is geen heer buiten ons, want wij allen zijn God''. Door gebruik van Arabische woorden tracht men het dan nog Mohammedaansch te laten klinken.

Als men bedenkt, dat bovengenoemde boeken en geschriften ter handleiding dienen voor de goeroe's om den Javaan in te wijden, dan kan men licht begrijpen, dat dit Godsbegrip niet besloten blijft binnen die geschriften, maar dat de met godsdienstige bespiegelingen zich bezighoudende Javanen er hun levensbeschouwing naar richten. Zoo wijdt een goeroe zijn leerlingen in de heilige wetenschap in met deze woorden : ,,Het leven is God. Daarom is alles, wat leeft, zelfs het kleinste grasspiertje, een godheid.''

Doch bovendien is heel het Javaansche denken doortrokken van animistische en dynamistische voorstellingen, die in vele gevallen de practijk van het religieuse leven bepalen. Raadpleeg ik mijn persoonlijke herinneringen uit de tijd vóór mijn bekeering, dan vind ik daar, hoe we ons voorstelden, dat naast de zichtbare menschen ook onzichtbare geesten de aarde bevolkten. Zij wonen in groote boomen of op de toppen der bergen, zij dwarrelen rond door het luchtruim, vooral op den vooravond van Vrijdag en Dinsdag-Kliwon [1]). Daarbij voelde ik ook wel, dat er een God

[1]) De Javanen hebben twee soorten van weken, de eene van 7, de ander van 5 dagen. Zoodoende heeft elke dag twee benamingen. Die van de zevendaagsche week zijn : Ngahad, Sênèn, Slasa, Rêbo, Kêmis, Djoemoeah, Sêtoe ; die van de vijfdaagsche : Paing, Pon, Wagé, Kliwon, Lêgi.

bestond, die het goede loont en het kwade straft, maar of hij reëel gescheiden was van het schepsel, daar dacht ik nooit over. Naast dat machtige Wezen — zoo stelde ik me voor — zijn er nog andere goden en godinnen, hoewel van lageren rang, die boven de blauwe hemel wonen of ook in de diepte van den Sagara-kidoel, de Zuidzee.

Het is eigenaardig, dat de animistische practijken nog zoo sterk waar te nemen zijn juist in de vorstenhuizen, terwijl het Mohammedanisme er de officiëele godsdienst is. De Sultan van Djocjakarta en de Soesoe-hoenan van Soerakarta hebben de Mohammedaansche titel van Kalipatoellah (Gods plaatsbekleeder), maar toch schijnt het, dat noch Mohammedanisme noch Hindoeisme de animistische elementen hebben kunnen verdringen. Bewijzen daarvoor zijn voor het grijpen.

Op Donderdagavond (de Javaan zegt : de avond voor Vrijdag) en op de vooravond van Dinsdag-Kliwon worden alle vorstelijke erfstukken bewierookt ; zij zijn immers volgens het animisme bezield en aan de inwonende geesten wordt die eer bewezen en offers gebracht. Het schoonmaken der kraton-pieken en krissen op de volgende dag geschiedt weer met de voorgeschreven ceremoniën. Blijven offers en bewierooking achterwege, dan moet een of ander lid van de vorstelijke familie het met ziekte of ongeluk ontgelden.

Wanneer in Djocja besmettelijke ziekte heerscht, houdt men een rondgang om de stad met Kjai Toengoel-Woeloeng, de heilige vlag. Na afloop heeft dan het slachten van een kĕbo-boelé, een albinobuffel, liefst met omlaag gebogen horens, plaats. Bij het begin der plechtigheid spreekt een Mohammedaansch geestelijke een Arabisch gebed uit. De kop van het offerdier wordt begraven tusschen de twee groote waringinboomen op de aloen-aloen [1]) en deze plek wordt dan verder als heilig beschouwd.

Nog vele andere gebruiken, blijk gevend van soortgelijke opvattingen, hebben zoo in de loop van het jaar plaats, niet alleen in de hofkring, bij prinsen of adellijken, maar ook onder het gewone volk. Wanneer tengevolge van een val in de nabijheid van een groote of eigenaardige boom een kind ziek is geworden, wordt dadelijk een offertje gebracht aan de geest van die boom. Voelt men pijn aan het lichaam, dan wordt dat plekje gewreven met het hoofdhaar van moeder : want hoofdhaar bezit een geheimzinnige kracht.

[1]) Uitgestrekt plein voor het paleis.

Komt men in Pasar Gedé, waar een vorstelijk kerkhof is, dan moet men offers brengen aan de heilige schildpad in de heilige vijver Siliran.

De uiteenloopende religieuse opvattingen vereenigen zich dikwijls tot een verward geheel. Wil men b.v. de boos geworden geest van die schildpad weer door een offer gunstig stemmen, dan prevelt de bewaker van de vijver de noodige formules gedeeltelijk in het Arabisch en roept zelfs de hulp in van den Profeet. Een bedevaart ter verkrijging van een gunst wordt ondernomen naar de Baraboedoer ; aan wie offert men bloemen ? Aan Boeddha. En daarbij zal de devote pelgrim misschien zijn bede inleiden met een Mohammedaansch gebed ; en als hem gevraagd wordt, welke godsdienst hij belijdt, zal hij antwoorden, dat hij Islamiet is.

C. *Volmaaktheidsleer.*

Welke is nu practisch de verhouding van mensch tegenover God, wat is het doel, waarnaar hij in zijn persoonlijk godsdienstig leven moet streven ? Met de oplossing van die vraag zich bezig houden is voor de Javaan een hoofdzaak en tevens een genot. Doch niet zoo maar met openlijke woorden mag daarover gesproken worden ; nuchtere, harde taal zou de sluier van geheimzinnigheid, die over dit alles hangt, kapot stooten. De Javaan houdt van beeldspraak ; een juist gekozen vergelijking maakt hem enthousiast, treft hem diep in de ziel, doet hem uren lang namijmeren. Het boek Wirid, dat volgens de Javaansche godsdienst-beoefenaars de leer van de 8 eerste Islam-apostelen en van de Javaansche vorsten bevat, is dan ook vol van lessen, die in verbloemde taal de volmaaktheid en wat er toe leidt meedeelen. Over de ziel sprekend, zegt het : „Zoek het leven, dat levend maakt" ; over de volmaaktheid : „Zoo ge volmaakt wilt zijn, span de boog met vaste hand, anders mist de pijl" ; over dood en vergankelijkheid : „De aarde wordt begraven in den grond". Lang niet altijd zijn de verklaringen, die van zulke aphorismen door de kenners van het Javanisme gegeven worden, eensluidend. Wij geven de onze dan ook niet als de alleen gangbare. Ons doel is slechts, een inzicht in het Javanisme te geven. Zoo vinden we dikwijls de volmaaktheid omschreven door „het leven in de dood" of „de dood in het leven". Juist de tegenstrijdigheid dezer uitdrukkingen maakt ze reeds tot een geliefd object voor

bespiegelingen. Het „leven in de dood" wil zeggen: onze ziel is voor iets hoogers bestemd, doch nog gebonden aan het lichaam, dat in zijn stoffelijkheid met de dood te vergelijken is. Het is een variatie op de uitdrukking: Span uw boog (het lichaam) met vaste hand, anders mist de pijl (de ziel). De „dood in het leven" geeft weer de houding van de heele mensch tegenover de hem omringende planten- en dierenwereld. Temidden van dit vegetatieve en animale „leven", dat uit grovere elementen is ontstaan, moet hij zijn als „dood". Dan zal hij, los van het lichaam, los van het lagere, dat hem omringt, op kunnen stijgen naar wat hem als hoogste en uiteindelijke volmaaktheid lokt: de staat van eenheid tusschen dienaar en Heer, de „pamoring kawoela Goesti". En naar gelang zijn opvatting over God zal hij zich die eenheid losser, als van twee gescheiden grootheden, of nauwer, als een opgaan in elkaar, voorstellen.

Welke zijn nu de middelen om tot deze staat van volmaaktheid te komen? Want zonder behoorlijke voorbereiding moet men niet verwachten iets te zullen bereiken. Daar zijn vooreerst de gewone godsdienstpractijken, waaronder het trouw onderhouden van de offermaaltijden (de z.g. slametans) een voorname plaats inneemt. Bij geen gebeurtenis van beteekenis in het leven mogen zij ontbreken. Van veel belang wordt ook geacht de vooroudersvereering in den vorm van de nacht doorbrengen bij het graf van vader, grootvader of overgrootvader. Zoo moest ik b.v., voordat ik bij onze Paters in Moentilan naar school ging, eerst met mijn broer zulk een nachtwake verrichten. Na afloop gingen wij 's morgens heel vroeg een bad nemen in een heilige vijver en vervolgens een bloemenoffer brengen op een daarnaast gelegen steenen altaar. Met gevallen bladeren van een heilige waringin als amuletten in de zak konden we dan eindelijk de reis naar het internaat ondernemen.

Doch zooals de Katholiek zijn tijden van geestelijke afzondering kent, waarin hij zijn einddoel en de middelen daartoe tot bijzonder punt van overweging maakt, zoo kent ook de Javaan zijn retraite, nĕkoeng genaamd, bestaande in eenige dagen afzondering, die in de oude tijd steeds geschiedde op bergtoppen, in grotten of langs een rivier. Thans mag hij ook thuis geschieden, maar in absoluut stilzwijgen.

Herhaaldelijk heb ik mijn vader hem zien doen. Vijf dagen lang bleef hij dan in een afgesloten vertrek. We mochten hem niet

spreken ; het voedsel bestaande uit wat rijst en zout met een kruik water bracht moeder door een soort luikje. Mediteerend over de mensch in zijn relatie met God en met de schepselen bracht hij dagen en nachten door. In de laatste nam hij tegen middernacht een bad, brandde wierookkorrels en ging daarna liggen in een voorgeschreven lichaamshouding, pitĕkoer genaamd : handen gevouwen op de borst, voeten gestrekt ; de duimen precies op het midden van de borst elkaar rakend ; de mond gesloten ; de punt van de tong tegen het verhemelte. Eenige minuten hield hij dan zijn adem in en in die houding, terwijl de oogen staarden naar de punt van de neus, overwoog hij enkele spreuken en reciteerde driemaal : „Ik ben de gelijkenis van den Allerhoogste, die macht heeft over alles en wiens wil werkelijkheid wordt." Met gesloten oogen beluisterde hij de inspraken van den Heer en de grootste zaligheid was het, wanneer hij voelde met Hem één te zijn.

Den volgenden morgen was voor ons, kinderen, het heerlijkste oogenblik, want een rijke offermaaltijd ter eere van Moehammad, van Soenan Kalidjaga, één der legendarische Islam-apostelen, en van Soeltan Agoeng, de machtige vorst van Mataram, stonden klaar. Wij beschouwden het meer als maaltijd, dan als offer. En 's avonds in de schemering vertelde vader ons, hoe die afzondering geschied was.

Wat we in het voorafgaande beschreven, beschouwt de Javaan als een ascese, een training, om tot de staat van volmaaktheid te geraken. Is deze met ijver en ernst beoefend, dan zal ook het einde daaraan beantwoorden ; dan zal de dood voor goed de zoo vurig verlangde vereeniging met den Heer brengen.

D. *Dood.*

Uitvoerig is het Javanisme in zijn beschrijving omtrent de kenteekenen van de naderende dood. Precies één jaar van te voren ziet de Javaan tot dan toe onbekende wezens, zoo als de geest, die het huis bewaakt. „Gedenk uw jongste dag" roept deze hem toe, „onthecht U van het aardsche". Een half jaar later verstaat hij plotseling de taal der kwade geesten. „Wacht U echter wel, hun het oor te leenen" vermaant het heilige boek. En is de dood tot op een week genaderd, dan voelt hij geen behoefte meer aan spijs of drank ; hij is levensmoe. Nu moet het hart zich met de volgende

woorden tot den Heer verheffen : ,,Ook ik ben het wezen van den Heer, die eeuwig is. Hij omhult mij, is één met mij in één wezen. Van mijzelf getuig ik, dat er in waarheid geen andere Heer is dan ik. Voorwaar ! die God genoemd wordt, dat ben ik. Mohammed is de bron van mijn licht. Ook ik ben het, die zich alles herinnert en niets vergeet. Ook ik ben eeuwig en onveranderlijk, gelijk de trimoerti eeuwig en onveranderlijk is ; ook ik ben de alwetende, voor wie niets verborgen is ; die alles beheerscht, de machtige en wijze, aan wiens kennis niets ontbreekt, wie is het anders dan ik."

Wanneer hij dan tenslotte de pitĕkoer-houding (als in de geestelijke afzondering) heeft aangenomen en het oogenblik van sterven is aangebroken, gaan plotseling geheel nieuwe werelden voor hem open. Drie kleuren : zwart, wit en rood, die herinneren aan de stralen-eenheid der trimoerti, verschijnen, doch het zijn slechts begoochelingen, laatste en hevige bekoringen van de kant der lagere hartstochten. Wenschelijk is het, dat dan een der omstanders den stervende influistert : ,,Begeer het reine, treed binnen in het wezen der klaarheid. God de Hoogverhevene onderhoudt alles en heerscht altijd". Hij zelf fluistert : ,,O, mijn lichaam ; mijn vleesch en mijn bloed, mijn merg en mijn beenderen, mijn huid en mijn haren, mijn hart en mijn longen, die ik op aarde moet achterlaten ; wanneer ik in de gelukzalige staat gekomen ben, lost u dan op in de helderstralende trimoerti". Daarna prevelt hij onophoudelijk de drie klinkers a-i-oe, d.w.z. akoe iki oerip : ik ben het leven en zoo gaat hij weg van deze aarde.

Onmiddellijk na de dood treedt de ziel binnen in de wereld der geesten, een woeste zee van eindeloosheid, waar men geen richting kent. Er midden in rijst steil omhoog een reusachtige lichtkolom van verblindende witheid. Ook de drie bekende kleuren vertoonen zich weer, doch niets van dat alles is blijvend. Nadat ze nog andere geestengebieden is doorgetrokken, komt haar een jonge bij tegemoet, zoemend in een aureool van heldere lichtstralen. Deze wordt gevolgd door een engelenstoet, waarbij zich aansluiten de mannelijke voorouders als even zoovele godsgezanten. Doch ook hier is het rijk der gelukzaligheid nog niet. Steeds verder en verder reist de ziel voort haar reis naar het eeuwige einddoel.

Een nieuwe stoet komt nader, de vrouwelijke voorzaten, voorafgegaan door een ivoren pop (golèk gading), doch voort gaat het

weer, eindelooze lichtzeeën over tot haar eindelijk wacht het leven, dat van geen ander het aanzijn heeft of, om de letterlijke vertaling te bezigen : „Het leven dat al het andere leven doet leven". Daarin lost de ziel zich op als samenvloeiende, gesmolten was en zoo bereikt zij voorgoed de staat van : pamoring kawoela Goesti : de dienaar is één met zijn Heer.

Zoo hebben we in een korte uiteenzetting de hoofdtrekken van het Javanisme geschetst. Welke de houding van den missionaris daar tegenover kan zijn, hopen we in een volgend artikel te bespreken.

Drongen (bij Gent). C. TJIPTAKOESOEMA S.J.

EEN ZWARE STRIJD

Ruim twee jaar ben ik terug uit de missie, waar ik bijna dertig jaar heb doorgebracht. Aan den lijve, zou ik haast zeggen, heb ik het ondervonden, dat de missionaris de volle en welwillende belangstelling geniet van geloofsgenooten en zelfs van andersdenkenden.

De missionaris wordt beschouwd als een held, die voor de goede zaak, voor welke hij vol geloofsovertuiging het beste deel van zijn leven gegeven heeft, veel ontberingen geleden en veel gevaren getrotseerd heeft van allerlei aard.

Nu ja, ik wil gaarne toegeven, dat iemand, die voor zijn plezier naar de missie zou gaan, beslist bedrogen uit zou komen. De meeste missielanden staan in beschaving nog ver ten achter bij onze gewesten en vele gerieflijkheden des levens, die we hier als vanzelfsprekend genieten, moet men daar missen ; in vele streken moet men zich zelfs op allerlei manieren weten te behelpen voor alles wat huisvesting, voeding en verkeer betreft. Dat brengt uit den aard der zaak heel wat ongemakken en lasten mee. Die lichamelijke of stoffelijke moeilijkheden zijn echter zeer verschillend in aard en druk in de verschillende plaatsen van 't missieveld, dat nog een groot deel der wereld beslaat.

In elk geval moet de missionaris de overtuiging meenemen, dat hem in de missie, waar ter wereld ook, een zware taak wacht. Dat ligt in 't wezen zelf der zaak : door Zijn Kruis heeft Christus de wereld verlost en het kruis blijft de losprijs der zielen. Aan het kruis zal ook de missionaris haar bekeering moeten bewerken.

En het trof me telkens weer : van dat kruis hebben de meeste menschen een zeer verkeerd begrip. Ik heb het daar trouwens al eens meer over gehad (Zie : Onze Missiën in Oost en West, jaarg. 1923). Men denkt dan doorgaans alleen aan die lichamelijke beproevingen en bezwaren. En toch heeft de missionaris gewoonlijk veel meer te verduren in zijn geest en ziel dan in zijn lichaam. En dat lijden schrijnt zooveel pijnlijker, omdat die zooveel fijner van gevoeligheid zijn.

Een zeer zware beproeving is b.v. de tegenwerking welke de missionaris in zijn arbeid ondervindt. Deze tegenwerking kan komen van den kant der inboorlingen zelf, die hij bekeeren wil, ofwel van een mededinger als Islam of Protestantisme.

Dit laatste heeft vooral den laatsten tijd op N. Guinea een verbitterden strijd ingezet tegen de Katholieke missie.

Deze wedstrijd is geen gewone wedijver meer ter verbreiding van idealen, welke ieder voor zich acht als het hoogste goed en die, alhoewel betreurenswaardig, omdat eenheid alleen het kenmerk van het ware kan zijn toch een nobele zijde kan hebben en wederzijdsche waardeering kan afdwingen. Die strijd heeft hier een heel bizonder en heel wat minder verheffend karakter aangenomen.

De eerste missiepogingen, die van Katholieke zijde op N. Guinea werden aangewend, dagteekenen van 1894, toen pater Le Cocq d'Armandville S.J. in de omgeving van Fak-Fak, aan de westkust van het groote eiland, trachtte het Evangelie ingang te doen vinden. De bevolking bleek goed gezind en weldra kon de missionaris een aantal kinderen doopen. De rampspoedige en ontijdige dood van den missionaris kwam de schoone beloften van dit nieuwe missieveld verijdelen. Op een zijner missietochten aan boord van een zeilprauw van een Arabischen handelaar, leed hij schipbreuk. Hij was een goed zwemmer, doch bij 't redden van twee Papoeeesche jongetjes, die hen vergezelden, kwam hij zelf om.

Wegens gebrek aan personeel, — geheel het onmetelijke missieveld van Nederlandsch Oost-Indië werd toen nog uitsluitend door de Eerw. Paters Jezuïeten bediend, — kon de opengevallen post niet weer worden bezet.

De menschen vergeten echter hun missionaris niet. Zijn kort verblijf in hun midden had blijkbaar een diepen indruk op hen gemaakt.

In dien tijd was Fak-Fak nog in opkomst en waren daar doorloopend Katholieke Keieezen werkzaam. Deze waren van huis uit ervaren houtbewerkers en ze kapten het hout in de bosschen en bouwden woningen en winkels voor de ruilers, die er zich kwamen vestigen. Met hen hielden deze menschen voeling ; ze kwamen met hen naar Kei om een missionaris te vragen en brachten er zelfs kinderen op de school, om ze in den godsdienst te laten onderrichten. Ze bleven steeds aandringen om een missionaris, doch aan hun verzoek kon alsnog wegens gebrek aan personeel niet worden voldaan.

In 1903 kwamen er betere vooruitzichten, toen de Missionarissen van het H. Hart het oostelijkste deel van Nederlandsch Oost-Indië ter missioneering overnamen. De Apostolische Prefekt Dr. M. Neyens wilde al vrij spoedig het werk van pater Le Cocq d'Armandville weer opvatten, doch het daartoe noodige verlof der Regeering volgens het beruchte artikel 177 (123) werd hem geweigerd onder voorwendsel, dat de Protestantsche Zending reeds op West N.-Guinea werkzaam was en men dubbele zending niet wenschelijk achtte.

Inderdaad was de Zending sedert lang werkzaam in den Vogelkop. In 1930 was het 75 jaar geleden, dat de Utrechtsche Zendings-Vereeniging daar haar arbeid begonnen was. Naar aanleiding van een artikel in De Locomotief, „Een Zendingsjubileum" van den zendeling F. J. F. v. Hasselt, schreef ik toen in De Koerier : „Laat ik het terstond en volmondig bekennen : dit werk dwingt eerbied af ; niet om het behaalde succes, dat beslist niet schitterend genoemd kan worden, maar om de taaie volharding en de opofferende toewijding der pioniers, die zich door geen tegenslag lieten ontmoedigen, maar onwrikbaar stonden door de kracht hunner overtuiging. Daar laat de Zending zich kennen van een groote schoone zijde."

De slotwoorden van mijn beschouwing luidden echter : „Daar laat de Zending zich kennen van een heel kleinen kant...." En dat doet ze op 't oogenblik helaas ! meer dan ooit.

Ja, het succes der Zending op N.-Guinea was jaren lang uiterst gering. Na 25-jarigen arbeid kon zij op slechts 10 bekeerlingen wijzen. „In 1905, aldus v. Hasselt, in genoemd artikel, toen het vijftigjarig bestaan der N.-Guinea-Zending werd herdacht, was het

aantal Christenen 500 waarvan het meerendeel behoorde tot de oudste gemeente, die van Mansinam."

Kort daarop werden door de Katholieke Missie de eerste pogingen gedaan, om ver van dat zendingsgebied, n.l. in de omgeving van Fak-Fak het werk van pater Le Cocq d'Armandville te gaan hervatten bij menschen die steeds om den missionaris bleven vragen. Van *indringing* in 't werk der Zending kon dus bezwaarlijk sprake zijn.

Toch werd het verlof geweigerd.

Doch de menschen bleven aanhouden met hun verzoek om een missionaris en de Missie bleef aandringen bij de Regeering, om aan dit zeer billijke verlangen verder geen beletselen in den weg te leggen.

Dit leidde tot een conferentie te Ambon in 1926 tusschen het Bestuur, het hoofd der Zending en Apostolische Vicaris Mgr. Aerts.

Op die conferentie verklaarde het Hoofd der Missie, dat het niet in zijne bedoeling lag, een soort concurrentiestrijd tegen de Zending te beginnen, doch uitsluitend op zeer ernstige aanvragen te zullen ingaan.

Daartoe mocht de boven vermelde en nu sedert reeds 30 jaar telkens weer herhaalde, toch zeker wel gerekend worden. Die volhardende vraag om een missionaris is vooral teekenend in een land waar de Zending zoo bitter over onverschilligheid te klagen had.

De scheidingslijn werd nu teruggeschoven tot aan den Vogelkop, die nog voor de Missie verboden terrein blijft.

De Zending van haar kant verklaarde, dat de Missie de gevolgen der vrijheid van beweging zou hebben te aanvaarden voor haar werk op Zuid N.-Guinea.

Die gevolgen *moest* zij aanvaarden, wijl zij menschen, die zoo lang en met zoo'n volhardenden aandrang om het Geloof bleven vragen *niet mag* afwijzen of bij wijze van spreken verkwanselen in een soort ruilhandel.

De voormelde uitspraak der Zending beteekende de verklaring van een oorlog aan de Missie, die op de bitterste wijze zou gevoerd worden en waarbij men voor geen enkel middel zou terugdeinzen. Zooals men openlijk verklaarde, was het de Zending niet te doen om geloofsuitbreiding doch alleen om het Katholieke missiewerk „kapot te maken", zooals de hulpprediker v. d. Walle zich tegenover een missionaris uitliet.

Het zou voor de Missie een zeer ongelijke strijd worden.

Behoudens de beperking vastgelegd in art. 177 waarborgt de Nederl. Indische Regeering vrijheid van godsdienst voor al haar onderdanen. De beperkingen volgens art. 177 gelden uitsluitend voor Christelijke belijdenissen, maar in 't bizonder voor de Roomsch Katholieke. Onder de Protestantsche toch wordt de Indische Kerk door dit artikel niet belemmerd ook niet sedert ze zich zeer actief met eigenlijken zendingsarbeid bezig houdt. [1])

Waar het dus gaat om geloofsverbreiding staan andere gezindten als b.v. de Mohamedanen en ook de Protestantsche in gunstiger omstandigheden dan de Katholieke. Toen b.v. de bovenvermelde scheidingslijn over N.-Guinea getrokken werd, legde zij uitsluitend aan de Katholieken een beperking op. Wij werden van een gedeelte uitgesloten ; op het ons aangewezen deel blijven we van Protestantsche inmenging verschoond zoolang hun dit believen zou, want de Indische Kerk behield haar volle vrijheid van beweging over 't heele eiland. Ds. v. Oostrum Soede kon dan ook schrijven in 't Algemeen Protestantenblad No. 43 dat de opheffing der bovenvermelde scheidingslijn voor de Zending de poorten van Zuid N.-Guinea niet opende, *die stonden al lang open*. Ze had trouwens al lang voor deze opheffing te Merauke en te Okaba een inlandschen godsdienstleeraar gevestigd. Op 't oogenblik nog ligt geheel N. Guinea voor de Zending open, terwijl een deel, n.l. de Vogelkop krachtens art. 177 voor de R. K. Missie gesloten blijft.

Ter illustratie op de zegenrijke werking van dit artikel en de „milde toepassing" waarmee men het wil goedpraten, een uittreksel uit een brief van Augustus l.l. : „In Juli l.l. bezocht ik met den Gezaghebber wederom de Sabijar-rivier. Reeds vroeger bezocht ik die en de Gezaghebber (Protestant) had er tegenover mij zijn verwondering over uitgedrukt, dat de Zending die streek maar aan haar lot overliet. Deze gaat intusschen geleidelijk tot den Islam over. Doch dat deert de Zending niet, als de Missie er maar geweerd wordt.

8 Juli waren we te Arandag, de hoofdplaats der Sabijar-rivier. De Gezaghebber vertelde me, hoe ingenomen daar de bevolking was met den bestuursassistent, een Mohamedaan. Deze haalde

[1]) Haar oorspronkelijk doel is de geestelijke verzorging der reeds gevestigde gemeenten.

de bevolking tot den Islam over en trad zelfs op als imam (priester). Nu kwamen ze vragen of ze geen imam mochten gaan halen te Roem-babi. Daar was geen bezwaar tegen als die man zich maar niet in bestuurszaken moeide en zich uitsluitend met den godsdienst inliet.

Een week later verzocht een Chinees of hij handel mocht gaan drijven te Steenkool. Wijl men vermoedde, dat hij katholiek was, werd hem eerst een stuk ter onderteekening voorgelegd, dat hij zich niet met godsdienst zou bemoeien.

Een bestuursambtenaar mag ongehinderd de bevolking tot den Islam overhalen, doch een katholiek handelaar mag niet over godsdienst met de heidenen spreken! — 't Lijkt nog wel opvallend veel op 't oude: liever Turksch dan Paapsch...

Zending en Islam gaan waar zij willen; de R. K. Missie is door beperkende voorschriften gebonden en de menschen van de omstreken van Fak-Fak moesten meer dan 30 jaar wachten eer op hun rechtmatig verzoek om een missionaris te ontvangen mocht worden ingegaan!

Een andere factor, die zeer in 't nadeel der Missie werkt, is de inrichting van 't bestuurs-mechanisme.

Op de hoofdplaatsen van N.-Guinea zetelt een Gezaghebber, een Europeaan. Ook de hoogste rangen bij de politie worden meestal door een Europeaan bekleed. Al het verdere personeel bestaat uit inlanders. Onder deze menschen treft men zeker ook zeer rechtschapen lieden aan, die beslist goed werk verrichten. Dat geldt echter niet voor 't korps in 't algemeen. En toch bekleeden deze lui met weinig ontwikkeling en verantwoordelijksgevoel zeer belangrijke posten. Zoo'n bestuurs-assistent in 't verre binnenland, gesteund door een troepje politiemannetjes met karabijnen gewapend, is praktisch zoowat heer en meester over een zeer uitgestrekt gebied. Wegens de zeer gebrekkige verkeersmiddelen is toezicht op hun gedragingen uiterst moeilijk. De primitieve bevolking, die op dergelijke wijze met het Bestuur kennis leert maken is dan ook vaak meer te beklagen dan geluk te wenschen.

Toen ik het eens met een Assistent-Resident op inspectie over zoo'n bestuursassistent had, zeide deze me onomwonden: ja, de man moest eigenlijk al lang in de gevangenis zitten, maar wat wil je er aan doen, we hebben geen betere....

Een Gezaghebber verklaarde eveneens, dat hij er in heel zijn afdeeling maar één had, dien hij een beetje kon vertrouwen, want die zat vlak bij hem, dus onder toezicht.

Aan zulke lui is de bevolking overgeleverd. Zij zijn ter plaatse de vertegenwoordigers der Regeering, het hoogste gezag, waaraan ook de missionaris, ontwikkeld Europeaan, onderworpen is. En zoo'n weinig ontwikkeld inlander voelt zich geweldig, als hij zich tegen een Europeaan eens kan doen gelden.

Onlangs kwam de missieoverste in 't Mimika-gebied op inspectie. In een der dorpen had de bevolking, om hem te verwelkomen, van de aanlegplaats der bootjes tot het pastorietje eenige versiering aangebracht.

Tot bestuursassistent was daar kortelings gebombardeerd een piepjong inlandsch schrijvertje. Hij beval de versiering af te breken, want hij alleen was daar de *Toean* en het gezag!....

Zulke dingen moet men als ontwikkeld Europeaan dulden, want daartegen is niets te doen; het kereltje had gelijk, het vertegenwoordigde daar het gezag. We zouden over zoo'n kwajongensstreek namens het Bestuur uitgehaald de schouders kunnen ophalen, indien daardoor ook niet het ambt van den missionaris getrapt werd, hetgeen ook juist de bedoeling was. In onze gewesten zou zoo'n potentaatje zich door zulk optreden bespottelijk maken en het prestige van den missionaris zou er veel eer door winnen dan geschaad worden. Bij die primitieven is dat heel anders. Van een onderscheid tusschen geestelijk en burgerlijk gezag heeft hij nog heel weinig begrip. Wat die vreemdelingen van hem willen is hem nog niet recht duidelijk. De missionaris moge een goede man zijn, het burgerlijk gezag schijnt hem toch al gauw voornamer, want als men zich daartegen verzet, volgt onmiddellijk straf en gevangenis. En er zijn onder hen geen wetgeleerden, die kunnen uitmaken, wat de burgerlijke ambtenaar zoo allemaal wèl of niet mag bevelen. Door zoo'n onhebbelijk optreden geeft zoo'n potentaatje den missionaris daarom een slag in 't gezicht en kleineert hem in 't oog der bevolking en ook zijn ambt en bediening.

Veruit de groote meerderheid dezer potentaatjes is protestant en veel meer dan de zendelingen en hun katechisten zijn zij de propagandisten van 't protestantisme en op 't oogenblik de hulptroepen bij 't „kapot maken" van 't werk der Missie.

In Padoman Kehidoepan, het orgaan der Indische Kerk in de Molukken, kon men dan ook onlangs over het distrikt Okaba het volgende lezen : „Djoemaat ini ada poessat dari pekerdjaan Indjil dalam bahagian ini, sebab disitoepon ada tempat kedoedoekan Best. ass. Djoega ada disini G. P. D. dengan Commandantja D. Patatiapon, jang membantoe banjak dalam kerdja Indjil" ; hetgeen in vertaling luidt : Deze gemeente is een middelpunt voor het Evangelisch werk in dit gewest, want hier is de zetel van een bestuursassistent. Ook is hier gewapende politie met haar Commandant D. Patatiapon, die veel helpt in 't werk van 't Evangelie.

Met deze hulptroepen begon de Zending haar aanval op het Katholieke missiewerk eerst op Zuid N.-Guinea en daarna ook in 't Mimika-gebied. Dat ze ten volle op die hulptroepen vertrouwen kon, bleek al heel ras. Een voorbeeld. Te Torai had de Missie al sedert enkele jaren een school, die door alle kinderen van 't dorp bezocht werd. Daar wordt een Protestantsche goeroe geplaatst en opeens gaan alle kinderen naar zijn school over. Ja, verklaarde de bestuursassistent (prot.) aan den pastoor, dat u hier een goeroe hebt, is nog geen bewijs, dat de menschen er van gediend zijn. — Laten we 't hun vragen, stelde de pastoor voor. — Men riep het volk bijeen en allen getuigden eenparig niets tegen den Katholieken goeroe te hebben en liefst hun kinderen op zijn school te laten.

Dat was duidelijk, meende de bestuursassistent ook. Doch 's avonds had hij nog even een geheim onderhoud met het dorpshoofd en eenige mannen en 's morgens gingen alle kinderen weer naar de protestantsche school.

Te Moetin, standplaats van den bestuursassistent, ging het net eender.

Volgens deze „apostelen" zat er bij dien overloop niets anders voor, dan een snakken der menschen naar 't Protestantsche Christendom. Tegenover ons verklaarden ze evenwel, dat het eenige motief was, vrees voor de gevangenis. Middernacht klopten ze bij den pastoor aan, verscholen zich onder de tafel en vroegen dan heel omzichtig, of ze toch niet in de gevangenis zouden moeten, als ze weer terug kwamen tot ons.

Toen later de Europeesche Gezaghebber op die plaatsen kwam, om op aandrang van den missionaris den waren toestand uiteen te zetten, kwamen bijna allen tot ons terug. Men zal echter begrijpen,

dat desondanks deze lui door allerlei geniepige plagerijen en konkelarijen ons werk veel afbreuk doen.

Bij de bestrijding der ziekte, die geheel de bevolking op korten termijn dreigde uit te roeien, werd de verspreide bevolking in dorpen samengebracht. Een deel van 't dorp Sangasee bleef zich verzetten en trachtte telkens weer zich af te scheiden. Dit werd echter niet toegestaan, want gaf men hier toe, dan bestond er groot gevaar, dat alles weer uit elkaar viel. Ze moesten dus terug naar het door 't Bestuur aangewezen dorp, waartegen ook geen enkel steekhoudend bezwaar kon worden aangebracht.

Toen kwamen de Protestanten en zooals de lui zelf verklaarden, beloofden die hun, dat ze konden blijven waar ze waren, indien ze maar Protestant werden. De oude lui waren nog heiden, maar de kinderen reeds allemaal Katholiek. Ze namen het voorstel aan. Doch dat voelde het Bestuur ook aan als een „oneerlijke concurrentie". Ik zou zeggen, dat het nog iets meer was, b.v. tegenwerking van 't Bestuur. De missie eischte dan ook, dat op zulke gronden een bevel van 't Bestuur niet ongedaan gemaakt zou worden. Neen, neen, dat zou ook niet gebeuren, maar intusschen is de zaak al een jaar of vijf hangende.... Pas vernam ik, dat er nu van hoogerhand een bevel gekomen is, om de bepalingen op te volgen.

Een politieman diende tegen P. Drager een onder eede bevestigde aanklacht in, als zou deze een aantal lui aan verplichte eere-diensten onttrokken hebben. P. Drager maakte zelf werk van de zaak, uit vrees voor den bekenden doofpot, en bij onderzoek bleek de aanklacht louter laster te zijn, enkel bedoeld om den missionaris te dwarsboomen en in moeilijkheden te brengen.

In het Mimika-gebied gaat het op dezelfde wijze wellicht nog een graadje erger toe. Ik wil enkel eenige staaltjes aanhalen uit brieven van missionarissen van den allerlaatsten tijd.

„Dan is er een politieman, Selebo genaamd, die een ware terreur onder de bevolking uitoefent en haar dwingt Protestantsche goeroes aan te nemen, want dat zijn de menschen van de Kompanie (= Bestuur). Toen de Gezaghebber in April naar de Mimika kwam heeft pater T. hem ingelicht met het gevolg, dat die Selebo buiten dienst werd gesteld en in Kaukenau moest blijven, tot zijn ontslagbrief zou komen. Doch de bestuursassistent van Kaimanas stelde Selebo weer in dienst tegen 't bevel van den Gezaghebber in en

Selebo en 10 politiemannen trokken samen op tournee. Toen ik dit den Gezaghebber meedeelde, beloofde hij me Selebo te zullen teruggroepen.

Als pater T. door het dorp gaat, wordt hij steeds geschaduwd. Een bediende van den schrijver, die er thans als bestuursassistent fungeert en een jongen van een politieman zijn zijn waakhonden.

Het verkeer is in die streken zeer lastig. Gewoonlijk is men aangewezen op een zeilbootje van een of anderen ruiler, waarmee men dan vele dagen en nachten op zee kan zwalken, zonder ook maar het minste gerief. Als er al een kajuitje aanwezig is, is 't daarin toch niet te harden wegens de weeë lucht, de hitte en 't ongedierte.

Toen de Overste der Missie onlangs dit gebied ging bezoeken, kon hij met den Gezaghebber op diens motorboot de reis meemaken. Bovendien was deze zoo vriendelijk, den bestuursassistent van Kaimana (dat ook door de K.P.M.-booten wordt aangedaan) te gelasten, later P. Overste ook met de daar aanwezige motorboot van 't Bestuur te Oeta te laten afhalen en naar Kaimana te brengen.

Doch enkele dagen later reeds kwam een zeilbootje te Oeta aan en bracht een brief mee van den bestuursassistent van Kaimana, meldende dat de motorboot niet zou kunnen komen, daar de motorist ziek was en hij de verantwoording niet op zich nam, om uit te maken, of de hulpmotorist den tocht kon maken. Daarom moest P. Overste maar naar een andere gelegenheid uitzien.

P. Overste, die heel den opzet best doorschouwde, lag intusschen met zware malaria te Oeta. Hij liet antwoorden, dat er nog ruim tien dagen tijd was eer de motorboot volgens afspraak moest komen en dus de motorist misschien wel beter zou zijn en dat hij de zware reis niet per zeilprauw kon maken. Wanneer dan de motorboot van Kaimana niet kon komen, of de bestuurs assistent dan namens P. Overste een telegram wilde zenden naar den Gezaghebber te Fak-Fak, om daar een motorboot te vragen.

Toen kwam de motorboot van Kaimana toch. De motorist was kerngezond en toen men hem vroeg, of hij ziek geweest was, antwoordde hij heel lakoniek : ,,barangkali, toean'', misschien, mijnheer.

Het Mimika-gebied is een modderland. Plekken om een fatsoenlijk gebouwtje neer te zetten zijn schaarsch. Te Kaukenau was een

terrein vrij gehouden voor sport en feestelijkheden. In 1930 moest dan ook het R. K. schooltje, dat daarop stond, worden afgebroken. Nu komen de Protestanten en zetten er, zooals ze zeggen met goedvinden van den bestuursassistent een groot schoolgebouw op.

Dat zijn zoo enkele gegevens waaruit althans eenigszins blijken kan :

1. Hoe de Zending haar taak opvat om op N.-Guinea het werk der R. K. Missie „kapot te maken."

2⁰. Over welke hulptroepen zij daartoe beschikken kan.

3⁰. Hoe ongelijk de strijd is.

4⁰. Wat er in de praktijk terecht komt van de onpartijdigheid van het Bestuur.

5⁰. Wat een geduld er gevorderd wordt van de missionarissen, om aan zulke vertegenwoordigers van 't Gezag onderworpen te zijn ; alsook wat een verheffende invloed van die lieden moet uitgaan op de primitieve bevolking, die op zulk een wijze het eerst met het Nederlandsch Gezag in aanraking komt.

6⁰. Hoe heilzaam het beruchte art. 177 nog steeds werkt voor de R. K. Missie.

Tilburg. H. GEURTJENS, M.S.C.

RENEGATEN

I.

Dat de Mohammedanen over de geheele wereld grooten vooruitgang boeken, is een feit. „De offensieve opmarsch der Mohammedanen in Europa heeft niet voldoende de onrust van ons allen gaande gemaakt", zoo schrijft Pater Valvekens in „Hooger Leven" van 9 Sept. '34. Te Genève hebben een aantal intellectueele en adelijke Islamieten een centrum gesticht. De bedoeling is, hiervan een machtige internationale organisatie te maken, om den band tusschen de verschillende landen, waar Mohammedanen leven en waar aanhangers kunnen gevonden worden, nauwer toe te halen.

Het gelukte aan de Christenheid tweemaal — eerst te Poitiers, later onder de wallen van Weenen — het gevaar te keeren en Europa voor een Muzelmansche overheersching te sparen. Thans verwisselen de zonen van Mahomed het kromzwaard tegen de pers.

De oproep tot den heiligen oorlog wordt ook nu nog gehoord en de Islam neemt, als de andere groote stroomingen, die zich in 't leven der volkeren willen inplanten, het zwaard der pers in handen. Laten we niet te vlug zeggen, dat we met een godsdienst te doen hebben, welke zich niet aan moderne omstandigheden kan aanpassen. Primitief genomen kan hij dat niet, maar ontdaan van 't sluitende harnas der letterlijk te nemen voorschriften van de eerste Koranuitleggers kan hij 't wel. — Vooral Egypte en Engelsch-Indië bezitten een uitstekend verzorgde pers, die zich niet alleen van 't voor velen ontoegankelijke Arabisch bedient, maar ook en heel dikwijls van de Europeesche talen.

De moderne Ahmadiya-beweging wenscht zich niet in een gesloten Islam te kantonneren, maar beproeft een methodisch apostolaat op groote schaal, ook in Europa en Amerika. Vergeten we niet, dat Centraal Europa omkringd is door een reeks landen, waar groote Muzelmansche communanteiten leven: Lithuanië, Polen, Hongarije, Roemenië, Bulgarije, Joegoslavië, Albanië, en dat aldaar de propagandisten uit 't Oosten bondgenooten vinden.

Reeds bezitten de Ahmadiyya „missie"-centra te Woking (Engeland), Berlijn, Weenen. Een groote actie is in ontwerp om Spanje weer voor den Islam te veroveren. Een medewerker van „The Light", orgaan der beweging, schreef onlangs: „Ik zou sterven als een gelukkig mensch, wanneer ik eens de bannier van den Islam weer zag wapperen over het Leeuwenhof van 't Alhambra en weer hoorde den gebedsoproep van de Muezzin in de Groote Moskee van Cardova." (M. A. Farugi).

De moskee van Parijs en het daarmee annexe Muzelmansche instituut krijgen ieder jaar meer invloed. Bij iedere plechtigheid is het Fransche Gouvernement officiëel vertegenwoordigd. Waar is de tijd van Karel Martel, waar de tijd van St. Thomas van Aquino? Toen gruwde men van den godslasterlijken cultus der Mohammedaansche Sjehada.

De kwestie der renegaten beperkte zich vroeger tot de overwonnen volkeren, die met geweld of door atavisme mohammedaansch werden, alsmede tot de in gevangenschap weggevoerde Christenen, die om een menschwaardiger lot te ondergaan het ongeluk hadden het Christendom te verwerpen.

Gedurende de laatste eeuw verkreeg die kwestie weer nieuwe

actualiteit, gezien de bovenbeschreven omstandigheden, vooral omdat beweerd wordt, dat thans heel veel overgangen tot den Islam in vollen ernst voltrokken worden, uit overtuiging.

Wat hiervan te denken ?

De vraag moét onder 't oog gezien worden en is van belang : de Muzelmannen spelen die „bekeeringen" tegen ons uit en de „bekeerlingen" zelf veroorzaken in veel gevallen heel wat last aan onze missionarissen.

Vooreerst : Wat is een renegaat ?

Het woord komt van 't Latijnsche „renegare" (re = her, weder ; negare = ontkennen). De renegaat verwerpt, ontkent het Christendom. Daarna Muzelman wordend, na zijn eersten act van geloofs-afval, ontkent hij nogmaals stellig en expliciet het geloof zijner vaderen door het uitspreken der Mahommedaansche geloofsformule (Sjehada). De formule : „Er is geen God dan God", is in den geest van den Koran en volgens Mahommeds bedoeling, de ontkenning van 't allereerste mysterie van Ons H. Geloof, 't mysterie der H. Drievuldigheid [1]). De renegaat begaat dus om zoo te zeggen een dubbele misdaad tegen het geloof. De gewone apostaat werpt ineens alles overboord, en daarmee uit ; zij, die tot een Protestantsche of schismatieke secte overgaan, ontkennen 't katholicisme, maar behouden 't Christendom. De katholiek, die Boeddhist, Shintoïst of iets dergelijks wordt, ontkent het Christendom, maar die heidensche godsdiensten vragen van hem niet nogmaals plechtig in een speciale tegen alle Christendom gerichte formule die ontkenning te herzeggen.

De Islam vraagt dat wel en daarom wordt die apostaat „renegaat", wanneer hij den Islam omhelst. Om met recht die laatste benaming te verdienen moet hij willens en wetens het heele proces voltrekken.

Na aldus het concept „renegaat" nauwkeurig omlijnd te hebben, moeten we zien, wie tot de categorie der renegaten gerekend dienen te worden.

Op zeer jeugdigen leeftijd gedoopte, bij de Muzelmannen opgevoede kinderen ? In 't geheel niet. Want we spreken hier over gevallen, waarin die kinderen nog niet tot de jaren van verstand gekomen waren, alvorens een Muzelmansche opvoeding te genieten.

[1]) Zie hierover „Katholieke Missiën", Mei 1932. Wat Mahomed te gelooven voorhoudt.

Het „wetens” ontbreekt hier dus. Zulks kan zich op tweeërlei manier voordoen :

1⁰. Kinderen van slaven of krijgsgevangenen, voor de jaren van verstand aan de ouders ontnomen ;

2⁰. Vervolgens in stervensgevaar gedoopte Islam-zuigelingen, die er boven op komen en zonder het te weten gedoopt in hun milieu voortleven.

Beide categorieën ontvingen de genaden van het H. Doopsel en zijn daarom toch nog in betere conditie dan de omringende Muzelmannen. Wel leven ze practisch als Muzelmannen, maar buiten hun schuld. Vervolgens helpt de sacramenteele genade, ontvangen in 't H. Doopsel, hen gemakkelijker de natuurwet te onderhouden en hetgeen hun dwalend geweten hun daarbuiten nog te onderhouden voorhoudt ; sterker : we weten, dat de sacramenteele genade ons tot hulpmiddel is niet alleen in den strijd tegen de begeerlijkheid, maar ook bij 't beoefenen der christelijke deugden. — Wanneer die zielen zich dus in een betrekkelijk gunstige positie bevinden, wordt hun verantwoordelijkheid natuurlijk grooter. De parabel der talenten is hier van toepassing. Hij, die meer ontvangen heeft, moet meerdere vruchten afwerpen. Ik hoor de tegenwerping : „Maar hij, die zonder het te weten gedoopt is en er later niet op de hoogte van is gesteld, kent de hem toegekende talenten niet.” Maar dat is in 't geheel niet zoo ! De genade is een machtig iets. De invloed ervan doet zich gevoelen in de zielsvermogens van den bezitter ervan. Van klaarder inzicht, helderder van verstand begrijpt hij beter de verhouding van 't Schepsel tot zijn Schepper en de plichten, die er uit voortvloeien. Door zich aan die wetenschap met zijn wil gelijkvormig te maken, woekert hij met de ontvangen talenten en werpt vanzelf grootere vrucht af.

De Christen, die aldus practisch buiten zijn schuld als Muzelman leeft, wat betreft cultus en relatie's met de evenmenschen, kan moeilijk renegaat genoemd worden. Weliswaar beleeft hij een Muzelmansch geloof, maar stelt de Voorzienigheid hem nader in de gelegenheid met 't Christendom in aanraking te komen, dan zal — zoo hij van goeden wil is — de genade der bekeering tot de praktijk van 't Christendom, waarvan hij reeds lid is, door hem beter ontvangen worden, dank zij de initiatiegenaden van het H. Doopsel. — Rijst nu de vraag, waarom zoo iemand op dergelijke wijze

door de Voorzienigheid bevoorrecht werd, meer dan de anderen, dan moeten we volmondig onze onwetendheid betuigen. Onnoodig is 't trouwens zoo iets verder te onderzoeken. God deelt zijn genaden uit volgens eigen goedvinden : aan den een meer, aan den ander minder. Spreken we niet van onrechtvaardigheid, te meer daar we weten, dat ieder — in welke omstandigheden hij dan ook leeft — steeds voldoende genaden ontvangt, om zijn zaligheid te kunnen bewerken, zoo hij maar wil.

Tot de besproken categorie moeten in zekeren zin eveneens gerekend worden Christen-kinderen en soms zelfs volwassenen, die gedoopt, maar slecht of in 't geheel niet onderricht omtrent het Christelijk geloof, in Muzelmansch milieu verzeild raken en aldaar onderricht en opgevoed worden. Ze dwalen te goeder trouw, zoo zelfs, dat zij dikwijls meenen — ofschoon volkomen bewust van hun Christelijke afkomst, maar vanwege 't vroegere gebrek aan godsdienstig onderricht — dat de Islam beter is dan 't Christendom. Sommige vallen in 'n zeker indifferentisme : alle godsdiensten zijn goed, zoo je er maar een hebt. Zelfs practizerende maar domme Katholieken hoort men soms die stelling verdedigen. 't Zou dus verkeerd zijn daarvan een ernstig verwijt te maken aan minder bedeelden.

Subjectief genomen zou verder geen renegaat zijn de degelijk onderrichte Christen, die te goeder trouw, uit overtuiging Muzelman werd. — Maar is zulks mogelijk ? De theologen hebben zich meermalen afgevraagd, of een dergelijk iemand werkelijk te goeder trouw Muzelman kan worden, oprecht van meening, dat 't geloof aan Allah en Mohamed, zijn gezant, van beter gehalte is dan 't Katholicisme en dat de waarheid in den Islam steekt. — Ons inziens is dit — ernstig genomen — toch wel een onmogelijkheid, aangezien de geloofwaardigheidsmotieven van 't Katholicisme, eens goed gezien en met goeden wil bestudeerd, een reëele zekerheid omtrent de katholieke waarheid baren. De H. Kerk is toch een lichtbaak ! Dat hij, die ze nog nooit gezien heeft, voort tast op dwaalwegen, is begrijpelijk. Maar iemand, die die lichtbaak niet alleen gezien, maar de warmte ervan gevoeld heeft, ze links laat liggen en op een andere kaap naar een surrogaat er van zoekt, is m.i. onverstaanbaar. Ik ga verder en vraag me af, of zelfs alleen subjectief genomen een ander geloof andere sterkere geloofwaardigheids-

motieven leveren kan en op die manier de eens verworven zekerheid volkomen kan ontzenuwen? 't Is beslist onhoudbaar, dat de Fransche schilder Dinet of de schrijfster Isabelle Eberhardt uit overtuiging Muzelman geworden zijn, zooals Fransche tijdschriften dat nog steeds beweren. Dergelijke zeer gecultiveerde, Katholiek geboren, in Katholieke milieux opgevoede en degelijk godsdienstig onderrichte lui kunnen onmogelijk innerlijk ervan overtuigd zijn, dat de Islam waarheid is en zijn praktijken beter voor de ziel dan 't Christendom in 't algemeen.

Zonder gevaar voor een al te lichtvaardig oordeel mogen we ze rangschikken onder de renegaten, omdat ze willens en wetens den geloofsschat hunner kinderjaren prijsgaven en er voor in de plaats namen het waanbeeld eener geëxalteerde Oostersche ziel der Arabische woestijn.

Vragen we ons af, waarom die verwisseling plaats vond? Gewoonlijk kunnen we vooropstellen, dat we hierin dezelfde factoren terugvinden, die te constateren vallen bij den overgang tegen beter weten in maar welke valsche godsdienst dan ook. Zooals iemand Protestant, Vrijmetselaar, Theosoof wordt om een positie te bemachtigen, een affaire te doen slagen, een huwelijk te bewerkstelligen...., zoo worden meerderen om dezelfde redenen Mohammedaan.

Anderen hebben er genoeg van, zich veel inspanning te getroosten en wenschen wat vrijer te leven, vooral wat betreft 't verboden zingenot. Voor dezulken zijn de Koran-princiepen een ware bevrijding en toch een zoogenaamde compensatie. Mahomed zeide: „Van deze wereld bekoorden me vooral de reukwerken en de vrouwen, en mijn genot stelde ik in het gebed."

Het eerste lid dezer zinsnede sluit de „bevrijding" in en het tweede vertegenwoordigt de „compensatie". Bij gebrek aan versterving der hartstochten, vooral van begeerlijkheid en hoogmoed, kan er van een aanname der Christelijke voorschriften geen sprake zijn — Zij, die al te veel aan een dergelijk gebrek lijden „verfoeien natuurlijk de onverbiddelijkheid en de scherpe hoeken van 't Katholicisme", zooals de Engelsche bekeerling Martindale S.J. zich uitdrukte.

Uit hetgeen voorafgaat kunnen we besluiten, dat de Christenen, die Muzelman worden wetens en willens, tot twee groote groepen

kunnen teruggebracht worden : de eerzuchtigen en de zinnelijken. We rangschikken hen, die uit angst en schrik, uit lafheid dien stap deden, tot de laatste groep. Het gebrek aan kracht is een gebrek aan liefde tot God ; de vermindering dezer liefde vindt gewoonlijk haar oorsprong in de inwilliging der lagere hartstochten.

Pater Leveng S.J. van de Universiteit ,,St. Jozef'' te Beiroeth schreef me vorig jaar, dat beide groepen wel bijna altijd een zeer uitgesproken Christelijken afval vertegenwoordigen. Hij noemt het een pathologisch geval. En daarmee is veel, zoo niet alles gezegd.

Om evenwel rechtvaardig te zijn moeten we m.i. met betrekking tot de benaming ,,afval'' een lichtere doseering toepassen wat betreft de groep der eerzuchtigen. De meeste Duitschers die zich in dienst van Turkije stelden, de meeste Franschen, die in Egypte, vooral onder de regeering van Mehemet Ali, dezelfde ambitie koesterden, en om beter te slagen Muzelman werden, hadden over 't algemeen te weinig als Christen geleefd. Vele kenden van 't Christendom slechts den naam, juist omdat hun bezorgdheid in godsdienstige aangelegenheden maar zeer middelmatig was. Ze worden trouwens Muzelman zooals ze vroeger Christenen waren. [1])

Hetzelfde moet gezegd worden van vele Engelschen, die deel uitmaken van de ,,Intelligence Service'' en van de ontdekkingsreizigers, die tochten maakten door Arabië. Meerendeels veinsden ze den Islam aan te nemen. De eersten, om beter in de Muzelmansche milieux te kunnen binnendringen ; de laatsten om gemakkelijker de weg naar Mekka en Medina te vinden.

Die oogenschijnlijke overgangen duurden trouwens niet langer dan noodig was. Op 't oogenblik wordt hetzelfde procédé veel gebezigd in Egypte, om huwelijksredenen, of om een proces te winnen aan de Inlandsche Gerechtshoven.

In Syrië ten tijde van het Turksch bewind kwamen dergelijke overgangen veel voor om hooge posten te bemachtigen. Daarna werd Syrië mandaat-gebied en terstond hield de toename van

---

[1]) Zie : Bulletin de l'Institut d'Egypte, passim.
Clst. Bey (een der muzelman geworden Franschen) : Précis de l'Histoire de l'Egypte.
Marcel : Histoire Moderne.
Bovier-Lapierre : L'Histoire de l'Egypte. Dl 3.

renegaten op. Wel een bewijs, dat de Islam als middel voor „arrivisten" gezocht was, maar in zich weinig klanten aanlokt.

Nog van minder waarde zijn de overgangen om geld en brood. We hebben hier meestal met doodgewone oplichters te doen. Twee jaar geleden werd te Algiers een Duitscher Muzelman. Hij wenschte daarna de goede boodschap aan de vrienden in 't vaderland te gaan verkondigen en de Muzelmansche club „De Vooruitgang" (En-Nadi ET-TARAKKI) was toen dom genoeg hem de reis daarheen te betalen plus 'n flinke toegift.

Een jeugdige Franschman leefde eveneens op kosten van genoemde club : hij voerde maar niets uit en slurpte den heelen dag thee en koffie in de gelagkamer van de club. Hij klaagde steen en been, dat er maar geen werk te vinden was ; of liever, er was er wel, maar de werkgevers wilden niets meer van hem weten, omdat hij nu Muzelman was. Hij werd bijna als martelaar vereerd en men zeide me, dat de Islam toch wel helden kweekte.... tot op 'n goeden dag iedereen er genoeg van had. Niets moet te lang duren bij de Islamieten !

't Is duidelijk, dat de missie van de groep der eerzuchtigen en vooral van die der fortuinzoekers zoo heel veel niet te vreezen heeft, juist omdat de Muzelmannen op den duur wel inzien, dat alles maar fantasie, gril of hulpmiddel was, om tot andere doeleinden te geraken.

De tweede groep is gevaarlijker, vooral wanneer de passie met duivelschen haat tegen de verlaten religie gepaaard gaat. Met dezulken gaat 't zoo ongeveer als met de verdoemden, die tegelijk begeeren en haten hetgeen ze vrijwillig verwierpen, met dit verschil evenwel dat de nog in leven zijnde haters zich bezinnen kunnen. Moeilijk zal die stap wel zijn, want ze zondigden tegen den H. Geest.

Slaan zulke menschen daarenboven aan 't publiceeren, dan is 't gewoonlijk om afbreuk te doen aan dogma en moraal v. h. Christendom. In hun strijdschriften trekken de Muzelmannen daaruit hun argumenten, zooals ze 't eveneens zoo graag doen uit de werken van hen, die zonder Muzelman te worden zeer sympathiek staan tegenover den Islam. Volgens de Muzelmansche theologen behooren dezulken tot de ziel van den Islam en sterven als vroom Moslim. Dit privilege genoten b.v.b. Gustave Lebon, de Fransche rationa-

listische philosoof en historicus, die 'n lans brak voor Oostersch-Mohammedaansche cultuur en religie , en ook de dichter-politicus Victor Hugo. [1])

De publicatie's der renegaten met litterair talent gaan verder en gebruiken hun pen om zooveel mogelijk het Christendom te lijf te gaan. De schilder Dinet bezat naast een kunstzinnig penseel een vaardige pen. Hij schreef : „Le pélerinage à la maison Sacrée d'Allah", waarin Islam en Mekkaansche bedevaart opgehemeld en vooral 't Katholicisme en zijn dogma's flink toegetakeld worden. De Muzelmannen vinden 't een heerlijk boek, verwijzen de missionarissen erheen en vinden, dat de Islam toch wel een hemelsche kracht moet bezitten, om zulke intellectueel hoogstaande lui te overreden en geheel en al voor zich te winnen. — Om niet alle relatie's radikaal af te breken, is 't een onmogelijkheid hun daarop te antwoorden, dat die overredingskracht duivelswerk is, dat satan zich van 't laksche moreele systeem van den Islam bediende, om aan de hartstochten overgeleverde menschenharten nog dieper in de modder te doen zakken. Zonder de aandacht te willen vestigen op handel en wandel van Dinet vinden we reeds een bewijs van zijn immoraliteit in zijn dikwijls meer dan schunnige doeken, waarvan een serie reproductie's werd bezorgd in een boek : „Tableaux de la vie arabe", vergezeld van een commentaar van de hand van Sliman ben Ibrahim, een Mozabiet, boezemvriend van Dinet. Deze commentaar is pure pornographie.

Het „Sursum Corda" is in den Islam onbekend. Isabelle Eberhardt, een zeer begaafde romanschrijfster, bewees dit weer eens duidelijk in haar boeken, geschreven na haar overgang. Haar leven onder de inlandsche bevolking van Zuid-Algerije was een ergernis. De missie aldaar leed er geweldig onder. Het misvormde Islamietische intellect is voor ons logisch Westersch redeneeren in die streken totaal onvatbaar. Onverwachte conclusie's worden getrokken uit feiten, die ons te mismaakt en zelfs de aandacht niet waard schijnen.

Twee jaar geleden was ik in de gelegenheid meerdere conferentie's

---

[1]) Met belangstelling lazen we in „Het Schild" van Nov. 1934 blz. 231 van de hand van Prof. Niekel te Warmond de recensie ad rem van een boek van Kanunnik Eug. Duplessy, waarin Victor Hugo als Christelijk apologeet aan de lezers voorgesteld wordt. In zijn werk kunnen bijna evenveel teksten aangetoond worden, waarin „deze heer" de apologeet van den Islam werd.

bij te wonen van Sjeich Taieb el Okbi, een der voornaamste hervormers van den Noord-Afrikaansche Islam [1]), gegeven in 't clubgebouw van de „NADI ET-TARAKKI". Na iedere conferentie vereenigden we ons „en petit comité" rond een der tafels: EL-OKBI-Juglaret een Parijzenaar, Ben Mrabet Salim, een ontwikkeld handelsman, en schrijver dezes. Om ons heen verdrong zich gewoonlijk een groep zwijgende toehoorders. Er werden dan allerlei theologische en philosophische onderwerpen behandeld, waarbij Ben Mrabet Salim voor de moeilijkere gedeelten als tolk dienst deed. EL-OKBI, als hoogstaand denker, toonde zich zeer toegankelijk voor de Christelijke opvatting, zelfs waar 't ging over onze mysteriën. Na een uiteenzetting over de mogelijkheid der H. Drieëenheid, waarbij ik van de eenvoudige vergelijking met den driehoek uitging, gaf hij volmondig toe, dat men dat mysterie gelooven kon en zelfs gelooven moest, wanneer 't inderdaad zou vaststaan, dat een dergelijke openbaring gegeven was. Critisch-historisch komen wij tot de zekerheid dier openbaring, maar de meest begaafde muzelmannen kunnen en dikwijls willen ons op critisch-historisch terrein niet volgen. Doen zij 't toch, dan worden ze spoedig, zooals Tah Hossein, professor aan de Universiteit van Caïro, als gevaarlijke ketters uitgeworpen. Afgezien daarvan troffen me heel dikwijls de zeer juiste ideeën en definities van EL-OKBI. Over God's essentie sprekend b.v. definiëerde hij die: „moedjoed bidatoe", waarvan ons „Deus existens per se" de absoluut gelijkluidende en getrouwe vertaling is! Gedurende die zeer vredelievende gedachtenwisselingen gaven beide partijen zich ernstig de grootste moeite elkaar te begrijpen, om zooveel mogelijk tot overeenstemming te geraken, maar Juglaret waakte en trachtte op allerlei manieren de goede verstandhouding gevoelig te kwetsen.

Steeds mengde hij zich in 't onderhoud om de heiligste dingen van 't katholicisme te bezoedelen: de H. Eucharistie, de Biecht, de schoonste mysteriën. En dat op zulk een onbeholpen manier, dat, wanneer ik hem zoo eenvoudig mogelijk en zonder mijn walg te laten merken terecht zette, bijna steeds een meelevende instemming in den kring der toehoorders mijn uiteenzetting kracht bijzette. Allen voelden, dat de renegaat zijn argumenten uit eigen diepgewortelden haat putte en dat de Christen geen eigen ideeën

[1]) Zie over EL-OKBI: Het Schild. Juli-Aug.-Sept. 1932. Moderne Islam.

verdedigde, maar slechts de eenvoudige overbrenger was van waarheden, die anderen hem geleerd hebben de eeuwen door en op zich heeft laten inwerken na verstandelijke toetsing of liever de verstandelijke toetsing parend aan de inwerking, alle vooroordeelen ter zijde schuivend. Zelf werd ik meer en meer overtuigd, dat 't Evangelie-woord reeds uit zichzelf een zeer groote inwerkende kracht heeft. ,,Gaat en Verkondigt de goede Boodschap.... en de Geest, die met u is, doet de rest. Zaait, besproeit, en God geeft de wasdom''. Wij verkondigen geen doode Boodschap, maar een levend Evangelie, levend, omdat de H. Geest het doorzenuwt.

Ben Mrabet kwam ten slotte tot de conclusie, dat Juglaret niet erg precies wist wat hij verlaten had en vond, dat men nooit zijn godsdienst tegen een andere verwisselen moest, zoolang men de eerste niet ernstig in studie genomen had. — De renegaat begreep de les en naderhand zagen we hem niet meer in ons midden terug. De arme verdwaalde! Die zelfs de lichtstraal uit 't hart bande en de toegestoken hand ter redding liever zou afhouwen.

Algiers. PAUL FRITSCHY.

DE H. TERESIA VAN LISIEUX EN DE MISSIE

Bij decreet van 14 Dec. 1927 heeft onze groote missiepaus Pius XI de eenvoudige Carmelites uit het klooster te Lisieux, de H. Teresia van het Kindje Jezus, uitgeroepen tot Patrones en Beschermster van alle missielanden en van alle missionarissen. Wat is de reden van deze uitroeping ? Wat heeft de Paus bewogen tot deze daad ?

Wij vinden het begrijpelijk, dat een H. Franciscus Xaverius door het hoogste kerkelijk gezag is aangewezen als patroon van de missielanden. Deze heilige immers is zelf metterdaad missionaris geweest, heeft met eigen hand duizenden heidenen gedoopt, en heeft aan degenen, die na hem kwamen, een bijzonder voorbeeld van vurige en heldhaftige missieijver nagelaten.

Maar Teresia heeft nooit een missieland gezien ; misschien nauwelijks ooit met een missionaris gesproken. Zij heeft zich als slotzuster geheel aan het beschouwende leven gewijd, haar leven in het verborgen doorgebracht.

En toch was de kleine Teresia met hart en ziel missionaris, en heeft zij, mogen wij zeggen, meer voor de missies gedaan dan de vurigste en ijverigste missionaris. Zij heeft onophoudelijk voor den bloei der missies gebeden, zich verstorven en zich geslachtofferd voor het heil der zielen.

Reeds als klein kind in het ouderlijk huis werd zij opgevoed in liefde voor het missiewerk.

Het huisgezin van papa Martin was om zoo te zeggen een voorschool voor missionarissen. Van het begin van hun huwelijk hebben de brave ouders van Teresia zonder ophouden gebeden om een zoontje, dat priester en missionaris zou worden. Tot tweemaal toe werd hun gebed gedeeltelijk verhoord, werd hun een zoon geboren ; maar beide keeren werden zij teleurgesteld door den dood van het kind. Doch bij elke volgende geboorte bleven zij hopen op de vervulling van dien allervurigsten wensch. Zelfs de geboorte van Teresia was een oogenblik een teleurstelling, omdat zij opnieuw weer hun verwachting op een toekomstig priestermissionaris gesteld hadden.

De familie Martin toonde haar missieijver en -liefde ook door finantieele steun. Elk jaar zonderden de brave ouders een groot gedeelte van hun inkomen af voor het genootschap van de Voortplanting des Geloofs. Maar wat meer is, zij voedden hun kinderen op in èchte liefde en ijver voor de zielen. Zij leerden hen, dat de liefde Gods het hoogste bezit is op aarde,

en dat eeuwig in die liefde blijven het hoogste geluk is voor den mensch. Liefde tot God en liefde voor de zielen, dat is de samenvatting van heel de opvoeding dezer door God begenadigde ouders. Met Gods genade zijn door de heilige opvoeding van deze bijzondere ouders vier roepingen gerijpt voor het afgesloten heiligdom van den Carmel ; dus vier missionaris-roepingen. Want de roeping van een Carmelites is een missionaris-roeping ; zij is immers : bidden voor de Kerk en de priesters, bidden om Gods zegen over den arbeid der Kerk, bidden om heilige priesters, wier werk het is de zielen tot God te brengen. Het missiewerk beoogt de uitbreiding der Kerk ; dus is de Carmelites die bidt en offert voor die uitbreiding, in vollen zin missionaris. Zoo leerde Teresia in het klooster meer nog dan vroeger de waarde der zielen begrijpen en het verlangen van den Bruidegom naar de zaligheid dier zielen.

Luisteren we naar de ontboezemingen van haar zielenijver :

,,Ik wilde mijn Welbeminde te drinken geven ; ik voelde mij zelf verteerd ,,door den dorst naar zielen en wilde tot elken prijs de zondaars ontrukken ,,aan de eeuwige vlammen der hel.

,,Ik goot Jezus' Bloed uit over de zielen en offerde Hem diezelfde zielen, ,,verfrischt door den dauw van Calvarië. Op die wijze dacht ik Zijn dorst ,,te lesschen ; maar hoe meer ik Hem gaf te drinken, des te heviger werd ,,de dorst mijner arme ziel, en ik aanvaardde dien brandende dorst als ,,de kostbaarste belooning.

,,Ik zou de zielen willen verlichten gelijk de profeten en leeraars. Ik ,,zou de geheele aarde willen doorkruisen, Uw naam verkondigen en in ,,het land der ongeloovigen Uw glorievol kruis planten, o mijn Welbeminde ! ,,Maar een enkele zending zou mij niet voldoende zijn ; ik zou terzelfder- ,,tijd het Evangelie in alle deelen der wereld, tot op de meest verwijderde ,,eilanden, willen verkondigen. Ik zou missionaris willen zijn, niet enkel ,,gedurende eenige jaren, maar ik wenschte het te zijn geweest vanaf de ,,schepping der wereld en het voortdurend te blijven tot de voleinding ,,der eeuwen. Ik zou al de heldhaftigste werken willen verrichten, ik gevoel ,,in mij den moed van een kruisvaarder, ik zou willen sterven op een slagveld ,,voor de verdediging der H. Kerk. Al de handelingen en daden der heiligen ,,wenschte ik voor U gedaan te hebben. Heer, geef ons zielen ; we hebben ,,zielen noodig, vooral zielen van apostelen en martelaren, opdat wij door ,,hen de scharen van de arme zondaren doen gloeien van liefde tot U".

Waar haar groot verlangen, naar de missielanden gezonden te worden, niet kon vervuld worden, daar koesterde zij de begeerte, zich tenminste voor het missiewerk geheel te kunnen opofferen.

Zoo dikwijls was zij met de gedachte bezig, dat, indien haar beide broertjes niet zoo vroeg gestorven waren, zij misschien het geluk zou gehad hebben, hen aan het altaar te zien.

Een broeder-priester te hebben was haar levenswensch.

God kwam aan haar verlangen te gemoet.

Op den feestdag van de H. Teresia van Avila in 1895 liet de Priorin,

Moeder Agnes van Jezus, haar roepen, en las haar een brief voor van een jeugdig seminarist. Deze vroeg om een zuster, die zich op bijzondere wijze zou ten offer brengen voor hem en voor de zaligheid der zielen, die aan zijn zorgen zouden worden toevertrouwd. En Teresia werd uitgekozen, om de zuster te zijn van dien toekomstigen missionaris.

Zij verdubbelde haar ijver in gebed en offers, en schreef van tijd tot tijd brieven aan haar broeder-priester, om hem meer en meer te ontvlammen in de liefde Gods en ijver voor de zielen.

Ruim een half jaar later wees de priorin haar een tweede broeder-missionaris aan, voor wien zij haar leven zou ten offer brengen.

En op haar opmerking, dat zij reeds alles had weggeschonken, gaf de priorin haar ten antwoord, dat de gehoorzaamheid haar verdiensten zou verdubbelen, zoodat zij zelfs aan meer dan twee missionarissen nuttig zou zijn.

Teresia heeft gedurende haar korte leven op verheven wijze het apostolaat van gebed en offer beoefend, bijzonder voor den arbeid der missionarissen. En na haar dood blijft zij, haar belofte getrouw, een overvloedigen rozenregen van goddelijke gunsten uitstrooien over de wereld, de Kerk en de zielen ; maar de missionarissen en de hun toevertrouwde zielen hebben haar bijzondere voorkeur. Dat getuigt de buitengewone bloei en vooruitgang van den missiearbeid in bijna alle landen ; dat bevestigt de persoonlijke ondervinding van zoovele werkers in de missie.

Heeft de Missie ooit grootere successen en triomfen gekend dan in de jaren van deze eeuw ? Waren er ooit zooveel roepingen van priester-, broeder- en zustermissionarissen als in onzen tijd ? Is er vooral ooit zooveel belangstelling geweest en daadwerkelijke medewerking voor het missiewerk van den kant der katholieke leeken als in de laatste jaren ?

Hoe gaat steeds meer het vurig verlangen van Paus Pius XI in vervulling, in de missie-encycliek van 28 Febr. 1926 uitgedrukt : dat steeds meer inlandsche jongelingen tot de priesterlijke waardigheid mogen worden opgeleid ! Hun getal groeit van jaar tot jaar.

En hoe vindt reeds in sommige landen het missiewerk zijn bekroning, doordat inheemsche priesters tot bisschoppen en bestuurders zijn aangesteld !

Mogen we dien geweldigen en zichtbaren vooruitgang en bloei van de groote wereldmissie in onze eeuw dan niet toeschrijven aan de voorspraak van haar, die beloofd heeft, dat zij na haar dood vooral zal bidden voor de priesters en missionarissen ; dat zij haar overvloedigen rozenregen vooral zal uitstorten over de onsterfelijke zielen ? Teresia heeft beloofd : niemand zal mij aanroepen zonder antwoord te ontvangen.

Dat dan alle missievrienden elken dag tot de kleine Rozenstrooister van Lisieux deze bede mogen richten : H. Teresia, Patrones der Missiën, bid voor de missionarissen en de hun toevertrouwde zielen.

LUCAS VAN DER LINDEN,
Pasoeroean (Java). O. Carm.

NIEUWE ACTIE VAN DE A.R.K.S.M.A.

(Amsterdamsche R. K. Studenten Missie-Actie)

Wij studenten zijn ons bewust geheel in den geest van onzen roemrijk regeerenden Paus te handelen, wanneer we de missieactie in onze Unie tot de hoogst mogelijke activiteit opvoeren. Nu moeten we steeds rekening houden met de psyche van den student van dit oogenblik. Zeker is dat de hedendaagsche student 'n afkeer heeft van ellenlange redevoeringen zonder meer, maar verlangt de handen uit de mouwen te steken. Dit is de reden, dat de sociale studie-clubs in de Unie tijdens deze jaren eén voor eén verzand zijn, terwijl er wel nog altijd 'n aantal studenten gevonden wordt, dat met ijver werkt in de Vincentius-vereeniging, 't St.-Franciscus Liefdewerk en dergelijke instellingen.

Zoo kunnen wij ook in onze missie-club de belangstelling van onze leden niet wakker houden, door hen slechts lezingen te laten aanhooren. Ieder lid afzonderlijk moet aan 't werk gezet worden. We hebben daarvoor o.a. onze medische missie-actie, wier leden bij doctoren oude doch nog goed bruikbare instrumenten inzamelen, om die naar de missie op te sturen. We zijn verder voornemens onze leden te interesseeren voor 't verspreiden van missielectuur. Dan hebben we nog 'n plan waarvoor we hier Uw medewerking vragen.

Reeds vroeger bestond in de A.R.K.S.M.A. de gewoonte tijdschriften en andere lectuur op te zenden naar missionarissen, die op zeer verlaten posten waren gestationneerd. Dit werk is de laatste jaren eenigszins verslapt. 't Is onze bedoeling dit opnieuw ter hand te nemen en er zelfs een onzer voornaamste werkzaamheden van te maken. Reeds verschillende studenten hebben zich aangeboden mee te helpen aan de inzameling en verzending van deze tijdschriften. Vele missionarissen hebben ons verklaard met deze actie 'n uiterst nuttig werk te verrichten. 't Kost ons weinig moeite dit aan te nemen. We kunnen ons voorstellen, dat aan menschen met 'n intellectueele opvoeding 't gemis van alle lectuur behalve hun brevier en 'n enkele brief uiterst zwaar moet vallen. Met 't woord ,,intellectueele opvoeding'' bedoel ik niet dat deze missionarissen erg verlangen naar zware theologische en andere tijdschriften, maar wel, dat ze in tegenstelling met hun omgeving in lectuur 'n niet graag gemiste ontspanning hebben leeren vinden. Iedereen begrijpt hoe deze ontspanning tenslotte weer aan 't missie-werk ten goede komt. We willen de missionarissen helpen hun geest te verfrisschen door de lectuur die wij hen opzenden. Daarom durf ik gerust op de eerste plaats de gewone amusementslectuur te noemen, tijdschriften als : ,,Het Amusantje'', ,,De Humorist'', romans als den laatsten tijd door de N. V. ,,De Spaarnestad'' en in reeksen als de ,,Zeemeeuw-serie'' worden uitgegeven ; hooger op : ,,De Katholieke Illustratie'' en zijn aanverwanten, ,,De Nieuwe Eeuw'' ; op missiologisch gebied : ,,Het Missiewerk'', ,,De Katholieke Missiën'' e.a. ; op populair-wetenschappelijke gebied : ,,De Heraut van het Heilig Hart'', ,,Het Schild'', ,,Studiën''. Uit dergelijke lectuur willen we pakketten vormen en dan eens per maand aan de verschillende missionarissen opsturen.

We veronderstellen, dat alle lezers wel tijdschriften e.a. zullen hebben, die ze na lezing in de prullemand stoppen of zorgvuldig opbergen om ze nooit meer in te kijken. U kunt met die tijdschriften anderen nog 'n plezier doen.

Als U ons Uw adres laat weten , zullen we ze in Amsterdam en omstreken gaarne afhalen. Woont U te ver weg, dan zouden we U willen verzoeken, ze ongefrankeerd of franco (onze financiën zijn erg slecht) te willen zenden naar 't Eigen Huis der R. K. Stud. Ver. S. Thom. Aq., Prinsengracht 723, Amsterdam C.

Namens 't bestuur der A.R.K.S.M.A.,
B. DELFGAAUW. h. t. Praeses.

PROTESTANTSCHE WAARDEERING VAN KATHOLIEKEN MISSIE-IJVER

Een anónymus schreef het onderstaande in het avondblad van 29 Dec. 1934 van „*DeTijd*", — in welks kolommen van Nov. l.l. de heer C. R. de Klerk zoo waardeerende en gewaardeerde woorden wijdde aan ons tijdschrift:

Veelvuldig leeft in katholieke kringen, nog de overtuiging, dat wij den ijver, waarmee de protestanten de geloofsverbreiding ter hand nemen, als een voorbeeld moeten beschouwen. Het heet dan met name, dat onze medechristenen veel grootere geldbedragen voor hun zending over hebben dan wij voor onze missie.

Deze suggestie, die vaak dienst moet doen als goed bedoeld, daarmee echter nog volstrekt niet juist argument om de geloovigen tot grootere offervaárdigheid aan te sporen, werd reeds herhaaldelijk, ook van protestantsche zijde, ten sterkste tegengesproken. Juist het omgekeerde is waar. De voortdurende groei van het missiewerk der katholieken, de gulle bereidvaardigheid, waarmee wij geloofsgenooten in het moederland, steunen, de offers van steeds meer jonge mannen, die zich alles ontzeggen — meer dan de gehuwde zendeling — om als missionarissen, midden in een totaal vreemde cultuur of geheel geïsoleerd in een land zonder cultuur de christelijke waarheid te verkondigen aan menschen met wie zij geen enkele volks- of ras-gemeenschap hebben, de gistende activiteit van de eeuwig-jonge Kerk trekt de bewonderende aandacht in de kringen van de zending.

Onlangs wees nu ook in Indië zelfs een predikant op de katholieke missie als voorbeeld voor de zending. Ds. Creutzberg schreef in de Protestantsche Kerkbode voor de ressorten Kediri en Madioen een artikel „Schriftelijk huisbezoek", waarin hij als volgt het gesprek met één van zijn gemeentenaren weergaf :

> „Ja Dominee, een schandaal vind ik het, zooals die Roomschen tegenwoordig maar optreden. Overal bouwen ze maar raak ; en geen passagierslijst kun je onder oogen krijgen of er staan een heeleboel pastoors en zusters op. Overal schijnt maar geld voor te zijn !
>
> Zeker Mijnheer, een schandaal is het. Maar eerlijk gezegd zoek ik het aan een andere kant dan U ! Ik vind namelijk de slapheid en lam-

lendigheid, van ons Protestanten, 'n hemeltergend schandaal. We vieren dezer dagen weer hervormingsdag, d.w.z. we herdenken den grooten Luther, en zijn daad, die de aanleiding was, dat eene groote serie menschelijke dingen, die zich tusschen God en ons hadden ingeschoven in de loop der eeuwen opgeruimd kon worden. Daarom noemen wij ons nog altijd Hervormd.

Maar Luther zou zich voor ons schamen als hij zag, hoe wij de vrijheid, die hij ons in de Kerk gegeven heeft, misbruiken buiten de Kerk. Een overgroot deel van hen, die zich Protestantsch noemen, heeft, om 't nu maar eens bij zijn naam te noemen, lak aan de Kerk.

De Kerk kan bloeien of kwijnen, 't raakt hun kouwe kleeren niet. Met oude jaar willen ze nog wel eens meedoen, of wanneer ze er zich eens heel erg toe in de stemming voelen desnoods nog eens een keertje extra ook, maar verder, ,,niks hoor !"

Neen, als we gaan praten over Kerkelijk besef, geneer ik me dood tegenover de Roomschen. Heusch ik ben geen vriend van Rome, maar, eerlijk is eerlijk, wat hebben wij te stellen tegenover de dozijnen paters, zusters en broeders, die geheel vrijwillig afstand doen van huiselijk leven en comfort en die hun Kerk helpen bouwen, niet alleen met hun stoere arbeid, maar bovendien nog met het loon, dat hun voor die arbeid toekomt ?

Rome mag veel missen, maar men weet daar nog wat offer beteekent. En weten wij dat nog ?

U moet eens kijken naar den strijd, die veel goede en mooie instellingen te voeren hebben om hun bestaan. Ik denk aan het Zendingswerk dat in dezen tijd kansen heeft als nooit te voren.... die echter uit geldsgebrek niet uitvoerbaar zijn.

Christelijk onderwijs en Medische Zending : ze doen zoo oneindig veel goeds, maar moeten veelal bekrimpen omdat de Protestant nu eenmaal niet voelt voor Zending, en vindt, dat de Javaan onmogelijk iets beters kan krijgen dan hij nu heeft.

Hoe vaak ontmoeten we nog niet het onuitroeibare fabeltje van den ,,in zijn oerstaat zoo gelukkigen heiden."

De Vereen. voor Christ. onderwijs op Oost-Java oogstte bij haar collecte in Kediri de som van vier en dertig heele guldens. En dan moeten we nog sputteren als de Roomschen een school oprichten.

En wat de belangstelling voor de financieele zijde van de Kerk betreft : men leze eens wat de Penningmeester van Kediri heeft op te merken over het derde kwartaal."

Het spreekt vanzelf, dat de echte Katholiek uit het feit, dat onze missie den protestanten ten voorbeeld wordt gesteld door hun eigen zendelingen, niet concludeert, dat het voortaan wel wat minder kan. Integendeel. Wie geprezen wordt voelt zich geprikkeld tot nieuwe energie-ontplooiing — crisis en malaise ten spijt.

UIT DE WIJDE WERELDMISSIE

MIDDEN-AMERIKA EN DE WEST-INDISCHE ARCHIPEL

I. Midden-Amerika

1. Midden-Amerika is *staatkundig verdeeld* in zes zelfstandige republieken en de weinig belangrijke kolonie Britsch Honduras. De republieken zijn : Guatemala met de gelijknamige hoofdplaats ; San Salvador, eveneens met de hoofdstad van denzelfden naam ; Honduras met de hoofdstad Tegucigalpa ; Nicaragua met de hoofdstad Managua ; Costarica met de hoofdstad San-José en Panama met de hoofdstad Panama.

Verschillende van die republieken hebben slechts een *bevolkingsaantal* van een Europeesche grootstad ; alle tezamen tellen zij ruim 6 millioen zielen.

Terwijl in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika nog maar enkele resten van de oorspronkelijke *Indianen-bewoners* over zijn, stroomt door de aderen van een groot deel der bevolking van Midden-Amerika (met uitzondering van Costarica) nog tegenwoordig Indianenbloed ; in Guatemala b.v. vormen de raszuivere Indianen nog 35 % der totale bevolking.

Overigens moet men zich de *rassenvermenging* in Midden-Amerika zoo bont mogelijk voorstellen. Daar leven de echte negers (Creolen, die Engelsch spreken), Negroïden in alle schakeeringen, Spaansch-Indiaansche kleurlingen (Ladinos, in Br. Honduras Peterenos genaamd), Caribiërs naast echte Indianen ; tot dezen behooren de stammen der Maya, Nehua, Zapoteken enz. Men heeft, wat Midden-Amerika betreft, wel eens van een zwart-wit-roode kleurenvermenging gesproken ; sinds de immigratie der Chineezen komt als vierde combinatie-mogelijkheid nog de gele kleur erbij.

2. De *missiegeschiedenis* van Midden-Amerika kan men als volgt samenvatten. Van Mexico uit werd het Evangelie naar het Zuiden verkondigd. Reeds in 1525 waren Franciscanen, in 1533 Dominicanen en Mercedariërs naar Guatemala gekomen, terwijl omstreeks denzelfden tijd Augustijnen in Quintana Roo werkten en het eiland Cozumel bekeerden. De Jezuïeten wijdden zich eerst aan de zielzorg der Spanjaarden, maar sinds 1584 ook aan de bekeering der heidenen.

Als tegenwoordig de naïef-godsdienstige uitingen van de katholieke inboorlingen in de binnenlanden van Midden-Amerika door onderzoekingsreizigers soms in een bespottelijk daglicht worden gesteld, is de vraag gewettigd, of een Europeesch volk in een overeenkomstig beschavingsstadium zijn geloof gedurende anderhalve eeuw ongerept zou bewaard hebben, als het telkens weer opnieuw van zijn zielzorgers beroofd was geworden ? De eerste slag voor de missioneering en zielzorg in Midden-Amerika was de opheffing der Jezuïetenorde in 1773. In plaats van de Jezuïeten kwamen Franciscanen. Deze werden eveneens verdreven, toen het Spaansche moederland zijn koloniën verloor (omstreeks 1820). In 1872 begon in Guatemala, het godsdienstig en intellectueele centrum van Midden-Amerika, een kerkvervolging, die bijna een halve eeuw duurde, zich uitbreidde over de aangrenzende republieken en leidde tot de verdrijving van Jezuïeten, Franciscanen, Dominicanen, Capucijnen en vele wereldgeestelijken. De in de tijden der ontdekkingen slechts oppervlakkig gekerstende Indianen waren dus bijna voortdurend van een meer intensieve zielzorg verstoken. Hoe zou onder zulke omstandigheden het godsdienstig leven hebben kunnen bloeien ? Moet het derhalve geen verwondering wekken, dat de Jezuïeten in Br. Honduras in onze dagen Indianen-stammen ontdekten, die gedurende 70 jaar zonder priesters geweest waren en nochtans zich met groot gemak weer tot het ontvangen der H. H. Sacramenten lieten bewegen ? Zoo hebben duizenden uit Mexico en Guatemala verdreven Maya-Indianen het wezenlijke van het katholiek geloof bewaard. Ook in Guatemala zelf leggen de katholieke Indianen dikwijls een roerende trouw aan de Kerk aan den dag. Verstoken van alle zielzorg, hebben deze Indianenstammen intusschen de katholieke gebruiken bij den eeredienst niet zuiver bewaard.

3. Over den *tegenwoordigen toestand* van de geloofsverbreiding in Midden-Amerika bereiken ons slechts schaarsche berichten. Een eerste oorzaak hiervan vinden we hierin, dat in Midden-Amerika tusschen de geregelde zielzorg en de missie bijna geen juiste grenzen te trekken zijn. Naast het oude heidendom komt in de kuststeden onder de menschen van de meest verschillende rassen een zich uitbreidend modern heidendom op, dat aangekweekt wordt door het liberalisme van de heerschende standen en door het indifferentisme, dat de aldaar op groote schaal werkende protestantsche zending verwekt. Ofschoon een aanmerkelijk deel der Indianen goed katholiek is, zijn er toch ook velen, die naast de heiligen heidensche afgoden vereeren. Waar moet in deze omstandigheden de missieberichtgeving beginnen, waar eindigen ? Wie dient er zich mee te belasten ? De gewone zielzorgers of de missionarissen, of beiden ? Wanneer twee competenties voor ééne zaak verantwoordelijk zijn, gebeurt er gewoonlijk niets. Een tweede oorzaak van de geringe berichtgeving uit Midden-Amerika is het feit, dat de weinige werkelijk-actieve en volgens de eischen des tijds gevormde priesters de handen vol werk hebben en slechts ongaarne de pen hanteeren ; doorgaans zien zij het nut van een geregelde berichtgeving niet in.

De *overgroote meerderheid* der bevolking van Midden-Amerika is *katholiek*. Men telt er nog ongeveer 80.000 heidensche Indianen. Beschouwt men echter als missie-object ook alle Indianen, negers en kleurlingen, die van het Christendom niet veel hebben overgehouden, dan stijgt dit getal tot in de honderdduizenden. En daarbij moeten dan nog gerekend worden de geïmmigreerde Chineezen — in Panama alleen bijna 10.000 — en Indiërs.

Nog slechts *vijf kerkelijke gebieden* van Midden-Amerika ressorteeren *onder de Propaganda*, nl. de apostolische vicariaten Belize (in Br.-Honduras), Pedro de Sula (in Honduras), Bluefields (in Nicaragua), Limon (in Costarica), Dariën (in Panama), ofschoon ook in eenige andere gebieden nog eigenlijk missiewerk onder de Indianen geschiedt. Grootere groepeeringen van heidensche Indianen zijn er bijna niet meer ; het apost. vic. Bluefields met ongeveer 19.000 heidensche Indianen is het grootste missiegebied. Zooals we reeds zeiden, is bij vele katholieke Indianen het geloof met bijgeloof vermengd. De Indianen zien er geen bezwaar in, naast den

waren God der Christenen, min of meer in het geheim nog hun oude godheden te vereeren en zij kennen aan de toovenaars grootere kracht toe dan aan het gebed en het offer der katholieke priesters. Evenals zij ermee klaar komen afgodsbeelden, zorgvuldig in doeken gewikkeld, in de kerk mee te brengen, zoo sieren zij heidensche offerplaatsen met kruisen en heiligenbeelden op.

4. Intusschen ontwikkelt het *Protestantisme* in Midden-Amerika een geweldige propaganda. Van de drie protestantsche congressen (Panama, 1916 ; Montevideo, 1925 ; Havana, 1929), die zich met den nood van het z.g. ,,neglected continent'' bezighielden en beraadslaagden over de middelen eener eenvormige en succesvolle zending, was dat van Havana aan de bestudeering der verschillende evangelisatiemethoden in Midden-Amerika gewijd. Sinds de twintiger jaren dezer eeuw zien we er dan ook verschillende Amerikaansche zendingsgenootschappen werkzaam. Er werd een afzonderlijke ,,Central America Mission'' gesticht ; te San José in Costarica en te Rio Piedras op Portorico zijn kweekscholen voor predikanten gesticht. Te Cristoval heeft de ,,American Bible Society'' een filiaal geopend. Als men bedenkt, dat de propagandistische werkzaamheid der protestantsche sekten veelal ondersteund wordt door de kerkvijandige regeeringen der Midden-Amerikaansche republieken, die bovendien trachten de katholieke overleveringen der bevolking door een goddelooze en zedelooze pers te ondermijnen, zal men iets begrijpen van den nood, waarin de katholieke Kerk van Midden-Amerika zich bevindt. Meer dan tot nu toe moet dan ook het Amerikaansche katholicisme de missies van Midden-Amerika steunen. Tot dusver zijn de Amerikanen uit de Vereenigde Staten in Midden-Amerika in de zielzorg slechts zwak vertegenwoordigd en wel hoofdzakelijk door Amerikaansche Jezuïeten.

II. West-Indische Archipel

1. De eilanden van den West-Indischen Archipel omvatten drie groepen. Vooreerst de *Bahama-eilanden*, een menigte koraaleilandjes, waarvan slechts een twintigtal bewoond zijn ; zij behooren aan Engeland. Vervolgens de *Groote Antillen* : Cuba, eeuwenlang een Spaansche bezitting, thans een onafhankelijke

republiek ; Haïti, waarvan de W.-helft de negerrepubliek Haïti vormt en de O.-helft de mulattenrepubliek Santo-Domingo ; Portorico, behoorend aan de Vereenigde Staten ; Jamaïca, een Britsche bezitting. De derde groep der West-Indische eilanden zijn de *Kleine Antillen*, waarvan vele vruchtbaar en dicht bevolkt zijn, maar herhaaldelijk door stormen, aardbevingen en vulkanische uitbarstingen worden geteisterd. Gedeeltelijk behooren zij aan Engeland (o.a. Trinidad), gedeeltelijk aan Frankrijk (o.a. Guadaloupe en Martinique), gedeeltelijk aan de Vereenigde Staten (o.a. St. Thomas), gedeeltelijk aan Nederland, nl. de drie Bovenwindsche eilandjes St. Eustatius, Saba en St. Martin (voor de helft behoort dit laatste weer aan Frankrijk).

Men schat het aantal *bewoners* van den West-Indischen Archipel op 10 millioen. Bijna ieder spoor van de oorspronkelijke bewoners (Indianen) is er verdwenen. Op het meerendeel der eilanden is de negerbevolking overwegend, hier en daar ook de Spanjaarden of in het algemeen het blanke ras. Cuba telt 3 millioen inwoners, van wie 2/3 blanken zijn ; de bevolking van Haïti bestaat zoo goed als geheel uit negers en mulatten ; Portorico telt 1½ millioen inwoners, van wie 2/3 blanken ; Jamaïca telt 1 millioen inwoners, van wie 2 % blanken, de rest negers of kleurlingen.

2. In 1492 bereikte Columbus, gedreven niet het minst door de missie-idee, het eilandje, door hem San Salvador genoemd, daarna Cuba en Haïti (Hispaniola) ; op zijn tweede reis de Karibische eilanden ; op de derde (1498—1500) Trinidad en de monding van den Orinoco (Z.-Amerika), op de vierde (1502—1504) de kusten van Midden-Amerika.

Op zijn tweede reis was Columbus vergezeld door Boil van de Orde der Minimi, als overste der missie, die echter wegens oneenigheid terugkeerde. In de allereerste jaren waren het vooral Franciscanen, die vanuit Hispaniola de Groote Antillen missioneerden ; sedert 1511 namen ook Dominicanen aan den missiearbeid deel. Omstreeks dienzelfden tijd werd er reeds een hiërarchische organisatie gevestigd. De resultaten waren echter niet groot, vooral omdat de missionarissen de taal niet kenden, en wegens het wreede gedrag der kolonisten ten opzichte der Indianen, die bijna werden uitgeroeid. Vanaf hun komst kwamen de Dominicanen op voor de rechten der inboorlingen, wat hen echter in conflict bracht met de kolonisten

(Bartholomeus de las Casas O.P. was onvermoeid in Amerika, Spanje en bij den H. Stoel werkzaam voor de bescherming der Indianen en later tegen den slavenhandel, † 1566).

Ondanks hun bemoeiïngen ging de inheemsche bevolking, die ook onder het commendesysteem praktisch slaven waren, haar ondergang tegemoet. Toen omstreeks 1600 ook de Jezuïeten in W.-Indië kwamen, bestond hun voornaamste taak niet meer in de bekeering van de Indianen, maar van de geïmporteerde negers, wat met succes geschiedde. Op Cuba bezaten de Dominicanen een universiteit.

De Kleine Antillen werden met goed gevolg bewerkt door Fransche missionarissen, sedert zij in 1625 onder Franschen invloed gekomen waren. Op San Christoforo werkten Capucijnen (1635), op Martinique en Guadaloupe Dominicanen en Jezuïeten, op Trinidad Franciscanen (1571). Sinds 1703 treffen we in de Kaapmissie van Haïti in de plaats der Capucijnen Jezuïeten, op Santo Domingo, Martinique en Guadaloupe Dominicanen, op de kleinere eilanden Fortuga, Granada, St. Bartholomaeus en S. Martin Capucijnen.

In de Engelsche, Deensche en Hollandsche bezittingen in West-Indië kon voor de 19e eeuw weinig door katholieke missionarissen worden gedaan.

In genoemde eeuw was trouwens het godsdienstig verval op de Antillen, die in de vorige periode uiterlijk gechristianiseerd waren, zoo groot, dat de missie als het ware moest hervat worden. Cuba was tengevolge der revolutie van 1834 door de Dominicanen verlaten, die echter in 1898 terugkeerden. De negerbevolking van Haïti was gedeeltelijk weer in het fetichisme hervallen ; in 1860 kwamen er Paters van den H. Geest en later Montfortanen.

3. Zoover de eilanden van den West-Indischen Archipel door Spanje en Frankrijk zijn gekoloniseerd en later niet door Engeland, Denemarken en Zweden zijn buitgemaakt, zijn zij katholiek ; voor het overige bijna geheel protestant. De voortdurende omwentelingen sinds meer dan een eeuw en de gewelddadige verdrijving der missionarissen heeft het oude heidendom echter weer het hoofd doen opsteken, zoodat de in den laatsten tijd talrijk tehulpgeroepen orden en congregaties een zwaren missiearbeid hebben te verrichten onder de daarheen-gekomen negers en kleurlingen.

Noodlottig voor het katholieke leven en de toekomst der Kerk

is met name de invasie van ontelbare protestantsche sekten uit Amerika, sinds dit land Cuba, Haïti enz. bezet heeft.

Ofschoon men intusschen in den West-Indischen Archipel geen eigenlijke heidensche streken meer aantreft, kan men ze toch als missiegebieden beschouwen — ze ressorteeren trouwens onder de H. Congregatie tot Voortplanting des Geloofs — omdat zij geen inheemschen clerus bezitten en derhalve niet in hun eigen zielzorg kunnen voorzien.

Hoeven. ALPH. MULDERS.

MISSIEACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

NEDERLAND

Dioc. Missie-comité in het Aartsbisdom. — Tot leden van het Diocesaan Missiecomité in het Aartsbisdom Utrecht zijn benoemd : de zeereerw. heeren E. Hol, pastoor te Terborg, J. Schoemaker, pastoor te Overdinkel, A. Mulder, pastoor te Langeveen, G. Pelgröm, pastoor te Roodhuis, W. Boelens, pastoor te Terwolde, J. Kroon, kapelaan te Abcoude en F. Koning, kapelaan te Montfoort.

Dioc. Missie-comité in het Bisdom Haarlem. — Inplaats van den zeereerw. Heer J. H. Visser, pastoor te Wateringen, is benoemd tot lid van het Comité de zeereerw. hooggel. Heer C. van Trigt, hoogleeraar aan het Theologicum te Warmond.

Opbrengst Goudsche Missieweek. — In de maand September van het vorige jaar werd te Gouda een missieweek georganiseerd. De Algemeene Missie-Actie Dekenaat Gouda heeft thans te Gouda haar slotvergadering gehouden. Uit het financieel overzicht blijkt, dat de totale ontvangsten f 7688,46, en de uitgaven f 4096,77 bedroegen, zoodat een batig saldo van f 3591,69 kan worden afgedragen.

Missieactie te Nijmegen. — Op initiatief van een comité van Nijmeegsche missiebevorderaars werd aldaar een bijzondere missievergadering gehouden.

De opzet voor den avond om vooral de meer vooraanstaande Katholieken en intellectueelen te overtuigen van de groote moreele noodzakelijkheid om het missiewerk door gebed en steun te helpen bevorderen werd wel bereikt. De belangstelling was bemoedigend groot ; velen hadden aan den oproep gevolg gegeven en daaronder waren verscheidene professoren en vooraanstaande mannen uit het openbare katholieke leven.

De avond droeg een bijzonder en voornaam karakter onder de promotors Prof. dr. Titus Brandsma O.C. en Pater Keller S.J.

Sprekers waren prof. dr. Gerard Brom van de Nijmeegsche Universiteit en prof. dr. Féron, president van het Groot Seminarie te Roermond, die beiden als om strijd den roem verkondigden van onze missionarissen, de groote beteekenis schetsten van de katholieke cultuur, verspreid door katholieke missioneering over heel de wereld en vooral wezen op aller plicht

om den missionaris in zijn moeizamen missiearbeid te helpen met gebed en stoffelijken steun. Daarbij werd sterk op den voorgrond gesteld de deelname aan het Pausel. Gen. tot Voortplanting des Geloofs.

Op initiatief van enkele personen uit de vergadering, die onder leiding stond van Mr. L. Overes, werd nog een centraal missie-comité gevormd, dat een bijzondere actie zal voeren ten bate van de missie, vooral door middel der Pauselijke Genootschappen.

Regionale missietentoonstelling te Dongen. — Van 24 tot 31 Mei 1935 zal te Dongen een regionale missietentoonstelling worden gehouden.

Missiebijeenkomst te Zundert. — De Edelachtb. Heer Dr. W. Brockx, burgemeester te Zundert, belegde aldaar een vergadering van Geloof en Wetenschap ten bate van het Jubileum-Missiefonds. Hij zelf, oud-Resident van N. O. Indië hield een keurige rede over geschiedenis en stand der missiën in onze Oost.

Missiedag te Tilburg. — Op Maandag 26 Nov. 1934 hielden de studenten van de R. K. Handelshoogeschool te Tilburg een missiedag, die begon 's morgens te 8.45 met een H. Mis en werd 's avonds besloten met een buitengewone corpsvergadering, waarbij als spreker optrad Prof. Dr. C. Berg.

In de maand November is ook verschenen een speciaal missienummer van het Tilburgsch Studenten-weekblad „Viking".

Rotterdam zal in het najaar — eind Sept. en begin October — voor de derde maal een groote missieweek houden, onder de zinspreuk A. R. M. A. (Algemeene Rotterdamsche Missieactie).

Liefdewerk St. Franciscus Xaverius te Warmond. Uit de mededeelingen over het jaar 1934 blijkt, dat de samenwerking met de diocesane jeugd-organisaties een feit is geworden. Ofschoon nog vele afdeelingen de actie nog niet hebben ingezet, is het succes nu reeds merkbaar in een steeds stijgende massa brokken. Ook met de busjes gaat het wel, al schijnt dat nog veel beter te moeten worden.

Dat met vele kleintjes veel te bereiken is, toont het slot aan het jaarverslag want men spreekt daar van honderdduizend ! Als het wil meeloopen dan hoopt Xaverius volgend jaar het feit te beleven dat hij in de 19 jaren van zijn bestaan f 100.000.— heeft uitgekeerd aan de Nederlandsche missionarissen. Voorwaar een mooi succes. Moge het steeds crescendo gaan.

De jeugdbeweging in het Bisdom Haarlem en de Missieactie. — De leiding der K.J.C. heeft een overeenkomst gesloten met het D.M.C. en de missiever. St. Franciscus Xaverius tot organiseering van een doelbewuste missieactie onder de mannelijke jeugd. Er wordt in alle afdeelingen gespaard tot onderhoud van twee priesterstudenten bij S.P.L., er worden missieclubs gevormd, die missiekennis aankweeken, missiegebed bevorderen en aan het brokkenwerk van S. F. X. medewerken en voor deze vereeniging missiebusjes plaatsen. In de maand Januari heeft de diocesane leiding in alle afdeelingen

een missie-maand georganiseerd en daarvoor in de ,,Mededeelingen'' een praktische leiddraad voor de plaatselijke leiders gepubliceerd.

Ook met de diocesane leiding van De Graal is een overeenkomst getroffen, waarbij de deelneming der vrouwelijke jeugd aan de Pauselijke Genootschappen geregeld is ; als praktisch werk is hier de missienaaikrans gekozen.

FRANKRIJK.

Derde Nationale Missiecongres. Van 8 tot 12 Juli 1935 zal te Lyon het derde nationale missiecongres van den Priestermissiebond in Frankrijk plaats vinden, en tot onderwerp hebben den ,,*missieplicht*''. Rapporteurs over dit onderwerp zullen zijn o.a. Mgr. d'Herbigny, p. Brouillard S.J., Charles S.J. en Perbal O.M.I.

Huis voor Oostersche studenten te Marseille. — Den 9 Dec. 1934 opende de Bisschop van Marseille plechtig een eigen huis voor Oostersche studenten in genoemde stad (14, place Alexandre Labadie).

Studiedagen te Rijssel. — Van 15—27 Oct. 1934 werden te Rijssel missiewetenschappelijke studiedagen gehouden, georganiseerd door de missievereeniging Ad Lucem, waar o.a. Abbé Prévost, p. Arnou, prof. Havet en Dr. Folliet voordrachten hielden.

Radiovoordrachten over Missieaangelegenheden. — Van 29 Juli tot 30 Sept. 1934 zond de Parijsche zender ,,Poste Parisien'' iederen Zondagavond een korte voordracht over de missie uit, waarbij o.a. Georges Goyau, de missiegeschiedkundige ; Mgr. Boucher, de voorzitter van het Werk der Voortplanting, e.a. het woord voerden.

CANADA.

Missiologische week. — In het Oct. 1934 organiseerde de Canadeesche Priestermissiebond, onder voorzitterschap van Z. Em. Kard. Villeneuve O.M.I., voor het eerst een *missiologische week te Ottawa*, waar sinds 1931 ook een leerstoel voor missiewetenschap is gevestigd.

BELGIË.

M.V.S. te Leuven. — Op uitnoodiging van den Missiebond der Vlaamsche Studenten (M.V.S.) aan de universiteit van Leuven hield Prof. Dr. Mulders aldaar den 14 Jan. 1935 een *rede over missieactie en hereenigingswerk*, welke bedoeld was als opwekking tot deelname aan de ,,internationale bidweek'' ter vereeniging van alle afgescheiden christenen en niet-christenen in de Katholieke Kerk. Verschillende hoogleeraren der universiteit ,onder wie de vice-rector Mgr. Dr. Cruysberghs, gaven door hun aanwezigheid blijk van belangstelling.

POLEN.

Missiologische Week. — Op initiatief van de universiteitsstudenten te Posen werd in het najaar 1934 aldaar de tweede missiewetenschappelijke week gehouden onder beschermheerschap van Z.Em. Kard. Hlond. In de plechtige slotzitting sprak de rector-magnificus der universiteit.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Vertrokken :			
Z. H. Exc. Mgr. D. J. Theelen, Bisschop van Nicopolis......	Passionist	5 Nov. '34	Bulgarije
Br. Franciscus Willems........	,,	23 Sept. '34	Bulgarije
Z. D. H. Mgr. G. Wantenaar, Apost. Prefect van Basankusu	Mill-Hill	28 Dec. '34	Basankusu
Frs. J. Cramer, J. Hartering en J. Vesters.................	,,	28 Dec. '34	Basankusu
Frs. E. v. d. Werf en J. Aelen	,,	24 Oct. '34	Nellore
Fr. B. Roes.................	,,	Jan. '35	Nellore
Fr. D. Schut................	,,	8 Nov. '34	Boven Nijl
Fr. G. Wiegerink............	,,	15 Nov. '34	Nieuw Zeeland
Frs. A. Bocken, L. Somers en *Brs.* Gabriel v. d. Eerden, Andreas Roelands en Willibald Slijkerman	,,	5 Dec. '34	Kisumu
Fr. Ph. Scheffer.............	,,	Jan. '35	Kisumu
Frs. C. Quadekker en A. Luppes	,,	16 Jan. '35	Sarawak
Prs. Ezechiel A. W. Vergeest, Diego L. C. v. d. Biggelaar en Burchardus M. A. v. d. Weijden	O. M. Cap.	21 Dec. '34	Padang
Pr. M. Lamers (3e keer)......	O. P.	14 Dec. '34	Curaçao
Pr. H. Engering..............	,,	5 Jan. '35	Oranje-Vrijst. (Z. Afrika)
Prs. Ludolphus Bosse (2e keer) en Secundus van Mechelen (2e keer)	O. F. M.	6 Nov. '34	Luanfu
Prs. Franciscus Stienen (2e keer) en Norbertus Beaufort (2e keer)	,,	2 Jan. '35	Brazilië
Pr. Jac. Bakker..............	S. V. D.	23 Oct. '34	Argentinië
Pr. Emery de Klerk..........	Marist	8 Nov. '34	Zd. Salomon eil.
Prs. E. Habets en H. Voncken	Montfortanen	16 Jan. '35	Shiré
Pr. H. Mondé................	S. M. A.	2 Oct. '34	Kumasi

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Pr. A. Deelen................	S. C. J.	26 Oct. '34	Finland
Pr. Th. Schwering............	,,	13 Nov. '34	Zweden
Pr. Adriaan Smoor............	W. P.	13 Sept. '34	Bukoba
Pr. Josef Blomjous............	,,	13 Sept. '34	Mwanza
Prs. Gerardus de Kort en Josef v. d. Schoot................	,,	1 Sept. '34	Nyassa
Pr. Felix Stokman............	,,	27 Sept. '34	Roewenzori
Prs. Joh. Smelt en Theo Smelt	,,	27 Aug. '34	Bangueolo
Pr. Franciscus Nuyens.........	,,	4 Oct. '34	Albert-meer
Pr. August Serrarens..........	W. P.	5 Nov. '34	Mwanza
Prs. Willem Essenberg en H. Drost......................	,,	15 Nov. '34	Tanganyika
Pr. H. v. d. Eerden en *Br.* Adrianus H. Jacobs..........	,,	5 Nov. '34	Tabora
Br. Humbert H. Albers........	,,	17 Oct. '34	Soudan
Br. Stefanus H. van Rooy....	,,	5 Nov. '34	Bukoba
Br. Luc. Ger. Westervoorde....	,,	5 Nov. '34	Oeganda
Brs. Walbert N. Bruin en Franciscus Joh. Kayer............	,,	5 Nov. '34	Tanganyika
Prs. P. Knops (2e keer), A. Kellner, A. Setz, J. Vaes, J. van Leuven, J. Beenker (1e keer).	S. M. A.	1 en 29 Oct. '34	Goudkust
Prs. L. Moonen (2e keer) en H. Mondé (1e keer)	,,	1 Oct. '34	Rumasi
Prs. C. Breukel en Th. Puyk..	,,	1 Oct. '34	Beneden-Volta
Br. W. van Leeuwen	,,	1 Oct. '34	Togoland
E.H. P. Kok.................	Sec.	Jan. '35	Brazilië
Brs. IJvo Zeevaarders en Renatus v. Tool..................	C. S. Sp.	6 Dec. '34	Katanga
Prs. Fr. Kusters en J. Mols en *Br.* Bernulfus Vermeulen....	C. ss. R.	11 Jan. '35	Suriname
Frs. Ernest Adriaanse en Osmund Verhoeven............	Fraters van Tilburg	6 Dec. '34	Celebes Celebes
Fr. Domitianus Simons........	,,	6 Dec. '34	Padang
Frs. Cornelius Janssen en Guibert Smits..................	,,	7 Dec. '34	Suriname
Frs. Majella Kramps, Sidonius v. d. Meerendonk, Fernandez Janssens, Dominicus Donders, Pancraas Roosen, Enricus Kerckhof, Martien v. d. Bosch en Jonathas Goevaers........	,,	14 Dec. '34	Curaçao
Brs. Ulpianus Fr. Veroude, Hilarinus, Primus en Gosewinus...	Brs. O. L. Vr. v. L. Dongen	Jan. '34	Nw. Mexico (Amerika)

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Br. Honoratus van Aalst (2e keer)	Broeders v. Oudenbosch	14 Nov. '34	Soerabaia
Br. G. Jeanson (3e keer)	M. S. C.	2 Nov. '34	Ned. Nieuw Guinea
Zrs. Dorothea v. d. Heijde (Abdis), Beatrix Hofstede, Rosa van 't Hof, Paula Christiaansen, Caecilia Koopen, Veronica van Nierop, Hortulana Meeuwsen, Benedicta Rutgers en Mechtildis Rutten	Zrs. Clarissen	6 Nov. '34	Batavia
Zrs. M. Adjutora H. G. Rietjens en M. Amata A. M. B. Warffemius	Francisc. v. Roosendaal	14 Nov. '34	Curaçao
Zrs. M. Ferdinandus en M. Hildegonda	Arme Zrs. Godd. Kind	Oct. '34	Banka en Billiton
Zrs. M. Lidwina (2e keer) en M. Werefrida	Francisc. v. Mill-Hill	28 Nov. '34	Borneo
Zrs. M. Raymunda Hector, M. Benita Bonefas, M. Protasia Fick, M. Irenata Hutten, M. Bertilla Rempe en M. Valeris Faulhaber	Zusters Kostb. Bloed	23 Nov. '34	Zuid-Afrika
Zrs. M. Ermenfrieda Reickert en M. Dietlinda Faulhaber	,,	23 Nov. '34	Oost-Afrika
Zrs. M. Irma Arnsberg, M. Alfonsina Eckmann, M. Reginald Schmitz, M. Adelberta Schoofs en M. Godefrida Collaris	Zrs. O. L. Vr. Tegelen	2 Nov. '34	Poerwokerto
Zrs. Theotima E. Kühnen en Richmundis E. Benke	Dienaressen v. d. H. Geest	13 Dec. '34	Philippijnen
Zr. Mère Angela C. Bauweiler	Ursulinen v. Weltevr.	21 Dec. '34	Batavia
Zrs. Ludwigis Melis, Amantia Beckman, Gijsberdina van Hulst en Everdina v. Steijn	Zrs. Dom. v. Voorschoten	16 Nov. '34	Curaçao
Zrs. M. Ardina A. M. Smits en M. Hildegonda J. Terpstra	Missiezusters H. Ant. Asten	28 Dec. '34	Basankusu
Zrs. M. Zelia Pluijm en M. Valeria van Hezel	Francisc. v. Oudenbosch	16 Nov. '34	Suriname
Zrs. Frumentia Ernest, Silvia Leenknecht en Raph. Pauwels	Gasth.zusters Breda	14 Dec. '34	Curaçao
Zrs. M. Theresini Boomaars, M. Egidia Houben, M. Petra Bruning en M. Margaretha Guikema	Zrs. v. Liefde Tilburg	11 Jan. '35	Suriname

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zrs. Theresiana (2e keer) en Guduline (1e keer)	Zrs. Car. Borr. Mstr.	16 Jan. '35	Noorwegen
Zrs. Eucharia J. Voermans en Veneranda P. v. d. Heijde. .	Francisc. v. Etten	16 Jan. '35	Ned. Borneo
Teruggekeerd :			
Pr. H. Humburg (herplaatsing)	M. S. C.	24 Oct. '34	Celebes
Prs. Ludovicus van Tienen, Hieronymus van Hinthem, Alphonsus Hoebert en Anselmus Bertels.	O. Carm.	Nov. '34	Brazilië
Pr. Jan Fliervoet en Br. Bernardus J. Laan.	S. V. D.	7 Nov. '34	Kl. Soenda eil.
Fr. Th. van Daalhof.	Mill-Hill	28 Nov. '34	Nellore
Fr. J. Brohm.	,,	30 Dec. '34	Nellore
Fr. L. Bartels.	,,	Dec. '34	Kisumu
Prs. Petrus Lahaye en Thomas Mul	Picpus	Dec. '34	Banka en Billiton
Pr. Damiaan Kleverkamp.	,,	22 Dec. '34	Brazilië
Br. Emile G. van Dam.	W. P.	Sept. '34	Tanganyika
Br. Jacobus G. Mulder.	,,	Oct. '34	Bangueolo
Pr. J. Aarts.	,,	6 Dec. '34	Albert-Meer
Pr. J. v. d. Eerden.	,,	6 Dec. '34	Tabora
Pr. A. Bosman.	,,	6 Dec. '34	Tabora
Pr. P. Fischer.	S. M. A.	1 Sept. '34	BenedenVolta
Pr. J. Geurts	,,	6 Sept. '34	Goudkust
Pr. J. Muyser	,,	10 Sept. '34	Egypte
E. H. G. van Ravesteijn. . . .	C. M.	9 Jan. '35	Soerabaia
Pr. J. Prennthaler en *Br.* Th. Kersten.	S. J.	28 Nov. '34	Batavia
Br. Gerardus v. d. Peet.	S. C. J.	6 Nov. '34	Stanley-Falls
Fr. Radulf Bax.	Fraters van Tilburg	Jan. '34	Celebes
Fr. Alfonsus Vissers.	,,	Jan. '34	Padang
Frs. Theofridus van Staveren-Stephanus Schreuder en Sigebert v. d. Hurck.	,,	Jan. '34	Curaçao
Br. Ulpianus Fr. Veroude	Brs. O. L. Vr v. L. Dongen	19 Dec. '34	Batavia
Brs. Hieronimus P. Roelen en Edmundus S. v. Meckelen. . . .	Broeders v. Huybergen	Dec. '34	Ned. Borneo
Zr. Asista J. Schijven.	Francisc. v. Roosendaal	Dec. '34	Suriname

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zrs. M. Christilda Büchter en M. Leonora Littner.	Zrs. Kostb. Bl. Aarle-Rixtel	18 Jan. '35	Afrika
Zrs. M. Leocadia D. Hartmann (Algem. Overste) en M. Fidela M. N. Stokkermans (terug van visitatiereis)	Francisc. v. Veghel	Dec. '34	Borneo en Philippijnen
Zr. Mère Mathea A. Günther. .	Ursulinen v. Weltevreden	29 Nov. '34	Batavia
Zrs. Aloysine de Jong en Wilhelmina Teepe.	Zrs. v. Liefde Tilburg	19 Dec. '34	Sumatra
Overleden :			
Pr. Ambrosius Euwens, geboren 6-7-1868, priester 15-8-1893, missie sedert 1895.	O. P.	13 Dec. '34	Curaçao
Pr. B. van Leeuwen, geboren 1890 ; pr. 1929 ; missie 1929 .	,,	5 Nov. '34	BenedenVolta
Pr. Amandus P. A. van Strijp, geboren 20-5-1879, priester 17-12-1904, missie sedert 1908	O. M. Cap.	Dec. '34	Ned. Borneo
Fr. Martin Onstenk, geboren in 1882, overleden te Freshfield (Engeland)	Mill-Hill	4 Dec. '34	Madras
Pr. F. Bazelmans, geboren 1866, missie tot Sept. 1933, overleden te Nijmegen.	C. ss. R.	1 Dec. '34	Suriname
Fr. Richardus Wirtz, overleden te Tilburg.	Fraters v. Tilburg	15 Dec. '34	Curaçao
Zr. Jacobus B. C. de Wolf, geb. 1898	Liefdezusters H. Car. Borr.	3 Dec. '34	Batavia
Zr. M. Albana J. v. d. Berg, missie sinds 1881.	Francisc. v. Roosendaal	4 Nov. '34	Curaçao
Zr. M. Ubalda M. Buis.	,,	4 Nov. '34	Curaçao
Zr. Emerita D. van Dijk.	Francisc. v. Heythuysen	27 Nov. '34	Batavia
Zr. M. Bibiana M. Beunis, missie sinds 1884.	Franc. v. Roosendaal	19 Dec. '34	Suriname
Zr. Ma. Valeria G. Koeleman, geb. 1885.	Zrs. Dom. v. Voorschoten	15 Jan. '35	Curaçao

VERSCHILLENDE GEGEVENS

Nieuwe Apostolische Vicaris van Ned. Borneo. — Als opvolger van Z. H. Exc. Mgr. Pacificus Bos O.M.Cap. is benoemd tot Apostolisch Vicaris van Nederl. Borneo de Hoogeerw. Pater *Tarcisius H. J. van Valenberg*, O.M.Cap.

Mgr. van Valenberg is 19 Maart 1890 te Asten geboren, ontving op 3 Oct. 1907 het kleed der Minderbroeders-Capucijnen en werd 6 Juni 1914 priester gewijd. Van 1915 tot 1925 was hij verbonden aan het Serafijnsch seminarie te Langeweg, eerst als professor, sedert 1921 als directeur.

In 1925 is hij vertrokken naar Nederl. Borneo, het missiegebied der Nederlandsche Paters Capucijnen. Reeds het volgende jaar werd hij benoemd tot secretaris van den Apostolischen Vicaris, in 1927 tot Vicarius delegatus, in 1928 tot Superior Regularis en in 1931 tot Pro-Vicarius van de Missie.

Mgr. Tarcisius heeft zich steeds met groote activiteit bewogen op het gebied der missiologische wetenschap en zijn theoretische zoowel als zijn jarenlange praktische kennis van het missiewezen maken hem tot een missiekracht van den eersten rang.

Den nieuwen Nederlandschen Bisschop, de 35e in de rij der Nederlandsche Missiebisschoppen, zij een zegenrijk en vruchtbaar bestuur toegewenscht tot steeds grooter bloei van de Katholieke Kerk op Borneo.

Nieuw Apostolisch Vicariaat. — Bij decreet van de S. Congregatie de Propagande Fide is opgericht het Apostolisch Vicariaat van Tsaochowfu, gevormd uit vijf districten van het Vicariaat Yenchow, de eerste missie der Congregatie van Steyl, en telt een kleine 50.000 katholieken.

Tot eersten Apostolischen Vicaris is benoemd *Mgr. Fr. Hoowaarts S.V.D.*, die in 1878 te Bottrop (Westfalen-Duitschland) uit Nederlandsche ouders geboren is. Voor zijn lagere studies kwam hij in 1893 naar Steijl, maakte zijn noviciaat en hoogere studiën te St. Gabriël bij Weenen en werd in 1905 priester gewijd. In datzelfde jaar vertrok hij als missionaris naar China. Door zijn langdurig verblijf in China en doordat hij er geen werk van maakte, ging het Nederlandsche burgerrecht verloren. Daar hij voor Duitscher aangezien werd, werd hij na den oorlog door het drijven van de Japanners uit China verdreven en kwam hij in 1919 terug zonder eenige nationaliteit te bezitten.

Toen heeft hij zich weer als Nederlander laten naturaliseeren en vertrok daarna weer naar zijn missie, waar hij het laatst werkzaam was als Pro-Vicaris van het Apost. Vicariaat Yenchowfu en deken van Shanstien.

Vermoedelijk is hij dus nog Nederlander, maar zekerheid hieromtrent bestaat niet en de Duitsche leden der Congregatie van Steyl verkeeren in de meening dat hij een Duitscher is. Den nieuwen Bisschop zij alle zegen op zijn bestuur toegewenscht.

Beschermheer Pauselijk Genootschap H. Kindsheid. — De Heilige Vader heeft door een Apostolische breve Z. Em. den Kardinaal-Staatssecretaris Pacelli benoemd tot Beschermheer van het Pauselijk Genootschap van de Heilige Kindsheid.

Zilveren Priesterfeest van Z. H. Exc. Mgr. J. Panis. — De Apost. Vicaris van Celebes, Mgr. Panis, vierde den 21 Dec. 1934 zijn zilveren Priesterfeest in het missiehuis te Tilburg van de Congregatie der Missionarissen van het H. Hart. Mgr. Panis vertoeft nl. op het oogenblik in het vaderland, om van de vermoeienissen van zijn wel mooie, maar zeer zware missie op Celebes uit te

rusten ; om nieuwe krachten en ook financiën te vergaren om met evenveel liefde, moed en zelfverloochening als bijna vijf en twintig jaar geleden weer te vertrekken naar het verre arbeidsveld, waar de oogst wit staat, maar helaas te weinig werkers zijn om de vruchten van een langdurigen en moeizamen arbeid te plukken.

Van Z. Em. den Kardinaal-staatssecretaris Pacelli mocht de jubileerende Bisschop een schrijven met gelukwenschen namens Z. H. den Paus ontvangen.

† **P. Constant Daems.** — De algemeene Superior der Congregatie van Scheut, is aan de Russische grens overleden. In Nov. 1933 was de hoogeerw. pater Constant Daems vertrokken om de missiën van de Philippijnen en China te bezoeken : ofschoon reeds op jaren heeft hij daarbij een ongehoord uithoudingsvermogen aan den dag gelegd. Volgens telegrafisch bericht zou hij den 12en December 1934 weer te Luik aankomen, maar God beschikte anders : aan het Russische grensstation voelde hij zich onwel, zakte ineen en overleed spoedig . De overledene is in 1872 in België geboren, werd priester gewijd in 1895 en vertrok in datzelfde jaar naar de missie in China. In 1914 werd hij Apost. Prefect van Zuid-Kansou, in 1922 overste van het Centraal Seminarie in Tatung en in 1930 algemeen overste der congregatie van Scheut. R.I.P.

Pater Ambrosius Euwens O. P., bekend historicus, is 14 Dec. 1934 op Curaçao overleden. Hij is geboren 6 Juli 1868, trad in 1886 in de Dominicaner Orde en werd 15 Aug. 1893 priester gewijd. In 1895 vertrok hij naar de missie van Curaçao. Op geschiedkundig gebied heeft hij zeer vele publicaties het licht doen zien : in ieder tijdperk van de geschiedenis der Kolonie was hij thuis. Zijn historisch-topografische kennis was wonderbaarlijk. Daarbij was hij een innemende persoonlijkheid, vriendelijk en hulpvaardig.

In de latere jaren was hij rector van het St. Elisabeths gasthuis, redacteur van de ,,Amigoe di Curaçao'', oprichter en redacteur van het kinderblad ,,Ala Blanca''. Hij was lid van het Historisch Genootschap en van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde en ridder in de Oranje-Nassau-Orde. R.I.P.

Nieuw Missiegebied. — De Praemonstratenser-abdij (Norbertijnen) van Postel (België) ontving een zelfstandig missiegebied in Uele (Congo) onder den volksstam der Budjah's. Verschillende Nederlanders zijn hier werkzaam.

Tot missie-overste met standplaats Muenge is benoemd de Hoogeerw. Heer M. Pillot, geboortig van Breda.

Nieuwe Missie in Nieuw-Mexico. — De Broeders van de Congregatie van Onze Lieve Vrouw van Lourdes, waarvan het Moederhuis der Nederlandsche Provincie te Dongen staat, zullen hun nieuwen Missiepost in Nieuw-Mexico (U.S.A.) reeds in Februari betrekken. Als Overste is aangewezen de Eerw. Broeder Ulpianus.

Slotzusters naar de Missie. — Den 6en November 1934 zijn de eerste negen Clarissen (uit Megen en Ammerzoden) naar Java vertrokken en hebben

zich gevestigd in Tjitjoeroeg in het Ap. Vicariaat van Batavia, naast het retraitehuis Alverna van de Minderbroeders. Met de vestiging van deze Zusters heeft de eerste beschouwende orde haar intrede in de Oost gedaan. De Kerk heeft de eeuwen door een hooge waarde gehecht aan het in God verborgen offerleven van de beschouwende Orden. Zoo zien we dan ook in de geschiedenis van het missiewerk — welke ten slotte de geschiedenis der Katholieke Kerk is — dat, wanneer de Missie eenmaal gevestigd is, de beschouwende Orden komen om door een onafgebroken gebed de vruchten van het moeitevolle pionierswerk te bestendigen en tot vollen wasdom te brengen.

Missie-intenties voor 1935. — Z. H. de Paus verlangt, dat de geloovigen in 1935 voor de volgende intenties en aangelegenheden der wereldmissie hun gebeden en goede werken aan God zullen opofferen :

Januari. De hereeniging der afgescheidenen met de ééne, ware Kerk.
Februari. De Baltische- en Scandinavische Staten ;
Maart. De Armeniërs en Assyriërs ;
April. De geloofsverkondigers op de eilanden der Stille Zuidzee ;
Mei. De bekeering van Japan ;
Juni. De bekeering van Rusland ;
Juli. De uitbreiding van het geloof in de grootsteden van Azië ;
Augustus. De melaatschen in de Missielanden ;
September. De doopleerlingen ;
October. De Priestermissiebond ;
November. De voorbereidingsscholen voor inlandsche priesters in de missies ;
December. De katholieke actie in Zuid-Afrika.

De gebedsactie van S.P.L. — Reeds meer dan tien jaren leidt S.P.L. in Nederland een gebedsactie onder de Nederlandsche kloosterlingen voor de uitbreiding van den inlandschen clerus in de missiën. De deelnemers wordt verzocht wekelijks een bepaalde oefening of versterving op te dragen voor de aanbevolen intenties. Er nemen ongeveer 1300 kloostercommuniteiten in Nederland en de Koloniën aan deel. Voor het jaar 1935 zijn de volgende intenties aanbevolen :

Jan. : het opvolgen der Pauselijke missie-directieven.
Febr. : de inlandsche Bisschoppen.
Maart : de vermeerdering van het aantal inlandsche priesters.
April : de inlandsche clerus in China.
Mei : de zorg en liefde voor de inlandsche clerus in de Kerk.
Juni : de eigen priesterschap onzer koloniën.
Juli : de inlandsche priesterschap in Japan.
Aug. : de seminaries in de missies.
Sept. : de inlandsche priesterschap in Indië.
Oct. : de organisatie der Pausel. Gen.
Nov. de inlandsche priesterschap uit de negers.
Dec. de inlandsche clerus uit de Mahomedaansche volken.

Ook anderen dan kloosterlingen kunnen aan deze gebedsactie mededoen. Men vrage een intentielijst aan bij Mgr. Th. M. P. Bekkers te Voorschoten.

Noviciaat in China. — Op het feest van Christus-Koningschap 1934 is in het Oost-Mongoolsche vicariaat Jehol een noviciaat voor inlandsche Chineesche zusters begonnen. Van uit de residentie Sung-Chou-tsoli-tze hebben Zr. Immaculée als novicenmeesteres, Zr. Magdalena en de eerste elf postulanten zich gevestigd in het rustige dorpje Chan-wan-ze, als de vierde afdeeling van de Bossche Congregatie der Dochters van Maria en Jozef in het Verre Oosten.

Eerste Concilie van Indo-China. — Van 18—25 Nov. 1934 is te Hanoi het eerste concilie van Indo-China gehouden, onder voorzitterschap van Z. H. Exc. Mgr. Dreyer, O.F.M., Apost. delegaat. Negentien bisschoppen en zes reguliere oversten : Franciscanen, Dominicanen, Redemptoristen, Trappisten en meer dan twintig theologen, missionarissen en inlandsche priesters namen er aan deel.

Proces zaligverklaring p. Arn. Janssen S.V.D. — Den 15 Jan. 1935 heeft Z. H. Exc. Mgr. Dr. G. Lemmens, bisschop van Roermond in het missiehuis te Steyl het proces ter zaligverklaring van den stichter dezer missiecongregatie, p. Arnoldus Janssen S.V.D., plechtig geopend.

Zilveren Bisschopsjubilé Mgr. Jos. Sweens. — Den 20 Jan. 1935 herdacht Z. H. Exc. Mgr. Jos. Sweens, W.P., oud-apost-.vic. van Zuid Nyanza, in zijn eigen stichting, het Seminarie tot opleiding van inlandsche priesters te Rubya, den dag, waarop hij 25 jaar geleden in de kerk van Sint Jacob te 's-Hertogenbosch de bisschopswijding ontving. In genoemde kerk te 's-Hertogenbosch droeg op dien dag Mgr. C. C. Prinsen, Protonotarius Apostolicus a.i.p., pontificaliter het H. Misoffer op, waarbij hij ook een herdenkingstoespraak hield. In het feestelijk-versierde priesterkoor hadden plaats genomen o.a. Z.H. Exc. Mgr. A. F. Diepen, bisschop van 's-Hertogenbosch, Mgr. F. N. J. Hendrikx, vicaris-generaal, en een aantal andere priesters, alsmede vele familieleden van den jubilaris.

Platen-catechismus. — Pastoor Bouman van Princenhage heeft met zijn platen-catechismus, goeddeels gebaseerd op den tekst van den catechismus van Kard. Gasparri, aan de missies blijkbaar een zeer gewaardeerden dienst bewezen. Uit letterlijk alle oorden der wereld komen nog voortdurend enthousiaste bijvalsbetuigingen en dankbare brieven binnen. Op verzoek van missionarissen uit Brazilië, zal de tekst onder de platen, die reeds vijftalig was (Nederlandsch, Fransch, Engelsch, Duitsch en Italiaansch), nu ook in het Portugeesch worden vertaald.

Nog onlangs schreef hieromtrent een anonymus in De Tijd : Bedoeld „voor de wereld" inderdaad, kan de methode, in dit werk toegepast, ook veel goeds uitwerken bij het catechismus-onderricht in het moederland. Zij zijn daarenboven bruikbaar bij het onderricht aan doofstommen.

BOEKBESPREKING

B a u d i m e n t, L o u i s. — *Un Mémoire anonyme sur François Pallu, principal fondateur des Missions étrangeres.* 103 p. Editions Spes, Paris, 1934. — 15 frc.

Louis Baudiment, president van het Groot-Seminarie te Tours en schrijver van een levensgeschiedenis van Mgr. François Pallu (1626—1684), den voornaamsten stichter van de Vreemde Missiën te Parijs, heeft het vorig jaar ook een ,,mémoire anonyme'' uitgegeven, geschreven door een tijdgenoot(e), ,,pour servir à la vie de Monseigneur levesque dheliopolis'' en bewaard in het archief van de Vreemde Missiën. Dit ,,mémoire'' over Mgr. Pallu, die een belangrijke rol speelde zoowel in de missieactie van Frankrijk als in de schepping van een nieuwe hiërarchie in de missiegebieden van het Verre Oosten, verrijkt tevens onze kennis van den godsdienstigen opbloei in de eerste helft van de 17e eeuw, werpt licht op de geschiedenis van het mysticisme en vergemakkelijkt de bestudeering van de toenmaals gesproken taal. De uitgever is er bovendien in geslaagd de vervaardigster van dit ,,mémoire'', omtrent wie tot dusver niets bekend was, te ontdekken. Ordelijk voortgaande, toont hij in de inleiding aan, dat het een vrouw was, een religieuse, een Carmelites, die te Tours en te Parijs verblijf hield, die geestelijke leiding ontving van Pallu, bij wie zich mystieke verschijnselen voordeden, Soeur Marie de St. Bernard van de Rue Chapon. De tekst van het Mémoire wordt daarna afgedrukt, rijk van ophelderende nota's voorzien en toegevoegd wordt nog een ander, veel korter, Mémoire de Mère Louise, Supérieure du monastère de la Visitation de Tours, du 11 avril 1697.

A. M.

G o y a u G e o r g e s, *L'Eglise en Marche. Etudes d'histoire missionnaire.* 4e série. 345 p. Editions Spes, Paris, 1934. 12 frcs.

Georges Goyau, de l'Académie française, professeur d'Histoire des Missions à l'Institut Catholique de Paris, publiceert in dit boekje reeds zijn vierde reeks missiegeschiedkundige studiën. Hij behandelt erin achtereenvolgens : Les débuts de l'apostolat au Congo et dans l'Angola (1482—1590) ; (p. 7—58) Les Carmes aux origines de la Propagande (p. 59—108) ; Des appels à l'opinion publique du dix-septième siècle français en faveur des missions (p. 109—124) ; Le Clergé français et les missions sous l'ancien régime (p. 125—170) ; Femmes missionnaires. Les Filles de Saint Paul de

Chartres (p. 171—222) ; Un apôtre aux Etats-Unis, Le dominicain Samuel Mazzuchelli (p. 223—258) ; Le Centenaire d'un martyr. Le Bienheureux Isidore Gagelin, des Missions Etrangères (p. 259—292) ; L'Oeuvre missionnaire des Frères des Ecoles Chrétiennes (p. 293—312) : En pays de mandat français. Congrégations missionnaires et liberté d'enseignement (p. 313—343).

Geschreven met erkend talent bepleiten deze verzamelde opstellen als van zelf de belangrijkheid van verschillende vraagstukken door de missiegeschiedenis opgeworpen, belichten de veelvuldige aspecten, die deze biedt, en wijzen op de verschillende gebieden van geschiedvorsching, waartoe zij den weg baant. Moge de vermaarde historicus nog vele bijdragen leveren voor de even belangrijke als te weinig gekende missiegeschiedenis. A. M.

Oudenrijn, M. A. van den — O. P. — *God Schreef*. Zeven Voordrachten over den Bijbel. — J. J. Romen & Zonen, Roermond, 1933. 93 blz.

Deze bundel voordrachten beoogt voorlichting te geven aan studenten en intellectueelen, die zich zelfstandig wenschen te bezinnen op de waarde en de beteekenis, welke volgens de katholieke geloofsovertuiging aan de H. Schrift toekomen. Bij vele personen komen onder den drang hunner omgeving of onder andere invloeden vragen op, die de H. Schrift in haar diepste wezen raken : het bestaan van heilige boeken, het kenmerk van deze boeken, de aard van Gods inspiratie bij de gewijde schrijvers, het waarheidsgehalte der H. Schrift en haar uitdrukkingswijze zijn in breede kringen tot problemen geworden, waar men niet goed weg mede weet. In dit boek nu vindt men een glashelder betoog over het bijbelsch vraagstuk, zooals dit in het licht der katholieke geloofsleer behandeld en opgelost wordt. De schrijver heeft zich bepaald tot de essentieele punten, terwijl hij in zijn voorbeelden en verklaringen voornamelijk het oog op het Oude Testament gericht hield.

De schrijver dacht zich een lezerskring zonder theologische of wijsgeerige vorming. Daarom streefde hij voor alles naar klaarheid en duidelijkheid tot zelfs in de zorgvuldige vertaling van vaktermen in het Nederlandsch. Leemten vallen er in dit boek niet aan te wijzen ; doch een nieuwe uitgave zou tevens een ,,vermeerderde'' mogen wezen ; we denken o.a. aan zinnebeeldigde beteekenis van teksten der H. Schrift, aan het eigen karakter van de eerste hoofdstukken van het boek der Schepping en ook wel aan het inspiratie-begrip van Sint Thomas van Aquino (de Verit. q. 12 a. 7). De bruikbaarheid van het boek zou daarbij nog winnen.

Voor hen, die omtrent den Bijbel voorlichting zoeken, en evenzeer voor hen, die anderen daaromtrent voorlichting hebben te geven, is dit werk een kundige en veilige gids. W. v. d. R.

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 26 Januarii 1935. F. N. J. HENDRIKX, Vic. Gen.

MGR. C. DUBBELMAN, O. PRAEM.
APOSTOLISCH PREFECT VAN JUBBULPORE

DE APOSTOLISCHE PREFECTUUR VAN JUBBULPORE

De Apostolische Prefectuur van Jubbulpore werd opgericht bij beslissing van den Heiligen Stoel van den 18den Juli 1932 en toevertrouwd aan de Norbertijnen der Abdij van Berne ; zij is gelegen bijna in het midden van Britsch Indië, halfweg tusschen Bombay en Calcutta.

Het gebied werd samengesteld uit deelen, die vroeger behoorden aan de diocesen van Nagpur en Allahabad, heeft in zijn geheel een oppervlakte van ongeveer 4 à 5 maal Nederland, met een bevolking van ± 8 millioen, van wie niet meer dan 4000 katholiek zijn.

Zijne Hoogwaardige Excellentie Mgr. Dr. F. Coppel, in leven Bisschop van Nagpur, had reeds vele jaren uitgezien naar hulp voor het missiewerk onder de inlandsche bevolking van zijn uitgebreid diocees : in het Z.W. gedeelte van zijn gebied bestonden reeds bloeiende missieposten die zich meer en meer uitbreidden, doch zoovele krachten waren benoodigd voor dit werk, dat het den Bisschop onmogelijk was ook nog missies te openen onder de inlandsche bevolking in het Noorden van zijn diocees. Wel bestond er te Jubbulpore een centrum van bloeiend katholiek leven onder de Engelsche en Engelsch-sprekende bevolking doch priesterwerk onder de Engelsch-sprekenden is zoo veel eischend dat de missionarissen die daarmede worden belast, weinig gelegenheid hebben voor het werk onder de inlanders.

Toen verdere hulp uitbleef, legde de nobele Hoogepriester openhartig den toestand bloot aan den Heiligen Vader, met het verzoek het Jubbulporsche gedeelte van zijn diocees af te snijden en daar een nieuw en onafhankelijk kerkelijk gebied op te richten. Het was een groot offer, dat werd gebracht : de Bisschop vertoefde

gaarne te Jubbulpore: Jubbulpore zelf vereerde en beminde den grijzen Kerkvorst, doch de groote zielenijver van den Bisschop wist van geen wijken waar het de uitbreiding betrof van de Kerk Gods.

Ook het diocees van Allahabad, dat de Noordelijke buur was van Nagpur, was te groot om met succes te kunnen werken onder de inlandsche bevolking: het gevolg was, dat het Noordelijk deel van Nagpur en het Zuidelijke deel van Allahabad werden afgesneden van de respectieve diocesen en tezamen gevoegd tot een nieuw kerkelijk gebied met den rang van Apostolische Prefectuur, van welke de plaats Jubbulpore de zetel werd.

Zooals reeds gezegd, bedraagt het aantal katholieken der Prefectuur niet meer dan 4000; gedeeltelijk Engelsch of Engelsch-sprekend, gedeeltelijk inlandsch: terwijl een overgroote menigte van ± 8 millioen Hindoe's, Mohamedanen en Animisten nog wachten op de blijde tijding van het Evangelie.

De aanwezigheid van deze twee klassen: Engelsch-sprekenden nl. en inlanders, en de groote verschillen in gewoonte, opvoeding etc., die tusschen beide bestaan, maken het missiewerk in de Prefectuur tamelijk lastig en gecompliceerd; ofschoon vanzelfsprekend niet mag worden verwacht dat met de groote schaarschte aan priesters het kerkelijk leven in de missie's zich zoo kan ontwikkelen, met bonden, godsdienstige vereenigingen etc., als dat in Europa het geval is, hebben de Engelsch-sprekende katholieken een recht op zooveel zielzorg als noodzakelijk is voor de omstandigheden, waarin zij verkeeren.

Daarbij heeft de Katholieke Kerk in de Engelsche koloniën wel degelijk rekening te houden met de zeer scherpe concurrentie der Protestanten. Van huis uit immers is de Anglicaansche Kerk de Staatskerk; de Koning van Engeland is haar hoofd, hare Bisschoppen hebben zitting in het Huis van de Lords in het Engelsche Parlement: geen wonder dat zoo'n kerk een overheerschenden invloed heeft in de Engelsche koloniën, en dat afgezien van een zekere voornaamheid die het lidmaatschap dier kerk wordt verondersteld mede te brengen, het schoolsysteem der Anglicaansche kerk en het uitmuntend onderwijs daar gegeven, zeer velen verlokken hunne kinderen naar die scholen te zenden onder het voorwendsel, dat deze beter zijn dan de katholieke scholen.

Het gevolg is dan ook dat bij den normalen priesterarbeid voor den Europeaan, de Prefectuur van Jubbulpore moet zorgen dat er goede katholieke Engelsche scholen zijn, voor jongens zoowel als voor meisjes, welke scholen volkomen moeten voldoen aan de eischen van het tegenwoordige Engelsche onderwijs en met de Anglicaansche scholen kunnen concurreeren : immers dan pas heeft zij het recht te eischen dat katholieke ouders hunne kinderen naar katholieke scholen zenden, en verzekerd zijn van de katholieke opvoeding der jeugd.

De hoofdplaats Jubbulpore, garnizoensplaats, middelpunt van burgerlijk bestuur en van spoorwegadministratie, heeft een talrijke Engelsch-sprekende bevolking : als men weet dat buiten de stad Jubbulpore er nog verschillende Engelsch-sprekende nederzettingen zijn in de Prefectuur, zulks weer in verband met leger en spoorwegen, dan begrijpt men niet alleen de moeilijkheden van Bisschop Coppel om missies onder de inlandsche bevolking te beginnen in dat gedeelte van zijn diocees, doch ook hoe in de eerste jaren van de oprichting der nieuwe Prefectuur alle krachten moesten worden geconcentreerd op de voortzetting van het werk onder de Engelsch-sprekenden.

Thans is men echter zoover gekomen dat bij het bovengemeld werk het missiewerk ook krachtig kan worden aangegrepen.

In tegenstelling met b.v. de Afrikaansche missiën heeft men in Indië te maken met een bevolking die reeds een eeuwenoude beschaving heeft en die een hoogen graad van ontwikkeling heeft bereikt ; Indiërs treft men aan in alle rangen en standen der maatschappij : men vindt hen als advocaten, doctoren, als fabrikanten, bankiers, ja, zij bezetten zelfs de hoogste regeeringsposten : het is geen ongewoon verschijnsel dat een Indiër optreedt als de vertegenwoordiger van den Engelschen Koning in de positie van gouverneur van een of andere Presidency of Provincie.

De missioneering van Indië is dan ook tweeledig : de eerste welke men zou kunnen noemen de intellectueele : de andere waardoor men de massa der bevolking tracht te bereiken.

De intellectueele missie wordt voornamelijk beoefend door de Paters Jesuïeten die door hun ontzaglijke Universiteiten te Trichinopoly, Bombay, Calcutta en Madras, waar zij duizenden

en duizenden Hindoe's en Mohamedanen onder hunne leerlingen tellen, alsook door vele wetenschappelijke tijdschriften gaandeweg meer invloed krijgen op de hoogere klassen en standen der Indische maatschappij : het behoeft geen betoog dat dit soort van missiearbeid buitengewoon langzaam, men zou geneigd zijn te zeggen ontmoedigend langzaam gaat, als men de ontzettende moeite en kosten die deze methode van missiearbeid met zich brengt, vergelijkt met de tot nu toe geringe zichtbare resultaten : doch men hoopt en verwacht dat onder de hoogere klassen en standen van Indië deze methode langzamerhand de groote hinderpalen zal overwinnen die aan hunne bekeering in den weg staan, en belangrijke bekeeringen der laatste tijden geven gegronde hoop dat zulk succes niet zoo heel ver meer in het verschiet ligt.

Tot nu toe is de Apostolische Prefectuur van Jubbulpore nog geen katholieke Universiteit rijk : voor dat soort van missiearbeid is voor haar voorloopig de tijd nog niet aangebroken : in dezen kan zij afhangen van de katholieke Universiteiten van Bombay en Calcutta ; men constateert echter met vreugde dat de katholieke lycea te Jubbulpore zich een uitstekenden naam hebben verworven als inrichtingen van onderwijs en opvoeding, die druk worden bezocht, en niet alleen door katholieken ; ook kinderen uit de hoogere standen der Hindoe's en Mohamedanen, ja zelfs van sommige Anglicanen genieten hun opleiding aan die lycea.

Een niet minder belangrijke werkzaamheid voor de bekeering van Indië is het rechtstreeksche missiewerk onder de middel- en lagere standen der Indische maatschappij : het is voornamelijk op dezen tak van missiearbeid, dat de Prefectuur de laatste jaren zich meer kan en is gaan toeleggen.

De Franciscaansche Missionaressen van Maria zijn haar daarbij te hulp gekomen en hebben verleden jaar twee kloosters geopend in de Prefectuur met de bedoeling door haar hospitaalarbeid, wijkverpleging, lagere scholen etc. in nauw contact te komen met de Hindoes en Mohamedaansche bevolking, en daardoor het werk van den priester te steunen en zelfs dikwijls voor te bereiden : een dier kloosters is gevestigd in het inlandsche gedeelte der stad Jubbulpore, een tweede in een opkomende inlandsche stad van niet geringe industrieele beteekenis, niet ver van Jubbulpore verwijderd.

Behalve de Hindoe's en de Mohamedanen telt de Prefectuur nog een andere groep van menschen onder hare bevolking, de zg. aboriginals d.w.z. volksstammen die men de oerbevolking van Indië zou kunnen noemen en die afstammen van het oorspronkelijke ras der Dravida's. Verborgen in hunne bosschen en bergen zijn zij in de loop der eeuwen niet beinvloed geweest door Hindoe's of Mohamedanen en hebben zich gehouden aan hun oorspronkelijken godsdienst van geestenvereering.

Men herinnert zich ongetwijfeld hoe succesvol en vruchtbaar Father Lievens gewerkt heeft onder soortgelijke bevolking van Chota Nagpur en hoe in 50 jaren daar een diocees ontstond van thans bijna 300.000 katholieken.

Veel is er sinds dien veranderd, voornamelijk in de laatste jaren van politieke onrust waarin de Hindoe's hun best hebben gedaan die oerbevolking onder hun invloed te krijgen, en ook hier zal het bekeeringswerk niet zoo gemakkelijk meer gaan als vroeger. Ook op dit terrein is de Prefectuur haar arbeid begonnen, daarbij krachtig bijgestaan door de Catechist-Zusters van de Onbevlekte Ontvangenis, in de hoop dat ook hier Gods genade en Koninkrijk moge doordringen.

Als ten slotte nog vermeld wordt dat reeds een inlandsch priester is gewijd voor den dienst in de Prefectuur en dat het Groot Seminarie te Ranchi reeds theologanten telt, bestemd voor de Prefectuur, dan mogen we deze nieuwe Prefectuur beschouwen als voldoende geintroduceerd aan de Nederlandsche missievrienden en mogen we hare werkzaamheden in hun gebed en belangstelling aanbevelen.

C. DUBBELMAN, Apost. Prefect.

Jubbulpore (Br. India).

DE JAVAANSCHE GODSDIENST IN VERBAND MET DE MISSIONEERING

II. Javanisme en missiemethode

Sprekende over de Christelijke Javaansche kunst schreef Prof. Dr. J. Schmutzer in zijn boek „Europeanisme en Katholicisme" (pg. 61): „het Christendom, dat de ware wedergeboorte leert

en die den volken ook in waarheid brengt, doet noodzakelijk, waar zijn licht en warmte stralen, nieuw leven uit den dood ontkiemen.”

Deze woorden behoeven zich niet tot het gebied der kunst te beperken. Ook op menig ander terrein kan het Christendom levengevend zijn. Of het dit ook kan zijn ten opzichte van het Javanisme, of onderdeelen daarvan benut kunnen worden voor de missioneering, waarmee we hier vooral bedoelen het godsdienstonderricht aan volwassen Javanen, dat is, wat we hier willen onderzoeken. Dat slechts onderdeelen, en wel zulke, die niet tot het essentieele van het Javanisme behooren, in bespreking komen, is a priori duidelijk. Van transigeeren met een geheel anders geaarden godsdienst kan immers voor het Christendom geen sprake zijn.

Bij dit onderzoek zijn twee kenmerken van den Javaanschen godsdienst in het oog te houden: zijn syncretistisch karakter, zooals ons dat uit het vorige artikel bleek, en de plaats, die het gevoel er inneemt, vaak boven het nuchter denkende verstand.

A. *Eerste stadium van missioneering.*

Dit is het stadium, waarin de missionaris nog tot dan toe onbewerkt terrein moet bearbeiden en contact zoeken met hen, die nog geheel leven in het Javanisme. Kennis van dat Javanisme is dan voor hem een noodzakelijk vereischte om hun gedachtenkring te benaderen en zijn boodschap ingang te doen vinden. Hij is immers in een geheel andere mentaliteit groot gebracht, heeft zich door zijn philosophische en theologische scholing een systematische denkwijze verworven, terwijl in het Javanisme weinig of geen systeem te ontdekken is. Komt hij dan ook tot hen met zijn streng verstandelijk gedefinieerde en logisch nauw samen verbonden waarheden, dan zal het botsen, of beter nog, schampen, maar contact komt er niet. Neen, hier is aanpassing een eerste noodzakelijkheid. Hier moet de missionaris zijn gesprekken kleeden in een Javaansch kleed. Hij neme de levenswijsheid van het Javanisme tot onderwerp ervan, hoe onsamenhangend en systeemloos het dan ook moge zijn. Hij spreke over de vereeniging van dienaar en Heer, over geestelijke afzondering, over al die begrippen, die den Javaan vertrouwd en dierbaar zijn. En deze zal zich verrast voelen; zijn achterdocht zal verdwijnen. Hij, die bij een uiteen-

zetting van aan zijn zienswijze geheel tegengestelde opvattingen wel niet zou tegenspreken, doch evenmin iets opnemen, zal nú gepakt worden.

Ook zal de missionaris, die op de hoogte is van het Javanisme, die schijnbare kleinigheden weten te vermijden, die stooten en soms een eerste, wankel contact in gevaar brengen. Hij weet, dat er bepaalde woorden zijn (als b.v. hart, hersenen), die men liever niet gebruikt, omdat het uitspreken ervan als een heiligschennis klinkt, en hij zal er rekening mee houden. Andere geheimzinnige termen, die men de technische termen van het Javanisme zou kunnen noemen en die er zoo'n voorname rol in spelen, zal hij op het juiste moment weten te gebruiken en te verklaren in den zin van het katholicisme. Zoo zal hij imponeeren, vertrouwen wekken ; en langzamerhand zal de Javaan tot de gedachte komen, dat het mooie en goede uit zijn godsdienst ook in dien van den missionaris te vinden is, en zelfs meer en beter dan dat.

Eens was ik in gesprek met een beoefenaar van het Javanisme. Het ging over de term : de oudste is jonger dan de jongste, wat volgens het Javanisme zooveel beteekent als : in de orde van de bedoeling is de mensch ouder dan de andere schepselen, maar in de werkelijkheid was de schepping van den mensch na die van zonnestelsel, planten en dieren. In katholieken zin verder verklarend zeide ik, dat de mensch koning der schepping is en dat daarom de andere schepselen bestemd zijn voor den mensch. Deze en soortgelijke verklaringen waren naar zijn zin, ze werden aanleiding, dat hij den catechismus ging volgen en.... gedoopt werd.

Hier is nog altijd, men vergete het niet, sprake van een eerste contact. Nú beperkt de missionaris zich nog tot datgene, wat de Javaan zelf reeds in zekeren zin bezit ; nú spreekt hij nog niet over de leerstellingen, die hem geheel vreemd zijn. Láter zal dan komen de verdere ontplooiing en dan liefst zoo systematisch mogelijk.

Er zijn er, die een andere methode de voorkeur geven : van het begin af aan laten merken, dat men iets nieuws verkondigt, zoodat de Javaan geen oogenblik in den waan zou komen, dat deze godsdienst weinig of niets verschilt van de zijne. Men wil radicaal het christendom zetten tegenover het oude, dat geen functie

te vervullen krijgt in de missioneering, zelfs niet die van middel tot contact.

Er is geen twijfel aan, of deze methode is gemakkelijker voor den missionaris, die er geen grondige kennis van het Javanisme voor noodig heeft. Zij is misschien ook wel aanbevelenswaardig, waar men te doen heeft met eenvoudige menschen, voor wie het eigenlijke Javanisme weinig beteekent. Doch zij, die het als een geheel doorleefde levensbeschouwing bezitten, zullen, vrees ik, op deze manier afgestooten worden. Feiten zijn er genoeg aan te halen, dat het onderricht, Javanistisch gekleed, dikwijls zeer velen trok, maar dat, als anderen het op tegenovergestelde manier kwamen voortzetten, het aantal toehoorders ging verminderen. Dit geheel op rekening dier laatste methode zetten, zou onbillijk zijn. Ook bij de eerste immers komt een oogenblik, dat men aan de essentieele verschilpunten begint en men moet er rekening mee houden, dat ook dan, zij het wat later, een belangrijk verloop merkbaar zou zijn geweest ; doch ik geloof, dat dit aanzienlijk minder zal zijn dan in het eerste geval.

Dat de methode, die het Javanisme als uitgangspunt neemt, van den missionaris veel moeite en studie vergt, valt niet te ontkennen, doch een onoverkomelijke hinderpaal mag dit toch niet zijn. Hier zijn de woorden van P. F. van Lith op zijn plaats : ,,Niet hij heeft roeping en geschiktheid voor missionaris, die niet bij zijn boeken blijven kan en naar het avontuurlijke verlangt. Ook de missionaris moet zich jaren lang aan de studie kunnen wijden. Hij moet niet bouwen op Gods wondermacht, maar op eigen tobben en geduld.... Ik wilde Javaan worden met de Javanen."

Eigen tobben en geduld, als door God gewild hulpmiddel naast de door Hem te schenken bovennatuurlijke genade : welke missionaris zal er zich aan onttrekken, welke missionaris verwacht anders dan dat ? En wanneer hij dus ziet, dat het werkdadigste middel voor de geloofsverkondiging is : door de deur van het Javanisme naar binnen, doch door die van het Katholicisme naar buiten, zal die moeilijkheid hem niet weerhouden.

B. *Tweede stadium van missioneering.*

We willen nu overgaan tot het tweede stadium, n.l. dat, waarin het contact reeds is verkregen en de uitbouw van het volledige

onderricht begonnen. Nu is de tijd aangebroken, dat de Javaan het formeele Javanisme moet afleggen, d.w.z. met wortel en tak uitroeien, wat in die levenswijsheid in strijd is met het Katholicisme. Dit is zonder eenigen twijfel mogelijk en ik kan mij daarom dan ook niet vereenigen met de meening van R.M. Soewardi, den leider van het Javaansch nationaal onderwijs, thans meer bekend onder de naam van Ki Hadjar Déwantara, die in het Tijdschrift Indië van April 1918 aldus schreef : „Een Javaansch Christen zal zeker op de hoogte zijn van het Evangelie van Christus en hij zal er naar leven ook ; maar vele van de voorschriften van den Islam zal hij nog niet durven wegwerpen : daarbij vergeet hij niet de talrijke mooie spreuken en vrome gedachten uit de Javaansche litteratuur, welke schoone woorden hij nog al steeds zal citeeren als hij iets dieps door een voorbeeld wil verduidelijken : doch boven dat alles zal hij het niet wagen de animistische gebruiken te negeeren en blijft hij alzoo in den grond van zijn hart de animist." (pg. 37).

Het zijn vooral de laatste woorden, die we hier ten stelligste willen ontkennen. Een Katholiek mag in den grond van zijn hart geen animist wezen en is het ook niet. Had Ki Hadjar Déwantara het hart van een Javaanschen Katholiek kunnen doorschouwen, dan zou hij zeker anders gesproken hebben. Wij zullen het hem echter niet kwalijk nemen, omdat dit hart voor hem nog een gesloten boek is.

Beteekent dit nu ook, dat in dit tweede stadium het Javanisme geheel moet verdwijnen of kan het ook hier nog zijn dienst doen ? Om deze vraag dadelijk wat nader te preciseeren : Kan met name de terminologie van het Javanisme niet gedeeltelijk bewaard blijven ? of is het beter, deze geheel uit de Katholieke terminologie te bannen om begripsverwarring te voorkomen ?

Eenstemmig is men bij het beantwoorden van deze vragen niet. Het lijkt eenerzijds redelijk hierbij het princiep te huldigen : De godsdienstige termen moeten, zooveel het kan, aan de moedertaal ontleend zijn. Welke taal is immers beter geschikt, die begrippen zoo diep mogelijk in de harten te prenten ? De moedertaal is de beste omgangstaal, de beste taal ook voor de godsdienstige beleving. Dit is de taal, die de mensch van jongsaf heeft meegekregen, die altijd en overal met het volk zelf meegaat, in welke omstandig-

heden dan ook. Achterstelling van de moedertaal werkt verkeerd op de psyche van het volk.

Daar staat tegenover de practische moeilijkheid, dat het Katholicisme vele begrippen leert, die specifiek katholiek zijn, en dus in de eigen taal nog geen woord als uitdrukking bezitten b.v. sacrament, communie. Er is wat voor te zeggen, het bestaande (Latijnsche) woord met een kleine verandering iets meer Javaansch te maken en over te nemen. We geven zoo den Javaan een nieuw begrip, gehuld in een nieuw woord en er is minder gevaar, dat het begrip niet juist begrepen wordt. Doch zulke woorden zeggen aan de niet-Katholieken niets, kunnen dus uit zichzelf geen apostolische of propagandistische functie verrichten. Ja, meer dan dat : zal de portée van op die wijze verjavaniseerde woorden ook voor de Katholieken zelf, tenminste de minder ontwikkelden, niet altijd vaag blijven ? Het is een verschijnsel, dat, dunkt me, zelfs hier in Nederland, waar het Katholicisme reeds eeuwen wortel heeft geschoten, kan worden geconstateerd. Ook hier vinden we, dat heel veel specifiek Katholieke woorden den doorsnee-Katholiek niet veel zeggen of dat het juiste begrip ervan voor hem steeds vaag blijft. Vraag b.v. aan een niet-ontwikkelde de beteekenis van het woord Sacrament en hij zal als antwoord niet zeggen, wat het is, maar wel een paar sacramenten opnoemen. Het woord „heilsteeken'' of iets dergelijks zou voor hem misschien beter verstaanbaar zijn, omdat dit te vinden is in de woordenschat van zijn moedertaal.

Uit de praktijk der Kerk blijkt, dat ook zij woorden ontleende aan de heidensche terminologie en er de Katholieke beteekenis heeft ondergeschoven. Zoo kreeg het woord baptizo (oorspronkelijk : indompelen, indoopen) de beteekenis van : afwasschen van de erfzonden, doopen ; paradosis (oorspronkelijk : het overgeven, vermaking, overgave) werd : mondelinge overlevering ; sacramentum (oorspr. wijding, bevestiging, krijgseed) onderging een zelfde verandering. Die woorden werden door de Kerk gekozen in een tijd, dat ze nog behoorden tot de gewone omgangstaal der eerste bekeerlingen en dus nog algemeen bekend waren.

Na dit alles lijkt het mij zeer redelijk, als princiep aan te nemen : zoo min mogelijk vreemde woorden invoeren en, waar het kan, in de godsdienstige terminologie termen uit het Javanisme over-

nemen. Daar het echter nu, in dit tweede stadium gaat over de overname als geijkte termen, niet meer louter als termen ter verduidelijking, is voorzichtigheid meer dan te voren geboden.

Wat dan vooreerst gezegden betreft als : Span uw boog met vaste hand, anders mist de pijl ; de aarde wordt begraven in den grond ; de oudste is jonger dan de jongste ; de dwerg kan de sterren bereiken, dunkt mij, dat we deze zoowel in mondeling als in schriftelijk onderricht kunnen overnemen, tenzij — wat niet geheel onmogelijk is — in het gebruik zou blijken, dat men er gemakkelijk een eenigszins pantheistischen uitleg aan geeft. Zoo ook kunnen we de schrijftrant van het Javanisme gedeeltelijk behouden, met vermijding echter van de vaagheid en gewilde onduidelijkheid, die er dikwijls aan kleeft. Deze schrijftrant spruit immers voort uit de psyche van het volk zelf en we kunnen dus verwachten, dat hij de lezers pakt.

Anders gesteld is het met de technische termen in meer strikten zin, zooals we er in het eerste artikel reeds eenige ter sprake brachten. Het is b.v. verleidelijk, het woord trimoerti over te nemen ter uitdrukking van het katholieke begrip drieëenheid en teekenend is, dat een beoefenaar van het Javanisme bij een gesprek over de H. Drievuldigheid mij onmiddellijk zeide : Maar dat is onze trimoerti.

Toch zou het een fout geweest zijn, wanneer ik hem dat toegegeven had. We zagen immers, dat trimoerti volgens het Javanisme beteekent : de heldere stralen-drieëenheid, of elders ook wel : Siwa, Wisnoe en Brahma, begrippen dus, die zeer sterk van onze Triniteit afwijken. Zulk een Javanistisch woord *met totaal anderen* begripsinhoud omdoopen in katholieken zin lijkt mij te gevaarlijk. Wanneer immers de katholieke verklaring uit het oor en daarna ook weldra vervaagd is, zal men het oude idee weer achter de oude term plaatsen. Daarom is het heel juist gezien van P. P. F. van Lith en H. van Driessche z.g. dat zij in zulk geval naar een nieuwe Javaansche woordvorming zochten. Zoo ontstond het woord : Trinidji Soetji, letterlijke vertaling van : H. Drieëenheid. Met behoud van de moedertaal had men toch een nieuw woord gekozen voor het nieuwe begrip.

Een eenigszins ander geval hebben we in de eveneens reeds vroeger besproken term : pamoring kawoela Goesti, het één worden

van dienaar en Heer. Zulk een één-worden kent immers het katholiscime ook in het goddelijk deelgenootschap, waarvan St. Petrus' brief spreekt. Het verschil ligt hier slechts in de wijze, waarop die vereeniging plaats heeft. Het pantheïstisch karakter dat ze in het Javanisme soms in meerdere of mindere mate bezit, kan natuurlijk door ons niet onderschreven worden en de missionaris moet dan ook op dat verschilpunt duidelijk wijzen. Hij zal misschien zich veel moeite moeten getroosten, om het begrip bij allen zuiver te krijgen, maar „tobben en ploeteren" is nu eenmaal zijn deel. Alles bijeen genomen lijken de bezwaren mij hier niet onoverkomelijk.

Zoo zagen we, dat in het Javanisme elementen te vinden zijn, die wij kunnen benutten voor de missioneering, heel zeker in het eerste stadium, waarschijnlijk ook, maar met grooter voorzichtigheid, in het tweede. Aldus brengen we in toepassing het princiep, dat de H. Kerk steeds heeft gehuldigd en dit nog altijd doet in haar pogingen tot aanpassing op verschillend gebied : Bewaren, wat goed is ; verbeteren, wat verkeerd is.

Dat Katholiek Nederland ons bij dit werk moge blijven steunen met zijn belangstelling en zijn gebeden, dat vragen wij vurig, vol dankbaarheid tevens voor het reeds geschonkene.

Drongen (bij Gent). C. TJIPTAKOESOEMA S.J.

KARDINAAL VAN ROSSUM EN DE MISSIEORGANISATIE

In een vorig artikel (Febr. 1933) hebben wij Kardinaal van Rossum beschreven in zijne ijvervolle werkzaamheid voor de Missies. Maar daar hebben wij natuurlijk niet alles kunnen zeggen. Het leven van den Kardinaal is zoo veelzijdig zelfs in zijn missiearbeid, dat men steeds nieuwe punten ontdekt, die verdienen belicht te worden, en waarop men, zeker ten voordeele van het Missiewerk, een bijzondere aandacht kan vestigen.

Juist het gecompliceerde van de dagelijksche werkzaamheid van den Kardinaal voortkomend uit de zoo wijd uiteenloopende belangen en zorgen en vraagstukken der verschillende Missies was oorzaak, dat hij zelf door de ondervinding leerde. En wat de

ondervinding daar zoo veelzijdig toonde, bracht hij wijselijk onder in richtlijnen, die van het hoogste belang waren voor de toekomst der Missies. Die richtlijnen zijn jammer genoeg, niet op papier gezet : hij zou de meest practische gegevens hebben geschonken aan de Missiewetenschap, als hij uit de gegevens die hij verzameld had een keus had gedaan en die bijeen had gevoegd onder eenzelfde beginsel. Want zijn klare blik, zijn diepgaande theologische kennis, zijn zuiver eenvoudige en geheel objectieve instelling en zijn liefde voor de Missies zouden die beginselen tot volmaakte richtlijnen hebben gemaakt voor de leiding en het bestuur, voor de dagelijksche werkzaamheden der Missies.

De een of andere van die richtlijnen, die wij uit zijn dagelijkschen omgang hebben leeren kennen, willen wij voor het nageslacht bewaren.

Een der voornaamste, zoo niet het voornaamste belang der Missies is het Missiepersoneel. Twee punten vooral hielden den Kardinaal bezig ten opzichte van het Missiepersoneel : het aantal en het gehalte.

Hij besteedde er eene voortdurende zorg aan, alle Missies van voldoende personeel te voorzien. En omdat de Instituten, die eene Missie op zich namen, gewoonlijk beperkt waren in de mogelijkheid, om personeel te verschaffen, was hij er zonder ophouden op uit, de Missies te verdeelen en een nieuw stuk gebied weer aan een nieuw gezelschap toe te vertrouwen.

Hij was er, zeg ik, zonder ophouden op uit. Daaraan dacht hij voortdurend en hij onderzocht nauwkeurig de rapporten, hij vergeleek aantal missionarissen met afstanden, christenen en heidenen, om te zien of er met een doorgaans gering getal missionarissen eenigszins serieuze arbeid kon worden verricht. Was dit niet 't geval, dan begon hij aanstonds te zinnen op verdeeling. Wanneer er Missieoversten waren, die aanboden een deel van hun Missiegebied af te staan, dan ging hij daar zonder dralen op in, en met vreugde en dankbaarheid. Het kon hem soms kwellen, als sommige oversten, die erom gevraagd werden tegenstribbelden, of langen tijd op antwoord lieten wachten. Wat hij deed in Java — en hij had nog meer willen doen — dat deed hij elders, waar hij maar kon. Zoo heeft hij het missiepersoneel onophoudelijk weten uit te breiden en aan de verschillende Missieinstituten en Congregaties

werk verschaft, dat weer terugsloeg op den bloei van Orde of Congregatie zelf. Ter zelfder tijd was hij erop uit het inlandsche personeel door aansporen, door vermaning, door vragen en informaties, die werden ingewonnen, zonder ophouden te doen toenemen.

Toch was het aantal bij hem niet het voornaamste. Het ging hem vooral om het gehalte. Hij was overtuigd, dat één degelijk gevormde missionaris meer goed verricht, dan tien die maar halve krachten bieden. Hij prees hoogelijk die Congregaties, die de besten naar de Missies stuurden, en die aan hunne toekomstige missionarissen eene bijzondere vorming gaven. Direkt kon hij natuurlijk geen invloed uitoefenen op het gehalte der Missionarissen, omdat de uitzending afhing van de betrokken hoogere Oversten. Maar de middelen waardoor hij indirect daarop kon werken liet hij dan ook nooit ongebruikt. Vermaning, aansporing, lof, aanhalen van voorbeelden, afkeuren van tegenovergestelde praktijken bij sommigen in zwang, om het minderwaardige ,,maar'' naar de Missies te sturen, waren evenzoovele middelen waardoor hij zijn doel trachtte te bereiken.

En daar hij de souvereine kracht der vorming kende — hij sprak er mij dikwijls, zéér dikwijls over — was bij hem het plan gerijpt, om die vorming in de missioneerende instituten zoo volmaakt mogelijk te maken. Wat een zorgen heeft hij daaraan besteed.

De zuiver missioneerende Instituten hingen direct af van de Propaganda : daar kon hij dus zijn invloed ten volle doen gelden. En hij deed dat ook met al den ijver en de liefde die in hem was : daarvan zouden de Oversten der verschillende missieinstituten kunnen getuigen. Eén voorbeeld.

Het Zuiden van Italië, dat is alles wat onder Rome ligt, leverde voor de Missies haast niets op aan personeel. En toch, die zuiderlingen met hun vurig bloed, met hun krachtig geloof, met hun zoo geringe behoeften, met hun fijn en doordringend verstand en hun edele manieren zouden, als ze goed gevormd waren, prachtig materiaal leveren voor het apostolaat.

Daar wordt hem in Ducenta in het diocees van Aversa door een dame een paleis aangeboden, om daar een missieseminarie te beginnen. Bij het woord paleis bedwinge men zooveel mogelijk zijn fantasie. Het was enkel een groot gebouw met terrein. Maar dat

gebouw was onderkomen, was, zooals de napolitaansche palazzi zijn, onmogelijk door het vuil en wat erger is, daarin hadden zich genesteld een menigte „inquilini," menschen die zonder huur te betalen eenvoudig in een andermans huis gaan wonen. Het aanbod was niet schitterend. Daarenboven lag Ducenta zoowat aan het uiteinde der beschaafde wereld: onmogelijke wegen om er te komen, geen omgeving in de vlakte enz. enz. Een ander zou ervoor zijn teruggeschrokken en zou de dame haar bezit hebben laten houden.

Maar de Kardinaal zag verder. Het ging erom een pied-à-terre te hebben in het Napelsche. De Bisschop van Aversa, Prins Caracciolo, en zijne geestelijkheid waren vol geestdrift voor het nieuwe Missieseminarie. Een Napolitaan kijkt zoo nauw niet. Die geestdrift moest worden benut. De kwestie was maar: wie zou het aandurven. Maar de Kardinaal kende zijn mannen.

Uit Milaan ontbood hij Pater Manna. Deze buitengewone man, zelf Napolitaan, maar door zijn verblijf in de Missies ontdaan van alle regionalisme, superieur in alles: vol van echten, bovennatuurlijken missieijver, met een diepen blik in de behoeften der Missies en op de middelen die in die behoeften zouden kunnen voorzien, offervaardig en tot alles bereid, werd door den Kardinaal uitgekozen, om het nieuwe Missieseminarie te organiseeren.

Pater Manna ging naar Ducenta, bezag de zaak, overwoog de moeielijkheden, werd meegesleept door de geestdrift van Bisschop en Clerus en nam aan.

Dat was nog zoo moeielijk niet: maar toen kwam de uitvoering: dat was erger. Wij zullen hier niet beschrijven wat Pater Manna heeft moeten doormaken, alvorens hij een voet kon zetten in het nieuwe instituut, wat hij heeft moeten verduren bij de eerste pogingen: een feit is, dat hij, als hij 't niet meer kon harden, aanstonds naar Rome snelde, naar den Kardinaal om daar moed en licht te putten. En telkens kwam hij terug in Ducenta vol vuur, om alles te verduren en door te zetten, maar vooral verrijkt met kostbare raadgevingen, die hem voorlichting gaven in het oplossen der moeielijkheden.

Jarenlang heeft die strijd geduurd. Maar eindelijk werd zooveel lijden, zooveel zwoegen, heerlijk beloond: het missieseminarie van Ducenta leverde vele en degelijke missionarissen: als de

Kardinaal niet had doorgezet, als hij niet met alle macht en ook met geldelijke middelen geholpen had, zou er nooit iets van te recht zijn gekomen.

Dat is maar een voorbeeld. Hij gaf zich geheel aan detailarbeid, maar verloor daarbij het groote geheel niet uit het oog.

De ondervinding had hem geleerd, dat het beste personeel geleverd werd door de Instituten, die enkel en alléén missiearbeid tot hun hoofddoel hebben. Reeds a priori kon men dat vermoeden : juist, omdat daar zeker de besten naar de Missie zouden worden gestuurd. Maar ook, omdat daar inderdaad hart was voor de Missie : het heele instituut stond daar als één man ten ruggesteun van den Missiearbeid.

Daarenboven leerde de ondervinding hem ook, dat vele onnoodige en schadelijke moeielijkheden ontstonden waar religieuze oversten en missieoversten naast elkander moesten werken.

Meer nog : het was zijn innige overtuiging, dat de religieuzen slechts dan in de Missie goed konden doen in vollen zin, als zij hun eigenaardig doel daar konden bereiken en de regels en constituties in vollen omvang (wellicht met eenige kleine uitzonderingen voor het klimaat) konden onderhouden. Een religieus die niet zijn eigen bijzonder doel nastreeft, beschouwde de kardinaal als een visch buiten het water en een religieus, die een leven leidt, dat niet overeenstemt met den regel, waarop hij professie heeft afgelegd, zag hij aan als een soldaat die ongewapend en onbeschut ten strijde trekt, als een soldaat buiten het verband van zijn legerformatie.

En wat daar het gezond verstand zeide, werd ten volle bevestigd door de ondervinding.

Daarom hoezeer hij er ook op uit was, de Missies van personeel te voorzien en hoe hij ook vooral op bestaande orden en congregaties was aangewezen en ze dus moest nemen, beschouwde hij zulks toch volstrekt niet als een ideaaltoestand.

Hij liet het niet bij beschouwingen, hij vergenoegde er zich niet mee de zaak te betreuren, hij sloeg ook de handen aan het werk.

Wat beschouwde hij dan wèl als het ideaal ?

Hij was van overtuiging, dat de beste krachten voor de Missies zouden worden geleverd door wereldgeestelijken, die aan de Missies en aan de Instituten zouden gebonden zijn door een eed, maar

verder vrij wat de armoede betreft, die meer bewegelijkheid zouden hebben in de Missie zelf, en dan voor hun ouderdom verzekerd zouden zijn door het Instituut. Vooral dit laatste wilde hij geheel stellen in het teeken van rechtvaardigheid en liefde.

Daarbij zweefde hem voor den geest het Instituut der Vreemde Missies te Parijs. De heerlijke successen door dit Instituut geboekt in den loop der meer dan twee eeuwen die het bestaat, het uitgesproken doel, de Missies niet aan zich te behouden, maar met energie zich toe te leggen op de vorming van den inlandschen Clerus, de machtige uitbreiding die deze instelling had verworven in het verleden waren evenzoovele redenen, die hem bevestigden in zijn streven.

Het Instituut der Vreemde Missies had zelf ook eenige verbetering noodig : Kardinaal van Rossum zorgde ervoor. Al de Instituten, die reeds bestonden en op dien voet waren geschoeid, hadden eensdeels zijn vollen steun en anderdeels werden zij door den Kardinaal ontdaan van de gebreken, die eraan kleefden.

Maar boven alles ging zijne zorg naar de stichting van nieuwe dergelijke Missieseminaries.

In sommige landen had hij succes : In Ierland, in Canada, in de Vereenigde Staten, in Zwitserland. Die Instituten bestonden ten deele reeds, maar zonder de onmiddellijke voortdurende en daadwerkelijke hulp van den kardinaal zouden zij niet over de kinderziekten zijn heengekomen.

Hij wendde ook herhaalde pogingen aan in Duitschland : de Kardinalen en Bisschoppen waren wel genegen om aan zijn verlangens te voldoen : maar de naoorlogsche toestanden stelden voorloopig onoverwinnelijke hinderpalen, en toen deze eenigermate verdwenen waren was de Kardinaal er niet meer.

Maar boven alles was zijn oog gericht op Nederland. In dien tijd kampten de Bisschoppen nog met gebrek aan clerus, daarom kon het plan niet vlotten.

Maar hij dacht er altijd aan en altijd hield hij het oog gericht op de verwezenlijking zijner gedachte : de stichting van een Missieseminarie in Nederland. Zou, nu Nederland zulk een overvloed heeft aan Priesterroepingen, overvloed die in de toekomst eer belooft toe dan af te nemen, wellicht in de uitvoering van het plan van den Kardinaal een uitweg kunnen gevonden worden

voor vele anders onoverkomelijke moeielijkheden ? Ligt het misschien in de plannen van Gods Voorzienigheid, dat door zulk een Missieseminarie Nederland een nog grooter aandeel krijge in den zoo dringend eischenden Missiearbeid ?

Meer dan ooit vraagt Japan al onze aandacht. Als Nederland eens in Japan een Missiegebied voor zijn rekening kon nemen : dat zou uiterst vruchtbare Missiearbeid zijn en de geest van den grooten Missiekardinaal zou daar heerlijk blijven doorwerken.

Wittem. DR. JOS. MARIA DREHMANNS, C.ss.R.

GODSDIENST-CRISIS IN JAPAN

„Werpt U op Japan en geheel Azië ! Wint de volken van Azië voor onze ideeën ; dan dwingt gij Europa voor U op de knieën." Duidelijk spreekt uit deze woorden van Lenin het Russische gevaar, dat de geheele wereld bedreigt.

Azië zal tegen de Russische ideeën slechts zoolang stand kunnen houden, als haar oude zeden en gebruiken en het hiermede onafscheidelijk verbonden godengeloof gehandhaafd blijven. En de volken van Europa blijven er slechts zoolang vrij van, als de christelijke ideeën en het christelijk geloof levendig blijven, of, waar deze geleden hebben, weer hersteld worden.

Het oude godengeloof van Azië echter heeft niet de kracht in zich om te herleven. Het is voor immer voorbij, zooals de dagen der jeugd voor elke mensch voor altijd zijn voorbijgegaan.

Een tragiek, een ontzettende tragiek ligt over de niet- christelijke landen, die de twintigste eeuw zagen aanbreken.

Europa werkte zich koortsachtig vooruit zonder de kern in het oog te houden. Toch trok Europa alle volken tot zich ; zij werden enkel aangetrokken door zijn uiterlijke glans, zonder in staat te zijn het innerlijke te onderzoeken. Hoe hadden zij ook door die tallooze bolsters heen de kern kunnen zien, daar Europa zelf de kern vergeten had ? Doch toen brak het vreeselijkste maar tegelijk ook het zegenrijkste onweer los, dat de geschiedenis wellicht ooit vermelden zal. Voor hen, die dit kraken en ineenstorten meemaakten was het iets schier ongelooflijks. Ik voor mij weet wel, dat ik, toen het gebeuren na 1914 tot mij doordrong, niets anders kon

doen, dan God, den Heer van het heelal, uit het diepste van mijn hart danken. Iets groots zal er komen ; dit was mijn overtuiging en is het nog.

Europa had een bouwwerk opgetrokken, een groot gebouw ; de volken der aarde hadden zich hierop geheel ingesteld ; doch toen stortte het trotsche gebouw als een tweede Babel ineen. Waarom deze ineenstorting ? Zooals bij ieder bouwwerk, zoo is ook bij ieder stelsel, het fundament het voornaamste. Daarom zegt de groote Afrikaan terecht : „Wie steeds hooger wil bouwen, moet voortdurend onderzoeken, of de fundamenten nog in staat zijn den bovenbouw te dragen." Europa nu heeft noch in het begin, noch halfweg, noch op het einde naar de fundamenten omgezien ; en zoo is Europa's bouwwerk te zwaar gebleken voor de fundamenten en stortte als een kaartenhuis ineen.

Welke gevolgen had dit voor de volken, die zich op Europa hadden ingesteld ? Laten we hierop een Japannees antwoorden, die in de groote Japansche dagbladen „Osaka Mainichi" en „Tokio Nichi Nichi" 9 Sept. 1934 schreef ; „Nooit is in de laatste decennia, misschien zelfs niet sinds eeuwen, de belangstelling voor godsdienst-vraagstukken bij ons volk zoo levendig geweest als tegenwoordig. Nog slechts korten tijd geleden werd men zich van dit feit bewust."

In Japan heerscht er een *godsdienst-crisis*. De *oorzaken* hiervan geeft de Japansche schrijver in zijn artikel als volgt aan : „Sinds ongeveer 80 jaar staat Japan onder invloed van Europa. De Westersche beschaving met haar materialisme in politiek en industrie heeft het uiterlijk van Japan geheel en al veranderd. Het hoogtepunt van deze ontwikkeling werd in en na den oorlog bereikt. Met de uiterlijke beschavings-vormen drongen ook de hieraan ten gronde liggende ideeën vanuit Europa in ons land binnen. Veranderingen bleven niet uit. De heerschappij van het feodalisme werd veranderd in een constitutioneele ; de handarbeider moest wijken voor de machine ; de oude rechtsinstellingen werden door ingewikkelde en vreemde inrichtingen vervangen. Maar al deze veranderingen leverden, helaas, slechts onbevredigende resultaten op. Radeloosheid, verwarring, jazelfs algeheele ontreddering waren het gevolg ; het vertrouwen in de Westersche beschaving is volkomen geschokt. Vanuit dezen noodtoestand roepen wij om hoogere hulp."

„Deze verwarring en noodtoestand," zoo schrijft dezelfde Japannees, „hebben in Japan een geweldige *revolutie op het gebied der moraal* ontketend. De politieke revolutie van 1868 leidde tot de industrieele omwenteling. Doch zij bleef niet beperkt tot het politieke en het industrieele, ook op het maatschappelijk en ethisch terrein kwamen veranderingen ; en deze hebben zulke beangstigende vormen aangenomen, dat wij midden in een omwenteling van de moraalleer staan. De steunpilaren van het maatschappelijk leven zijn gebroken. De wederkeerige eerbied jegens elkander is verdwenen. Verschil van stand en afkomst kent men niet meer ; jazelfs, de hoeksteen van ons volk : de trouw aan het keizerlijk Huis, is verbrijzeld. In plaats daarvan is het geld getreden, als de eenige maatstaf van alles. Waar nu heen ? Versperd is de terugkeer tot het oude. Ons volk is zoozeer in het nauw gedreven, dat het misschien voor de eerste maal in geheel zijn geschiedenis zich van het godsdienstvraagstuk bewust is geworden. Van den godsdienst verwacht het alles."

Van welken godsdienst verwacht het Japansche volk de oplossing ? Op de eerste plaats spreekt de Japanneesche schrijver in zijn artikel van een godsdienst, die eigenlijk geen godsdienst is, of althans volgens de regeeringsverklaring geen godsdienst zijn moet ; het is het z.g. *Staats-Shinto*: Van oudsher genieten de keizer en de keizerlijke voorvaderen, die in Ise begraven liggen, een geheel bijzondere vereering van het volk. In deze vereering deelen allen, die den keizer trouw gediend hebben. De gebruiken nu, welke deze vereering kenmerken, verklaart de regeering als hofceremonieel. De vereering der keizerlijke voorvaderen en van hen, die voor den keizer gevallen zijn, is dus een louter natuurlijke eerbetuiging, die met godsdienst niets te maken heeft. De regeering ziet in dit gebruik een noodzakelijke voorwaarde voor de eenheid van het volk. Het prijsgeven hiervan wordt als het grootste gevaar beschouwd, dat de Japanneezen bedreigen kan. Een gebeurtenis uit het jongste verleden zal dit verduidelijken. De studenten van de katholieke universiteit van Tokio werden onlangs door den officier, van wien zij hun militaire opleiding ontvingen, naar de begraafplaats der gesneuvelden gebracht. De katholieken onder de studenten weigerden de voorgeschreven buiging te maken. De katholieke hoogeschool keurde hun houding goed. Doch het minis-

terie van oorlog ontsloeg den officier en met hem alle officieren, die op de katholieke scholen dienst deden. Het gevolg was dat aan de katholieken algemeen gebrek aan vaderlands-liefde werd verweten ; waartoe ook de pers niet weinig bijdroeg.

De hoogeschool en alle katholieke scholen werden ernstig bedreigd. De onderhandelingen echter tusschen de regeering en de kerkelijke overheid leidden tenslotte tot het volgende resultaat : de minister van eeredienst verklaarde in aller tegenwoordigheid : ,,De door den staat voorgeschreven buigingen bij het bezoek aan de staats-Jinja (de begraafplaats der gesneuvelden) hebben niets met de godsdienst te maken en kunnen en moeten derhalve door iederen Japannees verricht worden." Op grond van deze verklaring liet de katholieke Kerk haar bezwaar varen. De katholieke hoogeschool-studenten bezochten de begraafplaats en maakten de voorgeschreven buiging ; ook de officieren werden weer in eere hersteld. Deze beslissing der regeering was inderdaad van verstrekkende beteekenis. In Mrt. 1934 sprak de Apostolische Prefect van Hiroshiwa bij een bezoek van Japansche emigranten uit Spokane (staat Washington) : ,,Tot voor korten tijd was het voor een echt Japannees onmogelijk goed katholiek te zijn. De gebeurtenis aan onze hoogeschool te Tokio heeft de gelegenheid geboden tot een onderhandeling tusschen de Japansche regeering en de katholieke Kerk ; een ambtelijke verklaring der regeering bracht de volledige oplossing van de strijdvraag. Deze heeft een groote hinderpaal voor de bekeering van Japan uit den weg geruimd." Het Staats-Shinto is dus geen belemmering meer voor den katholieken godsdienst ; het is geen godsdienst ; het bevat niets, wat in strijd is met de katholieke leer ; want zoo gaat de Japansche schrijver in zijn artikel verder ,,om de afgebroken verbinding met het verleden te herstellen, brachten en brengen zijn bemoeiingen nog steeds groote volksmassa's tot hernieuwing van trouw aan den keizer ; de talrijke openbare bezoeken aan de Ise getuigen daarvan."

Naast dit Staats-Shinto staat echter nog een *godsdienst Shinto*; hierover spreekt de schrijver als volgt : ,,De moderne Shinto-sekten, ook wel aangeduid als het godsdienstig Shinto, wenden zich tot het gewone volk. In de laatste jaren is hun ledenaantal sterk gestegen. Doch het feit, dat de hoogere standen voor de hernieuwing van de oude godenvereering weinig belangstelling

toonen, wijst er op, dat deze Shinto-sekten niet in aanmerking komen, om de door het geheele volk gevraagde en verlangde oplossing te geven."

Komt het *Boeddhisme* in aanmerking om aan het volksverlangen tegemoet te komen ? Hierover spreekt de Japansche schrijver aldus : ,,Het Boeddhisme nam een zekere leidende positie in ; en trachtte ongetwijfeld de belangstelling voor het godsdienstvraagstuk op te wekken. Het zich instellen op de nooden van den tijd geschiedde slechts met dit doel : het volk hulp te bieden. Doch het Boeddhisme maakt zich ook nu niet los van zijn eenzijdige wereldverachting en wereldontvluchting ; de rust en vrede des harten gaat hier boven alles ; de enkeling bereikt dit door de beteugeling van zijn hartstochten, en hieruit ontspruit voor de gemeenschap wederzijdsch medelijden."

,,De meest bevredigende en de meest aan het verlangen van het volk tegemoetkomende oplossing biedt het *Christendom.* Het is ook geen wonder, dat de meer ontwikkelde jongeren in Japan zich met veel ijver op de moraalleer van het christendom toeleggen. Theologische disputen en de veelheid der christelijke sekten hebben onze jongeren niet in verwarring gebracht. Zij verdiepen zich in de H. Schrift en zijn begeesterd voor Christus en Zijn leer. [1]) In Christus ziet de jeugd een broeder, die hun leven beschermt en hen liefheeft. De aansluiting bij Christus beteekent voor hen zelfachting en naastenliefde."

Hoe men zich in Japan de oplossing van de godsdienstcrisis voorstelt, illustreert dezelfde schrijver aldus : ,,Wanneer Japan door gebeurtenissen van buitenaf niet in zijn ontwikkeling gestoord wordt, dan zal dit land tenslotte een godsdienst beschoren zijn, die ons volk helpt om de sociale, moreele en ethische moeilijkheden te overwinnen ; wellicht zal deze godsdienst een *syncretisme* zijn, gevormd uit elementen van de verschillende godsdiensten, welke thans in Japan bestaan."

Voor den lezer, die met de Japansche verhoudingen en toestanden niet vertrouwd is, zal het niet overbodig zijn bij het betoog van den Japanschen schrijver nog het een en het ander op te merken.

---

[1]) Vrgl. ,.Christi Reich," 1—2 jg. (1932—1933). ,,*Ein Gottsucher, der Weg des P. Jshi Toshi Abe S.J.: von Buddha zu Christus.*

Hij spreekt van het ontwaken van een zeer groote belangstelling voor den godsdienst, en van verschillende factoren, die hiertoe het hunne bijdroegen. Het Staats-Shinto wordt door hem in één adem genoemd met het godsdienstige Shinto en het Boeddhisme. De schrijver schijnt dus in het Staats-Shinto een godsdienst te zien. Tot de overname van de Europeesche cultuur maakte het Japansche volk geen onderscheid tusschen Staats-Shinto en godsdienstig Shinto ; doch onder invloed van verschillende factoren is dat onderscheid noodzakelijk geworden. Volgens oud-Japansche opvatting is de keizer de zoon van de zonnegodin Amaterasu ; dit beteekent meer dan het Europeesche ,,bij de gratie Gods.'' Het getuigt daarom van een bewonderenswaardig inzicht in de nieuwe tijdsomstandigheden, dat de keizer eenige jaren geleden toestond, dat men hem op dezelfde wijze groette als de Europeesche vorsten. Het Kotau, het met het hoofd in het stof gebogen neerhurken totdat de keizer voorbij was, wordt niet meer verlangd. Zoo ging de regeering zelf behoedzaam voorop. Grondige onderzoekingen werden ingesteld naar den oorsprong van de vereering der voorvaderen. En daar de onhoudbaarheid van het systeem van den Shintoistischen godenhemel en van zijn innig verband met de keizervereering steeds duidelijker werd, werd de beslissing steeds dringender. De Europeesche omwentelingen en de val van den keizerlijken troon vooral maakten de beslissing noodzakelijk. In 1934 is, zooals wij zagen, de beslissing gevallen. Daardoor is officiëel aan de katholieke Kerk bij het ,,Führer''-volk van Azië een misschien nog grootere taak toegewezen dan door het tolerantie-edict van Constantijn den Groote aan de katholieke Kerk in het Romeinsche rijk. De Kerk heeft door haar instemming met de afkondiging van de regeering op indrukwekkende wijze het wereldlijk gezag van den Japanschen keizer erkend. Zoo is het voor Haar een groote taak om de geloovigen tot eerbied en trouw aan het keizerlijk huis aan te sporen.

Op de tweede plaats spreekt de Japansche schrijver over het godsdienstig Shinto. Uit hetgeen hij zegt voelt men aan, dat dit Shinto eigenlijk tot het verleden behoort ; de herleving ervan in de Shinto-sekten kan niet van langen duur zijn, want het gewone volk, dat het Shinto nog aanhangt, wordt meer en meer meegetrokken in den stroom van de algemeene ontwikkeling, zoodat

het op den duur met de tallooze goden ook geen genoegen meer zal nemen.

Bij hetgeen van het Boeddhisme gezegd wordt, krijgt men aanstonds den indruk, dat het niet zoozeer gaat om aanhang te winnen dan wel om den ouden invloed niet te verliezen. Bovendien is het voor den kenner van het Boeddhisme zonneklaar, dat men slechts in zooverre echt Boeddhist wil zijn, als er van god en goden geen sprake is. De opmerkzame lezer zal onmiddellijk toegeven, dat hetgeen, wat het Boeddhisme aanbiedt, een sterke gelijkenis met het christendom verraadt. Dit is niet zoozeer een assimilatie aan de christelijke leer, als wel een nabootsing van de zuiver uiterlijke verschijningsvormen van het christendom. Tot in den jongsten tijd was het Boeddhisme van Japan hierdoor zoo sterk, doordat dat stelsel geheel het oude Japansche godengeloof in zich opgenomen had, zoodat men terecht van het Japansche Boeddhisme kon spreken. Doch tegenwoordig is er in dit oude godengeloof zulk een verwarring gekomen, dat het Boeddhisme veel van zijn macht heeft ingeboet.

In zijn uiteenzetting over het christendom bemerken we tot onze vreugde, dat de schrijver door al het bijkomstige heen het wezenlijke ervan aanraakt : Christus en Zijn liefdegebod. Ook is er, waarschijnlijk ten gevolge van de regeeringsverklaring omtrent de keizervereering, tegenwoordig geen sprake meer van, dat het christendom als staatsgevaarlijk bij andere godsdiensten zou worden ten achter gesteld. En het feit, dat in verband met deze ontwikkeling in Japan alleen al de jongeren vermeld worden, is veelbeteekenend.

In zijn slotwoord spreekt de Japannees van een godsdienst op te bouwen uit verschillende elementen van de bestaande godsdiensten. Hoe hij tot deze opvatting komt, is hieruit te verklaren, dat hem een duidelijk en eenvoudig begrip van godsdienst ontbreekt. Het is geen menschenwerk, een godsdienst te vormen. God, de Heer, verlangt van de menschen een heel bepaalde eer en dienstbetoon. Ook voordat de Zoon Gods op aarde kwam, heeft God de menschen Zijn Wil geopenbaard ; in het hart van iederen mensch schreef hij Zijn Wet. Bovendien zorgde Hij er voor, dat Zijn Openbaring, aan onze stamouders gedaan, bij alle volkeren kon voortleven. Wonderlijk zijn in dit verband de ontdekkingen van de

laatste twintig jaren, en die ook nog heden voortduren bij de volksstammen van Afrika, Zuid-Amerika, Australië. Feitelijk vinden we in de godsdiensten van alle volken goddelijke elementen ; doch heerlijk en schoon is het, dat al deze elementen slechts heenwijzen naar één godsdienst : het christendom. Christus Kerk, de Eéne, Heilige, Katholieke en Apostolische Kerk bevat in zich alle waarheden, die men in de verschillende godsdiensten verspreid vindt. [1]) Hier heeft men nu den „Samengestelden" godsdienst, waarnaar men op veel plaatsen in de gansche wereld verlangt. Beproefd is de levenskracht van de katholieke Kerk bij alle volken der aarde. Moge bij het „Fürher" volk van Azië, dat den H. Franciscus Xaverius als het meest geschikte toescheen, dit besef doordringen. Het Licht, dat iedere mensch verlicht, die in de wereld komt, zal dan vanuit „het land van de rijzende zon" steeds hooger stijgen, zoodat tenslotte geheel Azië, na zelf door dat Licht verlicht, verwarmd en doorgloeid te zijn, de rijkste gaven van de oudste overlevering van het menschengeslacht uitstorten zal over alle volkeren der aarde.

P. JOSEPH KELLER S.J.,
Japansch Missionaris.

RENEGATEN

II.

Minder schuldig, ofschoon even lafhartig als zij die wetens en willens tot den Islam overgingen zijn de Christenen, die uit vrees en angst Muzelman werden. Heden ten dage zullen de gevallen trouwens wel veel zeldzamer zijn dan vroeger, gezien de beschermende hand der Europeesche naties in de Koloniën, mandaatgebieden, protectoraten en zelfs in de onafhankelijke Muzelmansche Staten. De gouvernementen der laatste — zoo we een uitzondering maken voor Afghanistan en de Islamitische rijken van het Arabische schiereiland — passen hoe langer hoe meer het princiep der gewetensvrijheid toe, waar 't gaat over Christenen van oorsprong. Het meest vergevorderde land op dat gebied is wel Egypte.

[1]) Vrgl. Karrer „*Das Religiöse in der Menschheit und das Christentum.*" Herder, Freiburg, 1933.

Wat er ook van zij, de vele afvalligen van vroeger, en de meer zeldzame van heden, die tot de hier behandelde categorie behooren, zijn of waren meerendeels verdoolde schapen.

Eerder dan de absoluut kwaadwilligen en gemakkelijker gaven ze dikwijls gehoor aan de zoekende stem van den Goeden Herder.

Lezen we hetgeen Pater Henry Koehler O.F.M. schrijft over dergelijke gevallen in Marokko (L'Eglise Chrétienne du Maroc et la Mission franciscaine; 1221—1790):

„Deze renegaten, verloren schapen, waren in 't geheel niet overtuigd van de waarheid van hun nieuw geloof. De afval was voor hen vooral een uitweg om te ontsnappen aan helsche kerkers, dikwijls was 't slechts een ongeluk, dat hun overkwam als gevolg der physieke en moreele depressie. Deze valsche bekeerlingen keerden spoedig in den schoot der Kerk weer, minstens innerlijk, want elke uiterlijke terugkeer zou met den dood gestraft zijn geworden, vooral ten tijde van den onverbiddelijken Sultan Ismaël.

„Vermomde missionarissen gingen ze halen in hun dorp of stadswijk, in de buurt van Meknès, en zelf kwamen ze in 't geheim terug om de plechtigheden der groote feesten bij te wonen en de H. Sacramenten te ontvangen. Wanneer men dan ook in de rapporten over de geestelijke vruchten der Missie spreekt over deze zwakken, stelt men ze niet op dezelfde lijn met de werkelijke apostaten en het rapport van 1692 zorgt ervoor te noteeren „dat 't niet gaat over hen, die vanwege de vermoeienissen, den dwangarbeid, de beleedigingen, enz. den hoed in de lucht werpen, den vinger opsteken of iets dergelijks, om daardoor te kennen te geven, dat ze van godsdienst veranderen." De werkelijke apostaten, zoo zeggen de rapporten moesten, om weer aangenomen te worden en de absolutie te kunnen ontvangen, op plechtige wijze hunne dwaling afzweren, ofschoon in 't verborgen, ten overstaan van tien Christen-getuigen. Van 1680 tot 1692 deden zich twintig gevallen voor: dertien Spanjaarden, twee Franschen, twee Portugeezen, een Schot, een Italiaan.

„Naar gelang Ismaël ouder werd, scheen zijn eerste gestrengheid met betrekking tot de bekeering zijner slaven tot den Islam en hun terugkeer tot 't Christendom meer en meer af te nemen. In het Handschrift over de Verzoening der Renegaten vindt men zelfs den naam van Catilina Diàs, dochter van Jozef en Maria da Silva. Het rapport van den Missie-Overste van 1712 vertelt, hoe zij en haar broer aan hun ouders ontrukt werden en dat drie dagen van foltering van haar een afvallige en een gevangene van de harem gemaakt hadden. Welnu, haar verzoening is gedateerd van 20 April 1713, hetgeen wel bewijst, dat zelfs onder de oogen van den Sultan zij, van wie hij op gewelddadige wijze een zijner bijvrouwen had willen maken, tot het ware geloof was teruggekeerd."

Pater Koehler merkt vervolgens zeer terecht op, dat de Muzelmannen reeds toen ter tijd zoo dom niet waren. De opvolgers van

Ismaël en hun vertegenwoordigers in de gewesten : de Pacha's en Cadi's, vermoedden wellicht den moreelen gruwel dier belangzoekende „bekeeringen." De reden ervan was te duidelijk waarneembaar : men wilde ontsnappen aan dwangarbeid of doodstraf.

Boven zeiden we, dat thans buiten Arabië en Afghanistan betrekkelijk nog heel weinig zulke gevallen zich zullen voordoen *met betrekking tot Christenen van oorsprong*. Heel anders is 't gesteld met de catechumenen en neophieten in welk muzelmansch land dan ook. Die hebben overal heel wat te verduren, hier minder, elders meer, wel geen direct doodsgevaar, maar toch kwellingen genoeg. In de meeste koloniën moesten de moederlanden rekening houden met de gewoonte-rechten, die zelfs respecteeren en dikwijls meer dan het Koranrecht zelf. Die gewoonterechten zijn voor de Berberschelanden vervat in de qanoen's (vgl. canon), welke gelijk staan met hetgeen het Indonesisch recht „adat" noemt. [1])

Deze gewoonte-rechten, die soms veel goeds, maar ook heel veel kwaads insluiten, bestonden dikwijls reeds vóór de compilatie van den Koran en vóór de komst der Arabieren in de bovenbedoelde streken. Noch de Koranwet, noch het Westersch recht vermochten ze uit te roeien. Werd in 't Indonesisch rechtsgebied de „adat" terdege in studie genomen door Nederlandsche geleerden (Marsden, Muntinghe, Wilken, Liefrinck, Snouck Hurgronje, van Ossenbruggen en vooral Van Vollenhoven), door Engelsche, zooals Raffles en Crawfurd, en ook door Fransche (vooral met betrekking tot Madagaskar : Cahuzac, Julien), om dien „adat" en 't Westersch recht nader aan elkaar aan te passen, met betrekking tot de qanoen's van 't Berbersch rechtsgebied kan zulks niet vermeld worden en deden slechts een eerste poging in die richting Louis Milliot, Deken der Juridische Faculteit van Algiers en thans ook Directeur v/h Bureau voor Inlandsche zaken in Algerije, alsmede Pater A. Giacobetti W.P.

---

[1]) Het Berbersch rechtsgebied strekt zich uit over bijna geheel Noord-Afrika : Lybië, Tripolis, Tunis, Algerije, Marokko, de Sahara.

Het Indonesisch rechtsgebied omvat : Madagaskar, onze geheele Oost, Portugeesch Timor en Engelsch-Borneo, Zuid-Malakka en de Philippijnen, alsook een deel van 't Japansche Formosa.

De belangstellenden kunnen voor 't adatrecht te rade gaan bij den te vroeg gestorven Prof. Mr. C. van Vollenhoven, die daarover zeer omvangrijke studies geschreven heeft. — De ontginning van 't „qanoen"recht is nog slechts maar pas begonnen.

Zoo komt 't dus, dat vooral de individueele situatie der inlanders gereglementeerd wordt door [1]) adat of qanouns [1]) de Koranwetten en [1]) den Westerschen codex van 't koloniseerende volk. De eerste hebben gewoonlijk den meesten invloed, zelfs op godsdienstig gebied, en kunnen volkomen tegen de Koranwetten indruischen (vooral de qanoen's der Mozabieten b.v.b.). — Sterker : vele gewoonten zijn een kostbare herinnering aan een door de Arabieren ontrukt Christendom. — In een vroeger artikel bespraken we de grootere bekeerbaarheid der geïslamiseerde volkeren. Deze juist zijn 't, die binnen de Indonesische en Berbersche rechtsgebieden vallen. Het bestaan der gewoonte-rechten, vooral de Christelijke, is een brug over de kloof, die Christendom en Islam scheidt, maar kan eveneens een verwijding dier kloof beteekenen, wanneer die gewoonten niet alleen de Koranwet de hand reiken, maar ook lijnrecht in strijd zijn met de Christelijke wet.

De laatste nu interesseeren ons onderwerp, omdat 't zoo uiterst moeilijk is voor de catechumenen en neophieten om zich daardoor in hun later leven niet meer te laten beïnvloeden. Ze komen dan ook voor eigenaardige conflicten te staan. Als Christenen moeten ze 't Kerkelijk Wetboek in eere houden, als onderdanen eener Europeesche mogendheïd 't Burgerlijk Recht [1]) van 't moederland ; als niet-Muzelmannen heeft 't godsdienstig Koran-recht geen vat meer op hen, maar als levende in de politieke en sociale communauteit eener Muzelmansche natie (al- of niet gekoloniseerd) blijft 't Burgerlijke Koran-recht van kracht ; hetzelfde moet gezegd worden van het gewoonte-recht wat betreft de aan geen godsdienst rakende gedeelten ervan : ook als Christenen blijven ze toch lid van hun stam of ras.

Door zich te laten naturaliseeren, kunnen ze gemakkelijk aan den invloed van Burgerlijk Koran- en gewoonte-recht ontsnappen, maar de meesten houden daar niet van. Dat is in 't geheel niet kwalijk te nemen en nooit heeft de H. Kerk zoo iets gevraagd. Handelde de H. Kerk niet op deze wijze manier, dan zou 't getal der bekeeringen nog geringer worden en de oorzaak van nationale onlusten spoedig geboren zijn.

Wil de Christen dus langs alle klippen zonder mastbreken heen-

---

[1]) Vervat in een speciale wetgeving voor de inlanders, wat betreft Frankrijk-code de l'Indigénat.

zeilen, dan zijn een uiterste waakzaamheid en een groote beoefening van wilskracht geboden.

Om een en ander te verduidelijken halen we 't volgende voorbeeld aan:

Al meerdere jaren geleden werd te Ghardaïa (M'zab-Sahara) een Mozabiet Christen. Het was de eerste openlijk bekende doopeling van 't Berbersche ras der Ibadhieten, sinds de installatie der Witte Paters in de M'zab.

Op huwbaren leeftijd gekomen wenschte hij vooreerst niet met een Arabische te huwen, omdat een Mozabiet zoo iets in zijn land onmogelijk doen kan, noch wil (gewoonte-recht). Vervolgens liet hij als Christen de Muzelmansche vrouwen liever links liggen (invloed v.h. Kerkelijke Recht v.h. Christendom), en van den anderen kant zou moeilijk een muzelmansche daartoe bewogen kunnen worden (gezien 't Koranverbod). De missionarissen stelden hem voor het land te verlaten en elders fortuin te zoeken. Zoo gezegd, zoo gedaan, en de bekeerling trok naar Thibar in Tunis, waar hij zonder publieke schande met een bekeerde Arabische in 't huwelijk trad.

Na 't bekoelen van den eersten geloofsijver geraakte hij aan den drank. Een paar jaar later kwam hij, zonder een afvallige te zijn, toch als een zeer lauwe Christen naar Ghardaïa terug, om er een erfenis te inkasseeren. De terugreis was noodzakelijk, omdat 't gewoonterecht der Mozabieten geen juridische transactie's toelaat zonder dat de belanghebbende partijen tegenwoordig zijn. Briefwisseling, telephoon, telegraaf zijn absoluut niet toegestaan.

Nu kan de erfenis volgens Koranrecht aan een Christen geworden bloedverwant onthouden worden, aangezien hij met de Muzelmansche communauteit gebroken heeft. Daarenboven wist onze erfgenaam heel goed, hoe streng de excommunicatie door het godsdienstig gezag der Ibadhieten toegepast wordt. Van den kant der Fransche autoriteiten kon geen steun verwacht worden, want hij was niet genaturaliseerd, en dus ofschoon Fransch onderdaan, geen Fransch burger. De speciale wetgeving voor de inlanders mengt zich niet in de meer intieme aangelegenheden.

Uit vrees dus de geldelijke aanwinst mis te loopen besloot hij zijn Christelijke overtuiging te onderdrukken en zich als berouwhebbend Muzelman voor te doen. Hij ontliep de missionarissen,

ging niet meer naar de H. Mis en onderhield de Ramadhan met zijn vroegere geloofsgenooten.

Het spreekt vanzelf dat een dergelijk voorbeeld, vooral in die streken, zijn slechte uitwerking niet miste. In dit geval waren de gevolgen betreurenswaardig.

Gelukkigerwijze — door 't krachtdadig optreden van de Chef d'annexe van 't territorium van Ghardaïa, een voorbeeldig Katholiek officier — werd 't schandaal tamelijk goed weggevaagd. In ieder geval hield die apostolische leek aan den lauwen Christen eens flink zijn plichten voor.

Zoodanige gevallen zijn de beproevingen der missionarissen, vooral wanneer nog onedeler hartstochten er de oorzaak van zijn. In alle tijden en in alle Muzelmansche landen, veel meer dan in de heidensche, hadden ze ervan te lijden.

In het prachtige werk: „The Jesuits and The Great Mogul," [1]) van Sir Edward Maclagan vinden we dergelijke gevallen omstandig verhaald. Niet altijd hebben ze slechts een gering noodlottig uiteinde. Zoo b.v.b. waar hij de regeering van den Groot-Mogol-Djahangir (1605—1627) behandelt, wordt vermeld, dat drie neven van Djahangir, door de Jezuïeten gedoopt, hun kruis aan de missionarissen teruggaven, het licht verwierpen en „terugkeerden naar hun braaksel." De reden hiervan lag in de teleurstelling, die ze ondervonden door 't feit, dat ze geen Portugeesche echtgenoote konden machtig worden, en tevens vanwege de onophoudelijke oneenigheden tusschen den Mogol en de Portugeezen.

De aangenomen zoon van Moegarrib Khan werd door tusschenkomst van een der Paters Jezuïeten genezen en gedoopt. Hij valt later weer af, wordt devoot muzelman en draagt zelfs, om zulks goed te toonen, overal een koran om den hals, tot groote ergernis der trouwe Christenen.

Al deze voorvallen, 't door mij geciteerde en de door Sir Maclagan verhaalde, in 't algemeen alle analoge feiten vertragen in groote mate de bekeering der andere muzelmannen. Ofschoon zij heel dikwijls de superioriteit en de heiligheid van onzen godsdienst gaarne erkennen bij 't zien der goede Christenen, wordt die uitnemende indruk weer radikaal weggevaagd, wanneer Muzelmannen Christen worden en later afvallen. Ze zeggen dan dat zoo iemand

[1]) Londen. — Burns Oates = Washbourne Ltd. 1932.

te goeder trouw de waarheid zocht, ze niet vond, waar hij dacht dat ze zijn moest, en tenslotte, na zijn dwaling erkend te hebben, weer terugkeerde onder de vaan van Mohamed, wars van alle menschelijk opzicht.

Uit een en ander blijkt, dat de afval van neophieten een veel grooteren terugslag heeft op de Muzelmansche publieke opinie dan de apostasie der Christenen van-huis-uit. De goede trouw der laatsten komt vroeg of laat in verdenking; die der eersten is a priori boven alle verdenking verheven.

De afvallige neophieten doen in de harten der voor ons goedgestemde Muzelmannen weer een nieuw vooroordeel ontluiken, vooral wanneer de bewijsgronden van het Christendom nog niet goed gezien en bestudeerd werden. Voorbeelden trekken zoowel ten goede als ten kwade, en gemakkelijker ten kwade, gezien de zwakheid der menschelijke natuur. Wat goede woorden gewekt hebben in goede richting kunnen slechte voorbeelden weer wegtrekken in kwade richting. De renegaten, om hun houding te rechtvaardigen ten overstaan der Muzelmannen en hun daad te vergoelijken in 't oog der Christenen, verkondingen luide, dat een godsdienst met zooveel mysteries ten slotte onaanvaardbaar is. Ze vragen zich in 't publiek af, waarom 't noodig is van godsdienst te veranderen, en verklaren gewichtig, dat men de religie der ouders te behouden heeft.

Bij gebrek aan liefde tot de waarheid ontstaat ten opzichte van godsdienst onverschilligheid. Hunne uitspraken zijn evenveel waard als die van vulgaire Westersche rationalisten en godloozen. Zij vergaten teveel, dat het katholieke geloof geen commerciëel bagatel is, dat men naar genoegen kan uitschrappen of slechts verdoezelen, maar daarentegen een „waagstuk", zooals Kard. Newman zich uitdrukte, een waagstuk, dat de waarde heeft van een contract voor eeuwig. De groote Kardinaal voegde erbij, dat 't niet voldoende is, de Kerk te naderen over den weg van de rede, maar dat men haar moet binnentreden in 't Licht van den Geest."

Bidden we voor de verdwaalden, die soms moedwillig dat Licht uitdooven door halsstarrig vast te houden aan vooroordeelen, passie en onverschilligheid ten opzichte der Waarheid!

Algiers. PAUL FRITSCHY.

EEN NIEUWE KATECHISMUS [1])

De aandacht van de Missionarissen wordt gevraagd voor een *nieuwen Katechismus*, die ongetwijfeld van groot nut zal zijn voor de Seminariën en Katechistenscholen in de Missiën.

Aanleiding tot deze uitgave waren de bemerkingen van meerdere Missionarissen, dat de Seminariestudenten en katechisten in de Missiën zoover ten achter staan bij hun collega's in de Katholieke landen, voor wat betreft de hulp, die de verbeelding hier vindt in een overal sprekende oude Christelijke cultuur.

Uitgaande van de waarheid, door den H. Thomas van Aquino geleerd, dat, opdat het verstand in werking kunne zijn, *vereischt wordt de werking van de verbeelding*, zelfs om het onstoffelijke te kunnen begrijpen, — heeft de schrijver een verzameling van 143 voorstellingen — gedrukt op 34 gelithografeerde platen van zwart op wit — laten vervaardigen, ten einde zóó de verbeelding ter hulp te komen.

In een nieuwe, en tòch zoo oude taal, is hier weergegeven heel de *Katechismus voor volwassenen* van *Kardinaal Gasparri*, en daarenboven eenige voorname begrippen en stellingen, die meer tot het gebied van de Theologie dan van den Katechismus behooren. De schrijver hield zich strict aan de wenken, in dezen gegeven door *S. Thomas*, en door *Sylvester Sanctapetra S.J.*, den grooten meester der Symboliek.

Wat de *woorden* van deze nieuwe taal betreft, d.i. de voorstellingen, ze zijn alle *ontleend* aan de H. Schrift, vooral aan het H. Evangelie, aan de Kerkleeraars, aan de liturgische boeken aan de Katholieke Liturgie en Kunst. Daarom is deze taal tevens oud en vertrouwd en zoo goed begrijpelijk. Evenals in den gewonen Katechismus, zijn hier de *woorden*, d.i. de voorstellingen, met zorg, na veel vergelijking, *gekozen*.

De schrijver heeft slechts gebruik gemaakt van die symbolen, die niet uit (Latijnsche of Grieksche) letterteekens bestaan (b.v. I.H.S., XP. enz.). De reden hiervan is, dat deze laatste symbolen niet spreken tot hen, die deze beide soorten letterteekens (zooals b.v. de Katechisten in Britsch-Indië en China) of althans de Grieksche (zooals de Priesters in die landen

---

[1]) *Catechismus Symbolicus ad usum Seminariorum Missionum et Scholarum Catechistarum.* Auctore A. Bouman, canonico et parocho. Edidit P. A. Vermeulen, Steenbergen, 1935, f 3,—.

vgl. Codex can. 1364 § 2) niet kennen en nooit zullen leeren. De symbolen *blijven overal dezelfde beteekenis behouden.*

Wij laten hier tot goed begrip, eenige voorbeelden volgen. *Het lijdenskruis* = Jesus Christus (S. Th. 3 q. 25 a 4). — *Zwaar zwart lijdenskruis* = de lijdende Christus. — *Licht* kruis met *stralen* der wonden = de verrezen Christus. — Met een *kroon* = Christus Koning. — Op een *wolk* = Christus in den Hemel, enz. — *Driehoek* = H. Drievuldigheid. — *Hand* in cirkel = God de Vader. — *Kruis* in cirkel = God de Zoon. — *Vlam* in cirkel = God de H. Geest. — *Hart* = de mensch. — *Rein* hart = de mensch in staat van genade. — *Zwart* hart = de mensch, daarvan beroofd. — Hart met *kroon* op *wolk* = zalige in den hemel enz. — *Kruis*, zooals in alle *liturgische boeken* het *kruisteeken* wordt aangegeven = de Christen, de gedoopte, enz.

De *waarheden* van den Katechismus worden uitgedrukt door eene *verbinding van twee voorstellingen*, b.v. *Kruis in H. Hostie* = Jesus Christus is tegenwoordig onder de gedaante van brood. — *Geheel Kruis in ieder der deelen*, waarin een H. Hostie verdeeld is = Jesus Christus is geheel tegenwoordig onder ieder deel van de gedaante van brood. — *Een zwart zwaard* (= moord) met een : *Zwart hart* = Moord is doodzonde enz.

Deze Katechismus *boeit den lezer van het begin tot het einde.* Wie begint te lezen, zal tot het einde toe doorlezen. Zóó waar zijn de woorden van S. Thomas, aangehaald in de inleiding :

„Aangenaam voor ons zijn alle voorstellingen van zaken. Want onze geest verheugt zich in de vergelijking van het éène (= de voorstelling) met het andere (= de zaak die voorgesteld wordt). Immers het éène met het andere vergelijken, is de eigen en natuurlijke werking van ons verstand." (1. 2. q. 32 a. 8).

„Het verbergen van de waarheid onder figuren is nuttig voor de oefening der studenten," omdat nl. daardoor hun wil geprikkeld wordt om de waarheid te vinden, die onder de voorstellingen verborgen is. (1 q. 1 a. 9 ad 2).

Niet alleen voor het vlugger en beter *begrijpen* van de leer van onzen H. Godsdienst, hebben deze voorstellingen groote waarde, maar ook voor het blijvend *onthouden*, waarvoor ook weer volgens S. Thomas (2.2 q 49 a. 1 ad 2) de beelden zoo noodzakelijk zijn.

Het is merkwaardig, hoe gemakkelijk men — om eens een voorbeeld te geven — met behulp van voorstelling n. 109 een overzicht heeft van de verschillende bedienaren van de zeven Sacramenten, van de Sacramenten van de levenden en van de dooden, van de merkteekenen, en dat overzicht in het geheugen bewaart.

Daarom kan deze Katechismus ook goede diensten bewijzen bij het memoriseeren van *Katechismus-preeken*, ook door onze Priesters. Als men eenmaal een dergelijke voorstelling eenigen tijd aandachtig beschouwt, is het niet moeilijk om, onder het preeken, telkens nieuwe, daaraan ontleende gedachten, voor den geest te hebben en in woorden uit te drukken.

Een groote stichting geeft de lezing van dit werk, door de opname en

verwerking van *tallooze gebeden* van de H. Liturgie, en de Heiligen o.a. van den H. Alfonsus van Liguori.

Deze eenvoudige voorstellingen, die geen aanspraak maken tot de ,,kunst" gerekend te worden, kunnen nog nuttig zijn voor *kunstenaars*, die zoeken naar een motief, dat waardig is door een echt Katholieken kunstenaar op zijn eigene, kunstzinnige wijze uitgedrukt te worden. Hoe meer onze Katholieke kunstenaars in hun voorstellingen de ware leer der H. Kerk juist uitdrukken, hoe beter!

Wat de *verdiensten van den teekenaar* betreft, moge hier de aandacht gevestigd worden op een schijnbare tegenspraak. Van den éénen kant zijn de teekeningen *uiterst eenvoudig. Nergens* worden *menschelijke figuren* afgebeeld, óók niet het menschelijk gelaat, en dit volgens den raad van S. Thomas (I q I a 9 ad 3), die zegt, dat dit de ware methode is om het Goddelijke in figuren uit te drukken, zooals in de Inleiding verder wordt verklaard. *Nergens* ziet men *perspectief of ruimte-diepte. Nergens* wordt een tafereel ,,*geschilderd.*" Ofschoon de verleiding daartoe soms wel groot moet geweest zijn, ziet de teekenaar er steeds met volkomen beheersching van af. Deze platen doen hier en daar denken aan de primitieve teekeningen van natuurvolken b.v. van de Azteken, vóór dat de Spanjaarden in Mexico kwamen, en ons bewaard door toedoen van de eerste Missionarissen. Deze eenvoud waarborgt een contact van deze platen met de mentaliteit van de studenten in de Missielanden.

Nergens ziet men *bijkomstige*, voor de beteekenis *onnoodige, figuren* of *versieringen.*

De bedoeling hiervan is de aandacht niet af te leiden, de verbeelding en het geheugen niet noodeloos te belasten en de duidelijkheid niet te schaden. De figuren zijn behandeld als de letters van een Katechismusboek, die ook dergelijke onnutte versieringen weglaten.

Daarenboven heeft dit tengevolge, dat zelfs een kind van de lagere school alles zonder moeite kan nateekenen.

En daardoor óók, dat voor iedere school één exemplaar voldoende is, terwijl de leerlingen ieder voor zich alles nateekenen, waardoor ze zelf werkzaam worden, hun aandacht (zooals de inleiding zegt) geconcentreerd en distracties vermeden worden.

Ondanks deze starheid van methode en dezen eenvoud, die soms den indruk maakt van een onbeholpen niet-kunnen, is — en dit is de schijnbare tegenspraak, boven bedoeld — *alles tot berstens toe vol gevoel en leven, en getuigt menig detail van een duidelijk meesterschap.* Deze uitspraak van een criticus over de kunst in de Gothieke Fransche Kathedralen, kwam ons onwillekeurig voor den geest bij het beschouwen van deze merkwaardige platen.

Na het inzien van hun doel en beteekenis, schijnen die dorre lijnen als bezield te worden en een lied te zingen ter eere van Christus God, ,,Christo canentes tamquam Deo" en ons hun geloofs-enthousiasme mee te deelen.

Wie deze teekeningen zóó beschouwd hebben, zullen, ,,én de hand van

den kunstenaar prijzen, terwijl ze de schoonheid van deze teekens bewonderen, én beter begrijpen de waarheden, die ze bedoelen en beteekenen."

Mogen er velen „zóó in de school van Christus zijn!" (S. Augustinus, Brevier, 15e Zondag na Pinksteren).

Hoeven N.B. DR. ALPH. MULDERS.

BIJ HET GOUDEN PRIESTERFEEST VAN Z.H.E. MGR. A. HENNINGHAUS APOST. VICARIS VAN YENCHOWFU

Op 30 Mei a.s. zal in de Congregatie van het Goddelijk Woord een zeldzaam jubilé worden gevierd. De Congregatie, die op 8 Sept. a.s. 60 jaar bestaat, zal het 50-jarig Priesterjubilé gaan vieren van één harer grootste zonen. Niet alleen groot wegens zijn bisschoppelijke waardigheid, maar ook wegens zijn hoogstaand karakter, zijn persoonlijkheid, die ons nu in de gelegenheid stelt, op zijn leven als op een bizonder rijk en vruchtbaar priester- en missionarisleven terug te zien. De nederige grijsaard zal het ons niet kwalijk nemen, als we hem en zijn werk, samen tot één geheel vergroeid, bij deze gelegenheid naar voren brengen en op den kandelaar plaatsen. Het zal bij ons allen ook verhoogen : de hoogachting voor de heerlijke missionarisroeping en het edele werk aan het zielenheil der heidenen, hier concreet in de nobele figuur van Mgr. Henninghaus, een missionaris, grijs van haar, maar nog jeugdig van hart.

De 50 jaar van zijn priesterleven, waarvan ruim 30 jaar in het Episcopaat, zijn bizonder vruchtbaar geweest voor de mooie missie van Zuid Sjantung, waarheen de Jubilaris een jaar na zijn Priesterwijding vertrok en sindsdien nog steeds werkzaam is.

Mgr. is een zoon van het diocees Paderborn, waar hij op 11 Sept. 1862 in Menden werd geboren. In Oct. 1879 kwam hij naar het sinds 4 jaar gestichte missiehuis te Steijl, nadat hij in zijn geboorteplaats na de lagere school, ook de rectoraatsschool had bezocht. Dank zijn groote ijver en goede talenten kon hij reeds in 1885 zijn studies voltooien en de H. Priesterwijding ontvangen. Als leeraar bleef hij toen nog een jaar in het moederhuis en vertrok 12 Mei 1886 als begeleider van Mgr. v. Anzer, de eerste Apost. Vicaris van Z. Sjantung, die in Steijl de Bisschopswijding had ontvangen, naar dezelfde missie van Zuid Sjantung.

Dààr begon zich zijn zielenijver te ontplooien ; dààr heeft hij die lange jaren al zijn krachten gegeven ; dààr bleef hij doorwerken met een onwankelbaar Godsvertrouwen in de moeilijke tijden, die de missie meemaakte ; dààr heeft hij tot nu toe gezwoegd met een ongebroken idealisme, waaraan jonge missionarissen een voorbeeld kunnen nemen.

't Zijn rijke, volle jaren geweest. Rijk en vol, omdat Gods overvloedige genade en zegen — kruiszegen — over de missie kwam. Rijk en vol ook

wegens zijn ijver en moed, wegens dat sterke vertrouwen en jeugdig-blijvend idealisme.

Toen Mgr. Henninghaus vóór 49 jaar als jong Priester in Z. Sjantung aankwam, stond het missiewerk daar nog in zijn eerste begin. 't Was vier jaar, nadat deze missie aan de eerste missionarissen van het Goddelijk Woord was toegewezen.

In het uitgestrekte gebied van Sjantung met zijn 58 millioen inwoners waren de Paters Franciscanen werkzaam. In Jan. 1882 werd het Zuidelijk deel, bestaande uit drie regeeringsdistricten, afgescheiden, en werd P. van Anzer de eerste Provicaris. Toen was er in dit groote gebied slechts één missiepost met 158 Christenen. In die vier jaren tot 1886 was er hard gewerkt; reeds enkele nieuwe staties waren geopend en vele heidenen hadden zich als katechumeen laten inschrijven.

Dat werd het arbeidsveld van dien jongen missionaris. In verschillende districten van het Vicariaat was hij achtereenvolgens werkzaam en was ook een tijdlang aalmoezenier van de Duitsche bezetting in Tsingtau. Later werd hem de zorg toevertrouwd van het seminarie van de missie en daarnaast had hij de leiding van een Chineesch blad, door de missie uitgegeven. Verder stelde de ijverige P. Henninghaus zijn grondige kennis van de Chineesche taal in dienst van de gemeenschap door het schrijven van een Duitsch-Chineesch Lexicon.

Zijn karakter en geestesgaven, zijn diepe vroomheid en ook zijn aangename omgang maakten hem bemind bij zijn medebroeders en niet minder bij de wereldlijke gezagdragers, met wie hij ook veel in aanraking moest komen. Hem was het wel toevertrouwd met de verschillende mandarijnen de onderhandelingen te voeren. Hij was doorgedrongen in de psyche van de Chinees, hij was Chinees met de Chineezen geworden en had zich ook volkomen hun omgangsvormen eigen gemaakt, die hem in staat stelden in hoogere kringen te verkeeren.

Heerlijker nog schitterden zijn gaven en zijn karakter, toen P. Henninghaus na den dood van den eersten Apostolischen Vicaris Mgr. von Anzer, tot diens opvolger werd benoemd.

Op 15 Dec. 1903, na den dood van Mgr. v. Anzer, schreef Pater Jansen, de Stichter van Steijl, naar zijn missionarissen in Z. Sjantung, dat zij dagelijks moesten bidden voor de keuze van een goeden Apost. Vicaris en Gods zegen over diens werk moesten afsmeeken. Als we de ruim 30 jaar overzien, kunnen we zeggen, dat deze bede is verhoord. De Bisschopswijding had plaats op 30 Oct. 1904 in de Kathedraal van Yenchowfu. Hierbij bleek, hoe hoog het aanzien van de missie in den loop van de jaren was gestegen, maar ook hoezeer de nieuwe Bisschop aller achting genoot. Naast de Duitsche consul en andere buitenlandsche autoriteiten, waren ook verschillende Chineesche gouverneurs en districtsprefecten tegenwoordig. Moedig en nederig-vertrouwend is Mgr. Henninghaus zijn werk begonnen. Moedig om het Goddelijk bevel tot missioneering, nederig vertrouwend op den zegen van boven. Moed en vertrouwen spreken uit het eerste jaarverslag,

dat hij als Apost. Vicaris in 1905 aan zijn weldoeners zond. Daar herinnert hij aan Jezus' woord: „Ik ben met u," en dat dit woord in hem is doorgedrongen, dat blijkt niet alleen uit de lange uren, die hij in aanbidding voor het tabernakel doorbracht, maar het spreekt uit al zijn vastberaden werken en zwoegen voor de hem zoo dierbare missie.

Sinds den tijd, dat Mgr. Henninghaus Opperherder is van Zuid-Sjantung hebben de ongeregeldheden in China, die zulk een kruis zijn voor de missie en het missiewerk zoozeer belemmeren, geen levensoffers van Missionarissen gevraagd, maar wel kwam dikwijls het leven van verschillenden in gevaar. Reeds kort na zijn benoeming tot Apost. Vicaris kwam de geheime sekte der „Tsälidi" groote onaangenaamheden aan de missie bezorgen. Mgr. heeft zelf in een levensbeschrijving van P. Freinademetz uitvoerig de groote moeilijkheden beschreven, waarin de missie kwam in 1911, toen de Chineesche Keizerstroon werd omvergestooten. In dezen tijd werden door een geheime sekte verschillende missiestaties verwoest. In 1922 richtten dezelfden een bloedbad aan onder de Christenen van het gebied Tsohsien.

Deze gebeurtenissen, die alle haar weerklank vonden in het vaderhart van den Opperherder, waren echter slechts locaal. Door het uitbreken van den wereldoorlog in 1914 werd de heele missie getroffen. Geen toevoer van nieuwe krachten en weinig stoffelijke ondersteuning: deze beproevingen wogen zwaar op de bloeiende missie. Mgr. schreef zelf in 1918, aan het einde van den oorlog: „Wij dachten, dat we konden herademen, maar nu kwam pas het groote ongeluk." De Duitsche missionarissen zouden allen de missie moeten verlaten. Telegrafisch riep Mgr. nog de voorspraak in van buitenlandsche Bisschoppen. Toch kwam het langgevreesde bevel op 4 Febr. 1919. De missionarissen werden onder militaire geleide naar Sjanghai gevoerd. Op 't laatste oogenblik kwam een gunstige wending.

„De missionarissen, die voor het caritatieve werk noodig waren, mochten blijven." Twaalf moesten er tenslotte dus nog vertrekken. „Na den Boxertijd was deze wel de zwaarste ramp die de missie heeft getroffen," schreef Mgr.

Maar ook in deze moeilijke tijden bewaarde Mgr. Henninghaus het godsvertrouwen en wist zijn missionarissen te leiden en te begeesteren; Hij verdeelde de krachten: waar geleden werd, leed hij mee en had steeds een troostend woord voor zijn helpers in Gods Wijngaard. Hij zocht zijn kracht in het gebed en wees allen op de kracht, die daarvan uitging, door zijn woord en ook door zijn opwekkend voorbeeld. Toen Mgr. in 1930 in ons vaderland was, zeide hij nog: „Na alles, wat ik in die jaren heb meegemaakt, moet ik toch bekennen, dat de heerlijkste taak, die men op aarde kan hebben, die van den missionaris is. Aan de kruizen verbindt God Zijn rijken zegen en het bleek nog altijd, dat in den hoogsten nood, Gods hulp het meest nabij was."

Maar er zijn ook bladzijden, die we met gouden letters mogen schrijven. Het is voor het missionarishart de grootste troost, zielen voor God te hebben gewonnen. Altijd sprak ook Mgr. erover, dat dit de rijke vruchten zijn van het werk met Gods zegen verbonden, dat de missionaris van de bewoners van het hemelsche rijk, Hemelburgers mocht maken in de ware beteekenis van

het woord. Begin 1904 telde het Vicariaat 26.315 Christenen. In ditzelfde gebied, dat nu in 3 Vicariaten en 1 Praefectuur is verdeeld, telt men thans ongeveer 140 duizend Christenen.

Een eer voor de missie en een voldoening voor Mgr. is het ook zeker, dat uit zijn missionarissen de grondleggers werden genomen voor alle missies, die Rome aan de S.V.D. toevertrouwde. De eerste missieoversten van onze Missies in Japan, Nieuw-Guinea en op de Philippijnen, P. J. Weig, P. Limbrock en P. Beckert waren Sjantung-missionarissen. Mgr. Noyen, de eerste Apost. Prefect van de Kleine Soenda-Eilanden, was missionaris geweest in Z. Sjantung.

Zoo ook Mgr. Buddenbrock, de Apost. Vicaris van W. Kansu.

Honan werd toevertrouwd aan P. Fröwis, die de eerste Apost. Prefect werd ; in 1934 werd deze Prefectuur tot Vicariaat verheven en aan een oud-missionaris, Z.H.E. Mgr. Schoppelrey van Z. Sjantung toevertrouwd. In 1925 werd het gebied van Mgr. Henninghaus voor het eerst geplitst en Mgr. Weig werd de eerste Apost. Vicaris van Tsingtau. In 1934 werd van het overgebleven Vicariaat nog een Prefectuur afgescheiden, waar Mgr. Tien, een Chineesche Priester van de Congregatie Prefect werd, en in November van het zelfde jaar werd het vicariaat Tsachowfu afgescheiden en aan Mgr. Hoowaarts toevertrouwd, die tot dan Provicaris van Mgr. Henninghaus was.

Het leven van den grijzen Bisschop is met zijn missie in Z. Sjantung vergroeid. In deze missie gaf hij al zijn krachten en het grootste deel van zijn leven. Hij bemint de Chineezen, en de Chineezen houden van hem. Bij zijn 25-jarig Bisschopsjubilé, dat hij in 1929 in zijn residentie Jenchowfu vierde, kwam dit duidelijk tot uiting. In zijn toespraak zei Mgr. toen, dat de Oversten in Europa gevraagd hadden, nog eens naar hen over te komen. Mgr. aarzelde, omdat hij, zooals hij zeide, bang was, buiten China te sterven en begraven te worden. Toch is Mgr. gekomen en begeesterde allen, die hem toen mochten hooren vertellen uit zijn rijke missie-ervaringen met [1]) die nog zoo jonge geestdrift.

Mgr. voelt zich ondanks zijn hooge ouderdom nog frisch en gezond. Iederen morgen staat hij om vier uur op en is de anderen vóór in de Kapel, waar hij steeds de kracht haalt voor zijn zware taak. Een kruis is voor hem, zijn steeds sterker wordende doofheid. Dit belet hem, zijn missionarissen bij het biechthooren behulpzaam te zijn hetgeen hij als Bisschop nog steeds heeft gedaan. Wel is Mgr. nog onvermoeid in zijn vorm- en visitatiereizen. Kort geleden mochten we nog een brief ontvangen van Pater J. Buis, uit Z. Sjantung afgezonden ongeveer tien dagen voor zijn dood. Daarin schrijft hij ook nog over die reizen, juist in het koude jaargetijde, omdat het dan zijn Chineezen beter gelegen komt. En P. Buis voegt eraan toe : „Wat Mgr. op die reizen heeft uitgestaan, weet O.L. Heer alleen.'' Ook belet zijn ge-

---

[1] De jarenlange ondervinding van Mgr. Henninghaus kwam de heele missie van China ten goede vooral bij het Concilie van de Bisschoppen in 1924 ; ook bij voorbereiding tot dit Concilie verwierf hij zich groote verdiensten.

vorderde leeftijd Mgr. niet om nog steeds aan de menschen de waarheden van het H. Geloof te verkondigen.

De vele groote weldaden Gods in het verleden, doen ook bij Mgr. de hoop bewaren in deze moeilijke tijden, nu zijn bloeiende missie, die zooveel aan stoffelijk onderhoud vraagt, geen inkomsten meer heeft. Voor kort zond Mgr. aan zijn weldoeners met de statistiek over het afgeloopen jaar een nieuwjaarsgroet en schreef daarin : ,,Als ik nu nog eens de voorbije 30 jaar overzie, kan ik slechts uit het diepste van mijn ziel zeggen : De Heer was met ons, Hem zij duizendmaal lof en dank voor alles.'' Met een dankbare blik in het verleden, wil Mgr. zichzelf en de zijnen moed inspreken voor de toekomst.

Mogen de missionarissen van Z. Sjantung, naast Gods overvloedige genade bij hun werk, nog lang de machtige stuwkracht behouden, die hun Bisschop voor hen is en moge Gods overvloedige zegen blijven rusten op het werk van zijn trouwen dienaar.

Teteringen. J. VAN SCHIE, S.V.D.

UIT DE WIJDE WERELDMISSIE

CURAÇAO

Land en Volk. — Het Nederlandsch gebiedsdeel Curaçao, bestaande uit de drie Benedenwindsche eilanden: Curaçao [1]), Bonaire en Aruba en de drie Bovenwindsche eilanden [2]): St. Eustatius, Saba en St. Martin (gedeeltelijk), *ligt* bij de Noordkust van Zuid-Amerika in de Caraïbische Zee en behoort tot de groep der Kleine Antillen.

Ofschoon de staatssouvereiniteit van aanmerkelijk latere dagteekening is, waren Curaçao en de omliggende eilanden, met uitzondering van enkele korte perioden, drie eeuwen lang *Nederlandsch bezit* en door allerlei banden met het moederland verbonden. [3])

De *bevolking* (ongeveer 67.000 zielen) bestaat voor het grootste deel (60 à 70%) uit kleurlingen, afstammelingen van de negerslaven, die in de 17e en 18e eeuw uit Afrika werden ingevoerd. Hoofdzakelijk is dit te danken aan de operaties van de West-Indische Compagnie, die een uitgebreiden slavenhandel organiseerde, welke eeuwenlang geduld is en pas in 1863 officiëel werd afgeschaft. Verder wonen er enkele honderden Nederlanders en een kleine groep immigranten. De Indianen zijn er thans zoo goed als uitgestorven en enkel op het eiland Aruba treft men nog afstammelingen aan van deze oorspronkelijke bewoners van West-Indië.

Over het algemeen is de *aard* van de bevolking zacht en gedwee. Rustverstoringen komen er slechts zelden voor. Wat de arbeid-

---

[1]) Euwens, *De oudste kaarten van het eiland Curaçao.* De West-Indische Gids, 10e jg., blz. 121 vlgd.

[2]) Knappert, *Geschiedenis van de Nederlandsche Bovenwindsche eilanden in de 18e eeuw.* 's-Gravenhage, 1932.

[3]) Colijn e.a., *Gedenkboek Nederland-Curaçao,* 1634—1934. Amsterdam, 1934.

zaamheid betreft, bestaat er een groot verschil tusschen de bewoners der verschillende eilanden: Aruba en Saba staan in dit opzicht bovenaan, St. Eustatius het laagst. Wanneer men de geboorten als graadmeter der zedelijkheid mag nemen, staan Saba en Aruba het hoogst in zedelijkheid, St. Eustatius weer het laagst.

Vroeger bezigden de bewoners van het gebiedsdeel Curaçao, naast de eigenlijke *volkstaal*, het Papiamento, — een uit allerlei bestanddeelen samengesteld dialect — hoofdzakelijk het Spaansch en het Engelsch, omdat zij deze talen in de praktijk het meest noodig hadden. Thans echter neemt het gebruik van het Nederlandsch hand over hand toe, hetgeen ten deele te danken is aan het feit, dat de Kon. Ned. Petroleum Maatschappij zich op Curaçao heeft gevestigd, waardoor de bevolking veel meer dan vroeger met Nederlanders in contact komt.

In de pittoreske hoofdplaats, Willemstad, heerscht tengevolge van den invloed der Europeesche ambtenaarswereld ook een Europeesche *beschaving*. De buitenbevolking staat, zooals van zelf spreekt, in ontwikkeling bij de stadsbewoners achter; het aantal analphabeten vermindert intusschen voortdurend.

Curaçao is tot voor enkele jaren vrijwel armlastig geweest. Er viel weinig regen en de oogsten mislukten soms jaren achtereen. In dit opzicht waren de inwoners dus niet verwend, maar zij wisten nauwelijks beter en waren tevreden. Het raffinagebedrijf der Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij bracht hierin een ommekeer van groote beteekenis (1915). Dit kwam weliswaar aan den arbeidenden stand, den handel en den fiscus ten goede, maar niet aan de openbare orde, de zedelijkheid en den geest van het vroeger tevreden volk. Sinds 1930 doet zich de economische crisis ook op Curaçao geducht gelden, met als onmiddellijk gevolg: een groote werkloosheid.

Missiegeschiedenis. — Een sluier hangt er over den oorsprong van het godsdienstig leven op Curaçao, dat op St. Annadag 1499 door Alonso de Ojeda ontdekt werd. Vermoedelijk heeft de Spaansche gouverneur, Juan de Ampuéz, die er zich in 1528 vestigde, een of meer priesters meegebracht, terwijl er reeds Spaansche Hieronymitanen schijnen werkzaam te zijn geweest. Van dien tijd af tot 1755 stonden de eilanden Curaçao, Aruba

enz. onder de jurisdictie van den bisschop van Coro in Venezuela.

Van den arbeid der priesters gedurende *de Spaansche periode* is weinig of niets bekend, maar van hun apostolischen ijver getuigen de vruchten ; want, toen in 1634 het voor den handel met Zuid-Amerika zoo gunstig gelegen eiland door de Hollanders genomen werd, beleden bijna alle bewoners den katholieken godsdienst. Hoe gering de bevolking destijds ook was — de Hollanders troffen er 50 Spanjaarden en 1415 Indianen — bij de twee of drie nederzettingen bevonden zich twee eenvoudige bedehuizen.

Bij de bemachtiging van Curaçao door de *West-Indische Compagnie in* 1634 [1]) werd de katholieke godsdienst verboden uit kracht van de plakkaten in de Vereenigde Nederlanden. [2]) Gevolg hiervan was, dat zeer velen langzamerhand verhuisden naar de naburige republieken. Omdat zich echter sinds 1635 vele vrije kolonisten van verschillende nationaliteit te Curaçao begonnen te vestigen, kwamen toch nu en dan priesters van Venezuela heimelijk naar Curaçao over. Maar deze „paepse stoutigheit" ontging de aandacht der waakzame overheid niet. In 1661 werd door de Staten een plakkaat uitgevaardigd, dat geen roomsch priester zich op Curaçao mocht vestigen „zonder prealabel consent van Zijne Doorluchtige Hoogheid en de Bewindhebberen der Compagnie." En dit plakkaat werd in 1703 nog eens afgekondigd.

De achttiende eeuw echter zou in geestelijk opzicht voor Curaçao gunstiger worden. Sinds de Hollandsche overheersching was de bevolking zeer toegenomen en na 1648 bevonden zich duizenden Afrikaansche slaven op het eiland. Van 1700 tot 1810 hebben, ofschoon weinig in aantal, onafgebroken reguliere en seculiere priesters van verschillende nationaliteit op Curaçao onder de arme negerbevolking gearbeid. In 1705 vestigde er zich de Duitsche Jezuïet Schabel, geregeld opgevolgd door ordebroeders uit de Vereenigde Nederlanden. Met nooit meer dan drie missionarissen tezamen, hebben de Jezuïeten in de bijna veertig jaren van hun missiearbeid [3]) moeizaam, maar met veel vrucht gewerkt. In 1741 staan er officiëel 1468 doopsels opgeteekend. Door armoede vaak

---

[1]) Hamelberg, *De Nederlanders op de Bovenwindsche eilanden*. Amsterdam, 1901.

[2]) Euwens, *Godsdienstige toestand van Curaçao in de eerste eeuw* (1634—1742) *van het Hollandsch Bestuur*. Hist. Tijdschr. 9 (1930) 317 vlgd. : 10 (1931) 103 vlgd.

[3]) Van Nieuwenhoff, *„Gepriviligiëerde priesters" op Curaçao van* 1701—1741. Stud. dl. 68, blz. 56, 195 vlgd.

uitgeput, daalden de zoo krachtige mannen vroegtijdig ten grave, zoodat de Sociëteit zich verplicht zag, de missie op te geven. Van de 8 Jezuïeten zijn er 6 op Curaçao gestorven.

Van 1742—1776 hebben priesters van verschillende Orden en nationaliteiten, die op hun reizen Curaçao aandeden en aldaar korter of langer verbleven, om in de geestelijke behoeften der bevolking te voorzien, den missiearbeid voortgezet. Van hen treden vooral twee priesters op den voorgrond: de Augustijn Miguel Luis Grimon, die sedert 1751 met toestemming der koloniale overheid vier jaar in de missie werkzaam was en de Conventueel Maubach, die in 1768 aankwam en de eerste eigenlijke kerk in de missie bouwde. Het is niet onwaarschijnlijk, dat onder hem de missie tot een apostolische prefectuur verheven werd.

In 1776 vroeg de nuntius te Brussel aan den Provinciaal der Nederduitsche Minderbroeders om paters, die op Curaçao de taak van missionaris op zich wilden nemen. Na rijp beraad werd besloten, de missie aan te nemen. Over den arbeid der *Nederlandsche Franciscanen op Curaçao* (1776—1820) kon een gedetailleerd onderzoek [1]) slechts weinig achterhalen en ervan nog minder succesvol vertellen. Oorlog, hongersnood en laksheid van het landsbestuur hebben hier veel goeds belet, wat niets wegneemt van de groote verdiensten der Franciscanen, vooral wat hun ijver en zorg voor de arme slaven betreft. Toen in 1821 de laatste Minderbroeder Pirovano gestorven was, kwamen geen Nederduitsche Minderbroeders meer op Curaçao, cmdat hun Nederlandsche provincie in die dagen in het moederland met allerlei moeilijkheden te kampen had.

Op last van Rome zag de toenmalige Vice-Superior der Hollandsche Missie uit naar *seculiere priesters*, die geneigd waren *als missionarissen naar Curaçao* te vertrekken. De eerste, die zich hiervoor aanbood, was de pastoor der z.g. Fransche kerk te Amsterdam, J. M. Niewindt, die tot apostolisch prefect der missie werd benoemd en aldaar in 1824 aankwam. [2]) Het is een

[1]) Meersman, *De Minderbroeders der Germania Inferior op Curaçao* (1776—1820). Collect. Franc. Neerl. II, blz. 585 vlgd. 's-Bosch, 1931.

[2]) Dahlhaus, *Monseigneur Martinus Joannes Niewindt, Eerste Apost. Vicaris van Curaçao. Een levensschets.* 27 Aug. 1824—12 Jan. 1860. Baasrode, z.j.
Meijer, *Mgr. M. J. Niewindt.* Hist. Tijdschr. 5 (1926) blz. 52 vlgd.
Daniëls, *Mgr. M. J. Niewindt,* Pionier van Curaçao. 's-Bosch, 1930.
Zwijsen, *Een Gedenkdag.* Het Missiewerk 6 (1924—1925) blz. 69 vlgd.

buitengewoon voorrecht en voordeel voor de Curaçaosche missie geweest, dat zij aan het hoofd heeft gehad een man met een zoo buitengewoon organisatorisch talent als Mgr. Niewindt. Begaafd met een helder verstand en scherpzinnig oordeel, een arbeidskracht, die door de moeilijkheden nog meer geprikkeld werd, een uithoudingsvermogen, dat groeide naargelang de berg van moeilijkheden hooger steeg, was Mgr. Niewindt inderdaad de man der Voorzienigheid, groot van geest en groot van hart, een apostel in den waren zin van het woord. Hij hield er niet van de weinige priesters, die heel langzaam en geleidelijk zich te zijner beschikking stelden, te concentreeren in één punt, om vandaar uit de verschillende deelen van zijn eilandenrijk te bewerken. Decentralisatie in de actie was zijn devies. Hij zond ze heen, om in de verschillende bevolkingscentra parochies op te richten.

Krachtens een verdrag, den 9 Oct. 1841 tusschen den H. Stoel en de Nederlandsche Regeering gesloten, werd o.a. ingewilligd, dat den Apost. Prefect van Curaçao de bisschoppelijke waardigheid zou worden verleend. Niewindt besloot naar Nederland te gaan om de bisschopswijding te ontvangen en tevens de belangen zijner missie te bepleiten. Ofschoon reeds alles in gereedheid was gebracht, verzocht koning Willem II, op het drijven van eenige Protestanten, plotseling, te willen afzien van de bisschopswijding in de Mozes- en Aaronkerk te Amsterdam ; zij geschiedde toen in stilte in de kapel van het Groot-Seminarie te Warmond (24 Aug. 1843). [1])

Door tusschenkomst van Mgr. L. Baron van Wijkerslooth, den procurator der missie, had intusschen de Regeering toestemming gegeven, dat Zusters Franciscanessen van Roosendaal zich naar de West inscheepten om op Curaçao onderricht te geven ; een kloosterstichting was echter uitdrukkelijk uitgesloten. Den 12[en] Jan. 1842 landdden de eerste religieusen-onderwijzeressen op Curaçao. [2])

---

[1]) Kleijntjens, *De Bisschopswijding van Mgr. Niewindt*, 1843. Bijdr. voor de Gesch. v. h. Bisdom van Haarlem, 50 (1932) blz. 147 vlgd. Bloemen, *Koning Willem II en de bisschopswijding van Mgr. Niewindt*, Haarlemsche Bijdragen, 51 (1933) blz. 227 vlgd.

[2]) Sr. Bertine, *Bij het honderdjarig bestaan van Neerlands oudste missiecongregatie*, Het Missiewerk, 14 (1932—1933) blz. 104 vlgd. — *Gedenkboek ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan der Congregatie van de religieuzen Penitenten Recollectinen van de Onbevlekte Ontvangenis te Roosendaal* 1832—1 Sept. 1932. Roosendaal, 1932. — Kleijntjes, *De missie van Curaçao in* 1850. Haarl. Bijdr. 51 (1933) blz. 210 vlgd.

Zij werden in 1855 gevolgd door Zusters Franciscanessen uit het Gasthuis te Breda ter verpleging van armen, noodlijdenden en zieken.

Een maatschappelijke kwestie, innig verband houdend met godsdienst en beschaving, ging aan Mgr. Niewindt bijzonder ter harte, nl. de verbetering van den maatschappelijken toestand der slaven, die in de kolonie een derde deel der bevolking uitmaakten. In mannentaal en met mannenmoed schetste hij den dieptreurigen en onrechtvaardigen toestand, waarin zijn vernederd, katholiek volk verkeerde. Hij wees het gouvernement vrijmoedig op de sociale misstanden en eischte recht en gelijkheid voor het arme Curaçaosche volk. Den 30en Sept. 1862 werd op Curaçao de emancipatie afgekondigd. In de naburige Engelsche en Fransche koloniën ging deze vrijheidsverklaring vergezeld van opstand, plundering en moord ; op Curaçao, te Otrobanda werd zij afgekondigd onder de Hoogmis, waarbij ook de protestantsche gouverneur met alle notabelen van het eiland aanwezig was. Deze vreedzame stemming was het werk van Mgr. Niewindt, die echter dezen vrijheidsdag niet meer had mogen beleven ; den 12en Jan. 1860 was hij bezweken, tot het laatste oogenblik getrouw aan zijn wapenspreuk : Non recuso laborem.

Nog drie dagen voor zijn dood had Mgr. Niewindt den Prefect der Propaganda, Kard. Barnabo, geschreven om toch eenige priesters te zenden van een congregatie of orde, opdat zijn volk niet verweesd zou achterblijven. Na langdurige onderhandelingen verklaarden zich de *Nederlandsche Dominicanen in* 1868 bereid de geestelijke zorg voor de missie van Curaçao en onderhoorigheden op zich te nemen. Zij hadden ernstige bezwaren, omdat hun orde in ons vaderland toen slechts weinig leden telde ; maar het woord van Pius IX : „Vertrouwt, gaat in mijn wijngaard, werpt op mijn woord het net uit," verdreef alle vrees. Hiermede was de toekomst der missie verzekerd. Met hoeveel vrucht zij het werk, door den pionier der missie, Mgr. Niewindt, georganiseerd en begonnen, hebben voortgezet, verhaalt het gedenkboek, uitgegeven bij het „Gouden Jubileum der Dominikaner Missie op Curaçao W.I." [1])

---

[1]) Nijmegen, 1920 — Euwens, *Katholieke Missie in West-Indië.* Het Katholiek Nederland I, blz. 214 vlgd. Nijmegen, 1913.

De stichting van scholen was wel een der eerste daden der missionarissen, in een land, dat zelfs tegenwoordig nog geen leerplicht kent. Naast de Zusters van Roosendaal kwamen in 1886 de Fraters van Tilburg, om zich te belasten met de opvoeding der mannelijke jeugd, eerst in de hoofdstad van Curaçao, later ook op de hoofdplaatsen der eilanden Aruba en Bonaire. In 1890 gingen de Dominicanessen van Voorschoten naar de West, om het onderwijs op de Bovenwindsche eilanden, die tot dan toe zoo goed als van alle onderwijs verstoken waren geweest, op zich te nemen. Ook het eiland Aruba ging in den loop der jaren over in handen van laatstgenoemde Zusters, terwijl de Zusters van Schijndel de scholen overnamen, gelegen op Curaçao beoosten de haven. Door het blijvend contact van priesters en onderwijzers met het volk is het mogelijk geworden het Curaçaosche volk op te voeren op een trap van beschaving, die men zich ruim een halve eeuw geleden nauwelijks had durven denken.

Tegenwoordige toestand. — Het apostolisch vicariaat Curaçao wordt bestuurd door een Apostolischen Vicaris; deze is, voor het gouvernement, „geestelijke van den eersten rang.'' Hij wordt bijgestaan door een aantal geestelijken van den tweeden rang, die de parochies van het eiland bedienen, terwijl nog andere geestelijken van den tweeden rang gestationeerd zijn op Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba, tegenwoordig tezamen 40 Dominicanen (van wie 2 van Curaçaosche afkomst zijn) en 2 saeculieren (beiden inheemschen). Op verzoek van den bisschop van Guadeloupe bedienen de Nederlandsche Dominicanen bovendien de parochie Marigot op het Fransch gedeelte van St. Martin met 1 priester, en twee parochies op het eiland St. Barthélémy, elk met 1 priester. Het verdere missiepersoneel bestaat uit ruim 60 broeders (Fraters van Tilburg) en ruim 200 zusters (Zusters van Roosendaal, Gasthuiszusters van Breda, Dominicanessen van Voorschoten en Zusters van Schijndel).

Men kan zeggen, dat Curaçao een katholiek land is. [1]) Het

[1]) Ongeveer 92 % van de bevolking is katholiek, 7 % protestant en 1 % Israëliet. De *Protestantsche* gemeente beschikt op Curaçao over twee predikanten. Op Aruba is een leeraar gevestigd, evenals op Bonaire. Op St. Martin en St. Eustatius wordt in den dienst voorzien door Methodisten-zendelingen en op Saba door een Anglicaanschen geestelijke

De *Israëlitische* gemeente is verdeeld in twee takken, nl. de Nederlandsch-

katholiek geloofsleven en de katholieke praktijken zijn geleidelijk dieper tot het volk doorgedrongen. Neemt men in aanmerking de omstandigheden, waarin men er leeft, de gevaren van het tropenklimaat en de gevaren van een havenplaats met internationale beteekenis, dan mag men het godsdienstig leven bevredigend noemen. Echter klaagde de Apost. Vicaris, Mgr. Verriet, in zijn vastenbrief van 1935 over de verwording van het christelijk familieleven.

Onder de missiemiddelen hebben we reeds de stichting van scholen vermeld. Naast een drietal gouvernementsscholen te Willemstad en één bijzondere school in de Emmastad, is op Curaçao het onderwijs geheel in handen der missie. Van deze scholen verdienen het Thomas-college in Otrabanda met inwonende leerlingen, vooral uit Venezuela, en het meisjespensionaat Welgelegen, met name vermelding.

De missie nam ook het initiatief tot de stichting van den R.K. Volksbond (1922), die verschillende cursussen organiseert om het volk in maatschappelijk opzicht te ontwikkelen ; die zich bezighoudt met woningbouw, vooral voor de arbeidersbevolking ; die een arbeidsbeurs en een ambachtsschool heeft gesticht.

Een steun voor de missie vormen ten slotte de persorganen. Op de eerste plaats noemen we het weekblad „Amigoe di Curaçao," opgericht in 1884, die in het Nederlandsch verschijnt en druk gelezen wordt ; verder een blad in de volkstaal, met hoofdzakelijk sociale strekking, La Union, dat sinds de oprichting van den Volksbond verschijnt ; een godsdienstig weekblad in de volkstaal La Cruz ; een maandblad in het Nederlandsch voor de schoolgaande jeugd : Hou en Trouw ; een maandblad in de volkstaal voor de rijpere jeugd : Adilanti.

Hoeven, N.B. ALPH. MULDERS.

Portugeesche en de Nederl.-Hervormde Israëlitische gemeente, beide met een voorganger en een voorlezer aan het hoofd, en met afzonderlijke gebouwen.

MISSIEACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

DE ACTIE DER ZIEKEN OP DEN PINKSTERDAG

Sinds het jaar 1931 heeft Onze Heilige Vader den Priestermissiebond in Italië uitgenoodigd op den Pinksterdag onder de zieken een zeer speciale missieactie te organiseeren. Deze heeft groote bijval gevonden, zóó groot dat de H. Vader verleden jaar er op heeft aangedrongen deze actie uit te breiden over geheel de wereld.

En wederom met succes.

Hoewel de tijd voor voorbereiding zeer kort was heeft onze Nederlandsche Priestermissiebond in samenwerking met het *Ziekenapostolaat*, waarvan pastoor Willenborg de gelukkige initiatiefnemer en de bezielende leider is, het geluk gehad verleden jaar een 17000 zieken te „mobiliseeren".

Men moet deze mobilisatie goed verstaan. Het is er niet een als de bekende en prijzenswaardige zieken-tridua vragen. Deze beoogen een werkelijke en volledige zielzorg onder de zieken : zij willen de zieken bemoedigen, hun lijden opheffen in de bovennatuurlijke spheer en het aldus vruchtbaar maken voor hen zelf, voor anderen, voor de Kerk !

Van deze algemeene bedoeling is de zieken-dag voor de missiën echter een speciale uiting.

Op dien dag wordt van de zieken geen enkele uiterlijke daad of bijzondere inspanning gevraagd. Slechts dit wordt beoogd : dat zij aan den goeden God hun lijden zeer bijzonder opofferen voor de intenties van den H. Vader.

De uitnoodiging richt zich speciaal tot de *lichamelijke* lijdenden. Niet dat het offer van ziele-lijden wordt uitgesloten (integendeel), maar wanneer ook degenen, die enkel door zielelijden bezwaard worden, onder de uitnoodiging begrepen worden, zouden eigenlijk

alle menschen tot dit offer worden opgeroepen, en was al het bijzondere van deze actie verdwenen.

Als ,,offerdag'' is door den H. Vader de eerste Pinksterdag gekozen. Dàt is de stichtingsdag der Kerk, de groote dag waarop de missioneering der wereld, de zending der Kerk een aanvang nam. Aan dien dag hecht de H. Vader bijzonder, en de aard van de actie-zelve vraagt dat heel de wereld op een zelfden dag zich vereenige in één groot smeekoffer. Evenals bij den eersten Pinksterdag moet *eendrachtig* den hemel een heilig geweld aangedaan worden, om een overvloedige uitstorting des H. Geestes te verwerven.

Voor dit smeekoffer heeft de H. Vader als algemeene intentie aangegeven de uitbreiding van het Missiewerk, en voor 1935 heeft hij er bijzonder aan toegevoegd het behoud van het Geloof.

Dit grootsche smeekoffer zal slagen als wij priesters het bevorderen en organiseeren.

En die organisatie vraagt eigenlijk niets anders dan dat het verlangen van den Heiligen Vader bekend gemaakt worde.

De zieken, vooral zij die een langdurig ziekbed hebben, schijnen op het eerste gezicht wel het allermeest beroofd van de vreugde en de voldoening ,,iets te kunnen *doen*''; maar in de economie der genade is het offer van hun lijden een *daad* van de eerste orde. En daarom is het zoo gemakkelijk de zieken daartoe over te halen; men behoeft hun dit maar uit te leggen en zij doen het en vinden er vreugde aan.

Daarom doen wij bij dezen een beroep op alle priesters: op de parochiegeestelijken die het bezoek van hun zieken als een allereerste plicht voelen; op de zielzorgers der ziekenhuizen, die zich de heerlijke taak zien toegedacht de troost en de kracht van den godsdienst te brengen aan de lijdenden; op de directeuren en moderatoren der vereenigingen van zieken-zorg: de H. Elisabeth- en Lidwina-vereenigingen, de wijk-verplegingen.

O, als zij allen medewerken om ,,hun'' zieken en de verzorgers of verzorgsters van hun zieken te doordringen om de waarde van dit offer, wat zullen er dan *velen diep-gevoeld* aan het offerverlangen van den H. Vader beantwoorden.

Wij durven dan ook vertrouwen, dat onze medebroeders gaarne de gedachte van dit offer en de speciale intenties van den H. Vader aan hun zieken zullen aanbevelen. Evenals verleden jaar stelt de

Priestermissiebond voor de zieken een plaatje beschikbaar, met het portret van den H. Vader en zijn uitnoodiging aan de zieken, om deze daardoor op den Pinksterdag gemakkelijk in de gevraagde offerstemming te brengen en te houden.

Deze plaatjes kunnen nu reeds bij ondergeteekende worden aangevraagd en zullen dan tijdig vóór Pinksteren aan het aangegeven adres worden gezonden.

TH. M. P. BEKKERS,
Nation. Secr. P. M. B.

Voorschoten, Witte Donderdag 1935.

NEDERLAND.

Nederlandsch Volkenkundig Missiemuseum. — Onder de hooge goedkeuring van de Nederlandsche Bisschoppen, heeft de Nederlandsche Priestermissiebond te Tilburg het Nederlandsch Volkenkundig Missiemuseum opgericht, daartoe in staat gesteld door de ruime medewerking van Tilburgs gemeentebestuur.

Het bestuur van dit museum bestaat uit de volgende heeren : Deken J. F. M. Sanders, voorz. ; A. Th. van Rijen, onderv. ; Dr. H. W. E. Moller, secr. ; Mgr. Th. M. P. Bekkers, penningm. ; Prof. Dr. Alph. Mulders, H. Mannaerts, J. Popelier, C.I.C.M.

Het doel van het museum is : het in beeld weergeven van het missieleven van de Kerk op stoffelijk en geestelijk gebied, waaronder hier niet enkel de missie onder de niet-Christenen, maar ook de hereeniging der Christelijke kerkgenootschappen wordt verstaan.

Om dit doel te bereiken zal het museum vooreerst een wetenschappelijke verzameling inrichten en onderhouden van alle voorwerpen, die op de katholieke missie en op de protestantsche zending in den meest uitgebreiden zin betrekking hebben ; vervolgens een boekerij en studiezaal stichten ; eindelijk wetenschappelijke missiecursussen en lezingen inrichten.

Nu de werkzaamheden aan de lokalen zoover gevorderd zijn, dat met het verzamelen van voorwerpen begonnen kan worden, heeft het bestuur van het museum in zijn vergadering op het gemeentehuis te Tilburg, den 2en Maart 1935, tot conservator van het museum benoemd Drs. J. Wils, leeraar te Nijmegen.

Er is een circulaire gericht tot de Missioneerende Orden en Congregaties en ook aan particulieren, met een verzoek om medewerking om een zoo rijk mogelijke verzameling te verkrijgen van alles wat in het missiemuseum zijn plaats mag en moet vragen in het belang van de missie zelf.

Missievereeniging St. Franciscus Xaverius op het Gr. Seminarie te Hoeven. — Het jaarverslag van 1934 getuigt van den bloei dezer vereeniging, waarvan sommige leden met buitengewonen ijver de brokken : postzegels, zilverpapier, capsules enz., sorteeren, anderen gestadig werken aan de uitgave

van het tweede deel van „De Katholieke Missie," waarvan het eerste deel in 1933 verscheen, of bijzondere missievraagstukken bestudeeren.

Het opwekkend en dankbaar woord van het bestuur, dat oudergewoonte aan den staat van de verdeeling der gelden voorafgaat, besluit aldus: Overtuigd, dat wij uw stoffelijken steun in het komend jaar niet zullen missen, blijven wij vragen om gebed en offers voor de Missie, ook in het belang van onze actie zelf. De actie, zonder echten missiegeest en liefde voor de missie, is voor u zelf van geen en voor de missie van geringe en slechts tijdelijke waarde. God geve dan, door de voorspraak van den H. Franciscus Xaverius, onzen Patroon, aan uwe actie de vruchtbaarheid die zij verdient, en aan u zelf de overtuiging dat hij, die de arme heidenziel bemint, ook zelf rijk in Christus is geworden.

Missievereeniging St. Franciscus Xaverius op het Groot Seminarie te Warmond. — Deze vereeniging reorganiseerde haar werk aldus: in het seminarie werden kringen gevormd, die elk een bepaalde tak der actie verzorgen: o.a. een propaganda kring; buiten het seminarie werden nieuwe centra gevormd en met de Diocesane Jeugdorganisaties overeenkomsten gesloten, die in verband met de gevoerde reclame voor de toekomst veel hoop geven op een uitbreiding van actie.

Bijeenkomst van Seminaristen in het bisdom Roermond. — Te Haelen werd in het missiehuis Aldenghoor door de missievereeniging van het Groot-Seminarie te Roermond een bijeenkomst gehouden voor alle seminaristen uit het bisdom Roermond. Deze bijeenkomst was bedoeld als propaganda voor de uitbreiding der missiekennis en der missieactie. Z.H. Exc. Mgr. Dr. G. Lemmens, bisschop van Roermond, vereerde de vergadering met zijn tegenwoordigheid.

Missie-insigne. — Op verzoek van den Weleerw. Heer W. Loos, den volijverigen directeur der pauselijke missiegenootschappen te Ginneken — waar de zelatricen in 1934 nog meer dan f 800,— collecteerden voor het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs — hebben de edelsmeden Brom van Utrecht een degelijk, kunstvol, geëmailleerd insigne ontworpen, uitsluitend bestemd voor de zelatricen der drie pauselijke missiegenootschappen. Het is verkrijgbaar bij de Edelsmeden Brom, Drift 15, Utrecht, tegen den prijs van 40 ct.

Diocesane Missiedagen te Dongen. — In het bisdom Breda worden van 25—30 Mei 1935 te Dongen diocesane missiedagen georganiseerd. Z.H. Exc. Mgr. P. Hopmans, bisschop van Breda, zal een pontificale Hoogmis celebreeren in de St. Laurentiuskerk en daarna de groote missietentoonstelling openen. Het uitgebreide program vermeldt o.a. een grootsche huldiging van Z.H. Exc. Mgr. W. Panis, Ap. Vic. van Celebes, die van Dongen geboortig is. Het sluitingslof zal worden gecelebreerd door Mgr. J. M. van Oers, Vicaris-Generaal van het Bisdom Breda.

Radio-Missie-Dag 1935. — Bij gelegenheid van den Radio-Missie-Dag, die in 1935 op Zondag 23 Juni zal worden gehouden, zal Z.H. Exc. Mgr. A. F. Diepen om 10.30 uur in de St. Jan te 's-Hertogenbosch een Pontificale H. Mis opdragen, waaronder Prof. Dr. Alph. Mulders een predikatie zal houden. De H. Mis en de predikatie zullen door den K.R.O. worden uitgezonden.

De voorbereidingen voor dien dag zijn in vollen gang. Het bijzondere wereldprogramma, dat dien dag van 12.45—15.00 A.Z.T., behalve over den zender te Huizen (1875 M.) ook via de ultra-kortegolfzenders P.C.J. en P.H.I. resp. op golflengten 19.71 en 16.88 M. zal worden uitgezonden, is wederom aan alle stations op de geheele wereld aangeboden. Het radio-missiespeldje zal aan alle kerken in Nederland worden verkocht, terwijl een radio-missiewedstrijd zal worden gehouden.

De Tijdschriften-actie van de A.R.K.S.M.A. — De oproep in 't laatste nummer van „Het Missiewerk" is niet onbeantwoord gebleven en de bestaansgrond voor deze actie is overduidelijk gebleken uit 't feit, dat niet alleen toezeggingen van tijdschriften, maar minstens evenveel aanvragen binnenkwamen. Mede door artikelen, geplaatst in de dagbladpers, is de stroom binnenkomende tijdschriften zoo groot geworden, dat de studenten niet meer alles zelf naar de missie zullen kunnen verzenden — bij gebrek aan geld voor de porti — maar dat zij er toe zullen moeten overgaan hun voorraad te verdeelen over de missie-procuren welke hier prijs op stellen.

De correspondentie wordt echter in alle geval aangehouden door den heer B. Delfgaauw h. t. Praeses A.R.K.S.M.A., Prinsengracht 723, Amsterdam.

Diocesaan Directeur H. Kindsheid. — De Hoogw. Heer Vicaris-Generaal van Utrecht, Mgr. Huurdeman, heeft wegens drukke werkzaamheden ontslag genomen als Diocesaan Directeur van de H. Kindsheid ; zijn plaats is ingenomen door den Weleerw. Zeergel. Heer *M. Ydema*, leeraar aan het Seminarie te Culemborg.

DE VATICAANSCHE STAD

In het jaar 1936 zal in de Cortile della Pigna voor het Vaticaan, ter gelegenheid van den 75en verjaardag van de Osservatore Romano een internationale tentoonstelling der katholieke Pers worden gehouden. In de tweede der drie secties waarin de tentoonstelling zal worden verdeeld, zullen ook de missies uitkomen. Onder leiding der Propaganda zullen de missielanden een karakteristieke inzending vormen, die zal doen uitkomen wat er in de missielanden zelve door de pers wordt gewerkt : deze inzending zal velen met verbazing vervullen. In de derde afdeeling zal worden geexposeerd onder leiding der Pauselijke Missiegenootschappen al wat er in Europa en Amerika voor de missies gepubliceerd wordt. Onder leiding van de Congregatie der Oostersche Kerk zal voor het eerst verzameld worden, wat onze Oostersche broeders in het licht geven.

OVERZICHT VAN DE OPBRENGST
DER PAUSELIJKE MISSIEGENOOTSCHAPPEN IN HET JAAR 1934.

I. Pauselijk Genootschap tot Voortplanting des Geloofs.

Bisdommen	Contributies, Giften en Legaten	Missie-Zondag	Bruto-ontvangst	Netto-opbrengst
Utrecht	73.526.60	11.824.96	85.351.56	80.824.96
Breda..........	22.409.25	7.899.50	30.308.75	28.740.50
Haarlem	51.684.39	19.050.23	70.734.62	68.050.23
's-Hertogenbosch	95.068.39	13.732.92	108.801.31	103.087.—
Roermond......	41.641.33	9.955.20	51.596.53	49.854.92
Buiten diocesaan verband......		2.926.51	2.926.51	1.495.88
Totaal	284.329.96	65.388.42	349.719.28	332.053.49

II. Pauselijk Genootschap der H. Kindsheid.

Bisdommen	Contributies en Giften (Bruto ontvangst)	Onkosten	Netto opbrengst
Utrecht (17 mnd.)	32.869.46	4.345.87	29.523.59
Breda..........	11.138.75	1.182.08	9.956.67
Haarlem	25.044.72	2.255.01	22.789.71
's-Hertogenbosch	59.162.18	5.103.17	54.059.01
Roermond......	40.730.—	3.200.—	37.530.—
Totaal	168.945.11	16.086.13	153.858.98

III. Pauselijk Liefdewerk van den H. Apostel Petrus.

Bisdommen	Parochiale opbrengst	Giften	Jrl. bijdr.v. part.en inst	Bruto ontvangst	Netto opbrengst
Utrecht	29.000.21	20.689.60	4.591.16	54.880.97	Netto opbrengst *ter beschikking*, d.i. na aftrek van de belaste giften [1] en van de onkosten, over het geheele land gerekend.
Breda..........	9.095.—	11.195.—	3.734.—	24.024.—	
Haarlem	27.688.83	17.939.03	7.978.25	53.606.11	
's-Hertogenbosch	14.687.18	46.065.89	3.625.96	64.379.03	
Roermond......	16.290.16	33.978.46	5.791.02	56.059.64	
Buiten diocesaan verband......	——	9.214.89	500.—	9.214.89	
Totaal	97.361.38	137.987.87 [1]	26.220.39	262.164.64	208.248.72

[1]) Met inbegrip van 35.625.— belaste giften. **De drie Genootschappen samen zamelden bruto in f 780.829.03.**

BELGIË.

Congres-Aucam. — De Fransch-sprekende studenten van de universiteit te Leuven, vereenigd in den Aucam (= Academica Unio catholicas adjuvans missiones), hebben van 13—15 April 1935 hun tweede congres gehouden (het eerste had plaats in 1930 en was gewijd aan Les Races humaines); het algemeene onderwerp luidde: La grande Famille humaine. De openingsrede werd uitgesproken door prof. Maisin van Leuven en de slotrede door prof. Bruno de Solages van Toulouse. Bovendien brachten verschillende sprekers uit de missiegebieden (China, Japan, Indië, Indochina, Afrika, Amerika) rapporten uit.

Tentoonstelling-Brussel. — Evenals op de koloniale tentoonstelling te Vincennes (Parijs) in 1931, zal ook op de internationale tentoonstelling te Brussel een plaats worden ingeruimd voor de missies; vooral zullen deze tot haar recht komen in het paleis van Belgisch-Congo.

ITALIË.

Directeur van Agentia Fides. — Als opvolger van Dr. John Considine, die in 1934 door zijn oversten werd teruggeroepen naar Amerika als lid van het bestuur der Vreemde Missiën van Maryknoll, werd tot directeur van het katholieke wereldpersbureau „Agentia Fides" benoemd Dr. A. Bouquin, tot dusver redacteur van de Fransche afdeeling van genoemd persbureau.

DUITSCHLAND.

Missie-vliegtuigen. — Z. Em. Kard. Schulte, aartsbisschop van Keulen, heeft den 24en Febr. 1935 twee vliegtuigen gezegend, die voor den dienst der missies zijn bestemd, nl. St. Petrus, voor de Priesters v.h. H. Hart in de apost. prefectuur Gariep (Z.-Afrika) en St. Paulus, voor de Missionarissen v.h. Goddelijk Woord in het ap. vicariaat Oost-Nieuw-Guinea. Z. Em. Kard. Faulhaber, aartsbisschop van München, zal met Pinksteren nog een derde missie-vliegtuig zegenen, waarvan de bestemming nog niet bekend is. Alle drie de vliegtuigen zijn aangeboden door de Miva (Missions-Verkehrs-Arbeitsgemeinschaft), een stichting van 1927, met het doel: de katholieke missies van moderne verkeersmiddelen te voorzien.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Vertrokken :			
Pr. Coelestinus Dillmann......	O. Carm.	24 April '35	Malang
Prs. Ludovicus van Tienen, Hieronymus van Hintem, Anselmus Bertels en Alphonsus Hoebert........................	„	27 April '35	Brazilië
Prs. L. Jansen en A. Suermondt (beide 3e keer)........	O. P.	Mrt. '35	Portorico
Prs. S. Hagemans (3e keer) en C. Heynsbroek (1e keer).....	„	5 April '35	Curaçao
Pr. Melchior Schilte [1])..........	O. F. M.	Febr. '35	Luanfu
Pr. Achilleus Meersman........	„	Mrt. '35	Karachi (Br. Indië)
Pr. Joannes Diderich (3e keer)	S. J.	15 Febr. '35	Batavia
E.E. H.H. C. Louws en J. Coonen (beiden 2e keer)......	C. M.	29 Mrt. '35	Yungpingfu
Fr. J. van Roosmalen (2e keer) en *Br.* Tarcisius Tweehuijsen	Mill-Hill	1 Mrt. '35	Basankusu
Pr. J. Muyser (3e keer)........	S. M. A.	9 Febr. '35	Egypte
Pr. W. van Lieshout (3e keer)	„	26 Mrt. '35	Beneden Volta
Pr. A. Derickx (2e keer)......	„	29 April '35	Goudkust
Prs. Alph. Brekelmans (3e keer) en G. Trienekens (2e keer)....	M. S. C.	7 Mrt. '35	Surigao (Philippijnen)
Pr. Joh. van Rooijen..........	„	7 Mrt. '35	Poerwokerto
Brs. P. Maas (2e keer) en P. Huneker...................	„	8 Mrt. '35	Brazilië
Pr. M. Steinbusch en *Brs.* Anselmus, E. Leistra en Damiaan J. Ham.....................	Montf.	28 Mrt. '35	Mozambique

[1]) Was Superior Missionis in Karachi-missie.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Pr. M. Vroomen	Montf.	Mei '35	IJsland
Pr. E. H. Jos. Esser	C. M.	April '35	Belg. Congo
Pr. Michiel Witte	C. S. Sp.	2 Febr. '35	Zanzibar
Pr. Johannes van Dongen	„	2 Mrt. '35	Kilima-Njaro
Pr. H. Koevoets	S. C. J.	31 Jan. '35	Zweden
Pr. R. van Gessel	C. ss. R.	31 Oct. '34	Brazilië
Brs. Paulinus van Rooy en Donatus Bruyninckx	„	22 Febr. '35	Suriname
Br. Pius Geene (3e keer)	Scheutist	1 Mrt. '35	Kassai
Br. Constantianus M. G. v. d. Heijden	Brs. van O. L. Vr v. L. Dongen	15 Febr. '35	Batavia
Br. Salesius Bominaar (2e keer)	Brs. van Oudenbosch	25 Jan. '35	Batavia
Frs. Octavianus van Wetten en Fulgentius Abbenhuis [1])	Fraters van Tilburg	29 Mrt. '35	Suriname
Zrs. M. Samuela M. Bekkers, Pia A. Jacobs, Mathildis H. Braun, Elconoris H. Hertweck, Irmgilda J. Bussmann, Ivona H. Meijer, Annuncia G. Hüttemann, Milburga M. Göke, Thabita L. Mauer en Roswinda H. Föllmer	Zrs. v/h Kostb. Bloed	15 Mrt. '35	Zuid-Afrika
Zrs. M. Siegmara M. Schmidt en Apollonis C. Zipp	„	2 Mrt. '35	Oost-Afrika
Zrs. Antonina J. de Baar, Aloysiana E. Komen en Aloysiana E. Oostdam [2])	Ursulinen v. Bergen	12 Mrt. '35	Boven Nijl
Zrs. M. Octavie W. Okhuizen, M. Siegfrida A. Monkelbaan	Witte Zusters	28 Febr. '35	Afrika
Zrs. Joanni A. Witte, Melanie E. Dalderup, Canisia C. Dekkers, Leona S. Eek en Paulina E. Wicherink	Francisc. v. Heythuizen	20 Mrt. '35	Batavia
Zrs. Paschalia Kusters, Terezinha de Oliveira, Joseph v. d. Ven, Antoniana Schreijen, Hermina van Roosmalen en Bibiana Bekker	Francisc. v. Oirschot	27 April '35	Brazilië
Zr. M. Scholastica Dekkers	Francisc. v. Oudenbosch	Nov. '34	Suriname

[1]) De Z.E. frater Tharcisio Horsten, Sup. Generaal der Fraters van Tilburg, vertrok 22—2—'35 ter canonieke visitatie op Curaçao, Bonaire en Aruba.

[2]) Met haar vertrok op visitatiereis de Algemeene Overste, Moeder Gabriël.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zr. M. Consolata [1])	Fr. v. Mill-Hill	16 Mrt. '35	Kisumu
Zr. Bonaventure Lareijna......	Zrs. v. Liefde Schijndel	22 Febr. '35	Curaçao
Zrs. M. Winiberta J. B. Kuipers en M. Adeline J. C. Hermelink	Francisc. v. Denekamp	April '35	Benkoelen
Zr. Maria C. Brouwers	Zrs. O.L.Vr. der Apostelen	9 April '35	Goudkust
Zrs. Xaveria Bertels, Aase Imelda Raff, Margaretha Fandell, Anni Breukers, Cecilia Sybrandy en Gerardina Slabbers......	Zrs. van St. Franc. Xav.	Mrt. '35	Noorwegen
Zrs. Regia Leisten en Dolores Epping.....................	Slotzrs. v. Steijl	9 April '35	Tsingtao
Zr. Aloysia Schottes	„	9 April '35	Philippijnen (Lipa)
Teruggekeerd :			
Pr. E. Verfürth	W. P.	2 Febr. '35	Bukoba
Pr. Chrysologus Timmermans..	O. M. Cap.	23 Mrt. '35	Padang
Prs. Claudius v. d. Westelaken en Pacianus Teepe..........	O. F. M.	1 Febr. '35	Luanfu
Pr. Stephanus Lucassen.	„	4 Febr. '35	Brazilië
Pr. Hilarius Broekhuyse.	„	28 Mrt. '35	Brazilië
Pr. J. Pessers................	S. V. D.	Mrt. '35	Kl. Soenda eil.
E.H. W. Scherjon.	C. M.	Febr. '35	Yungpingfu
Fr. J. Cloosterman...........	Mill-Hill	Febr. '35	Boven Nijl
Fr. A. J. H. Poell............	„	Mrt. '35	Basankusu
Fr. C. Aelen..................	„	Mrt. '35	Nellore
Pr. J. Geurts.	S. M. A.	18 Febr. '35	Goudkust
Pr. H. v. d. Ven..............	„	18 Mrt. '35	Goudkust
Pr. P. Knops.	„	17 Febr. '35	West Afrika
Pr. Fr. Kowatski.	M. S. C.	16 Febr. '35	N. Nw. Guinea
Z. H. Exc. Mgr. G. Vesters....	„	15 April '35	Rabaul
Pr. H. Nollen	„	15 April '35	Rabaul
Pr. J. Castermans............	Montf.	17 Mrt. '35	Shire
Prs. F. Bruls en G. Golstein	„	April '35	Columbia
Pr. Theodoor Post............	Picpus	Jan. '35	Chili
Pr. Damiaan Kleverkamp......	„	2 Febr. '35	Brazilië
Pr. W. Jansen en *Br.* Alexius Neelemans	S. C. J.	5 Mrt. '35	Stanley-falls
Brs. Eugenius v. d. Heuvel en Timotheus Notenboom	C. ss. R.	19 Febr. '35	Brazilië
Pr. J. Franssen en *Br.* Bonaventura Fenstra	„	20 Mrt. '35	Suriname

[1]) Met haar vertrok de Generale Overste op visitatiereis.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Pr. Carolus Donker [1]	C. ss. R.	24 Mrt. '35	Brazilië
Fr. Baudilius	Brs. v. Liefde Eindhoven	April '35	Poernokerto
Brs. Joan Bapt. Brakenhoff en Felicianus Vermeulen	Brs. van Oudenbosch	5 Febr. '35	Batavia
Fr. Gratus van Amelsfort	Fraters van Tilburg	15 Febr. '35	Suriname
Br. Clematius	Brs. v. Liefde Eindhoven	17 Febr. '35	Poerwokerto
Br. Baudiel, missie-overste	"	15 April '35	Poerwokerto
Zrs. Clementina A. v. d. Ancker	Ursulinen v. Bergen	Jan. '35	Boven Nijl
Zrs. Moeder Veronica Verhaar, Dafrosa Wentholt en Frederica Steemers	Zrs. v/h Allerh. Hart Moerdijk	16 Mrt. '35	Finland
Zr. Hélène Vermeulen	Zrs. v. Liefde Schijndel	27 Febr. '35	Padang
Zrs. Moeder Chantal Tummers en M. Clara de Rooij	Francisc. v. Veghel	21 Mrt. '35	Philippijnen
Zr. Moeder Fidelia Grassens	"	21 Mrt. '35	Ned. Borneo
Zrs. M. Angela M. P. van Dorst en M. Josepha A. van Duynhoven	Missiezusters Asten	16 April '35	Belg. Congo
Zr. M. Salesia M. Verhoeven	Ursulinen v. Weltevrede	13 Mrt. '35	Batavia
Overleden :			
Fr. A. C. Langerwerf, geb. 1876, priester 1901, missie 1901	Mill Hill	April '35	Nw. Zeeland
Pr. J. Buis, geb. 1866, priester 1892, missie 1892	S. V. D.	Mrt. '35	Tsining
Pr. Joh. Nieuwenhuis, geb. 1869, priester 1895, missie 1902—1922, overleden te Berg en Dal	M. S. C.	Mrt. '35	Rabaul
Br. Lambertus van der Velden, geb. 1860, geprofest 1883, missie 1910	O. S. Cr.	28 Jan. '35	Minnesota (Amerika)
Br. Matthias Teunissen, geb. 1886, geprof. 1913, missie 1926	O. F. M.	24 April '35	Brazilië
Br. Cosmas H. v. d. Sande	W. P.	4 Jan. '35	Carthago
Fr. Gerebernus J. van Geel, geb. 1873, missie 1898—1934, overleden te Tilburg	Fraters van Tilburg	13 Mrt. '35	Curaçao

[1]) Ook keerde toen terug van visitatiereis de Hoogeerw. Pater A. Saut C.ss.R., provinciaal.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zr. Philothea Messemer, missie 1907—1934.	Dom. v. Voorschoten	5 Febr. '35	Curaçao
Moeder Raymunda M. J. Her-,ams, geb. 1878, missie 1926—1934.	Francisc. v. Chardas	12 Mrt. '35	Bengkoelen
Zr. M. Florina Jaxa, overleden te Tienray (L.).	Zrs. v/h Kostb. Bloed	14 Dec. '34	Congo
Zr. Julitta Daxl	„	30 Nov. '34	Natal, Z. Afr.
Zr. Valeria Koeleman, geb. 1884, geprofest 1910, missie 1914. .	Zrs. Dom. v. Voorschoten	14 Jan. '35	Curaçao
Zr. M. Dominica M. J. Morskade	Missiezusters Asten	27 Febr. '25	Ned. Borneo
Zr. M. Ignatia H. Weenink, missie sedert 1890	Francisc. Roosendaal	25 Mrt. '35	Suriname

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

† **Pater A. Brocken M.S.C.** — Den 13n April 1935 overleed in het St. Elisabethziekenhuis te Tilburg de hoogeerw. pater A. Brocken M.S.C., Provinciaal der Missionarissen van het H. Hart en gewezen Generaal derzelfde Congregatie. Vooral de missiën gingen hem zeer ter harte en in zijn Provincialaat was hij meer dan eens in de gelegenheid zijn voorliefde voor dit schoonste werk der Congregatie te betoonen. Generaal Brocken aanvaardde nieuwe missiegebieden in den Congo, in China en Japan en stichtte nieuwe provincies der Congregatie in België en Oostenrijk. Om zijn verdiensten voor de koloniale missie werd hij door H. M. de Koningin benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau. De begrafenis van den beminden bestuurder had plaats op het kerkhof van het missiehuis aan den Bredascheweg te Tilburg.

Missiewerk der Kruisheeren in Amerika. — In Maart 1935 herdacht de Orde van de Kruisheeren het 25-jarig bestaan van haar missie in Amerika. Bij deze gelegenheid verscheen hun populaire maandorgaan, Kruistriomf, in feestgewaad. Het tijdschrift, opgedragen aan den stichter der missie in Amerika, Mgr. W. A. van Dinter, den tegenwoordigen Magister-Generaal der Orde, bracht in tekst en plaat de geschiedenis van dien missiearbeid. De missie bezit thans staties in Minnesota en Nebraska. Reeds beschikt men over twee eigen kloosters te Onamia en Nebraska. Behalve de missies van Minnesota en Nebraska aanvaardden de Kruisheeren nog nieuwe missies in Belgisch Congo (1920), op Java (1927) en in Pará (Brazilië 1934).

Katholiek Congres in Zuid-Afrika. — De katholieken van de Zuid-Afrikaansche Unie hielden in Jan. 1935 hun nationaal congres te Johannesburg, waar meer dan 200 afgevaardigden (priesters en leeken), behoorende tot

16 apost. prefecturen en vicariaten bijeenkwamen. De apost. delegaat voor Zuid-Afrika, Z.H. Exc. Mgr. Gijlswijk O.P., woonde de laatste vergaderingen bij en droeg op den sluitingsdag een pontificale Hoogmis op, waarbij meer dan 3000 inlandsche katholieken tegenwoordig waren. De nationale congressen van de Catholic African Union worden om de twee jaar gehouden en hun succes neemt telkens toe; het volgende congres zal in 1937 te Kimberley plaats hebben.

Soldatenpastoor herdacht. — Den 24en Maart 1935, den dag, waarop het honderd jaar geleden was, dat pater H. C. Verbraak S.J., de latere soldatenpastoor, te Rotterdam werd geboren, had te Bandoeng een militaire plechtigheid bij zijn monument plaats, waarbij Luit.-gen. Koster een toespraak hield.

Mgr. de Guébriant. — In Maart 1935 overleed te Parijs, in den ouderdom van 75 jaar, Z.H. Exc. Mgr. de Guébriant, Algemeen-overste van het Genootschap der Vreemde Missiën te Parijs. Dit genootschap bedient tegenwoordig 39 missiegebieden in het Verre Oosten, waarin 40 bisschoppen, 1000 Fransche missionarissen en 1400 inlandsche priesters werkzaam zijn.

In 1919 heeft de overledene voor den Paus de missies in China en Siberië gevisiteerd, welke visitatie aanleiding werd tot twee zeer gewichtige besluiten van den H. Stoel, nl. de oprichting der apostolische delegatie te Peiping en de inrichting der eerste inheemsche kerkdistricten. In 1922 hield Mgr. de Guebriant een interessante lezing over de missies in China op het internationaal missiecongres te Utrecht.

Nieuwe Apostolische Prefect van Malang. — Als opvolger van Mgr. Clemens van der Pas O. Carm. z.g., is door de S. Congr. de Propaganda Fide benoemd tot Apostolisch Prefect van Malang, het missiegebied op Oost-Java van de Paters Carmelieten, de Hoogeerw. Pater Avertanus Albers O. Carm.

Mgr. Albers is wel de jongste Kerkvorst, want Z.D.H. is 7—2—1904 te Nijmegen geboren. 12 Sept. 1924 legde hij zijn geloften af in de Orde van den Carmel en werd 14 Juni 1930 priester gewijd. Bezield met een vurigen missieijver, mocht hij het geluk hebben reeds in 1931 naar de missie te vertrekken en is zijn ijveren reeds zoo spoedig bekroond door deze hooge uitverkiezing.

Gods overvloedige Zegen zij den jeugdigen Kerkvorst toegewenscht om de gewichtige en zware taak, die hem op de schouders is gelegd, te vervullen.

Bisschopwijding van Z.H. Exı. Mgr. Tarcisius van Valenberg O.M. Cap., Apost. Vicaris van Ned. Borneo zal op 5 Mei 1935 te Singkawang geschieden door Z.H. Exc. Mgr. Matthias Brans O.M. Cap., Apost. Vicaris van Padang op Sumatra. Bij de ambtsaanvaarding van Mgr. van Valenberg in Febr. l.l. besloot de President zijn toespraak met het overhandigen eener enveloppe met een inhoud van fl. 2500.—, bestemd voor ophooging van het terrein der leprozerie te Singkawang, een der schoonste instellingen van de missie aldaar.

Bisschopswijding van Z.H. Exc. Mgr. Fr. Hoowaarts. — Op 24 Febr. 1935 heeft te Yenchowfu de plechtigheid plaats gehad der bisschopswijding van Z.H. Exc. Mgr. Fr. Hoowaarts, S.V.D., den eersten Apostolischen Vicaris van Tschaochowfu in China.

Consecrator was Z.H. Exc. Mgr. Henninghaus van Yenchowfu, met assistentie van H.H.H.H. Exc. Mgr. Weig van Tsingtao en Mgr. Schoppelrey van Sinyangchow.

Uit nadere gegevens blijkt dat er geen twijfel bestaat omtrent het Nederlandschap van Mgr. Hoowaarts, zoodat hij zeer zeker tot de Nederlandsche kerkvorsten gerekend moet worden.

Mgr. Hubertus Campo. — De H. Vader benoemde onze landgenoot Mgr. Campo, tot dusver nationaal-secretaris van het Pausel. Gen. tot Voortplanting des Geloofs in de Vereenigde Staten, tot Zijn Huisprelaat.

Father Campo is in 1884 te Amsterdam uit Limburgsche ouders geboren en werd in 1907 in Leuven priester gewijd. Daarna vertrok hij naar Amerika, werd kapelaan aan de Kathedraal van Baker City, twee jaar later pastoor te Ontario, in 1919 secretaris-kanselier van den Bisschop van Lincoln, in 1925 te New York Nationaal secretaris van het Paus. Genootschap van de Voortplanting des Geloofs en in 1929 bovendien nog redacteur van het maandblad Catholic Missions. Na de reorganisatie van het werk der Voortplanting keert Mgr. Campo naar Lincoln terug. Z.H. den Paus erkende zijn verdiensten voor de missie en benoemde hem tot zijn Huisprelaat.

Nieuwe Religieuze Congregatie op Banka. — Het Bestuur van de Congregatie der Broeders van Onze Lieve Vrouw van Lourdes te Dongen heeft besloten op het eiland Banka een missieschool over te nemen.

De eerste seculiere inlandsche priester in N.O. Indië. — 25 April 1935 was een ware feestdag voor de Apostolische Prefectuur van Banka en Billiton: op dien dag is nl. te Pangkalpinang op Banka door Z.H. Ex. Mgr. Matthias Brans O.M. Cap., Apost. Vicaris van Padang, de H. Priesterwijding toegediend aan Johannes Boen Thiam, die daardoor de eerste seculiere Chineesche priester in onze koloniën is.

Dit was de tweede priesterwijding, die in onze Oost heeft plaats gevonden : de eerste priesterwijding werd te Batavia op 8 Juni 1856 door Mgr. Vrancken toegediend aan den Nederlander J. van Ophoven, die kort tevoren als diaken uit Nederland was gekomen, maar wegens zwakke gezondheid Indië alweer in 1858 verliet.

Na zijn priesterwijding zal de neomist geplaatst worden te Blinjoe, de meest Chineesche van de groote plaatsen op Banka. Mogen velen zijn voorbeeld volgen.

Nederlandsche Missie-Kerkvorsten. — April 1935 tellen we onder de Missie-Kerkvorsten reeds 46 Nederlanders, die deze hooge waardigheid bezitten, waarvan 36 Bisschoppen (hiervan zijn er 26 actief als zoodanig in de missie werkzaam) en 10 Apostolische Prefecten. Met recht een getal waarop katholiek Nederland trotsch mag zijn.

BOEKBESPREKING

Bittremieux, Leo. — C. I. C. M. — *Mayombsche Namen.* — 191 blz. Drukkerij der H.H. Harten, St. Antoniusberg 9, Leuven, 1934. frcs. 25.—.

De verdienstelijke Congo-missionaris en niet minder verdienstelijke schrijver — meer dan 20 boeken staan op zijn naam, waaronder een Mayombsch Idioticon in 3 dln., bekroond door de Koninklijke Vlaamsche Academie — had in het vooroorlogsch koloniaal tijdschrift „Onze Kongo" een reeks artikelen geschreven en deze daarna gebundeld met den titel : Mayombsche Namen. Spoedig was deze uitgave uitverkocht. Intusschen bleef de onvermoeide sch. dezelfde interessante stof bestudeeren en hij heeft zijn nauwkeurig-verzamelde gegevens daaromtrent in deze nieuwe studie beter geordend. Uit den mond der Mayombsche inboorlingen schreef hij de beteekenis op van de verschillende Suma- of verbazingsnamen ; Nkisi- of fetisjnamen ; Khimba- of sectenamen ; dansnamen ; Khasa- of vergifnamen ; Pfumu- of hoofdmansnamen ; eere- en spotnamen : zij vormen even zoovele hoofdstukken van het onderhavige boek.

Wie in het eerste hoofdstuk heeft gelezen, dat de Mayombsche inboorlingen, evenals andere natuurvolken, door hun namen een werkelijkheid willen aanduiden, begrijpt, dat er in dit boek veel taal- en volkenkunde schuilt : men leert er de opmerkingsgave en taalvaardigheid, de godsdienstige opvattingen en gebruiken van die primitieve menschen kennen. De verdienste van dit werk ligt niet slechts in diens oorspronkelijkheid, maar ook in diens echtheid : het is de vrucht van een twintigjarig verblijf temidden der negers, met wier uitdrukkingen en levensgewoonten sch. vertrouwd is geraakt.

De goed-verzorgde en met vele penteekeningen en foto's geïllustreerde uitgave wordt ingeleid door niemand minder dan Wilhelm Schmidt, die zijn aanbeveling met dezen wensch besluit : „Möge es Nachfolger auch für andere Stämme finden, die dieses interessante und wichtige Gebiet mit ähnlicher Beherrschung der Sprache und der Sitten des Stammes behandeln, wie es hier P. Bittremieux getan hat."

A. M.

INHOUDSOPGAVE
VAN DEN ZESTIENDEN JAARGANG

ARTIKELEN. Blz.

KLEINERE BIJDRAGEN.

UIT DE WIJDE WERELDMISSIE.

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 29 Aprilis 1935. F. N. J. HENDRIKX, Vic. Gen.